

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Ana Bilim Dalı

**TÜRKİYEDE YAŞANAN FİNANSAL KRİZLERİN
SİGORTA SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ;
BİST'DE BİR UYGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

Caner ÖNİZ

Sivas
Şubat 2017

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Ana Bilim Dalı

TÜRKİYEDE YAŞANAN FİNANSAL KRİZLERİN
SİGORTA SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ;
BİST'DE BİR UYGULAMA

Yüksek Lisans Tezi

Caner ÖNİZ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Yüksel AYDIN

Sivas
Ocak 2017

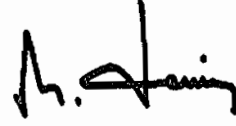
KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : İşletme Anabilim Dalı
Bilim Dalı : Muhasebe ve Finansman
Tezin Başlığı : Türkiye’de Yaşanan Finansal Krizlerin Sigorta Sektörü
Üzerine Etkileri; BİST’de Bir Uygulama.
Savunma Tarihi : 18.02.2017
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Yüksel AYDIN

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

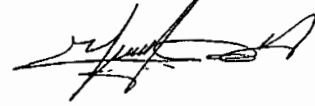
Jüri Başkanı : Doç. Dr. Mehmet DEMİR

Üye : Doç. Dr. Muhammet Mustafa KISAKÜREK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Yüksel AYDIN

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Caner ÖNİZ tarafından hazırlanan “ Türkiye’de Yaşanan Finansal Krizlerin
Sigorta Sektörü Üzerine Etkileri; BİST’de Bir Uygulama.” başlıklı tez,
kabul edilmiştir. / /

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

İmza

Öğrencinin Adı SOYADI

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
ÖZET.....	xii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
SİGORTACILIKLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	1
1.1 Sigorta Kavramı.....	1
1.1.1 Sigorta Poliçesi.....	2
1.1.2 Koasürans	2
1.1.3 Konservasyon	3
1.1.4 Reasürans (İkili Sigorta).....	3
1.2. Sigortanın Önemi.....	3
1.2.1 Sigortanın Ekonomik Açından Önemi;	4
1.3 Risk Kavramı.....	4
1.3.1 Riskin Özellikleri	5
1.4. Sigorta ve Sosyal Güvenlik İlişkisi	6
1.5 Sigorta Branşları	7
1.5.1 Hayat Sigortaları.....	8
1.5.1.1 Ölüme Bağlı Hayat Sigortaları.....	9
1.5.1.1.1 Tam Hayat Sigortası.....	9
1.5.1.1.2 Sınırlı Süreli Hayat Sigortası	10
1.5.1.1.3 Karma Hayat Sigortası	10
1.5.1.2 Tasarrufa Bağlı Hayat Sigortası.....	10
1.5.1.3 Grup Hayat Sigortaları	11
1.5.1.4 Bireysel Emeklilik Sigortaları (BES).....	11
1.5.1.4.1. Bireysel Emeklilik Sisteminin Özellikleri:	12
1.5.1.4.2 Bireysel Emeklilik Kanununun Amaçları:	12
1.5.2 Hayat Dışı Sigortalar	13
1.5.2.1 Yangın Sigortaları	16
1.5.2.2.1 Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası	18
1.5.2.2.2 Ferdi Kaza Sigortası	18
1.5.2.2.3 Uçak Yolcuları Ferdi Kaza Sigortası	18
1.5.2.3 Özel Sağlık Sigortaları	19
1.5.2.3.1 Hastalık Ve Sağlık Sigortaları.....	19
1.5.2.3.2 Seyahat Sağlık Sigortaları	19
1.5.2.4 Mühendislik Sigortaları	20
1.5.2.4.1 Makinanın Kırılması Sigortası	20
1.5.2.4.2 Montaj Sigortası	21
1.5.2.4.3 İnşaat Sigortası	21
1.5.2.4.4 Elektronik Cihaz Sigortaları.....	21
1.5.2.5 Nakliyat Sigortaları	22
1.5.2.5.1 Emtia Sigortası	22
1.5.2.5.2 Kıymet Sigortası	22
1.5.2.5.3 Su Araçları Sigortası	23
1.5.2.6 Tarım Sigortaları	23

1.5.2.6.1 Dolu ve Sera Sigortaları	23
1.5.2.6.2 Su Ürünleri Sigortası.....	24
1.5.2.6.3 Hayvan Sigortası	24
1.5.2.6.4 Kümes Hayvan Sigortası.....	25
1.5.2.7 Kredi Sigortaları.....	25
1.5.2.8 Genel Sorumluluk Sigortası.....	26
1.5.2.8.1 Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Sorumluluk Sigortası ..	27
1.5.2.8.2 Mesleki Sorumluluk Sigortası.....	27
1.5.2.8.3 İşveren Mali Sorumluluk Sigortası	27
1.5.2.8.4 Tehlikesi Maddeler Zorunlu Sigortası	28
1.5.2.8.5 Diğer Sorumluluk Sigortaları.....	28
1.6 Dünyada Sigortacılık ve Sigortacılık Tarihi.....	28
1.7 Ülkemizde Sigortacılık ve Sigortacılık Tarihi.....	32
1.7.1 Cumhuriyetin İlanından Önceki dönem	33
1.7.2. Cumhuriyetin İlanından Sonraki Dönem	34
1.7.3 2000 Yılı Ve Sonrası Ülkemizde Sigortacılık	36
1.7.4 Sigortacılık Sektörü 2014 Yılı Hazine Müsteşarlığı Verileri.....	37
İKİNCİ BÖLÜM	39
FİNANSAL KRİZLER.....	39
2.1 Kriz Kavramı	39
2.2. Kriz Türleri	40
2.2.1 Reel Sektör Krizleri.....	40
2.2.2 Finansal Krizler	40
2.2.2.1 Para Krizi	41
2.2.2.2 Bankacılık Krizi	42
2.2.2.3 Dış Borç Krizi	43
2.2.2.4 Sistematik Finans Krizi.....	44
2.3 Kriz Göstergeleri	45
2.4 Finansal Krizlerin Ortak Özellikleri.....	48
2.5 1990 Sonrası Yaşanan Küresel Krizler.....	49
2.5.1 ERM Krizi (1992)	50
2.5.2 Meksika Krizi	51
2.5.4 Rusya Krizi.....	55
2.5.5 Brezilya Krizi	56
2.5.6 Arjantin Krizi	57
2.6 Ülkemizde Görülen Finansal Krizler.....	59
2.6.1 2000 Kasım Krizi	59
2.6.2 2001 Şubat Krizi.....	61
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	64
BİST'TE İŞLEM GÖREN SİGORTA ŞİRKETLERİNİN 2000-2001 VE 2008	
KRİZLERİN'DE FİNANSAL TABLOLARI VE ANALİZLERİ	64
3.1 Sigorta Şirketleri Finansal Tabloları	64
3.2 Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi	65
3.2.1 Çalışmanın Amacı	65
3.2.2 Çalışmanın Kapsamı.....	65
3.2.2.1 Ak Sigorta	65
3.2.2.2 Anadolu Sigorta	66

3.2.2.3 Güneş Sigorta.....	66
3.2.2.4 Ray Sigorta.....	66
3.3.Çalışmanın Yöntemi.....	66
3.4.Sermaye Yeterliliğine İlişkin Oranlar	68
3.4.1 Alınan Primler / Özkaynaklar Oranı	68
3.4.1.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi.....	69
3.4.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	71
3.4.2 Özkaynaklar / Aktif Toplamı	74
3.4.2.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi.....	75
3.4.2.2. 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	78
3.4.3 Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı	81
3.4.3.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi.....	81
3.4.3.2.2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	84
3.5. Aktif ve Likiditeye İlişkin Oranlar	87
3.5.1 Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı	88
3.5.1.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi.....	88
3.5.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	91
3.5.2 Likidite Oranı	94
3.5.2.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	95
3.5.2.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	98
3.5.3 Cari Oran	101
3.5.3.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	101
3.5.3.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	104
3.5.4 Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı	107
3.5.4.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	107
3.5.4.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	110
3.6 Faaliyet Rasyoları.....	113
3.6.1 Tazminat Tediye Oranları	113
3.6.1.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	113
3.6.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	116
3.7. Karlılık oranları	118
3.7.1 Hasar Prim Oranı.....	119
3.7.1.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	119
3.7.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	122
3.7.2 VÖK/ Alınan Primler	124
3.7.2.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	125
3.7.2.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	128
3.7.3 Mali Kar / Alınan Primler	130
3.7.3.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	131
3.7.3.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	134
3.7.4 Teknik Kar / Alınan Primler.....	136
3.7.4.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	137
3.7.4.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi.....	140
3.8 Dikey Analiz Yöntemi.....	143
3.9 Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi) Yöntemi	143
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	145
KAYNAKLAR.....	148

EKLER.....	155
EK-1 Dikey Analiz Yöntemine İlişkin Tablolar	155
EK-2 Karşılaştırmalı Tablolar (Yatay) Analizi.....	155
EK-3 Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Finansal Analiz Oranları.....	155

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. BES Sisteminin İşleyiş Şeması	11
Şekil 1.2. Hayat sigortası birikimleri ve BES fon tutarı karşılaştırması	13
Şekil 2.1: Finansal Krizlerin Sınıflandırılması.	41
Şekil 2.2. 1988-2010 yılları arası Sermaye Akımları ve Büyüme Grafiği.....	63
Şekil 3.1. Ak Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi	69
Şekil 3.2. Anadolu Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi	69
Şekil 3.3. Güneş Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi.....	70
Şekil 3.4. Ray Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi.....	70
Şekil 3.5. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı	71
Şekil 3.6. Ak Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi	72
Şekil 3.7. Anadolu Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi.....	72
Şekil 3.8. Güneş Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi	73
Şekil 3.9. Ray Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi	73
Şekil 3.10. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı	74
Şekil 3.11. Ak Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	75
Şekil 3.12. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	76
Şekil 3.13. Güneş Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi	76
Şekil 3.14. Ray Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi	77
Şekil 3.15. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı.....	77
Şekil 3.16. Ak Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	78
Şekil 3.17. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi	79
Şekil 3.18. Güneş Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	79
Şekil 3.19. Ray Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi	80
Şekil 3.20. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı	80
Şekil 3.21. Ak Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi	81
Şekil 3.22. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi.....	82
Şekil 3.23. Güneş Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi.....	82
Şekil 3.24. Ray Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi...	83
Şekil 3.25. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Or.....	83
Şekil 3.26. Ak Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi.....	84
Şekil 3.27. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi....	85
Şekil 3.28. Ray Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi	85
Şekil 3.29. Ray Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi.....	86
Şekil 3.30. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı....	86
Şekil 3.31. Ak Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	88
Şekil 3.32. Anadolu Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	89
Şekil 3.33. Güneş Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi	89
Şekil 3.34. Ray Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi	90

Şekil 3.35. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı.....	90
Şekil 3.36. Ak Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	91
Şekil 3.37. Anadolu Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	92
Şekil 3.38. Güneş Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	92
Şekil 3.39. Ray Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	93
Şekil 3.40. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı.....	93
Şekil 3.41. Ak Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi.....	95
Şekil 3.42. Anadolu Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi.....	95
Şekil 3.43. Güneş Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi.....	96
Şekil 3.44. Ray Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi.....	96
Şekil 3.45. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Likidite Oranı.....	97
Şekil 3.46. Ak Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi.....	98
Şekil 3.47. Anadolu Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi.....	98
Şekil 3.48. Güneş Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi.....	99
Şekil 3.49. Ray Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi.....	99
Şekil 3.50. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Likidite Oranı.....	100
Şekil 3.51. Ak Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi.....	101
Şekil 3.52. Anadolu Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi.....	102
Şekil 3.53. Güneş Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi.....	102
Şekil 3.54. Ray Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi.....	103
Şekil 3.55. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Cari Oranı.....	103
Şekil 3.56. Ak Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi.....	104
Şekil 3.57. Anadolu Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi.....	105
Şekil 3.58. Güneş Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi.....	105
Şekil 3.59. Ray Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi.....	106
Şekil 3.60. 2008 Mortgage Krizi Cari Oranı.....	106
Şekil 3.61. Ak Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	107
Şekil 3.62. Anadolu Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	108
Şekil 3.63. Güneş Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	108
Şekil 3.64. Ray Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi.....	109
Şekil 3.65. 2000-2001 krizi Sigorta Şirketleri Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı.....	109
Şekil 3.66. Ak Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	110
Şekil 3.67. Anadolu Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	111
Şekil 3.68. Güneş Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	111
Şekil 3.69. Ray Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi.....	112
Şekil 3.70. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı.....	112

Şekil 3.71. Ak Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi	113
Şekil 3.72. Anadolu Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi	114
Şekil 3.73. Güneş Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi.....	114
Şekil 3.74. Ray Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi	115
Şekil 3.75. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Tazminat Tediye Oranı	115
Şekil 3.76. Ak Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi	116
Şekil 3.77. Anadolu Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi	117
Şekil 3.78. Güneş Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi	117
Şekil 3.74. Ray Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi.....	117
Şekil 3.80. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Tazminat Tediye Oranı	118
Şekil 3.81. Ak Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi	119
Şekil 3.82. Anadolu Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi	120
Şekil 3.83. Güneş Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi.....	120
Şekil 3.84. Ray Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi.....	121
Şekil 3.85. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Hasar Prim Oranı	121
Şekil 3.86. Ak Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi	122
Şekil 3.87. Anadolu Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi.....	122
Şekil 3.88. Güneş Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi	123
Şekil 3.89. Ray Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi.....	123
Şekil 3.90. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Hasar Prim Oranı	124
Şekil 3.91. Ak Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi	125
Şekil 3.92. Anadolu Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi	125
Şekil 3.93. Güneş Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi.....	126
Şekil 3.94. Ray Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi	126
Şekil 3.95. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Vergi Öncesi Kar Oranı	127
Şekil 3.96. Ak Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi	128
Şekil 3.97. Anadolu Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi	128
Şekil 3.98. Güneş Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi	129
Şekil 3.99. Anadolu Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi	129
Şekil 3.100. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Vergi Öncesi Kar Oranı	130
Şekil 3.101. Ak Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi.....	131
Şekil 3.102. Anadolu Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi....	131
Şekil 3.103. Güneş Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi	132
Şekil 3.104. Ray Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi	132
Şekil 3.105. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Mali Kar/ Alınan Primler Oranı...	133
Şekil 3.106. Ak Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi	134
Şekil 3.107. Anadolu Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi	134
Şekil 3.108. Güneş Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi.....	135
Şekil 3.109. Ray Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi	135
Şekil 3.110. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Mali Kar/ Alınan Primler Oranı	136
Şekil 3.111. Ak Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi.....	137
Şekil 3.112. Anadolu Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi	137
Şekil 3.113. Güneş Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi...	138
Şekil 3.114. Ray Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi	138
Şekil 3.115. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Teknik Kar / Alınan Primler Oranı.....	139
Şekil 3.116. Ak Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi	140

Şekil 3.117. Anadolu Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi	140
Şekil 3.118. Güneş Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Kriz	141
Şekil 3.119. Ray Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi.....	141
Şekil 3.120. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Teknik Kar / Alınan Primler Oranı	142
Şekil 3.121. Ak Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi	156
Şekil 3.122. Anadolu Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi	157
Şekil 3.123. Güneş Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi.....	158
Şekil 3.124. Ray Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi	159
Şekil 3.126. Anadolu Sigorta Dikey Analiz 2008 Krizi	164

ÇİZELGELER DİZİNİ

Tablo 1.1. Sosyal Sigorta Özel-Sigorta Karşılaştırmalı Tablosu	7
Tablo 1.2. BES sisteminde Kamu Kurumları ve Görevleri	12
Tablo 1.3. 2014 Yılı Seçilmiş Ülkeler Bazında Sigortalar	15
Tablo 1.4. Ülkemizde Branşlar Bazında Toplam Prim Üretimi	16
Tablo 1.5. Yangın Branşı 2014 Yılı Verileri	17
Tablo 1.6. Kaza Branşı Prim, 2014 Yılı Verileri	18
Tablo 1.7. Özel Sağlık Sigortaları 2014 Yılı Verileri	20
Tablo 1.8. Mühendislik Branşı 2014 Yılı Verileri	22
Tablo 1.9. Nakliyat Branşı 2014 Yılı Verileri	23
Tablo 1.10. Tarım Branşı 2014 Yılı Verileri	25
Tablo 1.11. Kredi Branşı 2014 Yılı Teknik Verileri	26
Tablo 1.12 Genel Sorumluluk Sigortaları 2014 Yılı Verileri	28
Tablo 2.1. Kriz göstergeleri	46
Tablo 2.2 Kriz Türlerine Göre Kriz Göstergeleri	47
Tablo 2.3. Bazı ülkelerde krizin belirtileri	49
Tablo 2.4. 1988–1994 Yılları Arasında Meksika Temel Ekonomik Göstergeler.....	52
Tablo 2.5.1 Asya Krizi Kısa Dönem Borç (Milyon \$)	54
Tablo 2.5.2 Asya Krizi Uluslararası Rezervler (Milyon \$)	54
Tablo 2.5.3 Asya Krizi Kısa Dönem Borç/Uluslararası Rezerv Oranı (Milyon \$) ...	54
Tablo 2.6. 1995 – 2000 arası GSMH Büyüme Oranı	61
Tablo 2.7. 1999-2004 Yılları Arasında Başlıca Ekonomik Göstergeler	62
Tablo 3.1. Sigorta Sektöründe Kullanılacak Oranlar	68

ÖZET

TÜRKİYEDE YAŞANAN FİNANSAL KRİZLERİN SİGORTA SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ; BİST'DE BİR UYGULAMA

Caner ÖNİZ

Cumhuriyet Üniversitesi, İşletme Bölümü
Yüksek Lisans Tezi, 200 sayfa, Ocak 2017

Ülkemizde Hayat ve Hayat Dışı Sigorta adı altında çok çeşitli sigorta türü ve sigorta şirketi görülmektedir. Bahsi geçen şirketler finansal olarak ekonomik hayatta önemli bir sermaye hareketliliğine yol açmaktadır. İkinci bölümde bahsedilen finansal kriz kavramı ise, ekonomi kesimi ile parasal kesimi veya üretim ve tüketim dengesizliğinde ortaya çıkan ve tüm finans kanalları etkileyen istikrasızlık sürecidir.

Sigorta şirketlerinin üyelerinden topladığı risk primlerini sözleşmede belirtilen tarih geldiğinde hak sahiplerine veya yasal varislerine ödemesi gerekmektedir. Bu durumda sigorta şirketinin gerekli ödemeyi yapacak mali kaynağının olması beklenmektedir. Zamanında veya hiç ödenemeyen prim ve tazminatlar sigorta sektörüne ve ilgili şirkete güven derecesini olumsuz etkilemektedir. Çalışma; Sigorta şirketlerinin mali yapısını ve primleri geri ödeme veya ödeyememe durumlarını finansal tablolar yardımıyla incelenmektedir. Ayrıca sonrası dönemler içinde firmalar hakkında teknik detay ve fikir sunmaktadır.

Sigortacılık ve finansal bağlamında oluşturmuş olduğumuz çalışmamızda sigorta şirketleri genel kabul görmüş sigortacılık oranları yardımıyla incelemeye çalışılmıştır. Çalışmaya tabi şirketler, 2000-2001 krizi ve 2008 Mortgage Krizin den iki yıl önce ve iki yıl sonra olmak üzere (1998-2010) BİST'te kesintisiz işlem görmüş 4 sigorta şirketi, yasal verileri ilgili resmi kurumlarda (KAP, Hazine Müsteşarlığı vb.) yayınlanmış olma şartıyla seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sigortacılık, Finansal Krizler, Oran Analizi, Finansal Tablolar Analizi

ABSTRACT

The Effects of Financial Crisis Happened in Turkey on the Insurance Sector; A Practice in BIST

Caner ÖNİZ

MA Thesis, Department of Business

In our country various insurance types and companies appear under the names of life and non-life insurances. Those companies financially lead to a significant financial dynamism in the life of economy. The term, financial crisis, mentioned in the second part of the work, on the other hand, is the process affecting all the financial channels, arises within the economy or finance parts, or within the imbalance of production and consumption.

The insurance companies have to pay back risk premium that they have taken to the ones who have rights or their heirs at law by the deadline on the contracts. In this sense, the companies should have enough financial resource for the necessary payment. The risk premium and compensation which is never paid back or is not paid back in time affects the reliance on the insurance companies and insurance sector in general. This work analyses the financial structures of insurance companies and their payment or non-payment conditions by the help of financial tables. Moreover, it suggests some technical details and views for the prospective works.

In the sense of finance and insurance, insurance companies are tried to be analysed by the help of generally accepted ratio analysis. The four companies analysed in this work are companies, which are processed continuously in BIST during 2000-2001 crises and the two- year-periods after and before the 2008 mortgage crisis (1998-2010), are chosen on condition that their financial data are delivered in such government agencies as KAP and Undersecretariat of Treasury.

Key words: insurance, financial crises, ratio analysis, financial statement analysis

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGORTACILIKLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1 Sigorta Kavramı

Sigorta, ticari hayatın canlanması ve buna paralel olarak ticari malları risklere karşı koruma ihtiyacıyla ortaya çıkmıştır. İtalyanca “sicurta” sözcüğünden dilimize geçmiştir (Kırkbeşoğlu, 2014: 76). Türk Dil Kurumu sözlüğünde sigorta kavramı; “*Bir şeyin veya bir kimsenin herhangi bir yönden ileride karşılaşılabileceği zararı gidermek için önceden ödenen prim karşılığında bu işle uğraşan kuruluşla yapılan iki taraflı bağlantı sözleşmesi*” olarak tanımlanmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu’nun 1263. maddesine göre sigorta; “*Sigorta bir akittir ki bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan bir tehlikenin meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hâdiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır*”, şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıdaki tanımlamalara benzer bir tanımlama da 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1401. maddesinde; “*Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir.*” şeklinde yer almaktadır.

İnsanlar yaşamları boyunca çeşitli rizikolarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu riskler sadece insanlar değil tüzel kişiler için de geçerlidir. Bu rizikoları birçoğu gerçekleşmeyecek olsa bile gerçekleşme ihtimalleri bireylerin kendini korunma ve garantiye alma dürtüsüyle organize olmaya itmektedir. Bu noktada organize olmayı gerektiren sigorta mantalitesi devreye girmekte ve bireylere ihtiyaç duyulan güven ortamını sunmaktadır. Sigorta şirketleri benzer risk altında olduğunu düşünen

insanların oluşturduğu birliktelikle bir fonlama portföyü oluşturmaktadır. Bu birlikteliğe katılım sayısı arttıkça risk daha çok bölünmekte ve hasarın kişiler üstünde kalan yükü daha makul parçalara ayrılmaktadır. Buna “Büyük Sayılar Yasası” denilmektedir. Bu bağlamda sigortanın temel amacı üye sayısını artırmaktır. Genel anlamda bir organizasyon olarak düşünebileceğimiz sigorta işlemleri insanları olası bedeli güç ve yüksek maliyetlerden, ödenebilir ve parçalara bölünmüş bedeller üzerinden tahsil edilmek üzere güvenli bir ortam sunmaktadır (Güvel 2002: 24; Yaslıdağ 2014: 13 ; Yolcu 2009: 5).

En önemli özelliği kişiler arasında dayanışma olan sigortacılık organizasyonu bir “sigortacı” ve bir “sigorta ettiren” den oluşur. Sigortacının sigortalıyı koruma yükümlülüğüne karşın sigortalının da prim adıyla anılan ve sözleşmeden belirtilen oransal bir katkıda bulunma yükümlülüğü vardır.

Sigorta ettiren ile sigortacı arasında düzenlenen sigorta akdinin karşılıklı olarak sigorta yaptıranın ‘prim ödeme borcu’ sigortacının da akit süresi içinde sigortaya konu olan ‘şeyi’ himaye etme ve söz konusu zarar doğduğu anda ‘tazminat ödeme yükümlülüğü’ oluşur.

Sigorta; yangın, nakliyat, kaza, mühendislik, tarım, sağlık ve hayat sigortaları gibi ana başlıklar altında çok çeşitli alt dallara ayrılmıştır.

1.1.1 Sigorta Poliçesi

Sigorta sözleşmesini temsil eden, sigorta ettiren ve sigortacının borçlarını ve bu borca karşılık haklarını gösteren sigorta bedeli, sigorta primi sigorta konusunu, riziko yerini ve başlangıç ve bitiş zamanını belirten sigortacının imzası ile sigorta ettirene verilen bir ruhsattır (TOBB 1996: 137).

1.1.2 Koasürans

Büyük bir rizikonun birden çok sigortacı tarafından ortaklaşa sigorta edilmesine müşterek sigorta denilmekte olup genellikle tek poliçe altında adları ve riziko oranları belirlenir. Koasüransa katılan şirketlere koasürör denir. Koasüransın en çok görüldüğü ülke ABD olmakla birlikte ülkemizde afet (felaket) sigortacılığında özellikle deprem sigortalarında koasüransa başvurulduğu sıkça görülmektedir (TOBB 1996: 137).

1.1.3 Konservasyon

Sigorta şirketinin olası riske teminat verirken kendi adına ödemek istediği ya da ödeyebileceği miktara konservasyon denilmektedir. Konservasyon payından arta kalan tutar reasüransa devredilir (TOBB 1996: 137).

1.1.4 Reasürans (İkili Sigorta)

Sigortanın tekrar, sigorta edilmesi anlamına gelmekte olan reasürans Fransızca kökenli bir kelimedir. Bir sigorta şirketinin diğer bir sigorta şirketine veya şirketlerine, üzerine almış olduğu riskleri, yeniden sigorta ettirmesidir. Çok yüksek sigorta meblağlarına ulaşan rizikoların aynı dönemde oluşması durumunda, sermaye yapısı ne denli sağlam olursa olsun sigorta şirketi bu tür hasarları şirket özvarlıkları ile finanse etmesi çok zor olacağından reasüransa yani ikili sigortaya başvurmaktadır (Özbolet 2007: 217).

Reasüransın Faydaları;

- Sigorta şirketlerinin iş hacmini artırır,
- Yüksek primli risklerin diğer sigorta acenteleriyle dengeli paylaşılmasını sağlar.
- Sigorta şirketlerinin mali ve finansal yapılarını güçlendirir (Özbolet 2013: 112).

1.2. Sigortanın Önemi

Sigorta gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bilhassa malî organizasyonlarının yürütülmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Sigorta sistemi şahıslara ve tüzel kişilere, ilerde karşılaşmaları olası rizikolara karşı korkmadan güvenle yaşayabilme ve yeni teşebbüslerde bulunabilme imkânı sunmaktadır (Karaman 2011: 13). Organizasyonun risklerden kaynaklanan finansal zararların karşılanmasında devreye girerek bu zararların hem bireysel hem ülke ekonomisi üzerinde oluşturduğu yüklerin kaldırılmasına yardımcı olmaktadır (Çipil 2008: 25). Bu bağlamda sigortanın önemini güvence ve riziko yönetimindeki önemi, ekonomik önemi ve sosyal önemi olarak 3'e ayırmak mümkündür.

1.2.1 Sigortanın Ekonomik Açıdan Önemi;

- Sigorta ekonomi içerisinde önemli bir sektördür.
- Uluslararası ekonomik alanda ticaretin gelişmesini sağlar.
- Sigorta, sosyo-ekonomik kayıpları önlemeye yardımcı olur.
- Ülkenin refah düzeyinin yükselmesine katkı sağlar.
- Sigorta ekonominin önemli bir tasarruf kaynağıdır.
- Sigorta bir vergi kaynağıdır.

1.2.2 Sigortanın Risk Yönetimi Açısından Önemi;

- Sigorta dayanışmayı gerektirir.
- Sigorta güven verir.
- Sigorta girişimcilerin kararlarını etkiler.
- Sigorta girişimcileri yatırıma yönlendirir.
- Riziko karşılığı yedekte tutulan likidite tutarını minimize eder.
- Sigorta önlem alınmasını teşvik eder.

1.2.3 Sigortanın Sosyal Açıdan Önemi;

- İstihdam yaratarak işsizliğe olumlu katkı sağlar.
- Sosyal güvenliğe katkı sağlar (TOBB 1996: 149-152 - Güvel ve Güvel 2002: 28-32).

1.3 Risk Kavramı

Risk, Türk Dil Kurumu sözlüğünde zarara uğrama tehlikesi olarak geçmektedir (www.tdk.gov.tr). Risk hali hazırda gerçekleşmemiş ama ileride gerçekleşme ihtimali bulunan maddi ve manevi tehlikelerdir. Ayrıca risk faktörü bazı durumlarda gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen bir olgu iken bazı risklerde gerçekleşme olasılığı kesindir. Örneğin yangın ihtimali var olmakla birlikte kesinlik söz konusu değilken, ölüm riski kaçınılmaz olarak gerçekleşecek risktir (Orhaner 2013: 34).

İktisatçılar, davranış bilimciler, istatistikçiler veya sigorta teorisyenleri gibi birçok farklı dala, farklı çalışma alanına sahip araştırmacılar kendi bakış ve mesleki bilgisiyle riski tanımlamaya çalışmışlardır. Dolayısıyla ortaya çıkan tanımlamalar her

alanın kendi uzmanlık alanını resmettiği için ortak bir risk tanımından söz edilememektedir. Riskin bir tanımı iktisatçılar için uygunken sigorta teorisyenleri tarafından tam benimsenememiştir. Bundan ötürü tüm bilimleri ve araştırma alanlarını kapsayan bir tanım oluşturma iddiasında bulunmak yerinde olmayacaktır. Sigorta riskini merkeze alan bir tanımlama yapmak gerekirse “gerçekleşen zararın beklenen zarardan olumsuz sapması” olarak tanımlanabilir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi belirsizlik veya tehlike belli bir seviyeye kadar risk değeri taşımaz. Çünkü sigortacı yaptığı yıllık risk planlamasında risklerin bir grup sigortalı tarafından karşılanacağını ve karşılığında tazminat ödeyeceğini öngörerek planlama yapmaktadır. Sigortacı için sigorta riskini oluştururken geçmiş yıllara ilişkin hasar verileri büyük önem kazanır. Geçmiş yıllar verilerini kullanan sigortacı ileriki dönemlerde ne meblağda hasar tazminatı ödeyeceğini ve hangi risk gruplarındaki sigortalılardan ne kadar prim alması gerektiğini öngörür. Öngörülen bu zararlar sigortacı için “beklenen zarar” olarak ifade edilebilir (Kırkbeşoğlu 2014: 4-5).

1.3.1 Riskin Özellikleri

- Hayat sigortalarında olay deyimini anlatırken, mal sigortaları ise tehlike riskini anlatır.
- Hayat sigortasında risk kesin gerçekleşecekken, Mal sigortalarında gerçekleşmeyebilir.
- Aktüeryal hesaplara göre vuku bulma olasılığı tespit edilemeyen olaylarda riskin varlığı kabul edilmez.
- Sigortalının kasıt, hile ve bilinçli taksiriyle ortaya çıkan durumlar tehlike statüsünde değerlendirilmez.
- Sel, deprem, heyelan gibi olması muhtemel doğa olayları risk tehlikesi değildir.

Bir riskin sigorta kapsamına girebilmesi için gerekli şartlar şunlardır;

- a) Tesadüfi olmalıdır.
- b) Ölçülebilir olmalıdır.
- c) Risk kanuna aykırı olmamalıdır.

d) Riskin maddi değeri para birimi ile ifade edilebilmelidir (Orhaner 2013: 35-36).

1.4. Sigorta ve Sosyal Güvenlik İlişkisi

Sosyal güvenlik kavramı 1944 yılından beri neredeyse tüm uygar ülkelerde kullanılan bir terim olmakla birlikte sosyal devlet olgusunun anayasada yer alan önemli bir ilkesidir. Sosyal güvenlik; fizyolojik, sosyal-ekonomik veya mesleki risklerden dolayı geliri sürekli veya bir süreliğine kesilmiş şahısların insani yaşam ihtiyaçlarını karşılayıp hayatını idame etmesini sağlayan bir sistemdir. Bir başka tanıma göre ise sosyal güvenlik sebebi herkes olursa olsun tehlikeye maruz kalarak tehlikeye düşen kişilerin uğradıkları tehlikenin zararından kurtarılıp yaşadıkları sosyal çevre içinde diğer bireylerin yardımına muhtaç olmadan insan onuruna yakış bir hayat idame ettirmesini sağlamaktır. ILO'nun (Uluslararası Çalışma Örgütü) 1952 tarih ve 102 sayılı "Sosyal Güvenliğin Asgari Normları" anlaşmasında sosyal güvenliğe ilişkin 9 ana dal belirtilmektedir;

- 1) Hastalık,
- 2) Sakatlık,
- 3) İş kazası,
- 4) Analık,
- 5) Nakdi yardımlar,
- 6) Meslek Hastalıkları,
- 7) Yaşlılık, Ölüm,
- 8) Aile yardımları,

Uluslararası alanda ülkeler bu riskleri refah düzeyleri kapsamında karşılamaya çalışmaktadırlar. lkelerarası ekonomik, kültürel ve sosyal gelişme düzeyindeki farklılıklar ve devlet anlayışlarındaki farklılıklar nedeniyle ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir.

Sosyal güvenlik sisteminin faydaları;

a) Sosyal risklerin nedeniyle oluşacak gelir kaybını minimuma indirir.

b) Kişilere uğrayacakları zarar neticesinde kendilerine ödenecek tutarı önceden bildirilir.

c) Ülkedeki tüm kişileri kapsamına dâhil eder.

d) Sosyo-ekonomik işlevi ile toplum ve ülke refahı açısından önemlidir.

Sosyal sigorta sistemini tamamlayıcı nitelikte olan özel sigortaların da faaliyetleri günümüzde artış göstermektedir. İki sigortanın da ortak özelliği oluşan zararın bir kısmı veya tamamı sigortalıdan alınan primlerle karşılanmaktadır. Özel sigortalar da artan faaliyetleri ile sosyal güvenlik sisteminin destekçisi konumundadır (Orhaner 2013: 76-79).

Tablo 1.1. Sosyal Sigorta Özel-Sigorta Karşılaştırmalı Tablosu (Orhaner 2013: 80)

Karşılaştırma Kriteri	Sosyal Sigorta	Özel Sigorta
1. Sigorta ilişkisinin kaynağı	Kanun	Sigorta sözleşmesi
2. Sigorta hizmetini veren	Devlet	Özel sigorta şirketleri
3. Sigortadan Yararlanma nedeni	Belli bir statü kazanılması (Memur, işçi, esnaf vb.) gerekir.	Hiçbir statü gerekmez.
4. Sigortanın amacı	Kamu hizmeti	Kar maksimizasyonu
5. Sigorta süresi	Devamlı	Belirli (3 gün-1 ay-1 yıl vb.) Genellikle bir yıl.
6. Risklerin gerçekleşme olasılığı	Tayin etmek zordur.	Özellikle mal varlığına yönelik sigortalarda kolay
7. Prim tespiti	Kişilerin özel durumları ve isteklerine göre değil.	Sigorta yaptırmanın isteğine bağlı
8. Sigortanın zorunlu olup olmama durumu	Zorunlu	İsteğe bağlı
9. Dayandığı hukuk dalı	Kamu hukuku	Özel hukuk

1.5 Sigorta Branşları

Sigortacılık faaliyetlerinin boyutlarının gelişmesi, sigorta türlerinin de aynı hızla artmasını sağlamıştır. Çağımızda bireylerin kullandığı maddi değerli şeyler ve sorumluluk çerçevesinde sigortaya konu olmayan bir değer kalmamıştır. Kökü milattan önceye dayanan sigortacılık sektöründe, yapılan ilk basit sigorta

tanımlarının yerini günümüzde daha karmaşık ve iç içe geçmiş gruplandırmalar almıştır (Özbolet 2011: 243).

Ülkemizde sigorta şirketleri 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 5. maddesine göre hayat sigortaları ve hayat dışı sigorta grupları olarak 2 ana grubun alt dalları olarak ayrıma tabi tutulmuşlardır. Ve yine bahsi geçen kanun maddesi uyarınca sigorta şirketleri ülkemizde sadece bu ana grupların birinde faaliyette bulunabilirler. Öte yandan Kaza ile Hastalık / Sağlık branşları her iki grup altında yer aldığından hayat sigortası veya hayat dışı sigorta alanında faaliyet gösteren firmalar teminat verebilmektedirler (Orhaner 2013: 315, Kaya 2011: 188).

1.5.1 Hayat Sigortaları

İnsanların toplumsal hayatta kaybetmekten korktukları menfaatlerini güvence altına alma güdülerini sigortacılık sistemimin günümüze kadar büyüyen gelişmesinde en temel nedenlerden biri olmuştur. İnsanoğlu doğduğu andan başlayarak her an ölüm riski olduğunu bilen tek canlıdır. Bu noktada olası bir ölüm halinde sorumluluğunda bulunan kimselerin geçimlerini sağlayabilmesi güvencesini ve sözleşmede belirtilen süre içinde ölmemesi durumunda ise bir birikim elde etmesini sağlayan sistemin genel adı hayat sigortasıdır. Hayat sigortaları kişilerin günlük yaşantılarında karşılaşılabilecekleri şahıslarına yönelik risklere karşı teminat verir ve aynı zamanda sosyal güvenlik sistemini de desteklemektedir. Söz konusu sigorta, merkezine insanı alan uzun süreli fayda sağlamaya yönelik olarak yapılan meblağ sigortalarıdır. Sigorta sahibi kişinin sözleşme sürecinde vefat etmesi halinde poliçeden sigortalı veya lehtarın yasal varislerine toplu para ödenmesi usulü zamanla değişen düşünce sistemi ile ileride emeklilik programlarına destek ve yatırım amacına da hizmet eder hale gelmiştir. (Hoşgör, Akpınar, Kırkbeşoğlu 2014: 382). Sigortalının kendi canına kastetmesi ve bu teşebbüs sebebiyle hayatını kaybetmesi gibi bir durumda, aralıksız 3 yıl Hayat Sigortası primini ödemiş kişiye tazminat ödenir. Bir insanın sigorta şirketinden varislerine para ödenmesi amacıyla sigorta yaptırıp 3 yıl sonra intihar etmeyeceği şeklinde yaygın bir kanı vardır (Çipil 2011: 44).

Hayat sigortalarını hayat dışı sigortalardan ayıran en önemli özellik süreli sigortalar haricindeki sigortaların gerçekleşme ihtimali kesindir. Hayat dışı sigortalar

ise ne zaman gerçekleşeceği bilinmemekle birlikte ve tamamen tesadüfi olarak karşımıza çıkmaktadır (Hoşgör, Akpınar, Kırkbeşoğlu 2014: 382).

Hayat sigortalarını;

- Ölüme Bağlı Hayat Sigortaları
 - Tam Hayat Sigortası
 - Sınırlı Süreli Hayat Sigortası
 - Karma Hayat Sigortası
- Tasarrufa Bağlı Hayat Sigortaları
- Grup Hayat Sigortaları
- Bireysel Emeklilik Sigortaları (BES)
 - Bireysel Emeklilik Sigortalarının Amacı
 - Bireysel Emeklilik Sigortaları Temel Özellikleri
 - Bireysel Emeklilik Sigortaları Ekonomik Veriler biçiminde sınıflandırmak mümkündür.

1.5.1.1 Ölüme Bağlı Hayat Sigortaları

Sigortalının sadece ölmesi durumunda sigorta yüklenicisinin tazminat ödeme yükümlülüğünün olduğu ve ödemenin bu şarta bağlandığı hayat sigortası çeşididir. Sigorta süreci bitiminde sigortalı eğer hayatta ise herhangi bir ödemede bulunulmamaktadır. Vefata bağlı sigortaların birçok çeşidi bulunmaktadır. En belirgin üç çeşidi aşağıda açıklanmaktadır (Eralp 2008: 26).

1.5.1.1.1 Tam Hayat Sigortası

Sigortalıyı bütün ömrü boyunca sigorta teminatı altına alan yöntem tam hayat sigortası denilmektedir. Sigortalı bu sigorta kapsamında ne zaman ölürse olsun sigorta şirketi (sigortacı) sigorta poliçesinde yazan miktarı sigortalının yasal varislerine ödemek zorundadır. Genellikle prim ödemelerinin sabit olduğu bu sigorta türünde sözleşmeye eklenecek bir madde ile prim tutarları değiştirilebilmektedir. Prim ödemesi belli bir süre yapılabileceği gibi tek seferde de yapılabilmektedir. Bu tarz hayat sigortalarında 15 yıllık süreye kadar olan dilimde masraflar fazla gelir

azken 15 yıllık dilimden sonra tam tersi bir durumla karşılaşmaktadır. 15 yıldan uzun süreli sigorta yatırımı düşünenler için daha cazip bir sigortadır (Hoşgör, Akpınar, Kırkbeşoğlu 2014: 387).

1.5.1.1.2 Sınırlı Süreli Hayat Sigortası

Sınırlı süreli hayat sigortasında sigortalı poliçede belirtilen süre içinde ölürse sigortacı tazminat ödeyecektir. Poliçede belirlenen süre zarfında sigortalının ölmemesi durumunda sigortalının ödediği primler sigortacıya kalmakta ve bütün yükümlülükler son bulmaktadır. Süre genel olarak 10 yıl olarak belirlenmektedir (Orhaner 2013: 342).

1.5.1.1.3 Karma Hayat Sigortası

Sınırlı süreli hayat sigortaları ile tam hayat sigortalarının birbirinin karşıtı olan risklerini sigorta güvencesi altına alınmasına karma hayat sigortası denilmektedir (Hoşgör, Akpınar, Kırkbeşoğlu 2014: 387). Karma hayat sigortasında, sigorta şirketi her halükarda tazminat ödemektedir. Sigortalı poliçede belirlenen süreçte vefat etmez hayatta kalır ise poliçe sahibinin şahsına vefat ederse kanuni mirasçılara sigortacı tarafından tazminat ödenmesi gerekmektedir. Sigorta yaptırana her koşulda maddi menfaatte bulunması sebebi ile en fazla rağbet gösterilen sigorta türlerinden biridir (Şahin 2014: 18-19).

1.5.1.2 Tasarrufa Bağlı Hayat Sigortası

Diğer adı ile “yaşama hali sigortaları” olan tasarrufa bağlı hayat sigortaları, yaşlılık dönemini teminat altına almak amacıyla yapılan sigorta türüdür. Sermaye sigortası ve Gelir sigortası olmak üzere iki türü vardır.

Sigortalıya vefatına kadar hayatını rahatça idame ettirmesini sağlayacak gelir düzeyini Gelir sigortası sağlamaktadır. Bu geliri sağlarken en yaygın şekilde kullanılan yöntem ise sigorta yaptıracak kişinin elinde toplu bulunan parayı sigortacıya verip ya poliçenin imzalanmasından sonra ya da poliçe süresi bitiminde sürekli bir gelir sağlaması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir yöntem ise; sigortacıya belli zaman periyotlarında prim öder ve belli bir tarihte başlamak üzere gelir bağlanmasını ister. Sermaye sigortası yönteminde ise poliçede belirlenmiş olan

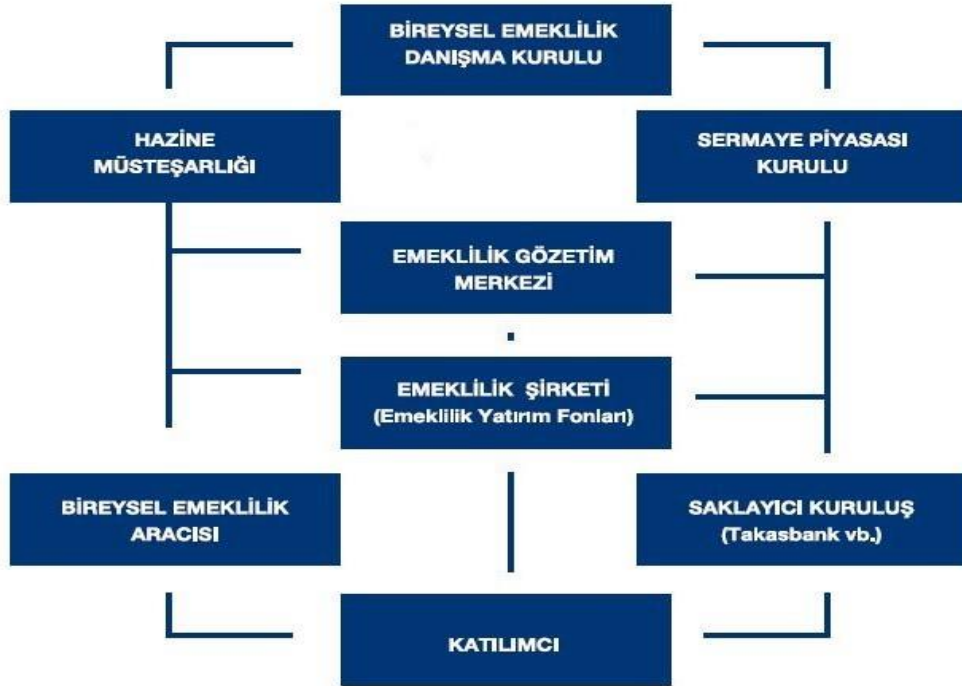
tarihte yaşıyor olması koşuluyla poliçe sahibine poliçede yazan tutarın ödenmesi şeklinde kullanılmaktadır (Güvel ve Güvel 2002: 135).

1.5.1.3 Grup Hayat Sigortaları

Tek bir poliçe ile birden fazla kişinin teminata dâhil olduğu hayat sigortası türüdür. Grup sigortasına dâhil bireyler poliçe sahibi sayılmazlar, ilişkinin türü sigortacı ve grup ilişkisi veya işveren işçi ilişkisidir. Hak sahipleri rizikonun gerçekleşmesine müteakip beş gün içinde sigortacıya durumu tüm belgeleriyle bildirmekle, sigortacıda on gün içinde kesinleşmiş tazminatı ödemekle mesuldür (Yaslıdağ 2014: 138)

1.5.1.4 Bireysel Emeklilik Sigortaları (BES)

Ülkemizde bireysel emeklilik 2001 yılında “Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu” ile şekillenmiştir. Söz konusu kanunda BES sisteminin insanların çalışma hayatındaki birikimlerini, uzun vadede gelir getirecek bir yatırıma dönüştürmek ve aktif çalışma hayatı bitiminde yani emeklilik döneminde daha rahat bir hayat sürmelerini sağlamaya yönelik özel türde bir emeklilik sistemidir (Orhaner 2013: 345).

Şekil 1.1. BES Sisteminin İşleyiş Şeması (Uğur 2004: 17)

1.5.1.4.1. Bireysel Emeklilik Sisteminin Özellikleri:

1. Katılım gönüllülük esasına dayanır zorunlu değildir.
2. Kamu Sosyal Güvenlik sisteminin devamı niteliğindedir. Kişinin bireysel emeklilik sisteminde olması Kamu Sosyal Güvenlik sistemini etkilemez. Kişi bireysel emeklilikle kamu emekliliğine ek gelir kazanmış olmaktadır.
3. Emeklilik şirketleri farklı getiri ve risk seviyelerinde en az 3 adet emeklilik yatırım fonu oluşturarak katılımcılara yatırımını kendisinin belirleyebilmesi fırsatı sunulmaktadır (www.yatirimyapiyorum.gov.tr).

Tablo 1.2. BES sisteminde Kamu Kurumları ve Görevleri (Özbolet 2013: 347).

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI	Emeklilik şirketlerinin kurulması, faaliyetlerinin denetimi ve düzenlenmesi.
BİREYSEL EMEKLİLİK DANIŞMA KURULU	BES uygulamalarına ait politikaların benimsenmesi uygulanmasına ait önlemlerin alınması.
SEMAYE PİYASASI KURUMU	Bes'in günlük gözetim ve denetimi.
EMEKLİLİK GÖZETİM MERKEZİ	Bes' te toplanan tasarrufların değerlendirilmesi için fon kurulması, portföy yönetimi, varlıkların saklanması ve korunması.

1.5.1.4.2 Bireysel Emeklilik Kanununun Amaçları:

07.04.2001 tarihinde ve 4632 sayılı kanunla oluşturulan BES sistemi 27.10.2001 tarihinde faaliyete başlamıştır (Orhaner 2013: 345).

2013 yılında bireysel emekliliğe ek olarak yatırılan tutara %25 de devlet katkısı eklenmesi ile BES sisteminde ciddi bir yükselişe neden oldu.% 25'lik pay yıllara göre;

BES sisteminden başlangıçtan itibaren üç yıl içinde ayrılırsa alamamaktadır.

Üçüncü yılın bitiminde % 15'i,

Altıncı yılın bitiminde % 35'i,

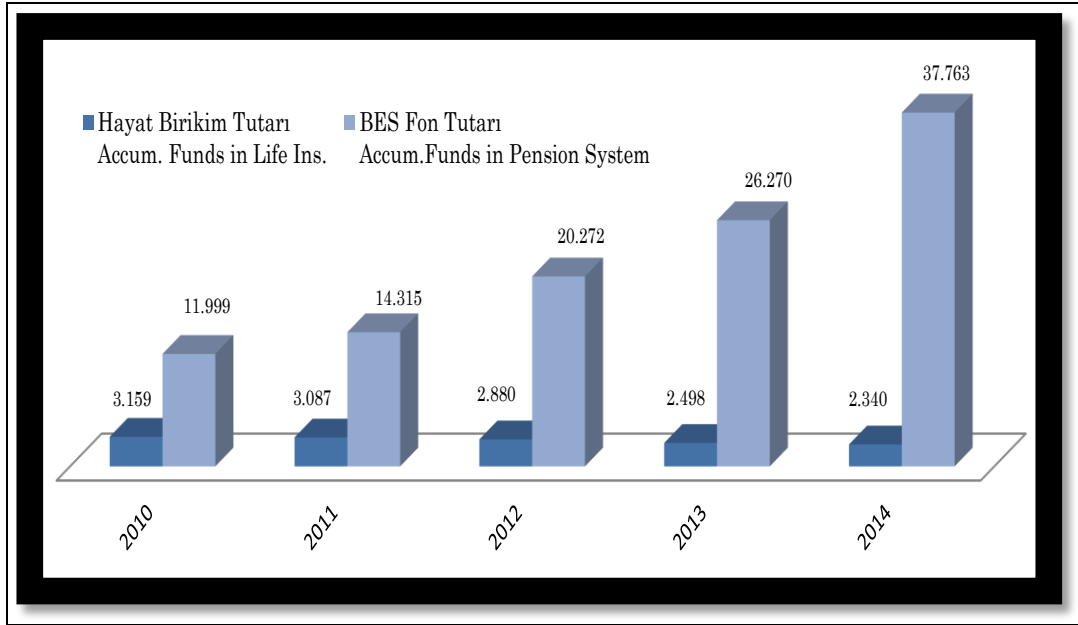
Onuncu yılın bitiminde % 60'ı,

Poliçede emekliliğe hak kazandığı tarihte ise devlet katkısının %100'ünü alabilmektedir (www.garantiemeklilik.com.tr).

Kanununun iki amacı vardır;

a) Bireyleri tasarrufa yönlendirmek

b) Fonlarda Biriken tasarrufları yine güvenli bir şekilde toplu para ya da emeklilik maaşı olarak sigortalıya geri dönüşünü sağlamaktır (Orhaner 2013: 345).

Şekil 1.2. Hayat sigortası birikimleri ve BES fon tutarı karşılaştırması (Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 6).

1.5.2 Hayat Dışı Sigortalar

Hayat dışı sigortalar hayat sigortalarının dışında kalan, özel ya da tüzel kişilerin varlıklarını koruma altına alana sigortalardır (Gümüş ve Uzun 2012: 22).

Hayat dışı sigortaları daha iyi anlamlandırmak için hayat sigortalarına göre farklılıklarını tanımlamak gerekmektedir. Bu farklılıkları şöyle sıralayabiliriz.

- Hayat dışı sigortalarda sadece risk unsuru dikkate alınmakta iken, hayat sigortalarında tasarruf ve risk unsuru göz önüne alınarak prim tespiti yapılmaktadır.

- Hayat dışı sigortalarda sigorta konusu riskin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belli değil iken hayat sigortalarında söz konusu riskin gerçekleşme ihtimali vardır.
- Hayat dışı sigortalarda genellikle sigorta bedeli ile sigorta değeri birbirine eşit olmaktadır. Bazen eşitlik bozularak aşkın sigorta ya da eksik sigorta durumu ortaya çıkabilmektedir. Ama hayat sigortalarında sigorta yaptıran riskin gerçekleştiği anda poliçede belirtilen tutarı almaya hak kazanır. Bu nedendir ki hayat sigortaları meblağ sigorta, Hayat dışı sigortalar zarar sigortası olarak nitelendirilir.
- Hayat dışı sigortalarda poliçe süresi 1 gün ve 1 yıl arası yapılabilirken, hayat sigortaları 1 ila daha üstü bir süre için yapılmaktadır.
- Hayat sigortaları bazı vergi ve fonlara maruz kalırken, hayat sigortaların vergi indirimi ve devlet katkıları ile özendirilmektedir.
- Rücu hakkı hayat dışı sigortalarda bulunurken, hayat sigortalarında rücu hakkı kullanılamaz. Zarar tazmini söz konusu değildir (Orhaner 2013: 315-316).

Gelişmekte olan ülkelerden biri olarak kabul edilen ülkemizde hayat sigortasından elde edilen prim, hayat dışı sigortalardan elde edilen prim tutarından azdır. Oysaki gelişmiş ülkelerdeki prim üretimini kıyasladığımızda ülkemizdeki tam tersi, hayat sigortalarının, hayat dışı sigorta üretiminden fazla olduğu görülmektedir (Tablo 1.3). Bu da bize ülkemizde hayat sigortası mantığının henüz oturmadığını daha çok elemanter (hayat dışı) sigortalara yönelişle emtiaya insan canından daha çok değer verdiğimizizi gösterir niteliktedir.

Tablo 1.3. 2014 Yılı Seçilmiş Ülkeler Bazında Sigortalar

*Milyon ABD Doları \$	Dünya Sıralama	Hayat	Hayat Dışı	Toplam
<i>Gelişmiş Piyasalar</i>				
- A.B.D	1	528.221	752.222	1.280.443
- Japonya	2	371.588	108.174	479.762
- İngiltere	3	235.321	115.945	351.266
- Çin	4	176.950	151.490	328.440
- Fransa	5	172.761	97.759	270.520
- Almanya	6	118.476	136.170	254.646
- İtalya	7	145.292	49.443	194.735
<i>Gelişmekte olan Piyasalar</i>				
- Rusya	27	2.828	22.910	25.738
- Avusturya	29	8.974	13.830	22.794
- Türkiye	39	1.476	10.119	11.595
- Suudi Arabistan	43	241	7.887	8.128
- İran	45	721	6.737	7.458
- Yunanistan	47	2.376	2.893	5.269
- Bulgaristan	71	196	983	1.179
<i>Kıtalar</i>				
- Avrupa	1	1.002.728	694.801	1.697.529
- Kuzey Amerika	2	580.358	825.457	1.405.815
- Asya	3	892.318	425.248	1.317.566
- Latin Amerika ve Karay.	4	75.245	112.979	188.224
- Okyanusya	5	58.103	42.036	100.139
- Afrika	6	45.796	23.178	68.974
KİTALAR ORTALAMASI		442.425	353.950	796.375
DÜNYA ORTALAMASI		2.654.549	2.123.699	4.778.248

Kaynak: Swiss-Re Sigorta Araştırma Dergisi Sigma-2015/4

Hayat dışı Sigortaları gruplandırırken sigorta sektörünün kontrolünü ve denetimini yaparken, branş bazlı çalışma izni veren Sigorta Genel Müdürlüğü ve Sigorta Denetleme Kurumu gruplandırma kistasına göre sıralanacaktır. Buna göre;

- Yangın Sigortaları,
- Kaza Sigortaları,
- Özel Sağlık Sigortaları,
- Mühendislik Sigortaları,
- Nakliyat ve Su Araçları Sigortaları,
- Tarım Sigortaları,
- Kredi Sigortaları,
- Genel Sorumluluk Sigortaları (Özbolat 2011: 249-250).

Tablo 1.4. Ülkemizde Branşlar Bazında Toplam Prim Üretimi

	Üretimde Bulunan Şirket Sayısı	Düzenlenen Poliçe Sayısı	Direkt Prim (000")	Direkt Prim Payı (%)
Hastalık/ Sağlık	33	2.897.384	2.885.463	13,04
Kaza (*)	58	7.093.610	1.022.245	4,62
Kaza Araçları	32	5.185.914	5.075.918	22,94
Raylı Araçlar	1	5	11	0,00
Hava Araçları	17	620	57.239	0,26
Su Araçları	27	20.246	128.491	0,58
Nakliyat	32	1.388.681	476.594	2,15
Yangın / Doğal Afetler	33	12.739.696	3.689.184	16,67
Genel Zararlar	34	6.141.251	2.200.815	9,94
Kara Araçları Sorumluluk (*)	32	16.320.779	5.468.382	24,71
Hava Araçları Sorumluluk	16	512	92.153	0,42
Su Araçları Sorumluluk	6	687	9.409	0,04
Genel Sorumluluk	33	959.505	615.863	2,78
Kredi	10	10.539	131.539	0,60
Kefalet	23	30.528	23.018	0,10
Finansal Kayıplar	29	253.334	167.142	0,76
Hukuksal Koruma	25	1.607.116	83.519	0,38
Destek	2	25	2.984	0,01
Genel Toplam		54.650.431	22.129.969	100,00

(*) SGK Primleri eklenmiştir.

Kaynak: (Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 35)

1.5.2.1 Yangın Sigortaları

İstenmeyen ve kontrol altına alınamayan ateşe “yangın” zararlı ateş denilmektedir (Sigortacılık Temel Bilgileri 1997: 25). Fransız sigortacı Gautier, M., yangın hasarını “*yangına dönen veya dönmeye müsait anormal bir ateş veya alevin meydana getirdiği zarar*” diye tanımlamaktadır (Uralcan 2011: 67).

Ticari veya özel amaçlı kullanılabilen çeşitli yapı ve yapı eklentileri kendiliğinden vuku bulan yangın, yıldırım, infilak ve bahsi geçenlerden kaynaklanan hararet ve duman gibi tehlikelerin neden olduğu maddi zararları kapsayan sigorta türüdür. Yangın sigortası poliçesine sigorta şirketleri tarafından belirlenen tarifelerle birçok alt dal teminat eklemesi yapılabilmektedir. Bunlardan bazıları sabotaj, terör, yer kayması, deprem fırtına, kar ağırlığı, is, duman, araç çarpması, uçak düşmesi,

kiracı mali sorumluluk gibi adlar alan yangına ek risklerdir (Uralcan 2011: 68-69, Gümüş ve Uzun 2012: 25).

Savaş, iç savaş, isyan, askeri hareketler ve kamu tasarrufu gibi durumlarda oluşacak riskler ve zararlar yangın sigortası kapsamı dışında tutulmuştur. Yangın sigortalarına dâhil edilen fakat tüm dünyada uygulama alanı bulamayan bir başka sigortada zorunlu deprem sigortasıdır. Poliçe ve primleri belirlerken bu sigortayı uygulayan ülkeler, binanın büyüklüğü, deprem risk bölgesi olup olmamasına ve binanın yapı tarzı gibi kıstaslara göre karar almaktadırlar. Zorunlu deprem sigortası riskin meydana geldiği anda deprem dolayısıyla çıkan yangın, infilak, yer kayması gibi hasarlar ve depremin doğrudan sebep olduğu temeller, duvarlar, bağımsız bölümleri poliçede belirtilen tutarla sigortalanmış olurlar (Gümüş ve Uzun 2012: 25). Zorunlu deprem sigortası ülkemizde 27.09.2000 tarihinde yürürlüğe giren DASK (Zorunlu Deprem Sigortası) Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait bina, tamamı sınai ve ticari amaçla faaliyet gösteren yapılar, köy içi yerleşmeleri ve 27.12.1999 tarihinden sonra yapılmış olmakla birlikte ilgili mevzuat kapsamında inşaat ruhsatı olmayan binalar DASK kapsamı dışında tutulmuştur.

Tablo 1.5. Yangın Branşı 2014 Yılı Verileri

	Sözleşme Sayısı	Direkt Prim (000")	Ödenen Tazminat (000")
Yangın ve Doğal Afetler	6.498.138	2.390.100	997.231
İhtiyari Deprem	2.210.789	482.917	147
Sel	2.001.680	36.081	37.512
Deprem ve Sel Hariç Doğ. Afetler	558.966	14.690	4.854
Nükleer Enerji	0	0	0
Patlama	34.029	388	1
Toprak Kayması	1.033.221	14.556	1.481
Zorunlu Deprem	6.808.406	750.451	-
Toplam	13.306.544	3.689.184	1.041.229

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 45

1.5.2.2 Kaza Sigortaları

Sigortacılığın tarihsel gelişimine baktığımızda deniz taşımacılığı ve yangın sigortasının çoğu kültürde ilk sigorta örnekleri olduğunu gözlemlemekteyiz. Kaza branşı ise daha geç gelişim göstermesine rağmen günümüzde en çok prim üretimine sahip sigorta branşı olmuştur. Ülkemizde kazalar branşı oto ve oto dışı kaza

sigortaları olmak üzere ayrılmış durumdadır. Oto dışı sigortalar; hırsızlık, ferdi kaza, tekne, uçak, cam kırılması gibi sigortaların yanında çeşitli sorumluluk sigortalarını da kapsamaktadır. Oto branşı ise, karayolları trafik araçları ile ilgili zorunlu sorumluluk, yeşil kart ve araç kasko sigortalarıdır (Uralcan 2011: 71). Kaza sigortaları; Ferdi Kaza, Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk, Uçak Yolcuları branşları olmak üzere üç başlık altında toplanmaktadır.

1.5.2.2.1 Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası

Yolculuğunu ülkeler arası veya şehirlerarası yapan sürücü ve sürücü yardımcılara, duraklamalar dâhil olmak üzere seyahatin başlangıcı ile bitimi arasında geçen süre zarfında kendi kasıt kusur ve irade dışı meydana gelen ani ve harici durumlarda ölüm, yaralanma, sakat kalma gibi durumlara karşı teminat altına alan sigorta türüdür.

1.5.2.2.2 Ferdi Kaza Sigortası

Düzenlenen poliçe konusu kaza nedeniyle, ölümü veya sürekli olarak iş göremez duruma düşmesi halinde toplu para ve yine poliçede belirlenmiş tutarda aylık bağlanmasını sağlayan poliçedir. Poliçe genel kabul olarak yıllık düzenlense de daha uzun ya da kısa dönemlerde de düzenlenebilmektedir.

1.5.2.2.3 Uçak Yolcuları Ferdi Kaza Sigortası

Hava yolu taşımacılığı yoluyla turistik veya iş gezisi sebebiyle çıkılacak yolculuklara ilişkin gidiş-dönüş veya tek yön olarak düzenlenen sigorta poliçesi türüdür (www.acikders.org.tr).

Tablo 1.6. Kaza Branşı Prim, 2014 Yılı Verileri

	Sözleşme Sayısı	Direkt Prim (000")	Ödenen Tazminat (000")
Karayolu Yolcu Taş. Zor. Koltuk (*)	110.894	80.919	47.923
Uçak Yolcu Kaza	291	4.427	1.562
Ferdi Kaza	14.602.447	936.898	112.144
Toplam			

(*)SGK Primleri eklenmiştir.

Kaynak : Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 43

1.5.2.3 Özel Sağlık Sigortaları

Özel sağlık sigortaları hastalık ve sağlık sigortası ile seyahat sağlık sigortası olarak iki ana başlık altında toplanabilir.

1.5.2.3.1 Hastalık Ve Sağlık Sigortaları

Hastalık ve sağlık sigortası, sigorta yaptırmanın sigortada belirtilen süre içerisinde kaza sonucu yaralanması veya hasta olması durumlarında tedavi masrafları ve gerekli tıbbi malzemelere ödenecek tutarın sigorta kapsamına alınmasıdır. Bu sigorta hayat dışı bir sigorta olmasına rağmen poliçe bedeli belirlenirken sağlığa bedel biçilemeyeceği için sigortalının kabul ettiği miktarda poliçe düzenlenmektedir. Bu durumdan dolayı bu sigorta türü meblağ sigortası olarak görülmektedir. Ülkemizde bu sigorta için poliçeye taraf olan sigortacılar, verecekleri teminatı Türk Tabipler Birliği Asgari Ücret Tarifelerini kullanarak vermektedirler (Orhaner 2013: 319).

Özel sağlık sigortalarının, ayakta tedavi teminatı ve yatarak tedavi teminatı olmak üzere iki tür teminatı vardır.

- Ayakta tedavi teminatı, teşhis yöntemlerinden olan MR, tomografi, laboratuvar analizleri vb. ile tedavi ve ilaç giderlerini kapsamaktadır.
- Yatarak tedavi teminatında ise, sağlık kuruluşunda ameliyatlı veya ameliyat olmaksızın yatarak tedavi görülmesi, yatış ve çıkış sürecinde tüm tıbbi giderleri ile ambulans giderlerini kapsamaktadır (Kaya 2011: 204).

1.5.2.3.2 Seyahat Sağlık Sigortaları

Hava, deniz veya kara yoluyla buldukları ülkeden başka ülkeye gidecek kişilerin seyahat süresinde karşılaşılabilecekleri olası sağlık risklerine karşı yaptırdıkları sigorta türüdür. Seyahat sırasında kaza, hastalık vb. durumlarda ortaya çıkacak sağlık masraflarını poliçede belirtilen tutara kadar sigortacı tarafından karşılanmaktadır. Bu sigorta günümüzde Avrupa Birliği ülkelerine, ABD' ye ve diğer ülkelere giriş izni almak için yaptırılan zorunlu bir uygulama haline gelmiştir.

Tablo 1.7. Özel Sağlık Sigortaları 2014 Yılı Verileri

	Sözleşme Sayısı	Sigortalı Sayısı	Yenileme Garantili Sözleşme Sayısı	Direkt Prim (000")	Ödenen Tazminat (000")
Sağlık	1.620.974	3.068.980	831.346	2.803.406	1.800.848
Bireysel Poliçeler	1.500.453	1.909.836	312.214	1.409.984	753.778
İşveren Grup Poliçeleri	117.813	1.031.122	476.843	1.234.992	1.034.165
Diğer Grup Poliçeleri	2.708	128.022	42.289	158.430	12.905
Hastalık	101.211	101.847	0	21.548	134.498
Bireysel Poliçeler	100.621	101.231	0	21.437	51.979
İşveren Grup Poliçeleri	590	616	0	111	82.519
Diğer Grup Poliçeleri	0	0	0	0	0
Seyahat Sağlık	1.479.594	1.452.179	-	60.509	5.149
Bireysel Poliçeler	1.464.765	1.370.155	-	59.338	5.075
İşveren Grup Poliçeleri	3.260	22.892	-	485	71
Diğer Grup Poliçeleri	11.569	59.172	-	686	2
Toplam	3.201.779	4.623.006	831.346	2.885.463	1.940.495

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 37

1.5.2.4 Mühendislik Sigortaları

Mühendislik sigortaları 1800'lü yılların ortalarında sanayi devriminin hayat bulduğu dönemlerde ortaya çıkmıştır. Endüstrinin çağ atladığı, üretim ile ilgili sahaların genişlediği sanayi devrimi döneminde mühendislik sigortalarının da önemini artırmıştır. Sanayi devrimi teknolojinin gelişmesine, teknolojinin gelişmesi de makineleşmeyi peşinden sürüklerken, makineleri sanayinin en önemli aktörü konumuna getirmiştir. Makineleşmenin hızlı artış mühendislik sigortalarının önemini artırmıştır. Mühendislik sigortaları zaman içinde inşaat ile ilgili sigortaları da kapsayarak tabanını genişletmiştir. Bu sigortalar özellikle sanayi ile ilgili alanlara yatırım yapmak isteyen yatırımcıların risklerini güvence altına alarak daha sağlam ve güven temelli yatırım yapılabilmesi fırsatı tanımaktadır. Mühendislik sigortalarına bu açıdan sanayi destekçisi bir sigorta türü diyebiliriz. Mühendislik sigortaları; inşaat, montaj, makinanın kırılması ve elektronik cihaz sigortası olmak üzere 4 ana başlık altında toplanabilmektedir (Akpinar ve Kulil 2014: 492).

1.5.2.4.1 Makinanın Kırılması Sigortası

Bir işyerinde bulunan tüm tesis ve makinalar deneme sürecini atlatmış olması ile birlikte "makine kırılması" sigortası konusunu dâhil edilebilmektedir. Bu

sigortanın kapsamı gereği makinelerin normal çalışır iken, yer değişikliği, temizlik, revizyon durumunda veya dururken eni ve beklenmedik bir şekilde oluşan maddi hasarların bakım, onarım, tamirat masrafları sigortaya dahildir (Sigortacılık Temel Bilgileri 1997: 61).

1.5.2.4.2 Montaj Sigortası

Montaj yapılacak makinanın kullanım alanına gelmesinden deneme süresi sonuna kadar sürmektedir. İnşaat sigortalarının içinde verilip ek olarak düzenlenebildiği gibi ayrıca da düzenlenebilmektedir (Uralcan 2011: 77).

Enerji tesisleri (termik, hidroelektrik, nükleer ve rüzgâr santralleri) fabrika ve tesisler, tekstil ve kimya fabrikaları, plastik, ağaç sanayi vb. donatılar montaj sigortasının konusuna girmektedir (Kaya 2011: 294).

1.5.2.4.3 İnşaat Sigortası

Her türden bina, fabrika, tünel, köprü, baraj ve endüstriyel tesis inşaatı sırasında geniş kapsamlı sigorta güvencesi veren sigorta türüdür. Endüstriyel inşaatların sayısındaki artış birçok riski de bir arada barındırmasına sebep olmaktadır. Bu tarz inşaat alanlarında yangın ve hırsızlık dâhil kaza sonucu inşaat, montaj ve geçici şantiye binalarına maddi zarar verdiği durumlarda teminat sağlamaktadır (Uralcan 2011: 77-78).

1.5.2.4.4 Elektronik Cihaz Sigortaları

15.01.1989 tarihinde Elektronik Cihaz Sigortaları genel şartları yürürlüğüne girmiştir (Özbolat 2011: 301). Elektronik bileşenlerden oluşan donanımların insan müdahalesi olmaksızın belli bir sistematik üzere çalışan makinelere “Elektronik Cihaz” denilmektedir. Bu sigortanın maddi hasar kapsam alanına giren cihazlar ise;

- Haberleşme cihazları,
- Bilgi işlem cihazları,
- Tıbbi cihazlar,
- Radyo-TV cihazları,
- Ofis cihazları vb. dir (Sigortacılık Temel Bilgileri 1997: 63).

Tablo 1.8. Mühendislik Branşı 2014 Yılı Verileri

	Sözleşme Sayısı	Direkt Prim (000")	Ödenen Tazminat (000")
Makine Kırılması	958.164	605.429	302.758
Montaj	1.220.036	94.215	14.069
İnşaat	44.282	271.254	71.786
Elektronik Cihaz	2.142.291	231.783	134.011
Toplam	4.364.773	1.202.681	522.624

Kaynak:Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 48

1.5.2.5 Nakliyat Sigortaları

Deniz, kara, hava ve demiryolu ile taşınan her türlü malı nakliyesi sırasında karşılaşılabilecek rizikolara karşı teminat altına almaktadır. Nakliyat sigortası günümüzdeki şekliyle uzak olsa da mazisi Hammurabi kanunlarına dayanan en eski sigorta branşlarından biridir (Orhaner 2013: 327).

- *Sefer poliçesi:* Nakliyenin başlangıç ve bitiminde süre sınırlaması olmaksızın yapılan poliçeler denir. Sefer poliçesi olarak düzenlenen Emtia ve Kıymet sigortaları ve çok yaygın olmamakla birlikte bazı teknelerin seferlere çıkmadan sigorta kapsamına alınmasında bu poliçe kullanılmaktadır.
- *Müddet Poliçesi:* Poliçe üzerinde gösterilen süreler itibari ile teminat altına alınan poliçelere müddet poliçesi denilmektedir. Tekne poliçeleri bu poliçe kapsamında en sık kullanılan sigorta türüdür ve genellikle 12 aylık sürelerde düzenlenmektedir (Özbolet 2011: 306).

Nakliyat sigortaları; Emtia sigortaları, Kıymet sigortaları ve Su araç sigortaları olmak üzere 3'e ayrılmaktadır.

1.5.2.5.1 Emtia Sigortası

Emtianın bir yerden bir yere naklinde karşılaşılabilecek maddi risklere karşı önlem almak amacıyla yapılan nakliye sigortası türüdür.

1.5.2.5.2 Kıymet Sigortası

Gerçek veya tüzel kişilere ait külçe altın, gümüş, nakit para ile hisse senedi, bono ve tahvil gibi kıymetli evrakların uygun özelliklere sahip nakil araçları vasıtasıyla bir yerden bir yere taşınması esnasında karşılaşılabilecek silahlı alıkoyma,

soygun, çalınma, kaybolma, yangın vb. risklere karşı teminat altına almak amacıyla yapılan sigortalardır (Özbolat 2011: 307).

1.5.2.5.3 Su Araçları Sigortası

Tahsis amacına uygun şekil ve poliçede belirtilen ticari amacıyla yolcu taşıyan su araçlarında, duraklamalarda dâhil olmak üzere meydana gelebilecek diğer su araçları ile çarpışma ve kazası durumunda yolcuların, işletmenin veya üçüncü şahısların bedeni ve maddi kayıplarını poliçede önceden belirtilen tutara kadar ödenmesini konu alan sigorta türüne su araçları (deniz araçları) sigortası denilmektedir (www.tsb.org.tr)

Tablo 1.9. Nakliyat Branşı 2014 Yılı Verileri

	Sözleşme Sayısı	Direkt Prim (000")	Ödenen Tazminat (000")
Nakliyat	1.461.270	476.594	156.855
<i>Emtia</i>	-	475.997	156.855
<i>Kıymet</i>	-	597	0
Su Araçları	20.246	1.284.971	110.540
Toplam	1.481.516	605.085	267.396

Kaynak:Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 50

1.5.2.6 Tarım Sigortaları

Tarım sigortaları dolu sigortası, sera sigortası, su ürünleri sigortası, hayvan hayat sigortası ve kümes hayvanları hayat sigortası olarak düzenlenmektedir.

1.5.2.6.1 Dolu ve Sera Sigortaları

Bu sigortanın konusu dolu tanelerinin toprak mahsullerini vurması ile oluşan maddi hasarları teminat altına almaktır. Ürünün değerinde düşme ve verim kayıplarını teminat altına almaktadır. Sigortanın yapıldığı anda ürünün henüz yetişmemiş tohum durumunda olması bu sigortada en önemli sorun olan sigorta bedeli belirleme sorununu beraberinde getirmektedir. Fiyatlama genellikle hasat sonrasındaki tahmini fiyatı, ürünün olduğu coğrafi bölgenin tarımsal yapısından ve genel verim oranından elde edilen bir bedelle poliçe oluşturulmaktadır. Bu formül ise; Sigorta bedeli = (Ürünün Piyasa Değeri x Mahsulün Bulunduğu Alan x Verim Oranı) şeklinde hesaplanmaktadır. Dolu sigortaları bölge bazlı değişikliklere açık olduğundan dolayı farklı ürünler, farklı dolulardan etkilenmekte bu sorunda risk

dağıtımını güçlendirmektedir. Risk dağıtımını sorunu dolayısıyla genellikle bu sigortalar 6-10 yıllık süreçlerde yapılmaktadır (Güvel ve Güvel: 2002: 123-124).

Sera sigortalarında, dolu sigortasına ek olarak serada yangın, hortum ve fırtına gibi riskler nedeniyle uğrayabileceği maddi zararlar bu sigorta kapsamına alınmıştır. Seralarda yetiştirilen ürünlerin miktarında azalma, ürünlerin kalitesi ve değer düşüklükleri bu sigortanın teminat konusunu oluşturmaktadır. Serada üretilen ürünün hasat dönemindeki değeri, seranın konstrüksiyon veya örgü tel olması ile ısıtma, havalandırma ve sulama sistemlerinin toplam bedeli sigorta bedelini oluşturmaktadır (acikders.org.tr).

1.5.2.6.2 Su Ürünleri Sigortası

SKS'ye (Su Ürünleri Kayıt Sistemi) kayıtlı olmak üzere denizlerde ve iç sularda üretilen su ürünlerine ait risklerin incelenmesini konu almaktadır. Ayrıca bunlara bağlı ağlar ve kafesler, her türlü salgın hastalıklar, yetiştiricilik şartları hariç zehirlenmeler ve kirlilik, her nevi doğal afetler, kazalar ve alg miktarında artma gibi durumlar nedeniyle üretime konu olan canlının ölümü, stokunda eksilmesi ve maddi hasarının teminat altına alınmasını konu alan sigorta türüdür (tarsim.gov.tr).

1.5.2.6.3 Hayvan Sigortası

Hayvan hayat sigortaları, tarım sigortalarının bir diğer alt dalıdır. Bu sigorta spor hayvanlarının, meslek hayvanlarının ve tarımsal hayvanların bulaşıcı hastalıklara yakalanması, kaza geçirmesi, ölmesi ve çalınması nedeniyle doğacak maddi kayıpları teminat altına almak amacıyla düzenlenmektedir.

Hayvan sigortaları niteliğine göre;

- Hayvan hayat sigortası,
- Kısa süreli hayvan sigortası,
- Hayvan hırsızlık sigortası,
- Kasaplık hayvan sigortası gibi alt gruplarda poliçeler düzenlenmektedir (Güvel ve Güvel 2002: 124).

1.5.2.6.4 KÜMES HAYVAN SİGORTASI

İşletmelerin kümes hayvanlarının; bulaşıcı hastalık, her türden kaza, vahşi hayvanlar tarafından parçalanması, başkası tarafından kasten zehirlenmesi yaralanması ile yemlerden kaynaklı zehirlenmesi, don tehlikesi, fırtına, deprem ve toprak kayması gibi doğal afetler yangın ve yangına sebebiyet verecek yıldırım gibi durumlara karşı oluşacak maddi zararını teminat altına almaya yarayan sigortalardır. Ayrıca sigorta süresi içinde meydana geldiği ve sigorta bitiminden itibaren 12 hafta içinde ölümlere sebebiyet vermesi halinde zararın tazmini sigorta şirketi tarafından karşılanmaktadır (www.tsb.org.tr).

Tablo 1.10. Tarım Branşı 2014 Yılı Verileri

	Sözleşme Sayısı	Direkt Prim (000")	Ödenen Tazminat (000")
Dolu Sera	5.864	1.456	1.366
Su Ürünleri	1.428	166	0
Hayvan Hayat	516	10.381	988
Kümes Hayvan Hayat	329	80	5
Tarım Sigortaları Toplam	8.136	12.082	2.359
Dev. Des. Sera	16.890	28.376	0
Dev. Des Bitkisel Ürün	1.029.586	455.113	34
Dev. Des Su Ürünleri	6.824	3.055	20
Dev. Des. Arıcılık	44	3.018	23
Dev. Des. Hayvan Hayat	33.135	192.729	0
Dev. Des. Kümes Hayvanları Hayat	133	1.314	0
Dev. Des. Tarım Sigortaları	1.086.612	683.606	77
Toplam	1.094.748	695.688	2.436

Kaynak:Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 48

1.5.2.7 KREDİ SİGORTALARI

Kredi sigortası, sigortalının faturalandırarak yapmış olduğu satışlarla ilgili özel şartlarla belirlenen süre içinde, satışa ilişkin bedelin kısmen veya tamamının alınmaması durumunda uğrayacağı zararların tazmini sigortanın konusunu oluşturmaktadır. Bu sigorta türü kredi kullandıran kurumlar ve kredili satışı yoğun olarak kullanan firmalar tarafından tercih edilmektedir. Kredi tutarının belli bir yüzdesin garanti almaya yarayan sigorta poliçesi türüdür (Orhaner 2013: 336)

Kredi sigortaları hayat dışı sigorta branşları direkt prim üretiminde %0,6'lık bir dilime sahiptir.2014 yılı itibariyle 10 sigorta şirketi prim üretiminde bulunmuş ve toplamda 10,539 adet poliçe düzenlenmiştir. Kredi sigortasında kazanılmış prim ve poliçe sayıları artmasına rağmen, gerçekleşen tazminat ve faaliyet giderlerindeki yükseliş sebebiyle teknik zarar söz konusudur. Teknik zararın son 5 yıl itibari ile dağılımı şu şekildedir;

Tablo 1.11. Kredi Branşı 2014 Yılı Teknik Verileri

Teknik Veriler (000 ")	2010	2011	2012	2013	2014
Prim Üretimi	31.848	51.266	74.072	106.601	138.958
Aracı Komisyonu (*)	2.028	4.880	7.430	9.582	13.883
Reasürörlere Devredilen Prim	11.836	21.125	29.278	48.163	84.569
Reasürans Komisyonu (*)	824	5.013	8.813	14.446	15.025
Kazanılmış Prim (Net)	19.161	26.109	36.859	45.166	51.570
Ödenen Tazminat	5.047	4.387	28.444	56.804	79.226
Reasürans Payı	2.276	809	6.053	22.448	43.112
Muallak Tazminat	8.849	21.732	38.812	51.416	91.724
Reasürans Payı	2.529	6.903	18.779	28.220	64.805
Gerçekleşen Tazminat (Net)	2.027	12.086	27.596	37.519	39.837
Faaliyet Giderleri	13.498	19.253	19.138	26.408	32.553
Teknik Kaz Zarar	4.489	-4.145	-10.373	-19.165	-9.533

(*) Dönem içi komisyon tutarları.

Kaynak:Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 48

1.5.2.8 Genel Sorumluluk Sigortası

Sorumluluk sigortası Türk Ticaret Kanununun 1473. maddesinde: “*Sigortacı sorumluluk sigortası ile sözleşmede aksine hüküm yoksa sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat öder.*” şeklinde açıklanmıştır. Bu sigorta yasalardan veya sözleşmeden dolayı kişilerin üçüncü şahıslara veya zarar görenlere ait tazminat taleplerini ve bunlara ait yasal giderleri karşılamak amacıyla düzenlenmektedir (Orhaner 2013: 333) Sorumluluk sigortaları türlerinin başlıca ları şunlardır;

- Üçüncü şahıslara karşı mali sorumluluk,
- Mesleki sorumluluk,

- İşveren mali sorumluluk,
- Tehlikesi maddeler zorunlu sigortası,
- Diğer sorumluluk sigortaları.

1.5.2.8.1 Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Sorumluluk Sigortası

Gerçek veya tüzel kişilerin direk kendilerinden ya da çalışanlarından kaynaklı üçüncü şahıslara verdikleri maddi veya bedeni zararlara karşı, taraflarından talep edilecek tazminatları teminat altına almak amacıyla yapılan poliçe türüdür. Bu sigorta, sigorta sahibini hukuki sorumluluk teminatı altına almaktadır (Yaslıdağ 2014: 129).

1.5.2.8.2 Mesleki Sorumluluk Sigortası

Bir diğer sorumluluk sigortası olan mesleki sorumluluk sigortası sağlık sektöründe çalışanların, sanayii sektöründe çalışan mühendislerin, yolcu ve yük taşıyan kişi ve kurumların, avukat ve noterlerin daha ağırlıklı seçtiği bir poliçe türüdür. Bu sigortanın konusu meslek sahiplerinin mesleki faaliyetleri sebebiyle üçüncü kişileri maddi ve bedeni zararları nedeniyle doğacak tazminata karşı teminat altına alınmasıdır (Yaslıdağ 2014: 129).

1.5.2.8.3 İşveren Mali Sorumluluk Sigortası

27.04.1983 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren İşveren Mali Sorumluluk Sigortası, işvereni kendine ait iş yerinde meydana gelecek tehlikelerin hukuki sorumluluklarına karşı teminat altına almaktadır. Bu sigorta kapsamına işverene bir iş sözleşmesiyle bağlı ve Sosyal Güvenlik Kanununa tabi kişiler ve bu kişilerin yasal varisleri tarafından işverenden istenecek tazminatları kapsamaktadır. Ayrıca Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından işverene rücu edilecek tazminatları poliçede yazılı tutarlara kadar ödenmesi ve teminat altına alınmasını amaçlayan sigorta türüdür.

Sigorta şirketleri bu sigorta kapsamındaki işverene açılacak davalara ait mahkeme masrafları ve avukatlık ücretlerini de ödemekle birlikte ödenecek tüm masraflar poliçe tutarını aşamaz (Özbolat 2011: 275).

1.5.2.8.4 Tehlikesi Maddeler Zorunlu Sigortası

Yanıcı, yakıcı ve parlayıcı maddeler tehlikeli madde sınıfında değerlendirilirken bunların üretimi depolanması satılması ve nakledilmesini iş edinenleri kapsayan sigorta türüdür. Bu sigorta bahsi geçen tehlikeli maddelerin doğrudan doğruya neden olduğu olaylara karşı kusurları olup olmadığına bakılmaksızın 3.kişilere verilecek bedeni ve maddi zararlara karşı oluşacak tazminatları teminat altına almaktadır. Sigorta ettirenin zararı sigorta dışı hallerden sayılmaktadır (Aksigorta Sigortacılığın Temel Bilgileri 1997: 50).

1.5.2.8.5 Diğer Sorumluluk Sigortaları

Sorumluluk sigortası kapsamında değerlendirilen başkaca sigortalarda bulunmaktadır; Çevre kirliliği, asansör kazaları, tüp gaz, tıbbi kötüye kullanma, kıyı tesislerine ilişkin sorumluluk sigortaları bunlardan bazılarıdır.

Tablo1.12 Genel Sorumluluk Sigortaları 2014 Yılı Verileri

	Sözleşme Sayısı	Direkt Prim (000")	Ödenen Tazminat (000")
İşveren Mali Sorumluluk	360.515	166.459	101.154
Çevre Kirliliği Mali Sorumluluk	0	0	0
3. Şahıslara Karşı Mali Sorumluluk	2.572.086	272.984	67.741
Asansör Kaza 3. Şahıslara karşı	2.022	164	19
Tüp gaz Zorunlu Sorumluluk	113	3.341	3.106
Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk	41.933	29.860	2.450
Tıbbi Kötüye Kullanma İlişkin ZMSS	116.304	47.858	4.553
Özel Güvenlik Mali Sorumluluk	13.039	4.029	338
Zorunlu Sertifika Mali Sorumluluk	0	0	0
Mesleki Sorumluluk	325.850	86.395	14.199
Yapı Denetim ZMSS	0	0	0
Deniz Yolu Yolcu Taşımacılığı ZMSS	1.333	759	16
Kıyı Tesisleri ZMSS	438	4.014	1.762
Toplam	3.433.633	615.863	195.338

Kaynak:Hazine Müsteşarlığı 2014 Sigortacılık Raporu 2014: 52

1.6 Dünyada Sigortacılık ve Sigortacılık Tarihi

Zamanın ticaret merkezi durumundaki Babil' de günümüzden yaklaşık 4000 yıl önce sigortaya benzer uygulamalara Hammurabi kanunlarında rastlanılmıştır (Aksigorta Sigortacılığın Temel Bilgileri 1997: 2). Hammurabi Kanunlarının en

belirgin özelliği diğer kervanların saldırıya uğrayan kervanın zararına ortak olmasını öngörmesi ve bunu yasalaştırmış olmasıdır.

Kara taşımacılığındaki ilk örneği sayılan ve yaklaşık 4000 yıl önce iş adamları “Bettomery” olarak adlandırılan özel bir sigorta da kullanmışlardır. Bettomery; Gemi sahibinin ödünç para almak için gemisini ipotek etmesine dayanan bir sistemdir (Akbay 2011: 44).

Hindu’lar sigorta benzeri kredi akitlerini M.Ö. 600’lü yıllarda yapmaya başladılar. Sade ve basit olan bu akitler, hindular tarafından sigorta düşüncesinin benimsenmesi açısından sigortacılığa ilk adımlar olarak kabul edilmesi açısından önemlidir. Deniz ödünçü ve nakliyat sigortalarının Ortaçağ’da da gelişmesi bu gibi kredi anlaşmaları sayesinde oluşmuştur. Sonraki dönemlerde modern sigortaya daha yakın uygulamalara özellikle deniz ticaretinin ön planda olduğu bölgelerde karşılaşılmıştır. Geminin limana ulaşamaması riskini yüklenen ve gemi rahatça limana vardığında, geminin nakledeceği değer için borç verip hem verdiği borç tutarını, hem de yüklendiği risk karşılığında komisyon adı altında önemli pay alan Yunanlılar, Romalılar, Kartacalılar gibi ilk denizci milletlerdi. Kilise tarafından hoş görülme bu yüksek komisyonlar tamamen yasaklandı. Kilise tarafından yapılan engelleme, karşılaşılabılır riskler olmadan evvel prim alma sistemine, yani sigorta kültürünün yeşermesine zemin hazırladı (Güvel ve Güvel: 2002: 45-46).

Venedik, Floransa ve Cenova şehirlerde yaklaşık M.S. 1250 yıllarında Ödül Esaslı Sigorta sistemi görülmesine rağmen 14. yy’ da günümüze benzer sigortadan bahsedilebilmektedir. Bu periyotta deniz ticaretinde en ileri seviyeye çıkan İtalya’ da sigorta yapılması ihtiyacı ortaya çıktı ve deniz sigortası terimi de ilk kez İtalya da hayat buldu.

İtalya’nın Cenova Limanı’nda 23 Ekim 1347 tarihinde Mallorca’ ya “Santa Clara” adındaki geminin yükünü güvenceye almak için düzenlenen belge, sigortacılığın ilk belgesi olarak kabul edilen mukavele olmuştur. 1424 yılında yine Cenova kentinde ilk sigorta şirketi kurulmuştur.1435 yılında yayınlanan Barselona Fermanı ise Sigorta konusunda ilk kanuni mevzuat kabul edilmektedir. 18.yy’ da İtalya’daki başlangıcın ardından deniz sigortalarının İngiltere’de geliştiği görülmektedir (Yaslıdağ 2014: 14).

Sigortacılık denizde başlayarak, daha sonraları hayat sigortasının doğmasına zemin oluşturdu. Gemi ve taşıdığı yükün sigortaya konu olması, yolcular, gemici ve gemi çalışanlarının da sigortaya konu edilmesi kuramını beraberinde getirdi. 17.yy.'da İtalyalı bankacı Tontini'nin adını verdiği "Tontines" denilen sistemde, belirlenen bir süre için bazı kişiler bir araya gelerek ortaya belirli bir tutarda para koymakta, belirlenen sürenin dolmasıyla birlikte hayatta kalanlar parayı aralarında bölüşmesine dayalı bir sistemdi. Katılımcıların, kendilerinin diğer katılımcılardan daha çok yaşayacakları düşüncesiyle fazlaca rağbet gören tontines sistemi belirlenen süreden önce ölenlerin maddi kaybının çok fazla olduğu düşünülerek, ölüm riski karşılığında prim ödenmesi öngörüldü. Bu öngöründe hayat sigortalarına geçişin başlangıcı oldu.

1600'lerin sonları sigortacılık fikrinin değişip gelişmesine neden olan iki büyük olaya tanık olmuştur. Birincisi istatistik sisteminin sigortacılıkta kullanılması (İhtimal Hesapları), diğeri ise 02.09.1666'da Londra'da başlayan büyük yangındır. Bu yangın 100 kilisenin ve 13.000 evin, tamamen yok olmasına neden olmakla birlikte, kara sigortacılığının ve erken önlem alma fikrinin doğmasına vesile olmuştur. 1667 yılında "Fire Office" (Yangın Bürosu) gelişen bu fikirden hareketle kurulmuştur. 1684 yılında "Friendly Society" Fire Office'e rakip olarak ortaya çıkan ilk yangın sigorta şirkettir (Akbaş 2011: 48).

Birleşik Krallık 'ta 1600 yılların son çeyreğine gelindiğinde Londra'da Edward Lloyd tarafından işletilen kahvehane tüccarların ve iş adamlarının ticaret konusunda özellikle deniz ticareti konusunda tecrübelerin ve bilgilerin paylaşıldığı bir mekân haline gelmiştir. Yine aynı mekânda denize açılacak ticaret gemileri üzerine teminat veren kişiler "Underwriter" adıyla evrak düzenleyip faaliyette bulunmaktaydılar. Daha sonra Edward Lloyd'un vefatından sonrada Lloyd's adında bir grup oluşturmuşlardır. Bu oluşum İngiliz parlamentosunun 1871 de çıkardığı kanunla resmi bir örgüt haline gelmiştir. Lloyd's un kuruluşu sigortacılıkta yeni bir dönemde başlangıcı sayılmaktadır. Bu kuruluş ilk yıllarında sadece deniz seferleri için teminat vermesine rağmen daha sonraları kara sigortaları ve en nihayetinde günümüzde her alanda teminat veren bir kurum haline gelmiştir (Bölükbaşı ve Pamukçu 2009: 55-56).

Lloyd's sadece teminat veren bir kuruluş değil dünya gemiciliği anlamında istihbarat merkezi sayılabilecek derecede önemli bir kuruluştur. Bu kuruluşun en önemli özelliklerinden biri ise üyelerinin bütün mal varlıkları ile sorumluluğu üstlenmesi ve “broker” denilen aracı kişiler veya firmalar üzerinden işlemleri yürütmekte ve asla sigorta yaptıranlara doğrudan temas kurmamaktaydılar.

Yangınlar deniz ve kara sigortacılığına, tren kazaları ile ilgili ferdi kazalar, kaza sigortacılığına öncülük ederken mühendislik sigortaları ise gelişen endüstride yaşanan büyük teknik hasarlar sonucunda ortaya çıkmıştır. Sigorta şirketleri 20.yy'ın ilk yarısında birçok sigorta ihtiyaçlarına cevap verecek seviyede etkin ve dinamik kuruluşlar haline gelmişlerdir (Güvel ve Güvel 2002: 47 - www.tsb.org.tr).

2000 yılında 850' ye yakın doğal afet meydana gelmiştir. Rekor seviyedeki bu doğal afetler nüfus özelliği dikkate alındığında nüfus yoğunluğu çok olmayan bölgelerde vuku bulması sebebiyle, 1999 yılına göre 2000 yılında ölen insan sayısı çok daha düşük olmuştur. 1999 yılında 75 bin, 2000 yılında ise ölüm sayısının 17 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca doğal afetlerde diğer ekonomik kayıplar hariç olmak kaydıyla maddi hasarın toplam tutarı 38 Milyar dolara bulmuştur. Sigorta şirketlerine maliyeti 2000 yılında 7,6 Milyar doları doğal afetlerden, 3,5 Milyar doları insanların yol açtığı zararlar olmak üzere 11,1 Milyar doları bulmuştur. Sigorta şirketleri fırtınaların sebep olduğu zararların % 73'ünü, sellerin yarattığı kayıpların ise sadece % 23'ünü karşılamıştır. 2000 yılının en büyük felaketi Mozambik'te meydana gelen sellerdir. Bu felaket ile 500.000' den fazla Mozambik vatandaşı evini kaybetmiştir. Amerika'da orman yangınları 1 Milyar doları aşkın maddi zarara yol açmıştır. Avrupa'nın güneydoğusunda bilhassa Romanya'yı etkisi altına alan sıcak hava dalgası ekili arazilerde maddi hasara neden olmuş, Avrupa'nın tamamını etkileyen kuraklık 300 Milyon Dolardan daha fazla maddi hasara neden olmuştur. Japonya'da meydana gelen Tokyo Selleri 1 Milyar dolar, İngiltere ve Fransa'da meydana gelen 'Orada Fırtınası' 725 Milyon dolar, İtalya, İsviçre, Fransa'da meydana gelen sel ve depremler 450 Milyon dolar tutarında sigorta kapsamına giren doğal afet hasarlarına neden olmuştur. Yakın dönemde Washington'da Pentagon binası, Dünya Ticaret Merkezi (DTM) binaları ve New York'ta ikiz kuleler terör saldırıları maruz kalmıştır. Bu eylemler sigortacılık ve

reasürans piyasaları için uluslararası kapsamda tarihi bir dönüm noktası olmuştur. Dünya’da sigorta ile uğraşan tüm kurumlar bu saldırıdan etkilenmiştir. 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika’ ya yapılan terör eylemleri sigortacılık sektörünü daha da önemli hale getirmiştir (www.asyaturksigorta.com).

2014 yılı dünya sigortacılık verilerini yayınlayan Swiss Re’nin Sigma Raporu incelendiğinde atmosferik olayların maddi hasara en çok yol açan doğal afet olduğu görülmüştür. 2014 yılı başında Japonya ve ABD’ de geçen yoğun kış şartları hayatı olumsuz etkilemiş, sadece Amerika Birleşik Devletlerin de ki fırtınalar 1.7 milyar dolar sigorta hasarına neden olmuştur. Yine mayıs ayında ABD’nin çeşitli bölgelerinde görülen su baskınları ve dolu, 2,9 milyar dolar sigorta hasarına sebebiyet vermiştir. Meksika’yı etkisi altına alan “Odile Kasırgası” eylül ayında ülkenin turizm geliri en yüksek olan Los Cabos şehrini ve kıyı şeridine çok büyük zarar vermiş 1,6 milyar dolarlık sigorta hasarına neden olmuştur. “Odile Kasırgası”, 2005 yılında görülen Wilma Kasırgası’ndan sonra en çok hasara yol açan kasırga olarak tarihe geçmiştir.

Avrupa’da yaz aylarında, etkili olan “Ela Fırtınası” son 15 yılın en büyük maddi hasarlı ikinci yaz fırtınası olarak kayıtlara geçmiştir. Ela fırtınası, toplam 2,7 milyar dolarlık hasarla (2,2 milyar doları sigorta hasarı) sonuçlanmış olup Fransa, Almanya, Belçika’yı kapsayan geniş bir bölgede etkili olmuştur. Pakistan ve Hindistan da etkili olan ve tüm Asya’yı etkileyen muson yağmurları da şiddetli sel ve tahribe yol açmıştır. Ardından Hindistan’ın doğu kıyısını etkisi altına alan “Hudhud Hortumu”, 650 milyon dolarlık sigorta hasarına neden olmuştur. (www.gunessigorta.com.tr)

1.7 Ülkemizde Sigortacılık ve Sigortacılık Tarihi

Ülkemizde sigortacılığın gelişim süreci incelendiğinde dünya sigortacılık faaliyetlerinden çok sonra ülkemizde ticaret kültürüne entegre olduğu görülmektedir. Avrupa’da sigortacılık faaliyetleri 12-15. yüzyıllarda başlayıp gelişmesine rağmen ülkemizde 19. yüzyılın sonlarında günümüz sigortacılığından bahsedilmektedir. Bunun sebebi ise Osmanlı’da savaş ekonomisine dayalı sistemin varlığı ve halkın göreceği, zararın devlet tarafından karşılanacağı düşüncesidir (Gümüş ve Uzun 2012: 26). Anadolu Selçuklular döneminde konaklamak için kervansaraya gelen

tüccarlardan kervanın korunması ve bakımı sağlama için belli bir miktar ücret alınırdı. Aynı zamanda alınan ücret karşılığı kervanın hırsızlık veya saldırı gibi durumlarla karşılaşması halinde tüccarın zararı kervansaray tarafından karşılanırdı. Tam manasıyla günümüz sigortacılığını yansıtmasa da kervansaraylarda alınan ücret Anadolu toprakları için bir güvence sağlama nedeni ile Anadolu’da sigortacılığın başlangıcı olarak kabul görmüştür. (Özbolet 2011: 39).

1.7.1 Cumhuriyetin İlanından Önceki dönem

Ülkemizde sigortacılık Avrupa sigortacılık tarihine nazaran daha geç hayat bulmuş olup gelişme süreci yakın tarihlere rastlamaktadır (TOBB 1998: 142). Toplumsal-ekonomik yapının ve siyasal gelişmelerin ülkemiz sigortacılığının ilerlemesi konusunda yadsınamaz bir önemi vardır. 1839’daki Tanzimat Fermanı’na kadar halkın inanç sistemi sebebiyle sigortadan uzun yıllar uzak durulmuştur. 1870 yılında İstanbul Beyoğlu’nda başlayan Büyük Pera Yangını semtin büyük bir bölümünü yok etmiştir. 3000 den fazla ev, cami, kilise ve işyerinin yanmasına ve o dönemde çoğunlukla gayrimüslimlerin yaşadığı Beyoğlu’nda birçok insanın yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Semtte yaşayan gayrimüslimlerin mallarını yabancı sigorta şirketlerine sigorta ettirmeleri ve yangından sonra zararlarını sigortadan temin etmeleri halk arasında sigorta bilincinin uyanmasına neden olmuştur (Gümüş ve Uzun 2012: 27).

Büyük Pera Yangını’nın ardından 1871’de Sultan Abdülaziz’in emriyle itfaiye teşkilatı kurulmuştur. Bu gelişmeyi 1872 yılında “Sun”, “Northern” ve “North British” adlı İngiliz sigorta şirketlerinin İstanbul’da temsilcilikler açması takip etmiştir. Daha sonra ilk Fransız şirketi olarak 1878’de “La Foncière” ve diğer ülkelere ait şirketlerin temsilcilikleri sigortacılık faaliyetine başlamıştır. Açılan bu şirketler piyasada öncelikle yangın sigortası olarak faaliyet göstermişlerdir. Yazılı bir sigorta mevzuatının olmaması uygulamada ve denetimde sorunlara neden olmuştur. 1890’dan sonra da Türkiye’ye yabancı şirketlerin gelişi devam etmiştir. 1893 yılında Osmanlı Umum Sigortası Kumpanyası adı altında bir ortaklık kuran Düyun-u Umumiye İdaresi ve Osmanlı Bankası Sermayedarları ilk yerli sigorta şirketini hayata geçirmiş oldular. İzleyen yıllarda 43’ü yabancı olmak üzere 44 sigorta şirketi birlikte hareket etme eğilimi göstermişler ve 1900 yılında İstanbul’da Yangın Sigorta

Şirketleri Sendikası'nı kurmuşlardır. Bu birleşme ile ortak bir yangın sigortası tarifesi sistemine geçilmiş ve tüm şirketler aynı tarifeyi uygulayarak Türkiye'deki ilk tarife uygulamasını da başlatmışlardı (Akbay 2011: 50). Görüldüğü üzere 1900'lere kadar Türk sigortacılığı kapitülasyonların da sağladığı fırsatlarla yabancı sigorta şirketlerinin açık pazarı haline gelmiştir. Bu dönemde özellikle başta İstanbul olmak üzere Selanik, İzmir, Giresun ve Trabzon'da yoğunlaşan sigortacılık branş olarak ise yangın ve nakliyat sigortaları olarak talep edilmiştir (Orhaner 213: 155).

1914 yılında çıkan yasa ile yabancı ülkelere ait sigorta şirketleri için tescil ve teminat gösterme şartı getirilmiştir.1918'de siyasal faktörlerin de etkisiyle Türk kanunlarına göre "İttihadı Milli Osmanlı Sigorta Şirketi" kurulmuştur. 1923'te oluşturulan Şark Sigorta ise Osmanlı döneminde kurulan son kayda değer sigorta şirketi olma özelliğini göstermektedir (www.trete.com.tr).

1.7.2. Cumhuriyetin İlanından Sonraki Dönem

Cumhuriyetten önce tamamıyla yabancı şirketlerin inisiyatifinde olan sigorta sektöründe, tamamen yerli sermaye ve yerli işgücüne dayanan bir firma bulunmamaktaydı. Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte sigortacılık alanında yasal ve kurumsal anlamda önemli adımlar atılmıştır. Cumhuriyetin ilanından hemen bir yıl sonra Türkçe'yi kullanma zorunluluğu getiren yasa ile poliçelerin yabancı dilde yani Fransızca ve İngilizce olarak düzenlemesi kaldırılmıştır. 1923 İzmir İktisat Kongresi'nde sigortacılık sektörüne de değinilmiş sigorta şirketlerinin prim oranlarının yüksekliği yasal vergileri prim sahiplerine yüklemeleri ve zarar tazminatı ödemekten kaçınmak gibi durumla göz önüne alınarak Sigortacılar Sendikasının kapatılması talep edilmiş ve 1924 yılında kapatılarak yerine Sigortacılar Kulübü kurulmuştur (Akbay 2011: 50-51).1925 yılında Türkiye İş Bankası ile Ünyon grubu bünyesinde yer alan İttihad-ı Milli Sigorta Şirketi arasında yerli ve yabancı sermaye ortaklığı antlaşması sonucunda 500.000 lira anapara ile Anadolu Sigorta Şirketi kuruldu. Türkiye İş Bankası ve Ziraat Bankası şubelerini kullanan Anadolu Sigorta Şirketi bir yayılma süreci girdi (www.reitix.com).

1927 yılında çıkarılan 1160 sayılı "Mükerrer Sigorta İnhisarı Hakkında Kanun" ile reasürans şirketleri tekel olmuş yine 1927'de sigorta şirketlerinin denetlenmesi konusunda 1149 sayılı "Sigorta Şirketleri Teftiş Ve Murakabesi

Hakkında Kanun” çıkartılmıştır. Bu sigorta yerli ve yabancı sigorta şirketlerinin prim, vergi ve tazminat gibi konularını düzenleyerek inceleyen kanun ayrıca yurt dışına döviz çıkışının önlenmesini amaçlayan bu kanundan sonra ülkemizde yerli sigorta şirketlerinin sayısı artış göstermiştir. 1929’da Milli Reasürans TAŞ. Kurulması ile ülkemizde reasürans tekeli sistemine geçilmiştir. Bu sistemde sigorta şirketleri topladıkları primlerin %50’sini Milli Reasüransa devretme zorunluluğu getirilmiştir.

1930 yılında yabancı sigorta şirketlerinin kazandıkları sigorta primleri yerli sigorta şirketlerine oranla iki katı durumdaydı lakin 1938 yılına gelindiğinde bu durumda pozitif değişiklikler görülmeye başlanmıştır. Aynı yıl Türk şirketlerinin ürettiği prim tutarı, yabancı şirketlerin ürettiği prim tutarından 1/5 oranında daha fazla çıkmıştır. (www.reitix.com.tr).

Ticaret Bakanlığı, 1939 yılında sigorta şirketlerini denetleme yetkisini bünyesinde toplamıştır (Akbay 2011: 50-51). 1950’lerde uygulanan iktisat politikalarının yanı sıra hem devlet eli ile hem de özel sektörün sanayi yatırımlarına başlaması sigortacılığın gelişmesi açısından uygun bir ortam sağlamıştır. Dönemin ulaştırma politikası olan deniz ve demiryolundan ziyade kara yolu kullanımı politikası gereği artan kara yolu trafiği 1953’de motorlu taşıt araçlarının zorunlu kaza sigortasının mecburi kılınması sigortacılığın prim üretim seviyesini artırmıştır ve sigortacılığın gelişimine katkı sağlamıştır. Ülkemizde 1950’de İnan Sigorta, 1955’te Şeker Sigorta, 1957’de Güneş Sigorta, 1958’de Ray Sigorta, 1959’da Cihan Sigorta, Birlik Sigorta ve Başak Sigortanın faaliyete başlamıştır (www.reitix.com.tr). 1956’da Türk Ticaret Kanunu ve 1959’da 7397 sayılı Sigorta Şirketlerini Teftiş Ve Murakabesi Hakkında Kanunu ile sigortacılık hakkında yeni denetim ilkeleri ve çeşitli düzenlemelere gidilmiştir. 1960’da %50 olan zorunlu reasürans payı %25 olarak revize edilmiştir (Akbay 2011: 50-51).

Planlı dönem yıllarında (1968-1984) yeni şirketlerin piyasaya girişine izin verilmemiştir. 1987 yılında sigorta şirketleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’na bağlanması ve Müsteşarlığın liberalizm hareketi ile yeni şirket girişine yeşil ışık yakması yerli ve yabancı şirket sayısında artışlar görülmüştür. 20.06.1994 tarihinde 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı Teşkilatı Kanunu ile Sigortacılık Genel Müdürlüğü

kurulmuştur. Günümüzde halen Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. 01.05.1990 tarihinde zorunlu sigortalar hariç kaza sigortaları, mühendislik sigortaları ve tarım sigortaları 01.10.1990 tarihi itibari ile ise yangın ve nakliyat sigortaları serbest sigorta primi sistemine geçmiştir (Özbolet 2011: 43).

1.7.3 2000 Yılı Ve Sonrası Ülkemizde Sigortacılık

2000 sonrası dönemde ülkemizde bankacılık ve finans sektörlerinin yanı sıra sigortacılık sektörüne de etki eden önemli yasal düzenlemelere gidilmiştir.

1999 yılında meydana gelen Marmara depremi sonrası 2000 yılında zorunlu deprem sigortalarını yürütmek üzere DASK (Doğal Afet Sigortaları Kurumu) kurulmuştur. Dask 5 yıl süre ile Milli Reasürans TAŞ'ın yönetimine verilmiştir. 1929 yılında kurulmuş olan Milli Reasürans T.A.Ş zorunlu reasürans devri 2001 yılı sonunda sona ermiştir (Orhaner, 2013:160).

2004 yılının ortalarında vuku bulmaya başlayan satın alma ve birleşme hareketleri 2006 ve 2007 yıllarında yoğunlaştığı görülmektedir. Sigortacılık sektörünün prim üretiminin yaklaşık %75 i yabancı firmalarca yapılmaktadır (Bölükbaşı ve Pamukçu 2009: 64).

14.Haziran 2005 tarihinde 5363 sayılı 'Tarım Sigortası Kanunu' ile çiftçinin her türlü doğal afet hastalık ve kaza sonucu ürün ve hayvanlarında meydana gelen hasarını karşılık üzere yasal düzenlemelere gidilmiştir.

Sigortacılığın gelişmesini ve sigorta çatısı altında aynı paydada buluşmayı amaçlayan insanların menfaatlerini korumak amacıyla ve sektörün güvenli ve istikrarlı bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla 03.06.2007 tarihinde 5684 sayılı "Sigortacılık Kanunu" çıkartılmıştır.

Dünya 21. yüzyıla birlikte farklı bir döneme geçiş yapmıştır. Teknolojide hızlı ilerleme küreselleşme ile birlikte dünya tek bir pazar haline dönüşmüştür. Küreselleşme piyasalar arasındaki kırmızı çizgiyi kaldırırken finans piyasasındaki aktörler sadece kendi bölgeleri değil tüm dünyada egemen olmaya başlamışlardır. Bu küreselleşme sigortacılık sektörüne iki önemli etkisi bulunmaktadır.

- a) Ülke içinde sigorta şirketleri rekabet güçlerini artırmak için birleşme, şirket devralma, tasfiye vb. çözümler aramışlardır.
- b) Ülkeler rekabet güçlerini artırmak için uluslararası entegrasyonlara (A.B, OECD vb.) girerek sigorta sektöründe söz sahibi olmaya çalışmaktadırlar.

Ülkemizde iki etkide hissedilmekle birlikte OECD' ye üye AB' ye aday üye durumunda olan ülkemizde sigorta şirketleri kendi arasında ve yabancı şirketlerle birleşme veya devralma işlemleri görülmektedir (Orhaner 2013: 161).

1.7.4 Sigortacılık Sektörü 2014 Yılı Hazine Müsteşarlığı Verileri

“Sigortacılık sektörü 2014 yılında toplam 26 milyar TL prim üretimi gerçekleştirmiştir. Prim üretiminin 22,7 milyar TL'lik kısmı hayat dışı sigortalara, 3,3 milyar TL'lik kısmı ise hayat sigortalara aittir. Prim üretiminde hayat dışı branşların payı %87 iken hayat dalının payı %13 düzeyindedir. Ülkemizde hayat dışı sigortaların geleneksel olarak devam eden toplam prim üretimindeki ağırlığı 2014 yılında da değişmemiştir.

Toplam prim üretimi yıl içinde cari fiyatlarla %6,9 oranında artmasına rağmen, 1998 yılı sabit fiyatlarıyla %1,5 oranında azalmıştır. Reel prim üretimi hayat dışı dallarda % 0,1 oranında artarken, hayat grubunda % 11,2 oranında gerilemiştir.

Sigortacılık sektörü gelişmekte olan piyasalarda GSYH'deki değişmelere aşırı duyarlılık göstermektedir. Kişi başına gelir yükseldikçe gelirden sigortaya ayrılan pay artmakta ve sonuçta prim üretimi ekonomiden daha hızlı büyümektedir. Buna karşılık, gelirin azaldığı dönemlerde de sigortacılık ekonomiden daha hızlı küçülmektedir. Sigortacılık ülkemizde de genel anlamda benzer bir durum sergilemekle birlikte, 2014 yılında ters yönde bir gelişme yaşanmış ve GSYH %2,87 oranında artarken sektör %1,5 oranında küçülmüştür. Sonuçta, toplam prim üretiminin GSYH'ye oranı %1,51'den %1,45'e gerilemiştir.

Diğer yandan, prim üretimindeki düşmeye karşın, diğer göstergelere göre sigortacılık sektörü büyümeye devam etmektedir. Yıl içinde, 15,5 milyon adedi hayat ve 54,7 milyon adedi hayat dışı sigorta branşlarında olmak üzere toplam 70,2 milyon

adet poliçe/sertifika tanzim edilmiştir ki, bu durum hayat dışı branşlarda %5,9, hayat dalında ise %0,7 oranında artışa karşılık gelmektedir.

Şirketler, tanzim edilen poliçeler ve alınan primler karşılığında yıl içinde sigortalılara toplam 76,5 trilyon TL teminat sağlamışlardır. Toplam teminat tutarı 2013 yılına göre %21,82 oranında yükselmiş ve GSYH'nin 44 katına yaklaşmıştır. Bu rakamlar, sigortacılık sektörünün ekonomik istikrar ve büyüme için önemini ortaya koymaktadır.

Verilen teminatlar karşılığında şirketler tarafından yıl içinde sigortalılar ile zarar görenlere 13,4 milyar TL net tazminat ödenmiştir. Tazminat ödemesinin 10,9 milyar TL'lik kısmı hayat dışı sigortalarda, 2,5 milyar TL'lik kısmı ise hayat sigortasında yapılmıştır. Şirketlerin, riskin gerçekleşmesinde kusuru bulunan üçüncü kişilerden geri tahsil ettikleri tutarlar (sorumluluk sigortalarında teminat veren karşı sigorta şirketleri dâhil) ile sovtaj gelirleri ilave edildiğinde, ödenen brüt tazminat tutarı 15,1 milyar TL'ye ulaşmaktadır '' (www.hazine.gov.tr).

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL KRİZLER

2.1 Kriz Kavramı

Kriz kelimesi köken olarak Yunanca ve Latince'ye dayanmakta olup sosyal bilimler alanında, bunalım ve buhran gibi anlamlara gelmektedir. Beklenmeyen bir ekonomik, sosyal ve psikolojik durumda ilişkilerin önemli derecede sarsılması, mevcut çözüm yollarının sorunun çözülmesinde yetersiz kalması gibi durumları ifade etmek için kullanılmaktadır (Delice 2003: 57). Kriz “kritik bir devreye ulaşan durum” ve “planlanmamış veya öngörülmemiş bir durumun işletmenin tamamını etkileyecek sonuçları ve yansımaları” olarak tanımlanmıştır (Çarıkçı ve Titiz 2001: 204). Bir diğer tanıma göre ise kriz, ekonominin reel kesimi ile parasal kesimi veya üretim ve tüketimi arasında oluşan orantısızlığa bağlı olarak ortaya çıkan istikrarsız ortamdır. Kriz dönemleri başarısızlığa neden olabileceği gibi, başarının tohumlarının atıldığı dönemlerde olabilmektedir. Bu başarıyı tespit etmek, geliştirip daha iyi bir seviyeye getirmek ve sonuçlandırmak ise kriz yönetiminin temelini oluşturmaktadır (Gençtürk 2008: 5).

Krizin yapısına ve özelliklerine ilişkin ileri sürülmüş birçok tanımlama bulunmakta olup evrensel bir tanımlama yapılamasa da benzer birtakım görüşlerden yararlanarak;

- Olay ya da durumun sürpriz bir durum olması,
- Kriz ortamının yarattığı olumsuz sonuçlara karşı koymak için gereken tepkime süresinin kısa olması,
- Kriz ortamının herkesçe bilinemez ve anlamlandırılmaz olması,
- Kriz ortamının da ani karar alınıp uygulamaya geç kalınmadan konulması gerektiği,
- Yayılma özelliği göstererek etki ettiği alanı genişletebildiği,

- Kontrol edilemez ya da kontrolü bir hayli güç olaylara neden olabildiği gibi durumlardır diyebiliriz (Gök 2010: 5-6).

Ekonomik kriz kavramı ise aniden ve beklenmedik bir zamanda meydana gelip ülke ekonomisini makro ölçekte, firmaların işleyiş ve düzenlerini, ise mikro ölçekte bozacak veya sarsacak etkiler oluşturması anlamına gelmektedir (Aktan ve Şen 2001: 1225)

2.2. Kriz Türleri

Krizler kriz öncesi oluşum süreci nedenleri sonuçları itibariyle farklı formlarda karşımıza çıkmaktadır. Tüm krizler farklı yapısal özelliklere sahiptir ve birbirlerine benzemezler. Kriz kavramı sektörel açıdan incelendiğinde en genel hatları ile reel sektör krizleri ve finansal krizler şeklinde bir ayrım yapılmaktadır.

2.2.1 Reel Sektör Krizleri

Reel krizler mal ve hizmet piyasalarında veya faktör piyasalarında ortaya çıkan krizlerdir. Diğer bir deyişle bankaların müşterilerine vermiş olduğu kredilerin geri dönmemesi sonucu maddi zararlar karşılımları dolayısıyla mevduatını bankaya yatıran mevduat sahiplerine paralarının geri ödenememesi ile baş gösteren durumdur. Reel krizleri mal ve hizmet piyasalarında görülen krizler ile iş gücü piyasalarında görülen krizler olarak ayırabilir. Bu krizlerin ortaya çıkış biçimi durgunluk, işsizlik ve enflasyon şeklinde olabilmektedir. Durgunluk krizi; mal, hizmet ve işgücüne olan talebin azalması sonucu ekonomide ortaya daralmanın çıkmasıdır. İşsizlik krizi ise; emek piyasalarında alışılmış seviyenin üstünde işsizlik oranlarının ortaya çıkmasıdır. Enflasyon krizi ise, piyasalarda talebin arzdan fazla olması sebebiyle fiyatlar genel seviyesinin yükselmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Durgun 2010: 11).

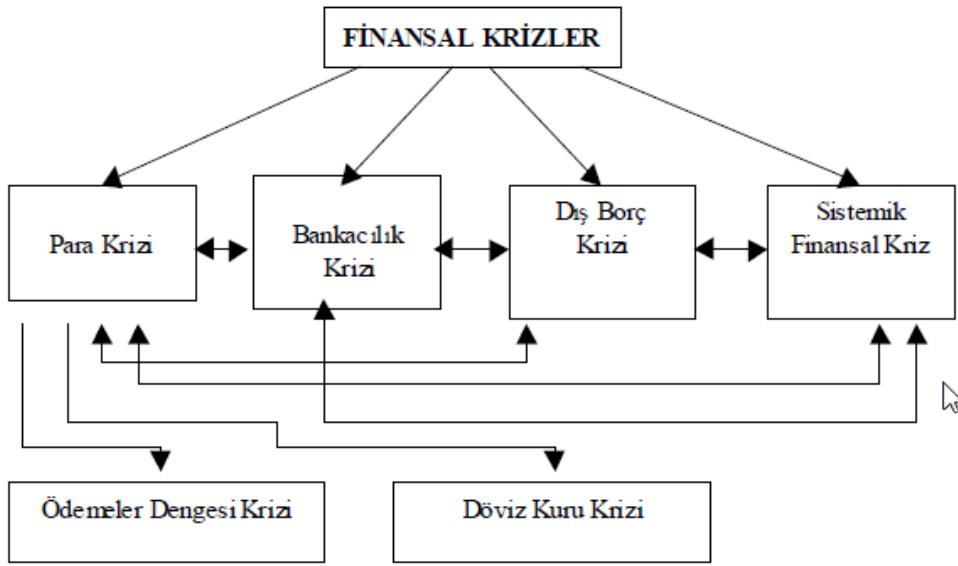
2.2.2 Finansal Krizler

Ekonominin reel kesimi üzerinde ezici etkiler bırakabilen ve pazardaki etkin işleyiş hacmini bozan sorunlar olarak tanımlanmaktadır (Turgan 2013: 220).

“Finansal kriz, genel olarak herhangi bir mal, hizmet, üretim faktörü ya da finans piyasasındaki fiyat ve miktarlarda kabul edilebilir bir değişme sınırının ötesinde gerçekleşen şiddetli dalgalanmalardır. Öte yandan, Paul Krugman krizin belirli bir tanımının bulunmadığını öne sürerken, Santanella (1993) ise krizleri,

paranın değerindeki belirgin bir düşüşe bağlamıştır. Bunların dışında kalanlar ise finansal krizleri, paranın değerindeki düşüşe ve uluslararası rezervlerin önemli ölçüde tükenmesine bağlamışlardır (Edwards, 2001: 54).”

Bir diğer tanımında Minskin finansal krizi, ahlaki tehlike ve ters seçim sorunlarının artmasıyla finansal piyasaların, verimli yatırım imkanlarını etkili biçimde yönlendirememesi ve bu durumun doğrusal olmayan bozulmalara yol açması şeklinde ifade etmiştir (Mishkin 1999a :1)

Şekil 2.1: Finansal Krizlerin Sınıflandırılması.

2.2.2.1 Para Krizi

Para krizi bir ülkeye ait para biriminin öngörülme hızla değer kaybına uğraması olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama ülkelerin uyguladığı kur politikasına göre farklılık göstermektedir. Ülkede sabit kur sistemi uygulanıyorsa, devalüasyon oranlarındaki hızlı yükseliş kriz olarak değerlendirilirken, dalgalı kur sistemi uygulanıyor ise de kurun ortalama piyasa değerinden ciddi sapmalar göstermesi kriz olarak nitelendirilmektedir. Bu sebepten dolayı sabit kur sisteminde görülen krizler, ödemeler dengesi krizi, esnek kur sistemindeki görülen krizler de döviz kuru krizi olarak adlandırılmaktadır (Sevim 2012: 7).

Bir diğer tanımda Güven Delice “Özellikle sabit döviz kuru sistemlerinde piyasa katılımcılarının taleplerini aniden yerel para ile biçimlendirilmiş aktiflerden yabancı paralı aktiflere kaydırmaları sonucu, merkez bankasının döviz rezervlerinin tükenmesi şeklinde ortaya çıkan krizlerdir. Bir ülke parasının üzerindeki spekülâtif saldırı bir devalüasyonla veya şiddetli değer kaybıyla sonuçlanırsa veya merkez bankası büyük miktarlarda rezerv satmak veya faiz oranlarını önemli oranlarda yükseltmek suretiyle parayı korumaya zorlanırsa bir döviz veya para krizi oluşur” demektedir (Delice 2003: 59)

Para krizlerinde ana mantık, spekülâtif amaçlı bir mala yapılan ataklara benzemektedir (Akman 1998:44) Para krizlerine yol açan bu ataklar; Asya krizinde görüldüğü gibi yurt içi piyasalarda dibe vurmaya, Meksika krizinde görüldüğü gibi, cari hesap açığını artıran döviz kurundaki aşırı değerlenmeden ve yabancı para cinsinden dış borçlardaki artışa veya 1992 yılında İngiltere’de sabit döviz kuru sistemini terk etmeye yönelik bir politika tercihindен doğabilmektedir. 90’lardan sonra gelişmekte olan ülke piyasalarında krizleri tetikleyen ana unsur ise yüksek sermaye hareketliliğinin sonucunda ortaya çıkan sermaye hesabı krizleri olmuştur. Piyasalardaki mevcut sermaye akımının tersine dönmesi para krizlerine neden olabilmektedir (Delice 2003: 59-60).

2.2.2.2 Bankacılık Krizi

Krizleri tetikleyen etmenlerin en önemli nedenlerinden biriside hiç kuşkusuz finans sektöründe artan sorunlardır. Geri dönmeyen kredi oranı arttıkça bilançoda ki vade uyumsuzluğu da o oranda artmaktadır. Likidite riski yüksek, dövizde aşırı pozisyon açığı ile faaliyet gösteren, öz kaynakları tatminkâr olmayan bir bankacılık sistemi kuşkusuz ekonomik kriz için uygun zemin oluşturmaktadır. Fiili ve potansiyel olarak piyasadaki bankaların yetersiz veya başarısız olduğu durumlarda, bankalarının yükümlülüklerinin konvertibilitesini ertelediği ve buna bağlı olarak ülke yönetimi sektöre büyük ölçekte kaynak aktarmak zorunda kalmaktadır ki bu durum bankacılık sektörü krizi veya banka krizi olarak adlandırılmaktadır (Akt. Gençtürk 2008: 11).

Hoggarth bankacılık krizini, ekonomilerde görülen negatif şoklardan sonra oluşan ve kırılğanlığa sebebiyet veren vade ve kurdaki dalgalanmalar ile piyasalarda

oluşan asimetrik bilginin bankaların işlevselliğini üzerinden tanımlanması kavramıdır. Piyasa da var olan bankaların mevduatlarında meydana gelen anormal seviyede azalışlar gibi bankaları olumsuz yönde etkileyen koşullarda devlet yönetiminin bankaları kapatması el koyması veya birleşmeye zorlaması gibi durumların ortaya çıkması süreci olarak tanımlamıştır (Hoggarth ve Saporta 2001: 15-17).

Para krizlerine nazaran bankacılık krizleri daha uzun süreli olma eğilimindedirler. Ayrıca ekonomide daha şiddetli etkiler ve izler bırakmaktadırlar (Akt. Delice 2003: 61).

Bankacılık krizleri kendi içinde 3 gruba ayrılmaktadır.

- *Sistemik Olmayan Banka Krizleri*: Bankacılık krizlerinin birincisidir. Bir bankanın veya bazı bankaların üzerlerindeki yükümlülükleri yerine getirmemesi sonucu meydana gelen krizlere denir.
- *Fiili Veya Potansiyel Saldırı Şeklindeki Banka Krizleri*: İkinci alt grup banka krizleridir. Mevduat sahiplerinin beklenmedik bir şekilde yatırdıkları paraları geri istemeleri durumudur ki bu durum bankaların konvertibilitesini bozan ve merkez bankası müdahalesine gerek duyulan kriz türüdür.
- *Sessiz İstirap Durumunu İfade Eden Banka Krizleri*: Üçüncü ve son türdür. Mali piyasalardaki çoğu kurumun iflas durumuna gelmesine rağmen faaliyetlerini sürdürmeye devam ettiği banka krizi türüdür (Akt. Gençtürk 2008: 12).

Sonuç olarak bankacılık krizleri bankaların dışında hane halkı ve işletmelerin faaliyet alanlarını daraltıcı, yatırım ve tüketim hızını azaltıcı etkiler doğurmaktadır. Bu güvensiz ortam ve kriz durumu uluslararası oyuncuların ve yüklü sermayedarların ülkeden kaçışını hızlandırmaktadır (Altıntaş 2004: 39).

2.2.2.3 Dış Borç Krizi

Dış borç krizi ülkelerin kamu veya özel kesime ait dış borçlarını ödeyememesi durumunda ortaya çıkmaktadır. Söz konusu dış borçların çevrilebilirliği ve hükümetlerin yeni dış borç bulma sıkıntısını yaşamaları sebebiyle

borcun yeni, ödeme planlarına kaydırılması ve yükümlülüklerin ötelenmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Borç krizleri borcu olanların borçlarını ifa edemedikleri, borç verenlerinde piyasada borçların ödenmemesi riski olduğundan dolayı borç vermeyi kesip, hâlihazırda piyasadaki borçları toplamaya çabaladıklarında ortaya çıkar. Devletin geri ödeme yükümlülüklerini yerine getiremeyeceği şeklindeki risk algılamaları özel sermaye girişlerinde aşırı düşmeye ve bir para krizine sebebiyet verebilmektedir (Akt. Delice 2003: 61).

Dış borç krizleri 80'lerden sonra az gelişmiş ülkeler için "borç sarmalı" denilen duruma dönüşmüştür. Az Gelişmiş bu ülkeler, sanayileşmeyi tamamlamış ülkelerle aralarında bulunan farkı kapatmak ve ekonomiye "taze kan" para girişi sağlama politikasını tercih etmişlerdir. İstenilen ekonomik ivmenin yakalanması için gerek duyulan sermayenin ülkede yetersizliği, ülkeleri dış borç almaya itmiştir. Sağlanan dış borçlar verimli kullanılamamış ödeme vakti gelen dış borcun anapara ve faizini ödenemeyecek duruma düşünce ödemelerin yapılması için tekrar dış borç alımına ve dolayısı ile borç sarmalına girilmiştir. Bu durum dış borç krizlerine yol açmıştır (Akt. Akarsu 2015: 15).

Ülkemizde iç ve dış dinamiklere eklenen şiddetli durgunluk dış borç krizini doğurmuştur. 1977 yılı ortalarında ülkemiz dış borç krizine maruz kalmıştır. IMF den sağlanan destekle yetkililer "taze para" elde etme ve alacaklı taraflarla faiz karşılığı borç erteletme çabasına girmişlerdir

2.2.2.4 Sistemik Finans Krizi

Para ve banka krizlerini de kapsayan sistemik finansal krizler, finansal sistemin temel işlevlerini etkin ve verimli bir şekilde yerine getiremeyeceği önemli ve ciddi potansiyel bozukluklar olarak tanımlanmaktadır. Politik, ekonomik ve sosyal yaşantı dalgalanmaları bu krize neden olabilmektedir. Bu finansal kriz reel ekonomi istihdamı ve üretimi üzerinde negatif etkiler oluşturmaktadır. Marshall (1998), sistemik finansal krizleri şöyle açıklamıştır:

- Sistemik finansal krizler, iç finansman kaynaklarının yetersiz olduğu durumlarda firmaların dış kaynak yaratma yöntemine gitmesi ve bu talebinde karşılanamaması

- Firmanın sistematik finansal kriz içinde olduğu şartların diğer firmaları hatta sektörleri de etkilemesi, zincirleme ilerleyen kriz halinin piyasaya olan güveni sarsması,
- Sistematik finansal kriz dönemlerinde genellikle hükümet müdahalesine gerek duyulması gibi özellikleri sahiptir (Durgun 2010: 19).

Yukarıda açıklanan dört finansal kriz türü de diğerlerinden kesin çizgilerle ayrılmış farklı krizler olmamakla birlikte genellikle birbirine geçmiş, birbirini tetikleyicisi olabilen kavramlardır. Bu sebeple yaşanan bir finansal kriz koşulunu adlandırırken sadece para krizi, banka krizi ve sistematik finansal kriz demek pek mümkün değildir.

2.3 Kriz Göstergeleri

Mevcut teori ve göstergeler krizleri tam olarak açıklayamasa da olası nedenlerini göstermeye yararlar. Ayrıca krizlerdeki farklı yapı ve neden sonuç ilişkisinden dolayı krize sebep olan olguların görece ağırlıklarını belirlenemez. Krizlere ilişkin göstergelerin oluşmasında genel kabul gören iki yaklaşım benimsenmektedir.

- *Signalling Yaklaşımı*: Çeşitli göstergelerin normal zamanlardaki ve akışı ile kriz halindeki akışı karşılaştırılır ve farklar belirlenir.
- *Kalitatif Tepki Modelleri*: Bu modelde ise regresyon analizleri kullanılarak oluşturulur ki her iki yöntemde de makro ve mikro değişkenlerden yararlanılmaktadır (Yay 2001: 10).

Kriz göstergelerini Tablo 2.1. de görebiliriz;

Tablo 2.1. Kriz göstergeleri

I- Makroekonomik Göstergeler <ul style="list-style-type: none">• Enflasyon• Kamu Açıkları / Gayri Safi Milli Hâsıla (GSMH)• Yatırım/GSMH• Yatırım Artış Oranı/GSMH• Reel GSMH Artış Oranı• ABD Faiz Oranlarına Göre Fark• Sermaye Kontrolleri• Bölgesel Göstergeler	III- Mikro Ekonomik Göstergeler <ul style="list-style-type: none">• Bankaların Ödeme Kabiliyetini Yansıtan Göstergeler:<ul style="list-style-type: none">○ Geri Dönmeyen Borçlar/Toplam Borç○ Toplam Borç/Aktif○ Sermaye/Aktif• Karlılıkla İlgili Göstergeler<ul style="list-style-type: none">○ Faiz Gelirleri/Aktifler○ İşlem Harcamaları/Aktifler○ Karlar/Aktifler
II- Finansal Göstergeler <ul style="list-style-type: none">• İç Kredilerin Artış Oranı• Özel Sektöre Açılan Kredi Artışı/GSMH Artışı• Bankalara Verilen MB Kredileri/GSMH• Para Çarpanındaki Değişmeler• M2/Uluslararası Rezerv• M2/GSMH• Uluslararası Rezervler/İthalat• Faiz Oranındaki Değişmeler Özel Sektör• Yükümlülüklerinin Artışı	IV-Cari Hesap ve Borçlarla İlgili Göstergeler <ul style="list-style-type: none">• Dış Ticaret Dengesi• Dış Ticaret Hadleri• Cari Hesap Açığı/GSMH• İhracat Artış Oranı• İhracat/GSMH• İthalat/GSMH• İhracat + İthalat/GSMH• Reel Döviz Kuru Değerlenme Oranı• Toplam Borç/GSMH• Borç Servisi/GSMH• Kısa Vadeli Borç/GSMH• Kısa Vadeli Dış Borç/GSMH• Toplam Borç/Uluslararası Rezerv• Toplam Borç/İhracat• Borç Servisi/İhracat• Faiz Ödemeleri/_ihracat• Kamu Borcu/Toplam Borç• Yabancı Doğrudan Yatırımlar/Toplam Borç

Kaynak: Yay 2001: 11

Finansal kriz göstergelerinin yanında bu göstergelere bakarak erken uyarı sinyallerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapan Lestano, Jan Jacobs, Gerald H. Kuper' in yapmış olduğu kriz türlerine göre kriz göstergelerini açıklayan çalışma ise Tablo 2.2 de verilmiştir;

Tablo 2.2 Kriz Türlerine Göre Kriz Göstergeleri

GÖSTERGELER	AÇIKLAMA	PARA KRİZİ	BANKA KRİZİ	BORÇ KRİZİ
Dış Sektör: Cari Hesaplar				
Reel Döviz Kuru	Bu kıstas uluslararası rekabetle ilişkili olup düşük değerlemenin bir göstergesidir. Aşırı değerlendirilmiş bir reel döviz kurunun finansal kriz oluşturma riski yüksektir.	+	+	
İhracat Artışı	Bu kıstas uluslararası mal piyasasında rekabet kaybını ifade eder. İhracatın azalması yerli paranın aşırı değerlendirilmesinden kaynaklanıyor olabilir.	-		-
İthalat Artışı	Zayıf dış sektör para krizlerinin bir parçasıdır. İthalattaki büyük artışlar cari hesapların kötüleşmesine neden olmakla beraber para krizleriyle de ilişkilidir.	+		
Ticari İlişkiler	Ticari ilişkilerde bozulmalar para krizlerinden önce görülebilir. Ticari ilişkilerin artması ülkenin ödemeler bilançosu dengesini güçlendirir böylece kriz olasılığı düşer.	-	-	-
Cari Hesap/GSMH	Bu göstergedeki artış dışsal sermaye girişleriyle ilişkilidir. Cari hesaptaki fazlanın artması devalüasyon olasılığının azalması ile ilişkilidir.	-	-	-
Dış Sektör: Sermaye Hesabı				
M2/Döviz Rezervleri	Bir para krizi durumunda mevduat sahipleri mevduatlarını dövizde dönüştürmekte acele etmek isteyebilir. Böyle bir durumda merkez bankasının bu istemleri karşılayacak gücünün olması gerekir.	+	+	
Döviz Rezervleri	Döviz rezervlerinin azalması devalüasyon baskına neden olan önemli bir göstergedir.	-		-
Finansal Sektör				
M1 ve M2 Göstergeleri	Bu göstergeler likidite ölçülerini ifade eder. Bu oranların yüksek olması likidite ve para birimine spekülasyon ataklara, bunun sonucu olarak krizlere neden olur.	+		
M2 Para Çarpımı	Bu gösterge finansal liberalizasyon ile ilişkilidir. Kriz öncesi dönemlerde azaldığı tespit edilmiştir.	+		
Yurt İçi Krediler /GSMH	Bu oran genellikle bankacılık krizlerinin ilk başlarında artar. Bu oran bankacılık sisteminin kırılma noktasının bir göstergesi olarak görülebilir.	+	+	
Reel M1 Dengesi Fazlalığı	Gevşek para politikası para krizine yol açabilir.	+		
Yurtiçi Reel Faiz Oranları	Bu gösterge likidite sıkışıklığının bir sinyali olmakla birlikte spekülasyon atakları savuşturmak için arttırılmaktadır.	+	+	
Ticari Bankaların Mevduatları	Mevduatlarda bir azalma meydana gelmesi kriz göstergesi olabilir.	-		
Banka Rezervleri/Banka Varlıkları	Olumsuz makroekonomik şoklar bankacılık sisteminin likit olduğu ülkelerde daha az krize neden olur.		-	
Reel Yurtiçi ve Kamu Sektörü				
Mali Denge/GSMH	Açıkların yüksek olması kriz olasılığını arttırarak, yatırımcıların güvenini azaltır.		+	
Kamu Borcu/GSMH	Bu oranın yüksek olması kriz ihtimalini çok yükseltmektedir.	+	+	+
Sanayi Üretimi Artışı	Finansal kriz öncesinde genel olarak durgunluk gelir.	-		
Borsa Fiyatlarındaki Değişiklikler	Finans balonlarında patlama genelde krizden önce gelir.	-		
Enflasyon Oranı	Enflasyon oranı, nominal faiz oranı ile ilişkilidir ve ekonomi ve bankacılık sistemini olumsuz yönde etkileyen kötü makroekonomik yönetimin göstergesidir.		+	+
Ulusal Tasarruftaki Artışlar	Yüksek ulusal tasarruf miktarı, borcun yeniden programlanması olasılığını düşürebilir.			-
Küresel Ekonomi				
Dünya Petrol Fiyatlarındaki Artış	Yüksek petrol fiyatları resesyonla ilişkili olabilir.	+		
ABD Faiz Oranı	Uluslararası faiz oranları genellikle sermaye giriş çıkışı ile ilişkilidir.	+	+	
OECD’de GSMH Artışları	Daha yüksek dış satım ihracatı geliştirir ve kriz olasılığını azaltır.	-	-	

Kaynak:Lestano, Jacobs ve Kuper 2003: 7-9

Tablo 2.2. de de görüldüğü üzere kriz göstergeleri kendi içerisinde dış sektör cari hesaplarına ilişkin göstergeler, dış sektör: sermaye hesaplarına ilişkin göstergeler, reel yurtiçi ve kamu sektörü finansal göstergelerine ilişkin göstergeler, reel yurtiçi ve kamu sektörüne göstergeleri ve küresel ekonomik göstergeler olarak sıralanmıştır. Tabloda para, banka ve borç krizlerini gösteren “ + ” ve “ - ” sembolleri kriz oluşma ihtimallerinin yüksek veyahut düşük olduğunu göstermektedir. Bazı göstergeler üç krizin çıkmasına neden olabilirken bazı göstergeler ise sadece bir kriz türünün tetikleyicisi olabilmektedir. Yine tablo da Kamu Borcu / Gayri Safi Milli Hasıla oranının üç kriz türüne de etki edebilen tek gösterge olduğu görülmektedir. Verilen bilgiler ışığında krizlerin en önemli göstergeleri olarak;

- Ülke rezervlerinin azalması,
- Yerli paranın değer kaybetmesi,
- Enflasyon,
- Dış ticaret dengelerindeki sarsılma ve bozulma,
- Kredi genişlemesi,
- İhracat ve ekonomik büyüme oranında azalma,
- Para arzında ve kamu açıklarında artış şeklinde sıralanabilir (Akman 1998: 24)

2.4 Finansal Krizlerin Ortak Özellikleri

90'lı yıllarda yaşanan finansal krizlerin etki alanları ve boyutları ile en önemlileri; ERM Krizine sıkı para politikasının yol açtığı, Meksika Krizine aşırı tüketimin, Asya Krizine doğru yönlendirilemeyen aşırı yatırım krizidir diyebiliriz. Bu üç krizde makroekonomik değişkenlerden değil ortak para birimine bağlı döviz kurundan ve sermaye giriş çıkışlarında yaşanan yoğunluktan kaynaklanmıştır. Rusya ve krizinde etkili olan makroekonomik değişkenlerdir. 90'larda yaşanan krizlerde krizler birbirinden farklı kendine has özellikleri olsa da değişken ağırlıklarda ortak kavramlardan bahsedilebilir bu özellikler Tablo 2.3' te verilmiştir (Yay 2001: 10).

Tablo 2.3. Bazı ülkelerde krizin belirtileri

Ülke ve Yıl	Cari İşlemler Açığı Yüksek Mi?	Nominal Döviz Değerli Mi?	Döviz Kuru Aşırı Değerli Mi?	Bankacılık Sistemi Zayıf Mı?	Portföy Akımları Yüksek Mi?	Makro Ekonomik Temeller Zayıf Mı?
MEKSİKA 1994	Evet GSYİH'nin % 6.5'ini aşıyor (1992 - 1994)	Evet	Evet	Evet. Batık krediler fazla, denetim zayıf	Evet	Hayır
TAYLAND 1997	Evet GSYİH' nin % 8'ini Aşıyor (1995 - 1996)	Evet	Evet	Evet. Finansal kurumlar zayıf	Evet	Hayır
MALEZYA 1997	Evet GSYİH' nin % 6.5'i (1995 - 1996)	Evet	Evet	Evet. Zayıf denetim	Evet	Nispeten zayıf
KORE 1997	İlımlı GSYİH' nin % 4' Ü (1996-1997)	Hayır	Hayır	Evet. Bağlı holdingleri Finanse Ediyor.	Evet	Hayır
ENDONEZYA 1997	İlımlı GSYİH' nin % 3,5'i (1995-1996)	Evet. Bant sistemi	Evet	Evet. Bağlı holdingleri Finanse Ediyor.	Evet	Hayır
FİLİPİNLER 1997	Evet, GSYİH' nin % 4'ü (1995 - 1996)	Evet	Evet	Evet	Evet	Nispeten zayıf
RUSYA 1998	Dengeli	Bant sistemi	Evet	Evet, kamu Bankaları Ağırlıklı	Evet	Zayıf
BREZİLYA 1998-1999	Evet, GSYİH' nin % 5	Evet	Evet	Nispeten	Evet	Kısmen zayıf
TÜRKİYE 2000-2001	Evet, GSYİH' nin % 4.8' i	Evet yarı-sabit Döviz kurları	Evet	Evet. Kamu bankaları sorunlu	Evet	Zayıf

Kaynak: Akt. Yay 2001: 12

2.5 1990 Sonrası Yaşanan Küresel Krizler

Ülkemizde yaşanan ekonomik krizlerin derinlemesine anlaşılabilmesi neden ve sonuç bağlamında özümsemesi için 1990 yılından günümüze kadar olan küresel krizlere de bakmak gerekmektedir. Finansal krizlerin oluşum süreç ve sebepleri itibariyle birbirlerinden farklı yapıda olsalar dahi birçok ortak yanı içinde bulundurmaktadırlar.

Kapitalizm tarihinde yaşanan en büyük kriz olma özelliğini koruyan 1929 Dünya Buhranının yaraları sarılmışken 1960'ların sonlarına gelinceye dek dünya finansal piyasalarında küresel boyutta ele alınabilecek bir krize rastlanılmamaktadır.

1970'li yıllarda Bretton Woods Sistemi'nin çöküşüyle ivme kazanan iki petrol krizi, yeniden küresel tarzda krizlerden bahsedilmesine neden olmuştur. O yıllarda finansal sermayenin uluslararası seviyede artan hareketliliği, gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde sıklıkla finansal krizlerin görülmesine neden olmuştur.

1980'li yıllarda dış borç krizleri ve yükümlülüklerini yerine getiremeyecek duruma düşen gelişmekte olan ülkelerde ki borç krizi, gelişmiş veya gelişmekte olan ülke ekonomilerinin de sarsılmasına ileri seviyede ekonomik problemlerin yaşanmasına ve bir bütün olarak küresel ekonominin daralmasına neden olmuştur.

1990'lı yıllara gelindiğinde ise gelişmekte olan ülkelerin önemli ölçüde dışa açıldığını görmekteyiz. Bu durum ekonomik ve finansal krizlerin daha fazla görüldüğü ve daha çok bölgesel nitelikte krizlere neden olmuştur (Delice 2003: 66-67).

2.5.1 ERM Krizi (1992)

ERM (European Exchange Rate Mechanism) açılımı ile Avrupa Para Sistemi, temeli döviz kuru mekanizması olan bir parasal istikrar çerçevesini oluşturmak için 1979 yılında hayata geçirildi. Almanya, Fransa, Hollanda, Belçika, Danimarka, Lüksemburg ve İtalya enflasyon oranlarını arasında yakınlaştırmak düşüncesiyle 1988 de sisteme üye oldu. 1988'de 7 üye ülke paralarını ayarlanabilir sabit kur sistemiyle Alman markına (DM) bağladılar. Her üye ülkenin dalgalanma marjı +/- % 2,5'du. Sisteme 1989'da İspanya, 1990'da İngiltere ve 1992'de Portekiz +/-% 6 geniş marjıyla dahil oldular. Döviz kuru istikrarının süreceğine olan inanç, bu ülkelere yönelik yabancı sermaye akımlarını hızlandırdı. Özellikle sisteme sonradan dahil olan ve 1987'den beri yüksek büyümeli ve nispeten yüksek enflasyonlu olan ülkelerde (İngiltere ve İspanya), sıkı para politikaları faiz oranlarını diğer ERM ülkelerinden farklı kılıyordu. Yabancı sermayedarı bu yüksek faiz oranları cezbediyordu. Bu ülkelerdeki faiz oranları Almanya'dan yüksek olduğu için, Almanya'dan borçlanıp bu ülkelerde yatırım yapmak karlı oluyordu. Kabaca akan sermayenin 300 milyar \$ olduğu tahmin ediliyordu (Yay, Yay ve Yılmaz 2001: 31).

1989 da Almanya'yı ikiye ayıran Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesinin beraberinde getirdiği zorunluluktan dolayı Almanya'nın yüksek faiz politikası uygulaması, diğer erm ülkelerini zor durumda bırakmıştır. Yüksek faiz politikasının işsizlik gibi önemli bir sorunu beraberinde getirmesi bunun en önemli sebebidir. Bu durumun varlığı 1992 yılında devalüasyon riskini artırmış ve Almanya'nın ticari ortaklarının faiz oranlarını yükseltmesine, hatta Alman faiz politikasından daha yüksek boyutlara çıkarmalarına sebebiyet vermiştir.

Ancak bu politikada piyasada oluşan devalüasyon beklentisinin önüne geçememiş ve 1992 Eylülü'nde ERM krizi yaşanmıştır. Sermaye hareketlerinin yüksek olduğu ve spekülörlerin yüksek boyuttaki sermayelerini İngiltere, İtalya ve İspanya'nın milli paralarına yönelik spekülatif amaçlı kullanmaları, bu ülkeleri ERM dışına itmiştir. İngiltere ve İtalya'nın yeterli döviz rezervleri olmasına karşın, para krizi engellenememiştir (Akt. Sevim 2012: 35).

Pablo Bustelo, ERM Krizini şu şekilde toparlamıştır “ Özellikle ABD faiz oranlarına göre yüksek olan Avrupa ülkeleri faiz oranlarının yabancı sermayeyi bu istikrarlı bölgeye çekmesi, ülke paralarının aşırı değerlenmesi ve cari açıkların artması en önemli faktördür. İkincisi, Avrupa ülkelerinde krizden önce uygulanan nispeten gevşek maliye politikasıyla sıkı para politikasının sonuçlarının verimli olmamasıdır. Cari açıkları finanse etmede gerekli olan yabancı sermayeyi çekmek için yüksek tutulan faiz oranları yatırım ve iş yaratmayı engellemiş ve daha sonra resesyona neden olmuştur. Ayrıca paralarını Alman Markına (DM) bağlayan diğer Avrupa ülkelerini de Almanya'nın bu sıkı para politikalarına uyumlaşma zorunda bırakarak onları da resesyona itmiştir. Bütün bu faktörlere göre ERM Krizi, sabitlenmiş döviz kurunun, aşırı değerli paraların, finansal liberalizasyonun, çelişkili politikaların ve uluslar arası sermaye piyasalarındaki spekülatif davranışların bir sonucu olarak oluşan bir para krizidir” (Bustelo 2000: 9-10).

1990'lı yıllarda yaşanan krizlerin çoğunda görülen yayılma etkisi erm krizinde ise İtalyan Lireti, İngiliz Sterlini ve Finlandiya Markkası dalgalandığında Fransız Frangı, İrlanda Poundu ve İsveç Kronu spekülatif baskı altında kalmıştır (Yay 2001: 9).

2.5.2 Meksika Krizi

Meksika yönetiminin Aralık 1994'te döviz kuru bandını %15 oranında genişletme kararı almış, alınan bu karar sonrası, Meksika ulusal para birimi olan pezo tahmin edilenden çok daha hızlı bir şekilde değer kaybetmeye başlamıştır. Uluslararası döviz rezervleri 26 milyar dolardan iki gün içinde 6 milyar dolara düşmüştür, 20 milyar dolar döviz rezervi eridikten sonra bunun yeterli olmayacağı düşünülmüş ve 22 Aralık 1994'te pezo dalgalanmaya bırakılmıştır. Bu durum faiz oranlarının fırlamasına yol açmış ve bankaların portföylerinin bozulmasını

hızlandırmıştır. Panik içindeki uluslararası yatırımcılar hızlı biçimde fonlarını geri çekmeye başlamışlar (Öniş ve Aysan 2000: 126-127).

Shing, “Meksika pezosunda ortaya çıkan büyük çöküş ve sarsıntı kriz konusunda beklentileri artırması üzere Meksika hükümeti pezoyu devalüe etmek zorunda kalmış ve beklenen kriz gerçekleşmiştir. Portföy akımlarının çok hızlı yönelmesi ve oluşan rahatlık ortamının yatırımlardan vazgeçmek pahasına tüketimi artırma alışkanlığına yol açması krizin oluşmasında en önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir” demektedir (Singh 1997: 778-779).

Hem Meksika hem Asya krizi çevre ekonomileri ve gelişmekte olan ekonomileri olumsuz yönde etkilemesi bakımından küresel krizlerdir.1994 yılında Meksika krizi Latin Amerika ülkelerinin ve Filipinler borsasında büyük ölçekte değer kaybetmesine, Arjantin, Brezilya ve Filipinler gibi Meksika ile özdeş problemlere sahip ülkelerinde ekonomilerinde sarsıntıya yol açmıştır. Bu üç ülkenin ülkesel faktörler dikkate alınmadığında ortak olan özellikleri aşırı değerlenmiş ulusal para, düşük merkez bankası döviz rezervleri/para arzı oranı ve zayıf ve dayanaksız bankacılık sistemidir (Akt. Gençtürk 2008: 16)

Meksika krizinin daha iyi anlaşılabilirliği için kriz öncesinden kriz dönemine kadar süre gelen ekonomik göstergelere bakmak gerekmektedir. Bu göstergeler Tablo 2.4 de gösterilmiştir.

Tablo 2.4. 1988–1994 Yılları Arasında Meksika Temel Ekonomik Göstergeler

MEKSİKA	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Reel Büyüme- GSYH (%)	1,2	3,5	4,5	3,6	2,8	0,6	3,5
TÜFE* (Yıllık % Değişim)	51,7	19,7	29,9	18,8	11,9	8,3	7,1
Nominal Döviz Kuru	2,3	2,6	2,9	3,1	3,1	3,1	5,0
Reel Efektif Döviz Kuru Endeksi	73,1	73,3	77,4	85,9	93,3	99,3	90,6
Faiz Oranları	52,3	40,6	26,0	16,7	16,9	11,8	30,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-3,8	-6,1	-7,5	-14,9	-24,8	-23,4	-29,5
Brüt Ulus. Rezervler (Milyar \$)	6,0	6,5	10,1	17,9	19,4	25,4	6,3
İhracat Artışı	2,8	12,9	17,6	1,7	4,4	9,9	13,6
İthalat Artışı	52,4	25,5	22,9	22,1	26,2	1,5	20,3
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	6,0	7,9	7,8	5,5	5,4	3,9	2,6
Dış Borç/GSYH	49,7	40,5	31,7	26,1	22,2	23,0	24,2
İç Borç/GSYH	18,7	23,9	23,5	19,7	12,9	12,0	13,2

Kaynak : Hacıhasanoğlu 2005: 27

2.5.3 Güney Asya Krizi

1993 yılında Japonya ve Hong-Kong dışındaki tüm Asya ülkeleri yönetimli veya sabit kur sistemini benimsemişlerdi. Asya ülkelerindeki faiz oranının çok yüksek olması bu ülkelere gelen sermaye girişini hızlandırmıştır (Kansu 2006: 149) Bölgeye akan yabancı yatırımlar 80'lerin sonları 90'ların başlarında Güney Kore, Singapur, Endonezya, Malezya ve Tayland gibi ülkelerin ekonomilerinin %8 - %12 oranında büyümesine neden olmuştur. Ancak bu büyümenin getirdiği olumlu hava Asya ülkelerinde varlık fiyatlarının aşırı değerlenmesi gibi bir sorunu beraberinde getirmiştir (Balatan ve Coşkun 2009: 13). Ayrıca artan sermaye akımları ülkelerin merkez bankalarını kur sistemleri konusunda “sabit kur sistemi” veya “esnek kur sistemine” gibi iki seçenekten birini tercih etmek zorunda bırakmıştır. Asya ülkelerinin çoğu sabit kur sistemine geçmiştir (Kansu 2006: 149).

Doğu Asya krizi 1997 Temmuz'unda Tayland'ın ABD dolarına bağlı ulusal para birimi Baht'ı devalüe edilmesi ile başlamıştır. Kısa sürede etki alanını artıran kriz Güney Kore, Singapur, Endonezya, Hong-Kong Japonya Malezya'ya da sıçrayarak bölgesel bir krize neden olmuştur. Doğu Asya krizi, 1994 yılında Meksika da ortaya çıkan ve Latin Amerika'yı etkisi altına alan Meksika krizinden daha büyük ve etki alanı daha geniş bir krizdir. Şüphesiz Doğu Asya'da sabit kur sistemine yatkın politikalar benimsenmiş olması krize zemin oluşturmuştur (Kansu 2006: 149).

Bankacılık ve finans sisteminde ki yasal eksiklikler ve devlet garanti sistemi Asya krizine yol açan en önemli nedenlerdendir. Devlet garantisi sistemi bankaları riskli yatırımlara rahat girebilmesi güvencesi vermiştir. Yapılan yatırımlar uzun vadeli ve doğrudan değil kıs ve spekülatif yatırımlara kanalize olur hale gelmiştir. Asya krizine maruz kalan ülkelerde bankaların özel sektöre açtığı yatırım miktarı Tablo 2.5.'de görebiliriz. Ortaya çıkan batıklar sonrasında devlet garantörlüğünü göstererek zararları karşılasa da bu durum zamanla devlete aşırı yük olması ve devletin bu durumu artık istememesi ile kriz şiddetini artırmıştır.

Asya krizi etkilediği ülkelerde telafisi zor izler bırakmıştır. Krizin merkez üssü olan Tayland Baht'ı %45 oranında devalüe olmuştur. Tayland borsasıda krizden en çok etkilenen kurumlardan biridir ki Tayland borsası bu krizde %76 kayıp seviyelerini görmüştür. Tayland ekonomisi yabancı sermaye eksikliğini banka

kredileriyle döndürmeye çalışmıştır. Endonezya hükümeti bankacılık ve finans sisteminde şeffaflaşma dönemini başlatsa da oluşan cari açık problemini kapatamamış ve IMF ile anlaşma yoluna gitmiştir. Kamu garantisinin ülke rezervlerini tükettiği bir diğer Asya ülkesi olan Güney Kore de çareyi IMF ile anlaşmakta bulmuştur.

Bir diğer Asya ülkesi olan Çin, Asya krizinden etkilense de yıkıcı bir etkiyle karşılaşmamıştır. Bunun en büyük nedeni ülke parasının konvertible olması ve ülke rezervlerinin yüksek olmasıdır.

Asya krizine maruz kalan ülkelerin kriz öncesi kısa dönem borçları ve uluslararası rezerv miktarlarını ve bu değerlerin birbirine oranını gösteren tabloyu Tablo 2.5 de görebiliriz.

Tablo 2.5.1 Asya Krizi Kısa Dönem Borç (Milyon \$)

	Endonezya	G. Kore	Malezya	Filipinler	Tayland	Toplam
Haziran 1990	10.360	15.528	1.761	3019	7.026	37.694
Haziran 1994	18.820	34.908	8.203	2.646	27.151	91.790
Haziran 1997	34.661	70.182	16.268	8.293	45.567	174.971

Tablo 2.5.2 Asya Krizi Uluslararası Rezervler (Milyon \$)

	Endonezya	G. Kore	Malezya	Filipinler	Tayland	Toplam
Haziran 1990	4.693	14.642	8.114	948	11.882	40.279
Haziran 1994	10.915	21.684	32.608	6.527	27.375	99.109
Haziran 1997	20.336	34.069	26.586	9.781	31.361	122.133

Tablo 2.5.3 Asya Krizi Kısa Dönem Borç/Uluslararası Rezerv Oranı (Milyon \$)
(Akt. Kansu 2006: 153)

	Endonezya	G. Kore	Malezya	Filipinler	Tayland	Toplam
Haziran 1990	2.208	10.61	0.217	3.185	0.591	0.936
Haziran 1994	1.730	1.610	0.252	0.405	0.992	0,926
Haziran 1997	1.704	2.060	0.612	0.848	1.453	1.433

Tablolardan da anlaşılacağı gibi kısa dönemli borçların ülke rezervlerinden hızlı artması finansal kriz yaşanmasına neden olmuştur. 5 ülkede de kısa dönem borçlar artarken ülke rezervlerin de artış olmuştur. Asya krizinin birinci nesil modellerle açıklanamama sebebi de kriz döneminden önce ülke rezervlerinin azalış yerine, artış eğilimi göstermiş olmasıdır (Kansu 2006: 153).

2.5.4 Rusya Krizi

SSCB'nin (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) yıkılmasından sonra ekonomik sistemini liberalizm olarak belirleyen Rusya, bir kabuk değişimi sürecine girmişti. SSCB döneminde kullanılan komünist sistem sebebiyle liberal ve küresel ekonomik sisteme uyum sağlama konusunda diğer gelişmekte olan ülkelere nazaran Rusya daha zor bir süreç içerisindeydi. Rusya bu sürecin daha makul atlatılabilmesi için IMF tarafından desteklenmiştir. IMF Rusya'da liberalizmin hayata geçişinin daha hızlı bir süreçte olması için çalışmış fakat bu program farklı sorunların doğmasına zemin hazırlamıştır.

90'lardan sonra Rusya'da yüksek enflasyon ve devletin özel sektör yapılanmasına izin vermesi sonucu yabancı bankaların ülkeye girişine ve ülkede yatırım yapmasına olanak tanınmıştır. Ülkeye akan yabancı sermaye ve kullandığı kredi oranında aşırı bir yükseliş meydana gelmiştir. Ülkeye giren yabancı paralar ulusal paranın tahmin edilenden fazla değerlendirilmesine neden olmuştur (Akt. Kayadelen 2012: 48). kaynakçaya ekle

Rusya'da 1996-1997 yılları arasında artan finans ve kredi faaliyetlerin yaklaşık miktarı %229 dur. Bu dönemlerde Rusya bankalara düşük faizlerle kolayca para akışı sağlamıştır. Bankalar ise devletten sağladıkları uygun kredileri iç piyasaya (%60 civarlarında) yüksek kredi faiz oranlarıyla kullandırmıştır. Dünya petrol fiyatlarındaki düşme petrol ihracatçısı ve dış gelirlerinin %40'ını enerji hammaddesi satarak sağlayan Rusya'yı olumsuz etkilemiştir. Rusya'da petrol fiyatlarındaki bu düşüş 10 milyar \$ maddi zarara ve piyasaya verilen kredilerin geri dönüşlerinde ciddi problemlerin yaşanmasına neden olmuştur (Akt. Gençtürk 2008: 17-18)

Rusya, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği döneminden kalma borçları ödeyebilmek için 'Londra Kulübü'nden 33 milyar \$,

‘Paris Kulübü’nden ise 60 Milyar \$ borç yapılandırmasına gitmiştir ki buda Rusya’nın dış borç toplamının 140 milyar \$ dolar seviyelerine çıkmasına sebep olmuştur. Bu borca ek 70 milyar da hazine bonusu (ort. 11 ay vadeli) ile birlikte oluşan toplam borç 210 milyar dolar civarındadır. Bu borcun GSYİ hâsılaya oranı %42’ler civarındadır (Akt. Kayadelen 2012: 48).

Tüm bu olumsuz durumlar 17 Ağustos 1998, 1 ruble 6 dolara eşitken 9,5 dolara devalüe edilmiştir. Rublenin devalüe edilmesinin ardından 90 günlük monitoryum ilan edilmiş ve Rusya krizi oluşmuştur (Akt. Kansu 2008: 18).

Rusya’nın krizden çıkışının maliyeti, ekonomik büyüme tersine dönmüş ulusal para biriminin değer kaybetmesi ülke rezervlerine ciddi zarar vermiştir. Rus yönetimi 1997 Ekimi ile 1998 Aralığına kadar ulusal paranın değerini korumak için 30 milyar \$ döviz rezervi kullanmıştır. Hükümet tarafından kullanılan bu döviz rezervi 199 yılındaki ülke milli gelirinin 1/6 sına denk gelmektedir. %8 lerde öngörülen enflasyon oranı yıllık %85 bandını görmüştür (Akt. Öztürk 2010: 112).

Rusya krizinde de finansal sistem çöküşleri ön plana çıkmıştır.1998 yılı başından itibaren başlayan çalkantılar şirket ve bankaların artarda iflası ile sonuçlanmıştır (Akt. Kansu 2008: 18)

2.5.5 Brezilya Krizi

Brezilya, ülkelerin korkulu rüyası olan enflasyon ile baş başa kalmış ve bununla yıllarca yaşamak zorunda olan ülkeler kategorisindedir.1990 yılında boy gösteren enflasyon sorunu aslında 1980 yıllarına dayanır, çünkü 1980’lerde Brezilya bir borç kriziyle karşılaşmıştır. Bunun nedenlerinin birincisi Çin talebinde azalma olması, ikinci sırada petrol ve hammadde fiyatlarında azalmanın görülmesi daha sonra şirketlerin ekonomide ki ağır izlenimleri Brezilya ekonomisini çöküş yoluna götürmüştür. Aslında oluşan bu dar boğaz durumunun bağlantısı olarak tabi ki işsizlik oranı artmıştır ve siyasal güven azalmaya başlamıştır. Bazı uzmanlara göre; bu güvensizlik durumunu yeniden kazanabilmek için yeni bir anayasal düzen siyasal sistem reformuna gidilmelidir (dw.com.tr).

Brezilya 1990 yıllarının başında moratoryum (borç erteleme) durumunu görüşmeye başlamasıyla 1990 sonlarına doğru Brezilya’nın ekonomik endeksini

giderici önlemler alınmaya başlanmıştır (Yay, Yay ve Yılmaz 2001: 41). Yoğun bir şekilde yapılandırılmaya çalışılan bu planların başında “Real Planı” gelmektedir. Faiz ödemelerini içeren ve açığı ortadan kaldırmayı planlayan bu plan olumlu ilerlemeye başlamıştır. Başlangıçta Brezilya eski para birimi olan URV’yi (Unit of Real Value) Real olarak değiştirerek dolara sabitlenmek istenmiş ve böylece yeni bir uygulama başlatılmıştır. İkinci uygulama ithal mallarda fiyat artışı yasaklanmış böylece krizin ilerlemesi durdurulmaya çalışılmıştır (arsiv.ntv.com.tr). Brezilya, 2016 yılında para biriminden Real’e geçişinin 22. yılını kutladı. Bunu kutlama olarak algılıyoruz. Çünkü enflasyon tehlikesi kontrol altına alınmaya başlandı. Bu sebepten ötürü Brezilya siyasetçileri hem iç politikada hem de dış politikada sağlam adımlar atmaya çalışmışlar ve istikrarı bozacak en ufak bir kıvılcımdan uzak durmaya çalışmışlardır (turkiyebrezilya.com).

2.5.6 Arjantin Krizi

Arjantin Krizi asıl olarak 1980’li yıllarda üretime dayalı olarak uygulanmaya başlanan ekonomi politikaları içinde yer almaktadır. Fakat bu ekonomi politikaları tüketim yönü hesap edilememiş olmasından dolayı durgunluğa neden olmuştur ve bu durumda Arjantin’i ekonomik kriz sarmalına çekmeye başlamıştır. 1980’lerden bu yana gelen bu kriz 1990’lı yıllarda daha çok boy göstermeye başlamış ve bu ekonomik durgunluk 2001 yılında tepe noktasına ulaşmıştır. Söz konusu krizde dış borçlanmanın bozuk olması, IMF’in bir tehdit olarak görülmesi, ülkenin uluslararası piyasada yalnız kalması ve tüm bu sebeplerden dolayı dışa bağımlılığın artması ekonomik krizi zirve noktasına çıkarmıştır. Bu dış borçlanma dolar üzerinden çıkarılan tahvillerin kullanılmasıyla ve her dönem satılan tahvillerde ortaya çıkan ağır şartlar sonucunda bu bir nevi “Borç Tuzağı” olarak da adlandırılmıştır (Öniş: 2003: 515).

Nouriel Roubini’nin Arjantin değerlendirmesi şu şekildedir; “Arjantin’in son krizde yaşadığı yüzde 25’lik üretim daralmasının tarihte eşi benzeri görülmemiş bir çöküş olduğunu vurgulayarak, söz konusu operasyondan sonra bile borç yükünün milli gelire oranla yüzde 80-90 civarında seyredeceğine işaret etmekteydi.” (Yeldan 2005: 1)

Arjantin'in bu krizden etkilenmesinde ki en önemli nedenlerden birincisi dünyada önemli doğal kaynaklara sahip olmasıdır dolayısıyla krizin yaşanması hammadde fiyatlarındaki düşüş Arjantin'in gelirlerini önemli ölçüde azaltmıştır. Tabii ki bunun yanı sıra iktidara gelen politikacıların yetersiz ve kötü yöntemleri olumsuzlukların üst üste gelmesine neden olmuştur. Bu iç istikrarsızlık ve dışa bağımlılık, ülkenin dış politikasını zayıflatmış, dış kaynaklı hammadde fiyatlarını düşürmüştür ve buda işsizliğin artmasına sebep olmuştur. Bu faktörler bir çatı altında toplanınca Arjantin'de uygulanan ekonomik politikaya duyulan güvensizlik artmıştır. Bu güvensizliğin nedenleri de; Devlet Başkanı Rúa'nın istifa söylentileri ve başkan yardımcısı arasındaki ekonomik anlaşmazlık borsayı son iki yılın en düşük seviyesine indirmiştir ve Arjantin'e olan güveni azaltmıştır. Yaşanan bu kadar olumsuzluğun üstüne bazı kalkınma planları yapılmıştır. Bunların başında Mart 1991'de uygulamaya konulan Konvertibilite (Cavallo) Programı ile başlamıştır. Öniş'e göre: "Arjantin deneyiminin uluslararası bazda en ilgi çekici özelliği ise temeli para kurulu sistemine dayanan Konvertibilite Planı'dır." (Öniş 2003: 509). Bu Plan'ın temeli ve en önemli özelliği fiyat istikrarının sağlanmaya çalışılmasıdır. Bu konuda belirli bir dönemde olsa başarılı olunmuştur şöyle ki; uygulanan programın ilk iki yılında hiperenflasyon süreci kontrol altına alınmış ve enflasyon tek haneli rakamlara inmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra Arjantin pezosunun Amerikan dolarına eşitlenmesi ve böylece kaybedilen güvenin tekrar kazanılmaya çalışılması da önemli etkiler içinde yer almaktadır. Yapılan veya yapılması planlanan bu reformların yanında özelleştirmeye de önem verilmiştir. Özelleştirme isteği kamu hizmetleri alanında da gerçekleştirildiği için sonucu hiç olumlu olmamıştır. Söz konusu program 2001 yılının sonuna kadar devam etmiştir. Başlangıçta ekonomiyi canlandırarak, rahatlatarak diye düşünülse de sonrası dönemde aktif rol oynamamasından dolayı para kurulu paralelinde ekonomiye can verilememiştir. Ekonomik büyümenin sağlanamamasının yanı sıra üst üste üç yıl daralanın gerçekleşmesi bütçe açığını artırmış ve kalkınma planı adı altında kurulan bu plan çöküş planı olmaya başlamıştır.

Arjantin de yaşanan kademeli olarak çöküşe götüren ekonominin durgunluk kısıpına yakalanan bu kriz ülke içerisinde yoğun protestoları beraberinde getirmiştir. Bu protestolar sonucunda 23 Aralık 2001'de göreve başlayan Adolfo Rodríguez Saa

, 30 Aralık 2001 tarihinde istifa etti. Arjantin’de tamamen bir düzensizlik oluştu. Bu düzensizlik ve ekonomik çöküş gelişmekte olan bir ülkede yaşandığı için diğer ülke piyasalarını da olumsuz etkiledi. Arjantin’in en büyük ticaret ortağı olan Brezilya yaşanan krizden en çok etkilenen ülke oldu. Yabancı yatırımlardan dolayı Güney Afrika ve Polonya da krizden etkilenen ülkeler listesinde yerlerini aldılar (Mevzuat Dergisi 2004: 77-1).

2.6 Ülkemizde Görülen Finansal Krizler

Krizler, finansal kurumları zayıf, finansal dengeleri sağlam temeller üzerine oturmamış, sanayi ve tarım üretim kapasitesi düşük seyreden ekonomilerin artan küreselleşmeye verdiği tepki olarak sık sık karşılaşılan bir olgu haline gelmiştir (Kazgan 2001: 26). 2000 yılından sonra ülkemizde 2000 Kasım krizi, 2001 Şubat Krizi ve 2008 Mortgage krizini ve ülkemize etkileri olmak üzere üç ana başlık altında incelenmektedir.

2.6.1 2000 Kasım Krizi

Türkiye de 22 Kasım 2000 tarihinde finansal kriz boy göstermeye; finansal piyasalardaki baskıların derecesi giderek artmaya başlamıştır. Bu karamsarlık içinde devam eden enflasyonda bütçe açıkları artmış ve kaldırılamaz bir hal almıştır. Neredeyse 30 yıldır iki haneli yüksek enflasyonlu yaşayan Türkiye ne yazık ki hiperenflasyona geçiş aşamasına gelmeye başlamıştır (Eğilmez 2006:1). Bu seviyede yeni arayışlar içine girilmiştir ve 2000 yılı ekonomik programı ile Türkiye zor bir sınavla karşı karşıya kalmıştır. Ayrıca Marmara depreminden sonra yaşanan ekonomik krizin yaşanmasıyla AB de Helsinki zirvesinde Türkiye’nin tam üyelik adaylığının açıklanmasıyla Türkiye doğrudan bir istikrar programı hazırlama konusunda kendini sorumlu hissetmiştir.

2000 yılı enflasyonu düşürme programına bazı yöntemler uygulanmaya başlanmıştır; Bunların başında Türkiye’de artık sabit hale gelmeye başlayan cari işlemler açığı problemini en aza indirmeye çalışmak olmuştur. Bunun yanı sıra Uluslararası Para Fonu’na başvurulmuş, 1999 yılının Aralık ayında fon ile yapılan “Stand by” uygulamasında ekonomide istikrarın sağlanması yolunda ilerlemeye çalışılmıştır (Acar 2012: 1). “Stand by” programından bahsedilirse; İlk amaç tüketici

enflasyonunu düzenlemek tam olarak da 2000 yılı sonunda %25, 2001 yılında %12, 2002 yılında %7 gibi tek haneli rakamları görmeyi sağlamak. İkinci olarak da reel faiz oranlarını normal bir seviyeye indirmeyi sağlamak. Devamında ekonomik kaynakların daha aktif şekilde kullanabilmek böylece ekonomi de hızla büyümeyi sağlamak. Yapısal reformlara yer verilmesi ve devamında özelleştirme yolunun açılması. Özelleştirme yoluyla içinde imtiyaz devri sözleşmelerinde uluslararası tahkimin kabul edilmesi için anayasa değişikliği yapıldı (ekodialog.com) Stand by programıyla beraber faizler son yirmi yılın en düşük rakamını görmüştür. Bunların yanı sıra Türkiye'nin AB'ne tam üyelik adaylığımızın açıklanmasıyla hem siyasi hem de ekonomik anlamda istikrarı sağlaması Türkiye'nin geleceği açısından önem arz etmektedir. Bu istikrarı sağlamadan önce Türkiye bazı önlemler almak zorundadır. Bunların birincisi yeni Bankalar Kanunu hazırlanmış. Tedbirlerin ikincisi SSK kanununda değişim yapılarak emekli olma yaşını yükseltip yeni başlayacakların giriş payı artırılmıştır (Acar 2012: 1). Devamında bankalar kanununda değişimler yapıldı. Aslında bu 2000 krizine "Bankacılık Krizi" denebilir çünkü bankacılık sektöründe yaşananlar daha ön plana çıkmıştır. 27 Ekim 2000 de Etibank ve Bank Kapital'in yönetimlerinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devri ile artan tartışmalar para ve sermaye piyasalarında krizin habercisi olmuştur (Vergiliel Tüz 2001: 147). Banka denetim ve gözetimden sorumlu yeni bir kurum kuruldu böylece dengesi bozulan bankalara devlet tarafından el konulması kolaylaştırılmıştır. 1999 Ağustos depreminin yaşanmasıyla ihracat bir önceki yıla göre %5.9 oranında azalmış, reel döviz kurunun %2.5 oranında değer kazanmasıyla ithalattaki azalma %12.7 gibi yüksek bir düzeyde gerçekleştiği için dış ticaret açığı önemli ölçüde küçülmüştür. Ancak önceki yıl pozitif cari işlemler bilançosu 1999 yılında açık vermiştir. (Aydoğuş ve Öztürkler 2006: 82)

Türkiye'nin engebeli günler geçirdiği bu zamanlarda GSMH büyüme hızlarına bakıldığında;

Tablo 2.6. 1995 – 2000 arası GSMH Büyüme Oranı

1995	1996	1997	1998	1999	2000
8.0	7.1	8.3	3.9	6.1	6.3

(Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Veriler, GSMH, (1987 Alıcı Fiyatlarıyla)Verilerinden Hareketle Türetilmiştir, www.tcmb.gov.tr)

%8 gibi müthiş bir büyüme oranı Türkiye'nin krizden çabuk çıktığının en somut göstergesidir. Tabi ki bu durum her ne kadar IMF ve Dünya Bankası'ndan sağlanan krediler krizi dizginlesede de piyasaya tam olarak güvenildiğini göstermemektedir. Türkiye'nin sarsıldığı bu dönem içerisinde bankaların yurtdışından aldıkları kredilerin kısa vadeli olması, kriz riskini artıran bir faktör olmuştur. Daha sonrasında Şubat 2001 krizinin boy göstermesiyle zaten piyasaya güven olmayacağı somut bir örneği olmuştur.

2.6.2 2001 Şubat Krizi

2001 yılında yaşanan ve Türkiye ekonomisini kırılgan bir yapıya sahip olmasına neden olan başlıca sebep MGK'da Cumhurbaşkanı ile Başbakan arasında yaşanan gerginlik olmuştur. Ülke içinde yaşanan bu gerilimin ilk tepkisi döviz talebindeki artışla boy göstermiştir.19 Şubat Pazartesi günü TCMB piyasada neredeyse 7.5 milyar dolarlık bir döviz talebiyle karşı karşıya kalmıştır (Karabıyık 2001: 48). Bu durum karşısında Merkez Bankası'nın fonlamasının sınırlı yapabilmesi TL piyasasının da sıkışmasına sebep olmuştur.

2000 yılında yaşanan krizde görülen banka sorunları bu yıl da aktifleşmiş kamu bankaları bankalar arası piyasadaki görevini yerine getiremez hale gelmiştir. Böylece bankalar arası ödemeler sistemi açık kalmıştır. Türk bankalarının yurtdışına olan yükümlülüklerini yerine getirememesi krizin daha da alevlenmesine sebep olmuştur (Akt. Karabıyık 2001: 49).

2000 yılında yaşanan krizlerin üzerine bir de Şubat 2001 krizi eklenince ülkede güvensizlik artmış huzursuzluk ortamı artmıştır. Şubat krizi tam olarak döviz kriziydi. Faizin tam anlamıyla tavan yapması dövize olan ihtiyaca engel olamadı. 19 Şubat 21 Şubat arasında %57'ye varan devalüasyon yaşanmıştır. İşsizlik oranında devasa bir artış yaşanmış ve çoğu firma iflasını vermiş, psikolojisi dayanmayan insanlar intihar yoluna kadar gitmiştir. Bankacılık artık dayanamaz bir hal almış

bunun yanı sıra faizler %7500 oranlarını görmüştür. Ekonominin damarları tıkanmış, Türkiye güvenilirliğini kaybetmiştir. 21 Şubat tarihe “Kara Çarşamba” olarak geçmiştir (iktisadi.org).

Tablo 2.7. 1999-2004 Yılları Arasında Başlıca Ekonomik Göstergeler (İktisadi.org)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
GSMH Artış Hızı (%)	-6.1	6.3	-9.5	7.9	5.9	9.9
Toptan Eşya Fiyatları (%)	62.9	32.7	88.6	30.8	13.9	13.8
Ağırlıklı Mevduat Faiz Oranları (Vadeli)	46.7	45.5	62.5	48.2	28.6	22.1
Fiili Yabancı Sermaye Girişi (Milyon Dolar)	813	1,707	3,374	622	745	1,245
TL/USD Değişim Oranı	60.9	48.5	96.5	22.9	-0.8	-0.04
Cari İşlemler Hesabı	-1,344	,9,819	-3,390	-1,522	-7,905	-15,604

Kaynak:İktisadi.org (04.06.2016)

Krize ortam hazırlayan sebepler sadece ekonomik sebepler değildir, siyasi ortamda yaşanan bazı olaylar krizin bir parçası olmuştur. Halkın ve piyasaların beklentilerinin karşılık bulmamasından dolayı, hükümete güven duyulmamaktadır. Böylece siyasi istikrarın devletin ekonomisinde ki önemi somut şekilde görülmüştür (Kansu 2006: 201).

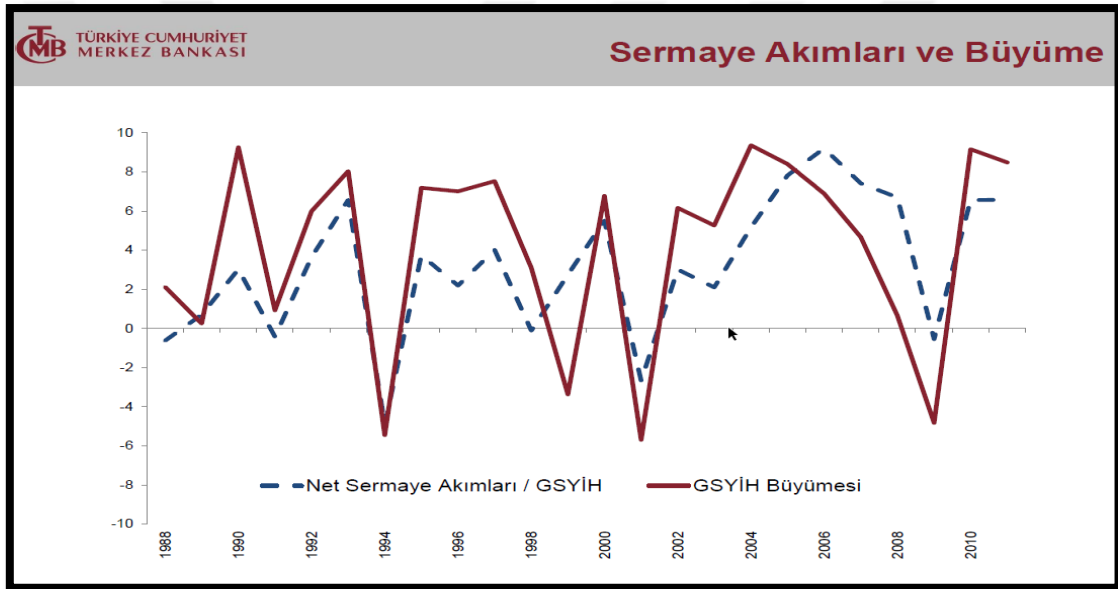
2000 yılında uygulanan program ile başlangıçta güven verse de faiz ve enflasyon oranlarının yüksekliği durumun tam olarak güven vermediğini göstermiştir. 2001 yılında yaşanan olaylardan sonrada 2000 yılında uygulanan program terk edilerek sabit kur sisteminden esnek kur sistemine geçilmiştir. Sabit kur sisteminin geçerli olmamasının sebepleri arasında, sabit kur sisteminin geçerli olduğu bir ekonomide hükümet bütçe açıklarını para basarak karşılamıştır. Rezervlerin azalması ve kritik düzeye gerilemesi spekülasyon atağı hızlandırmış, sabit kur sistemi böylece terk edilmiştir (Kansu 2006: 202)

Şubat 2001’ de yaşanan olayların ardından Mart 2001 tarihinde 3 aşamalı bir kurtuluş planı açıklanmıştır. Bu plana göre;

- Bankacılık sektöründe yeni ve daha etkili önlemler alınacak,
- Döviz kuru ve faize istikrar kazandırılacak ve
- Ekonomi dengeleri düzenlenecek ve ikinci yarıda büyümeye geçilecektir. (sinestezi.wordpress.com).

Bu Planın ardından TBMM'den ekonomi ile ilgili kanunlar çıkarılmaya başlanmıştır. Maliye Bakanı Kemal Derviş'in "Güçlü Ekonomiye Geçiş Planı" yürürlüğe girmiştir. Bunlardan bazıları, Telekom Kanunu, Elektrik Piyasası Kanunu, Türk Sivil Havacılık Kanunu, Şeker Kanunu, Sendikalar Kanunu, Vergi Kanunu vs. gibi kanunlar çıkarılmıştır. Bunlar daha çok özelleştirme ve rekabetin artmasını sağlayacak o amaçla kurulmuş kanunlar olmuştur. Bu programdan bir süre sonra borsa yükselişe geçmeye başlamıştır ve faiz puanı 10 puan düşmüştür.

T.C Merkez bankasının, 1988-2010 arasını gösteren sermaye akımları ve büyüme tablosunda ülkemize giren "Net Sermaye Akımlarını" ve "Gayri Safi Yurt İçi Hasıla" daki büyümeyi gösteren gelişmeler Tablo 2.8'de görülmektedir.

Şekil 2.2. 1988-2010 yılları arası Sermaye Akımları ve Büyüme Grafığı (Akt. Kara 2012: 8)

1994 krizi, 2000-2001 krizi dönemi ve 2008 Mortgage krizinde sermaye akımları ve büyüme oranlarının sıfırın altına indiği görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİST’TE İŞLEM GÖREN SİGORTA ŞİRKETLERİNİN 2000-2001 VE 2008 KRİZLERİN’DE FİNANSAL TABLOLARI VE ANALİZLERİ

3.1 Sigorta Şirketleri Finansal Tabloları

Finansal tablolar muhasebenin temel görevlerinden olan raporlama işlevini yerine getirmek amacıyla düzenlenir. Finansal tablolar; mali işlemlere ait kaydedilen bilgileri belirli kıstaslara göre sınıflandırarak anlaşılabilir ve kullanılabilir hale dönüştürerek amaçlara ve sorulara cevap verilebilir şekilde sunulur. Bu tablolar şirket sahiplerine, ortaklarına, kredi veren kuruluşlara, yatırımcıya ve devlete hesap verilebilirlik açısından önem taşıırken şirketin geleceği hakkında da önemli bir resim çizmektedir.

Finansal tablolarda olması gereken özellikler;

- Anlaşılabilir,
- İhtiyaca uygunluk,
- Güvenilir ve doğru,
- Karşılaştırılabilir,
- Zamanında hazırlanmış olmaktır.

Birincil tanımı emniyeti tesis etmek olan sigorta, bireylerin sonuçlarını tek başına karşılayamayacağı riskleri karşılanabilir yapmak amacıyla çalışan bir oluşumdur.

Bireyler yaşamların her alanında güven duygusunu hissetmek isterler. Kişinin kendisini ekonomik ve sosyal, çevre risklerine karşı arındırılmış olarak görme ihtiyacı, sigorta sektörünü dev bir endüstriye çevirmiştir. Sigorta şirketleri her geçen gün artan prim ve sigortalı sayısı ile ekonominin vazgeçilmez oyuncularından biri olmuştur. Diğer taraftan bu kadar yüksek prim ve sigortalı sayısına ulaşan bu sektör, kendi içinden ve dışardan gelebilecek finansal sarsıntılar, küresel krizler ve benzeri mali depresyonlara karşı karşıya kalabilmektedirler. Sigorta şirketlerinin de böyle bir

olumsuzlukla karşılaşılabileceği için şirketlerin mali yapılarının iyi bilinmesi ve analiz edilmesi gerekmektedir.

3.2 Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

3.2.1 Çalışmanın Amacı

Finansal krizlerden tüm sektörler gibi sigorta sektörü de etkilenmektedir. Krizlerin sektörler üzerindeki etkileri, mali yapıları ve sektördeki durumlarına göre farklılıklar göstermektedir. Bu kapsamda yapmaya çalıştığımız çalışmanın temel amacı, 2000, 2001 ve 2008 krizlerinin ülkemizdeki sigorta şirketlerinin hangi yönde etkilendiğini şirketlerin finansal tabloları üzerinden analiz etmektir.

Çalışmada, ülkemizde etkileri hissedilen 2000-2001 krizi ve 2008 Mortgage Krizi baz alınmıştır. Yapılan çalışmada krizden önceki iki yıl kriz yılı-yılları ve kriz sonrası iki yıl olmak üzere oranlar ve tablolar yardımıyla raporlamaya ve açıklamaya çalışacağız.

3.2.2 Çalışmanın Kapsamı

Çalışmada Borsa İstanbul (BİST)' da işlem gören sigorta şirketleri ele alınmıştır. 2017 yılı itibari ile yedi adet sigorta şirketi BİST'te işlem görmektedir. Bu şirketlerden yalnızca dört tanesi kriz dönemlerinde kesintisiz işlem görmekte olduğu için araştırmaya kaynak teşkil etmektedir. Çalışmamızın temel amacı olan 2000 yılından sonra ülkemizde görülen finansal krizlerde sigorta şirketlerinin finansal yapılarına etkilerini görebilmektir. Çalışmaya konu şirketler Ak Sigorta, Anadolu Sigorta, Güneş Sigorta ve Ray Sigorta'dır.

3.2.2.1 Ak Sigorta

Akbank, 30 Ocak 1948 yılında özel statülü bir banka olarak kurulmuştur. 1960 yılında Akbank'a bağlı olarak Aksigorta A.Ş kurulmuştur. 700 çalışanı 16 bölge müdürlüğü ve 2000 sigorta acentesiyle hizmet veren Aksigorta A.Ş ayrıca 990 Akbank şubesi 69 broker ve 3600 anlaşmalı kurum ile hizmet vermektedir.

1994 yılında halka arz edilmeye başlanan Aksigorta hisselerinin günümüzde %38' i İMKB'de işlem görmektedir (Aksigorta.com.tr)

3.2.2.2 Anadolu Sigorta

Anadolu Sigorta 1 Nisan 1925'te Türkiye İş Bankası öncülüğünde kurulmuştur. Ülkemizde 2.500 acente ile hizmet vermekte olan Anadolu Sigorta A.Ş ayrıca Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin tüm şubeleri ile Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş., Arap Türk Bankası A.Ş., Alternatifbank A.Ş., Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Aktif Yatırım Bankası A.Ş. ve Finansbank A.Ş. şubelerinde de acentecilik faaliyetlerini sürdürmektedir.

Anadolu sigorta hisseleri 1993 yılında İMKB'de satışa sunulmuştur. İMKB'ye kayıt anlamında ilk teşebbüs Anadolu sigorta şirketine aittir (Anadolusigorta.com.tr).

3.2.2.3 Güneş Sigorta

1957 yılında kurulan Güneş Sigorta Vakıflar Bankası ve Toprak Mahsulleri Ofisi önderliğinde 2.5 milyon TL (1957 yılı \$ karşılığı 892.857 \$) sermaye ile kurulmuştur(Solmazsigorta.tr.gg). 9 bölge müdürlüğü, 3 temsilciliği ve 3100'ün üzerinde acentesi ile hizmet vermektedir. Günümüzde Vakıfbank ve Fransa'nın lider sigorta kuruluşlarından Grupama sigorta ortaklığında faaliyet göstermektedir (Gunessigorta.com.tr).

3.2.2.4 Ray Sigorta

Ray Sigorta A.Ş THY, Denizcilik İşletmeleri, Devlet Demiryolları, PTT gibi ulusal taşımacılık şirketlerinin girişim ve öncülüğünde 1958 yılında kurulmuştur.1992 Yılında Dogan Holding tarafından alınarak özelleştirilmiş olan Ray Sigorta 1997 yılı itibari ile İMKB'de işlem görmeye başlamıştır (Raysigorta.com.tr).

3.3.Çalışmanın Yöntemi

Çalışmanın temel yöntemi sigorta sektöründe kullanılan oranlar yardımıyla sigortacılık sektörü finansal tablolarının analiz edilmesidir. Dünyada ve ülkemizde sigortacılık sektörü analizinde birçok oran yöntemi kullanılmaktadır.

“Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” 27 Ocak 2004 tarih ve

25359 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Adı geçen yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin olarak “Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerine ve Sermaye Yeterliliklerine İlişkin Genelge” hazırlanmıştır (Başpınar 2005: 12). Söz konusu genelgede sigorta şirketlerine finansal analiz sırasında uygulanacak analiz oranları tablo 3.1’de kategoriler itibariyle ve bu oranlara ulaşırken uygulanan formüller çalışmamızın en sonunda (EK-3)’ de yer verilmiştir.

2005 yılından önce İMKB’de işlem gören sigorta şirketlerinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’na (UFRS) uygunluk olmadığı için bazı oranlar hesaplanamamaktadır. 2005 yılından itibaren BİST’de işlem gören şirketler finansal tablolarını uygun olarak yayınlamaları ilgili genelgede belirtilen oranlardan beş tanesi hesaplanamamaktadır. Bu sebepten dolayı bu çalışmada Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerine ve Sermaye Yeterliliklerine İlişkin Genelge’de, Sermaye Yeterliliğine İlişkin Rasyolar, Aktif Kalitesi ve Likiditeye İlişkin Rasyolar, Faaliyet Rasyoları, Karlılık Rasyoları alt başlıklarında gruplandırılan toplam on yedi orandan on ikisi kullanılacaktır.

Ayrıca Sigorta şirketlerinin yatay ve dikey analizleri de çalışmamızda sunulacaktır.

Tablo 3.1. Sigorta Sektöründe Kullanılacak Oranlar

A- SERMAYE YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN RASYOLAR	
1.	Alınan Primler / Özkaynaklar
2.	Özkaynaklar / Aktif Toplamı
3.	Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar
B- AKTİF KALİTESİ VE LİKİDİTEYE İLİŞKİN RASYOLAR	
4.	Likit Aktifler / Aktif Toplamı
5.	Likidite Rasyosu
6.	Cari Rasyo
7.	Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı
C- FAALİYET RASYOLARI	
8.	Tazminat Tediye Oranı
D- KARLILIK ORANLARI	
9.	Hasar Prim Oranı
10.	VÖK / Alınan Primler
11.	Mali Kar / Alınan Primler
12.	Teknik Kar / Alınan Primler

Kaynak: Yılmaz 2010: 56

3.4.Sermaye Yeterliliğine İlişkin Oranlar

BİST’te 1998 yılından 2010 yılına kadar işlem gören ve yukarıda da bahsedilen sigorta şirketlerine ait sermaye yeterlilik oranları çalışılacaktır.

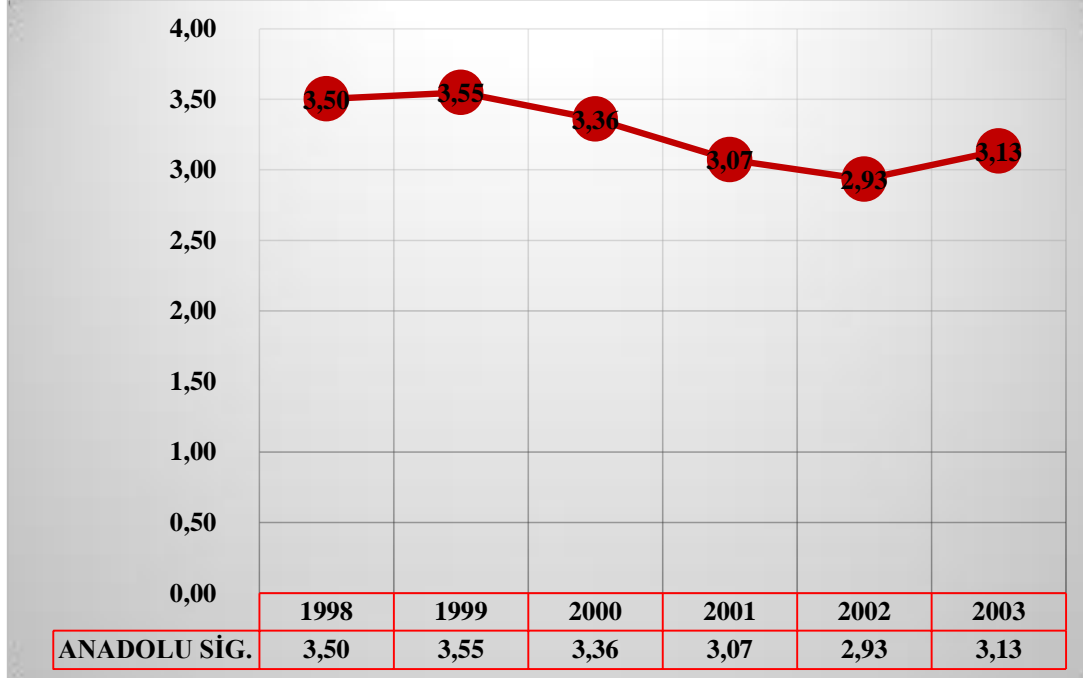
3.4.1 Alınan Primler / Özkaynaklar Oranı

Sigorta şirketlerinin müşterilerinden tahsil ettiği primlerin özkaynaklara bölünmesiyle bulunan bu oranın 4’ ten büyük olmaması arzu edilir. Oranın 4’ten büyük çıkması sigorta şirketine ait öz sermayenin yetersiz olduğu şeklinde yorumlanır.

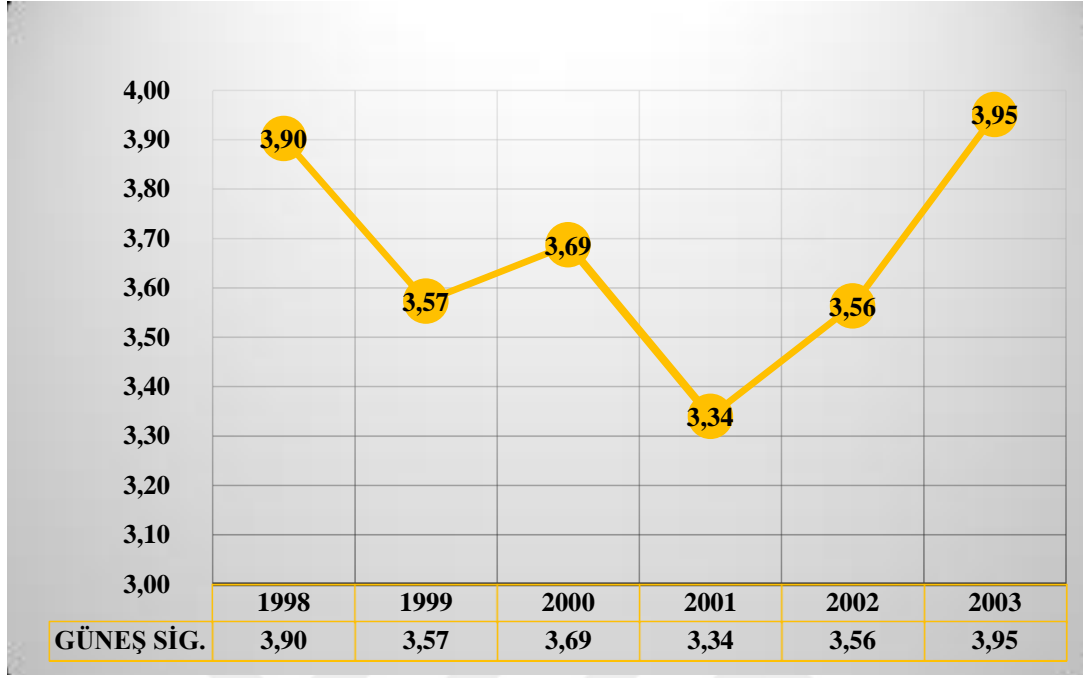
3.4.1.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi

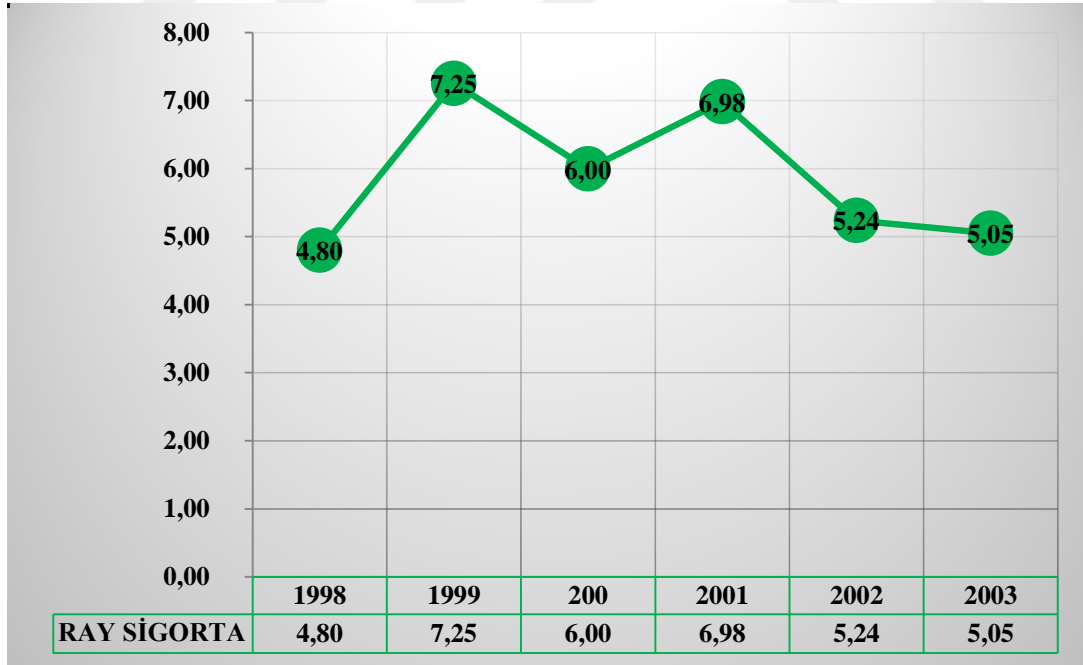
Şekil 3.1. Ak Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi

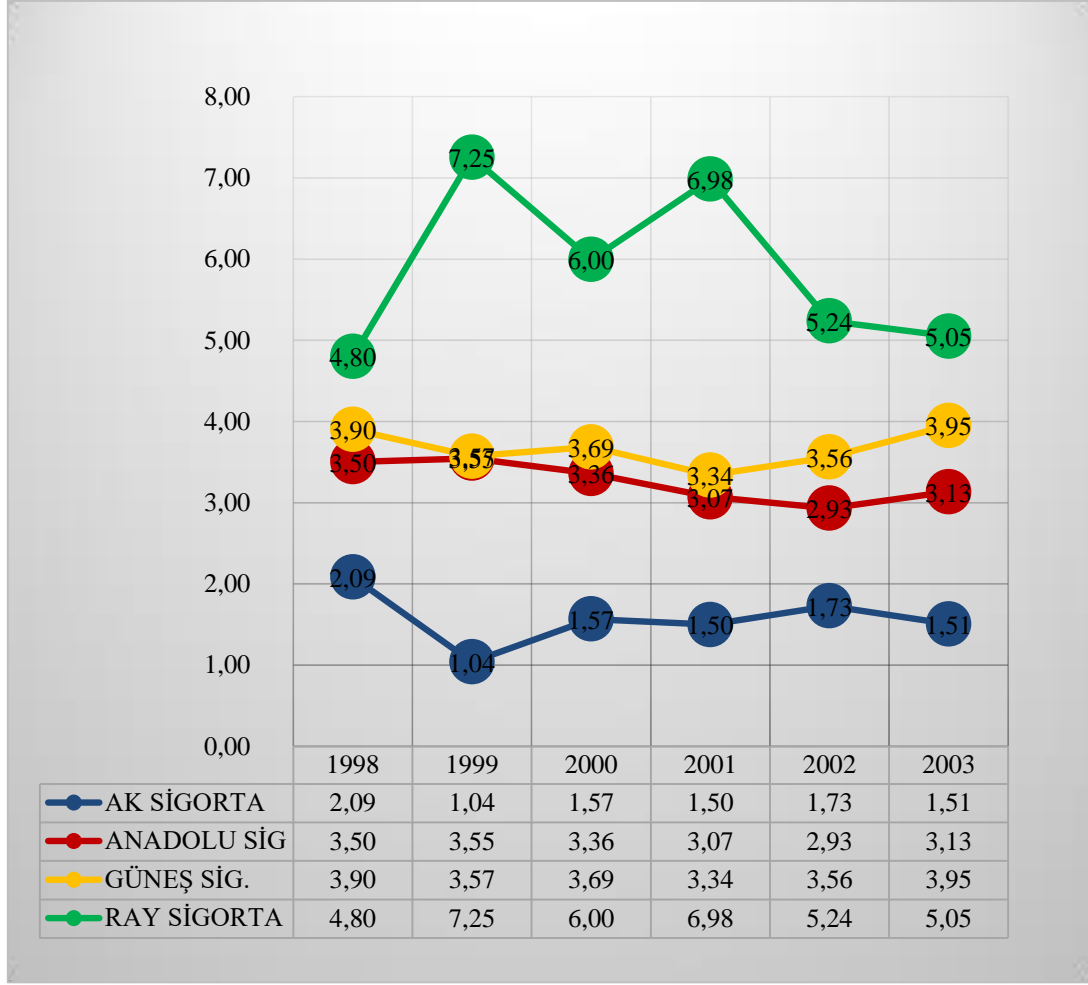
Şekil 3.2. Anadolu Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.3. Güneş Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.4. Ray Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.5. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı

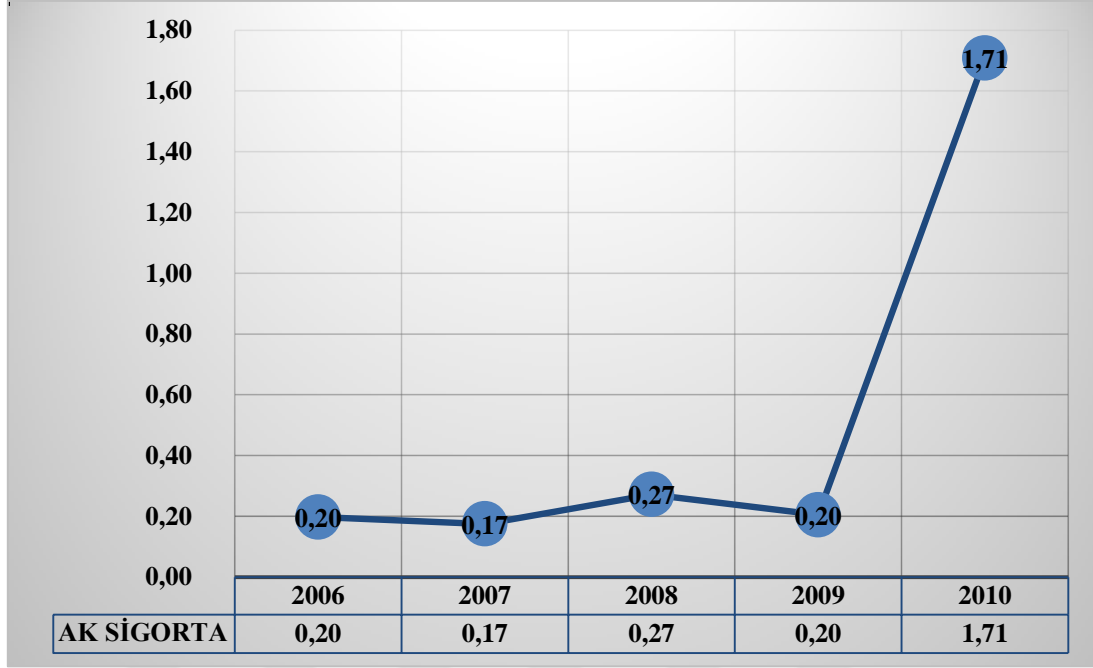
2000-2001 krizinde Alınan Primler / Özkaynak oranı 4'ü aşan tek sigorta şirketi Ray Sigorta'dır. Ray sigortanın Özkaynak yetersizliği olduğu söylenebilir. Diğer 3 sigorta şirketinin Alınan Primler / Özkaynak oranı makul seviyededir.

Ak sigortanın Alınan Primler / Özkaynak rasyosu bakımından en iyi sigorta şirketi olduğu görülmektedir.

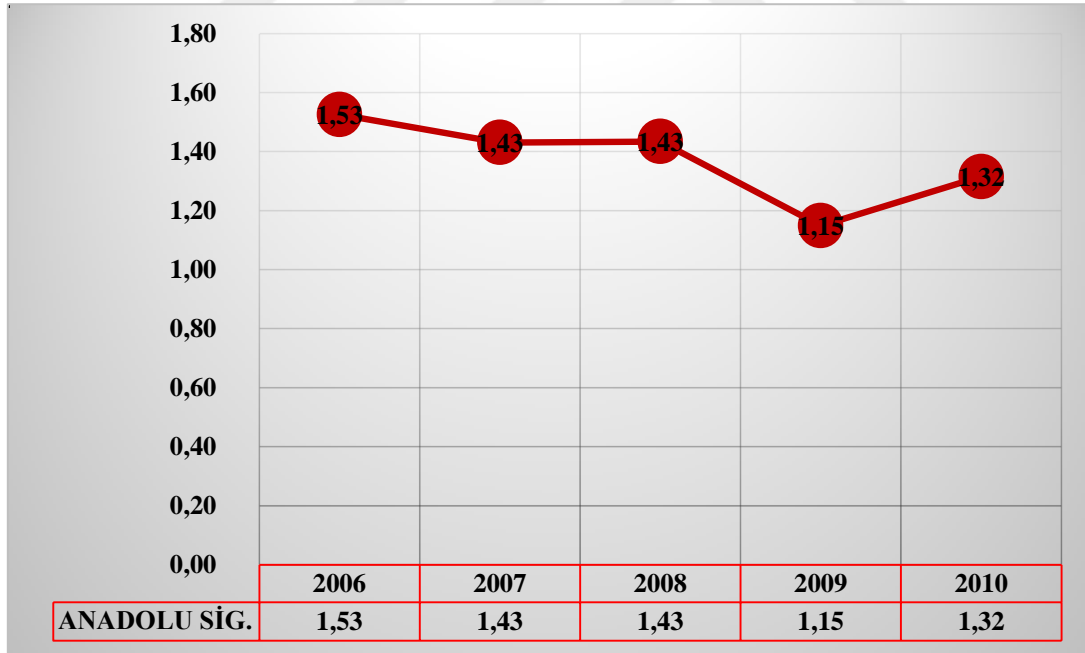
Bu sonuçlara göre 2000-2001 krizinin Alınan Primler / Özkaynak oranını olumsuz yönde etkilediği söylenemez.

3.4.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

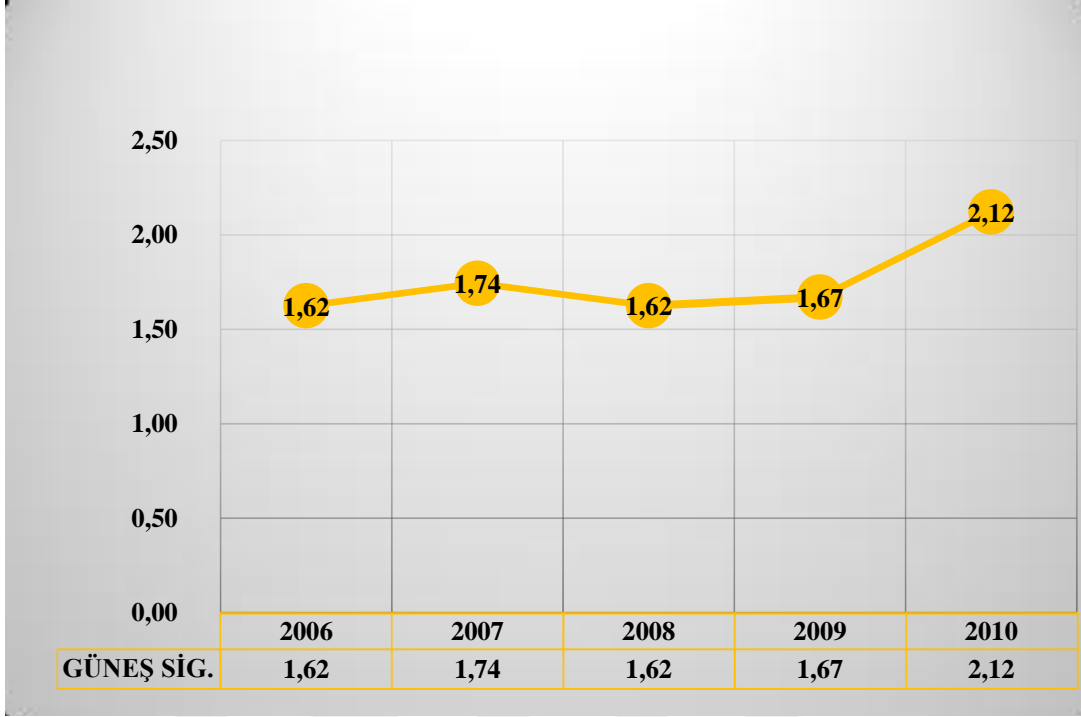
Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Mortgage krizi oranlarına bakılacak olursa;

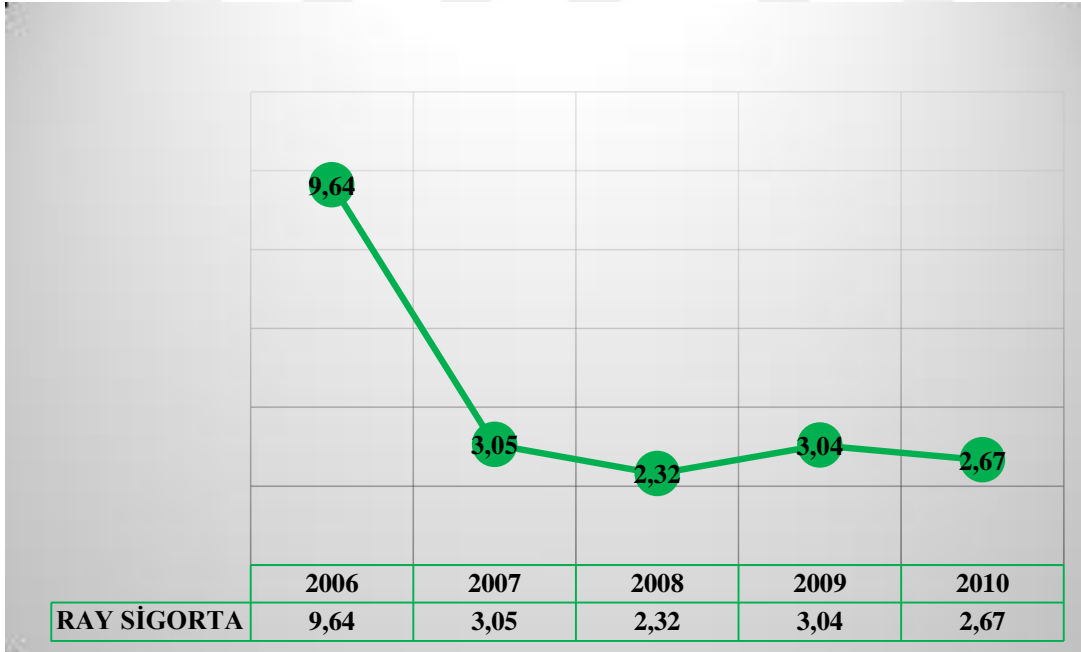
Şekil 3.6. Ak Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi

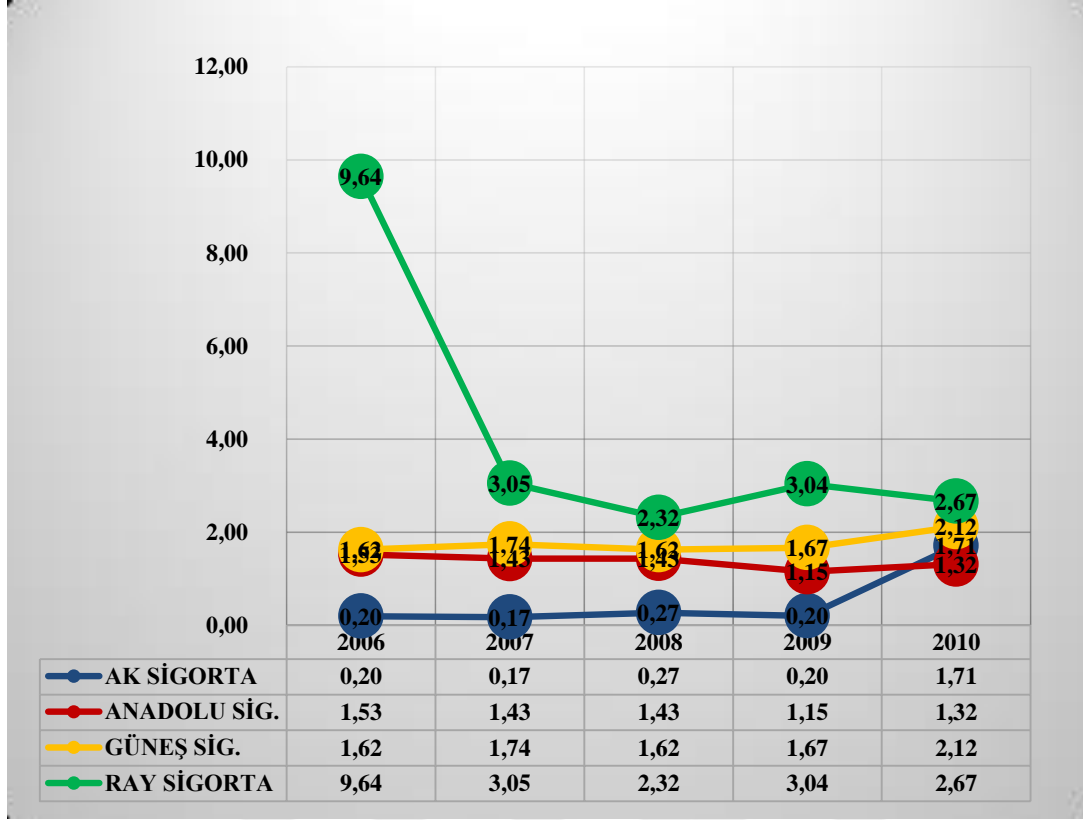
Şekil 3.7. Anadolu Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.8. Güneş Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.9. Ray Sigorta Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.10. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Alınan Primler / Öz Kaynak Oranı

2008 Mortgage krizinde Alınan Primler / Özkaynak oranında Ray Sigortada 2006 yılında Özkaynak yetersizliği görülmektedir. Ray sigortanın 2006 yılından sonra öz sermayesini artışlarla öz kaynak oranının pozitifte çevirmiştir. Fakat şirketin 2006-2010 bandında sadece 2008 yılında kar ettiği diğer 4 yıl zarar açıkladığı göz ardı edilmemelidir.

Diğer sigorta şirketleri makul seviye olan 4 oranının altında seyretmektedir.

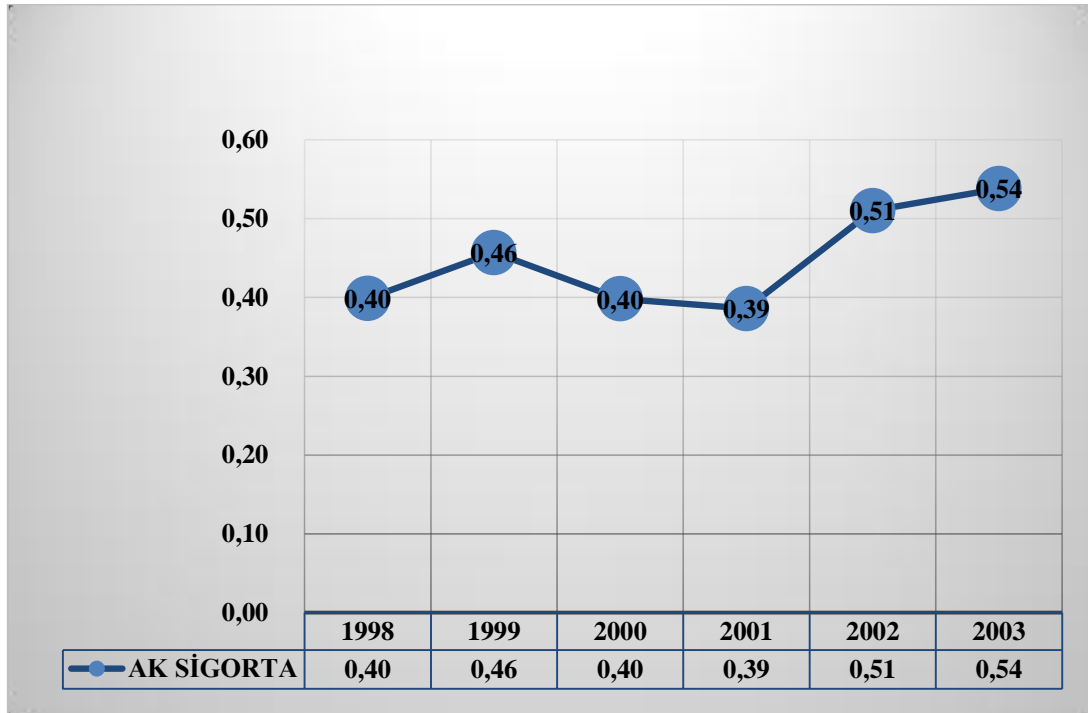
2008 Mortgage krizinin Alınan Primler / Özkaynak oranına ciddi bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

3.4.2 Özkaynaklar / Aktif Toplamı

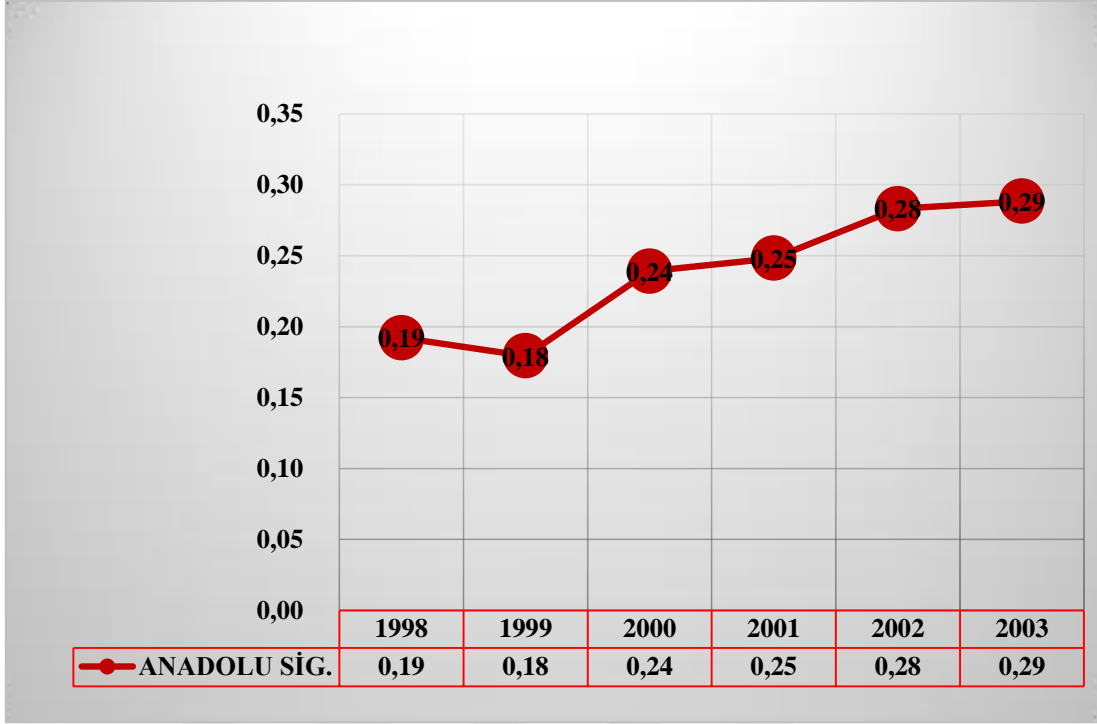
Bu oran, varlıkların yüzde olarak hangi düzeyde öz kaynaklarla karşılandığını göstermektedir. Öz kaynakların aktif toplamına bölünmesi ile bulunan oranın %50 olması uygun ve yatırım yapılabilir olarak yorumlanmaktadır. Ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde oranın %40'larda çıkması da olağan karşılanmaktadır.

Oranın zaman içinde yükselme trendine girmesi şirketin finansal yönetiminin iyi olduğunu gösterir. Oranın %40'ın çok altında olan şirketlerin az sermaye ve çok borçla yönetildiği ve riskli bir şirket olduğu, uzun vade de yükümlülüklerini yerine getirmede sıkıntı yaşayabileceği kanısına varılır. Oranın yüksek çıkması borç ödeme yükümlülüklerinde uzun vadede sorun çıkmayacağı ve yatırım yapılabilir olarak değerlendirilmektedir (Demir ve Alpan 2012: 81).

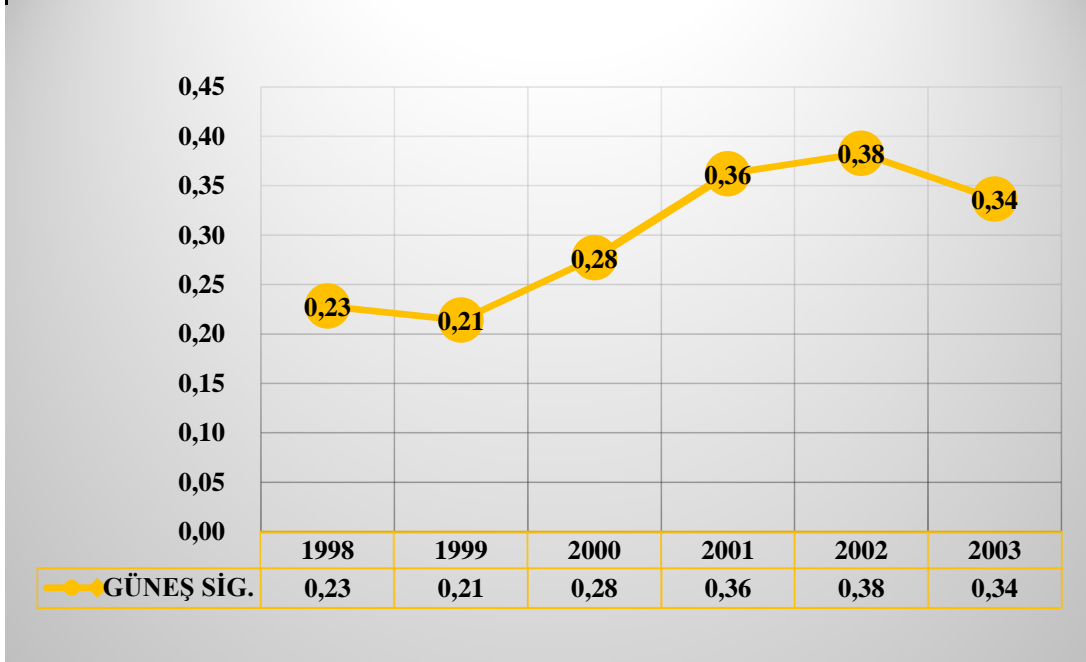
3.4.2.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi

Şekil 3.11. Ak Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

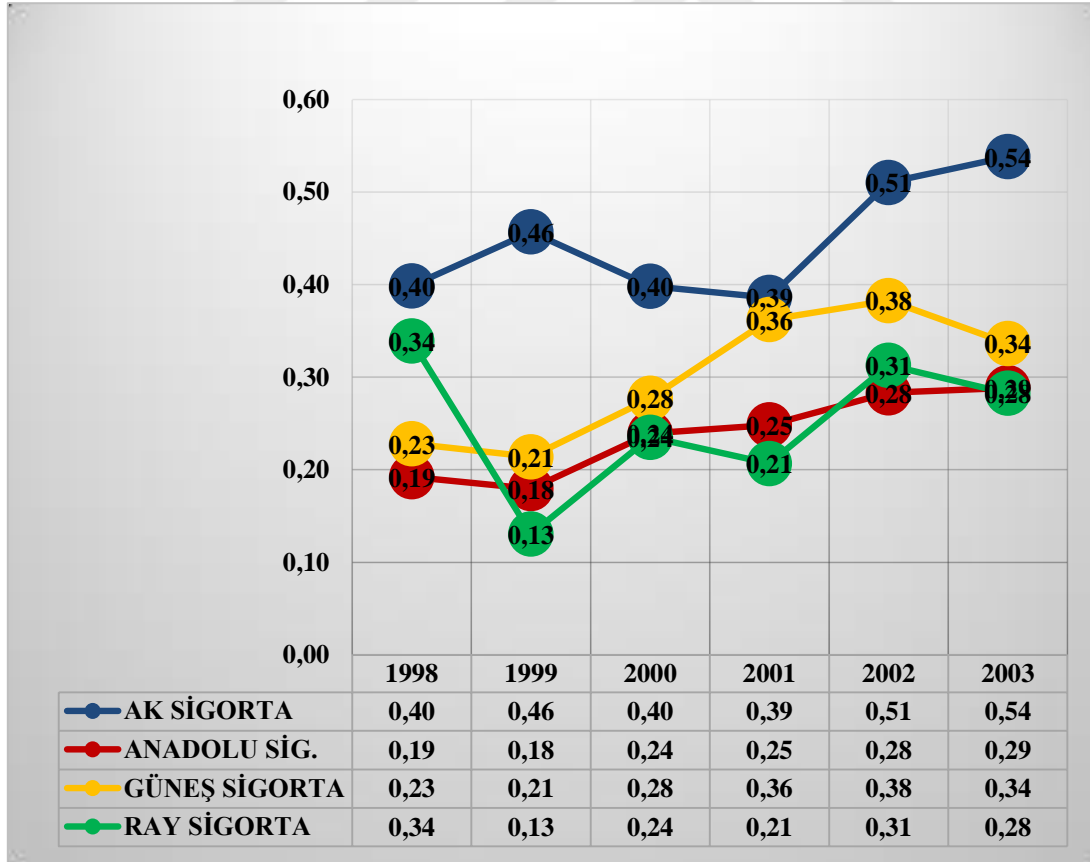
Şekil 3.12. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.13. Güneş Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

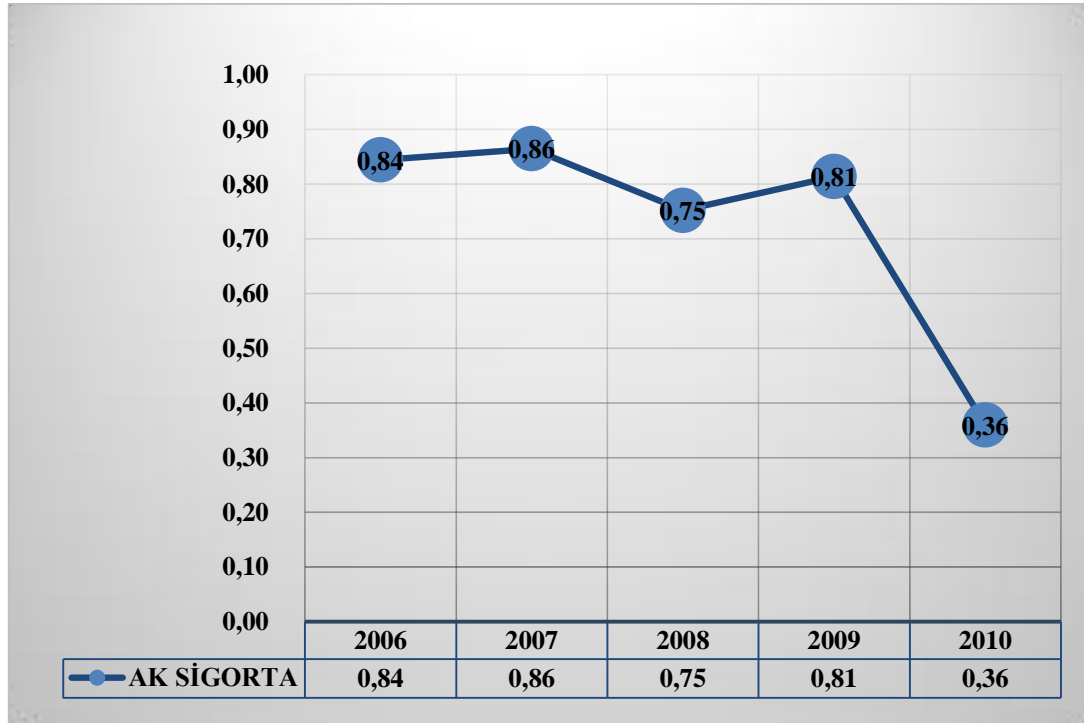
Şekil 3.14. Ray Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

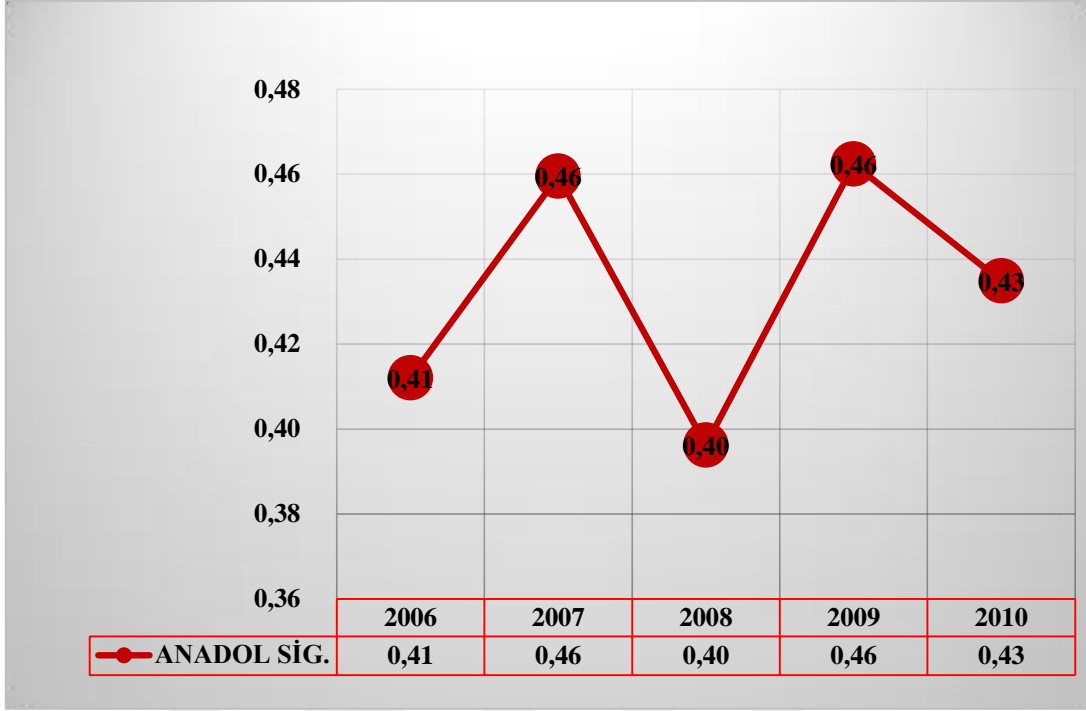
Şekil 3.15. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı

2000-2001 krizi döneminde Özkaynak / Aktif Toplamı oranına bakacak olursak Aksigorta şirketinin %40'lardan yükselen bir trende girdiği ve yatırım yapılabilir olduğu gözlenmektedir. Ancak diğer 3 sigorta şirketi de %40 oranının altında seyretmektedir. 3 şirket için 1998-2003 yılları arasında yatırım için riskli olarak değerlendirilse de bu şirketlerin gözle görülür bir yükseliş trendinde olduğu da yadsınamaz ve uzun vadede yorum yapmak için 2003 yılından sonraki yıllara da bakılması gerekmektedir. Bu kapsamda 2008 krizini kapsayan 2006-2010 yılları arasındaki grafik daha net bir fikir sahibi olmamızı sağlayacaktır.

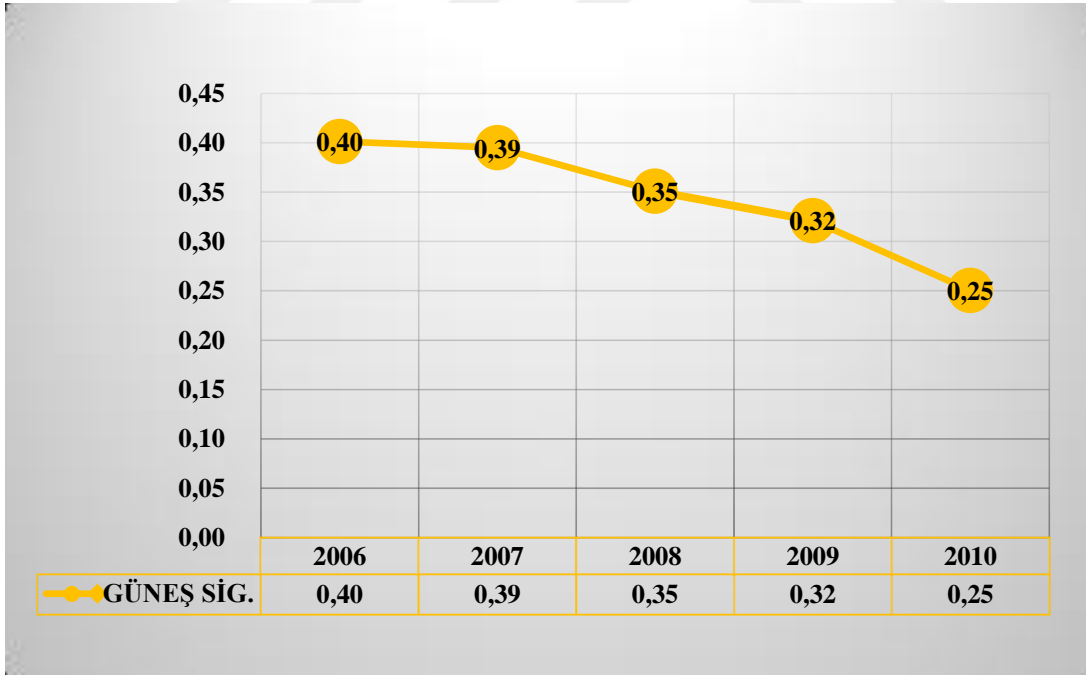
3.4.2.2. 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

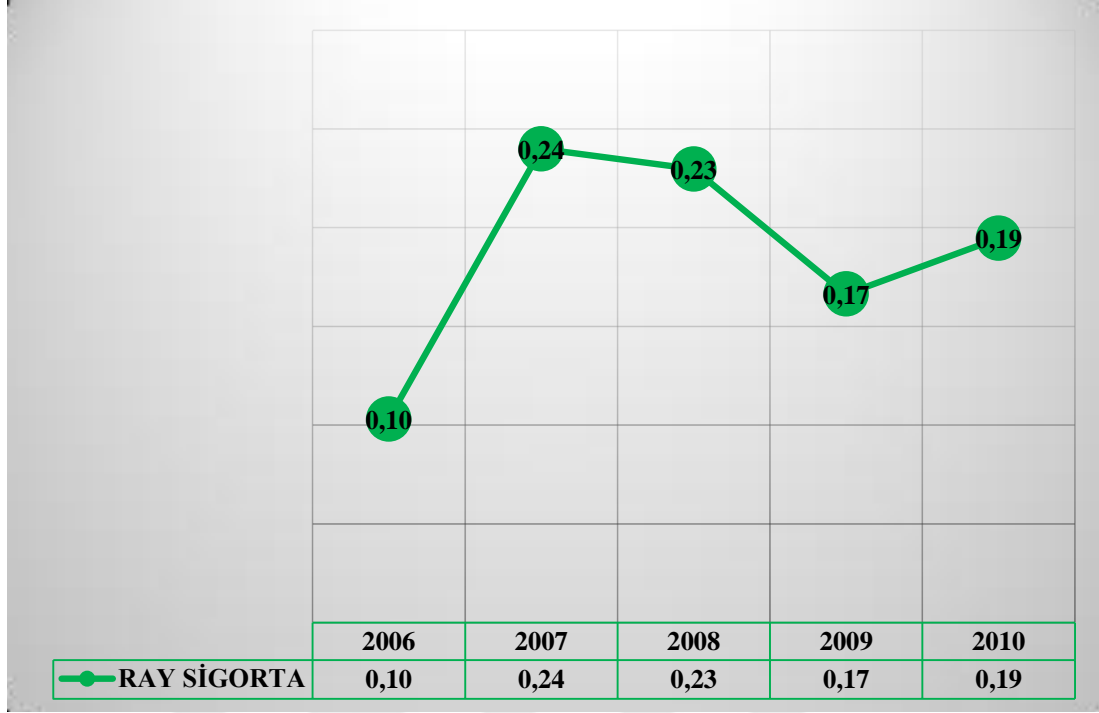
Şekil 3.16. Ak Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

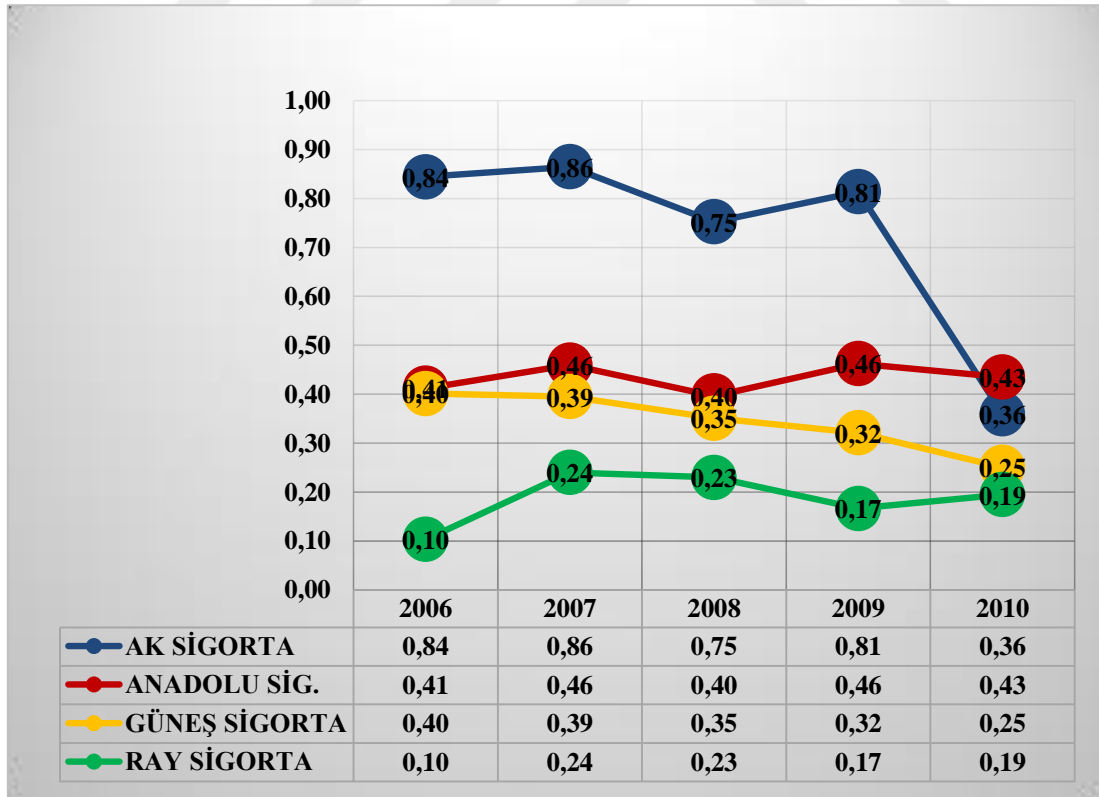
Şekil 3.17. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.18. Güneş Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.19. Ray Sigorta Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

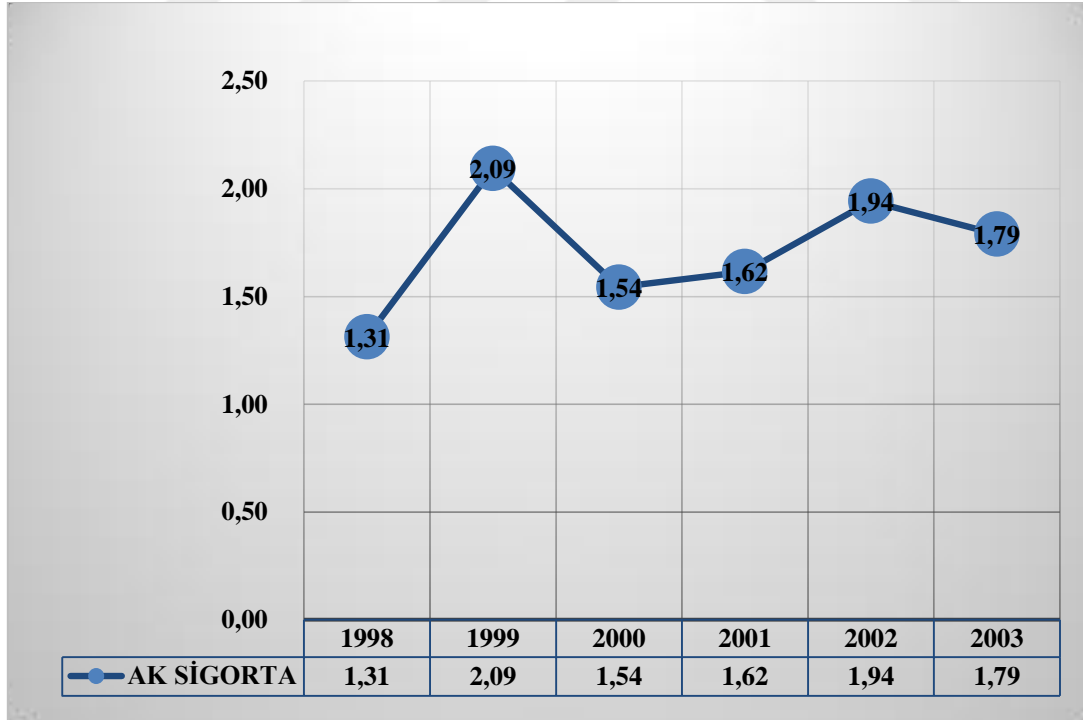
Şekil 3.20. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Aktif Toplamı Oranı

2008 Mortgage küresel krizinin Özkaynak ve Aktif Toplamı oranına etkisine baktığımızda 2000-2001 krizinde de olduğu gibi Aksigorta şirketi sorunsuz ve yatırım yapılabilir görünmektedir. Ancak 2010 yılında oluşan ani düşüş krizin etkisiyle uzun vadede riskli şirketler grubunda değerlendirilmesine neden olmaktadır. Diğer sigorta şirketlerinde 2000-2001 krizinde oluşan riskli fakat yükseliş eğiliminde olma durumunun 2008 krizi döneminde devam etmediği görülmektedir. Anadolu sigorta ve güneş sigorta %30 - %40 bandında ve dalgalı yapısı ile riskli grupta iken Ray Sigorta tam riskli ve uzun vadede borç ve diğer benzeri yükümlülüklerini yerine getirememesi sorunuyla karşılaşabilir diye yorumlayabiliriz.

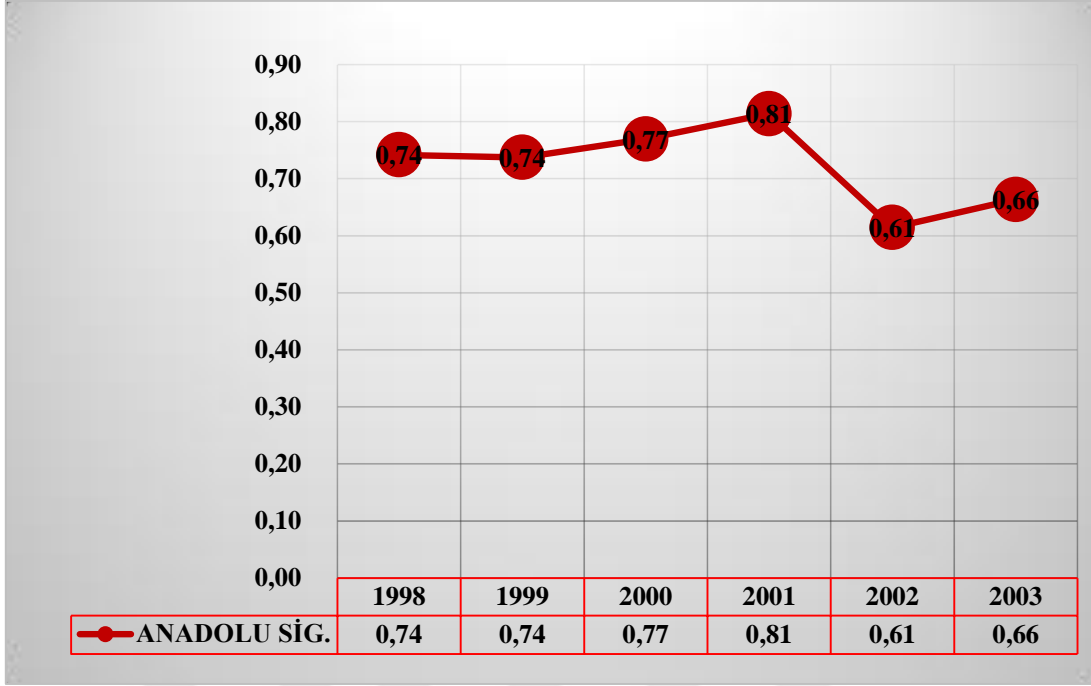
3.4.3 Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı

Özkaynakların Teknik Karşılıklara bölünmesiyle ortaya çıkan oran şirketin sermayesi hakkında bilgi vermektedir. Bahsi geçen rasyonun yüksek olması istenir. Yüksek oran şirket sermayesinin güçlü ve sağlam yapıda olduğu anlamına gelmektedir (Yılmaz 2010: 60).

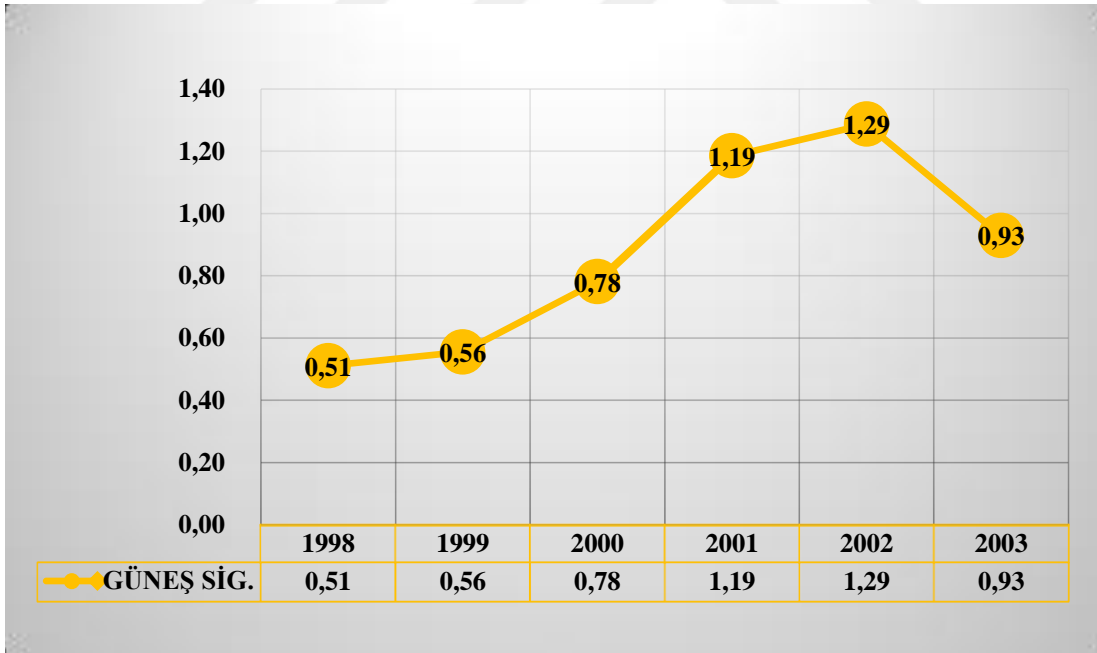
3.4.3.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi

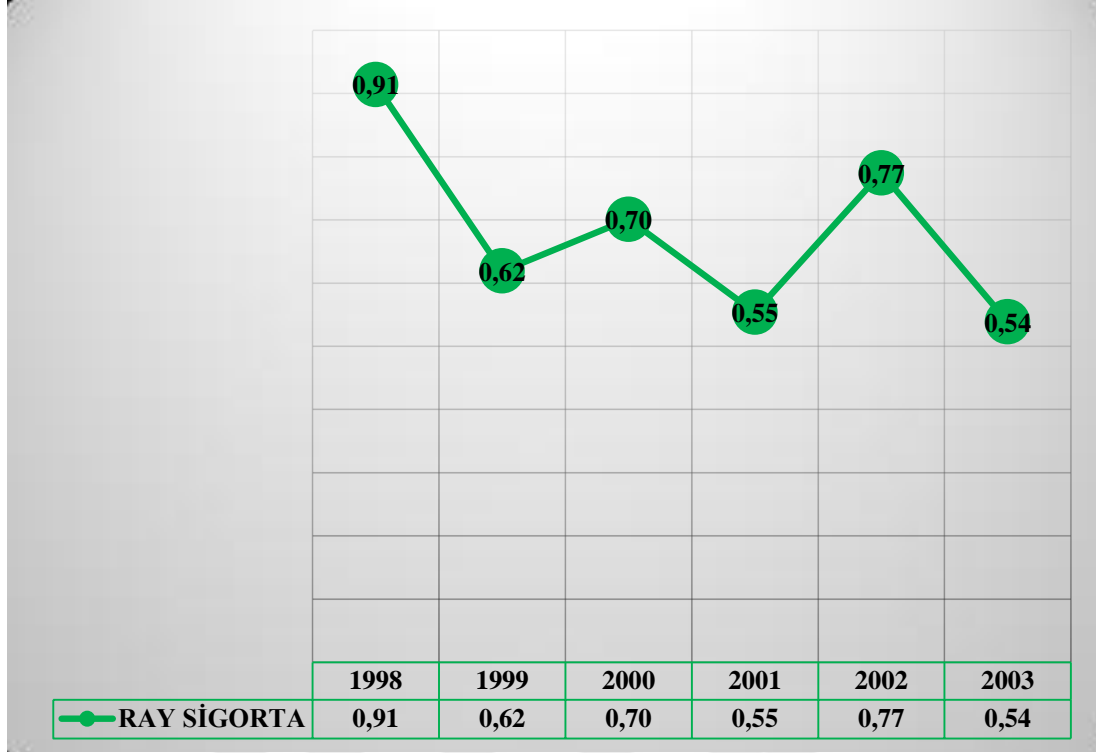
Şekil 3.21. Ak Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi

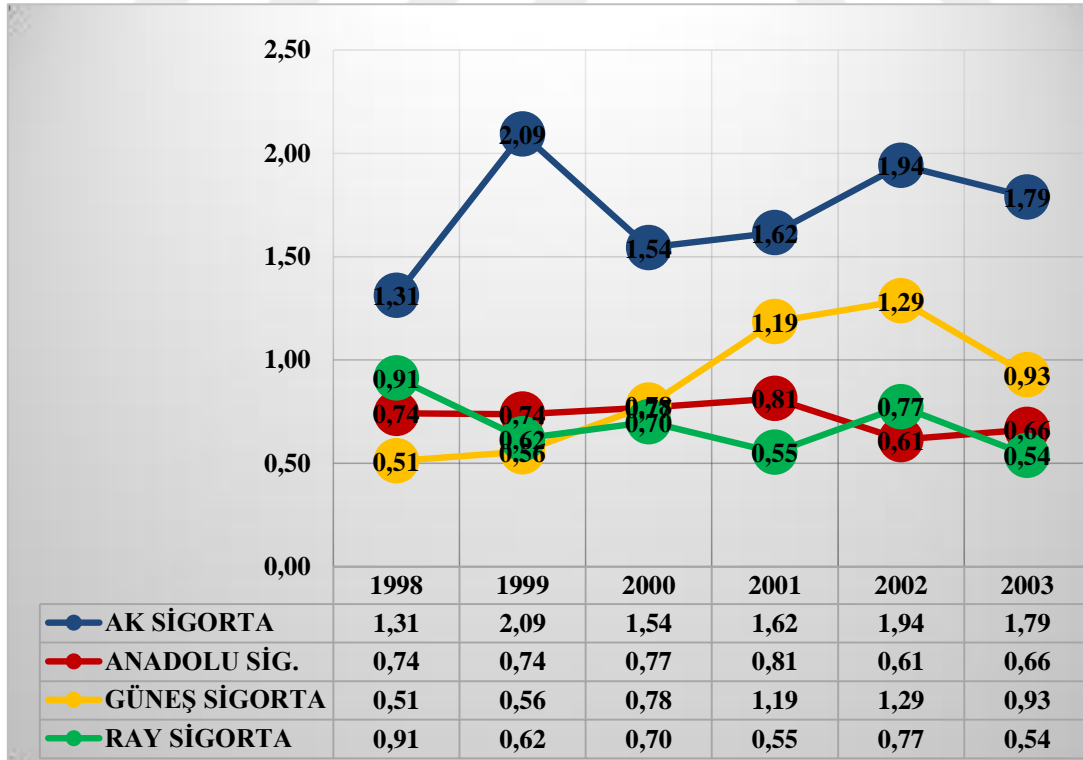
Şekil 3.22. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.23. Güneş Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi

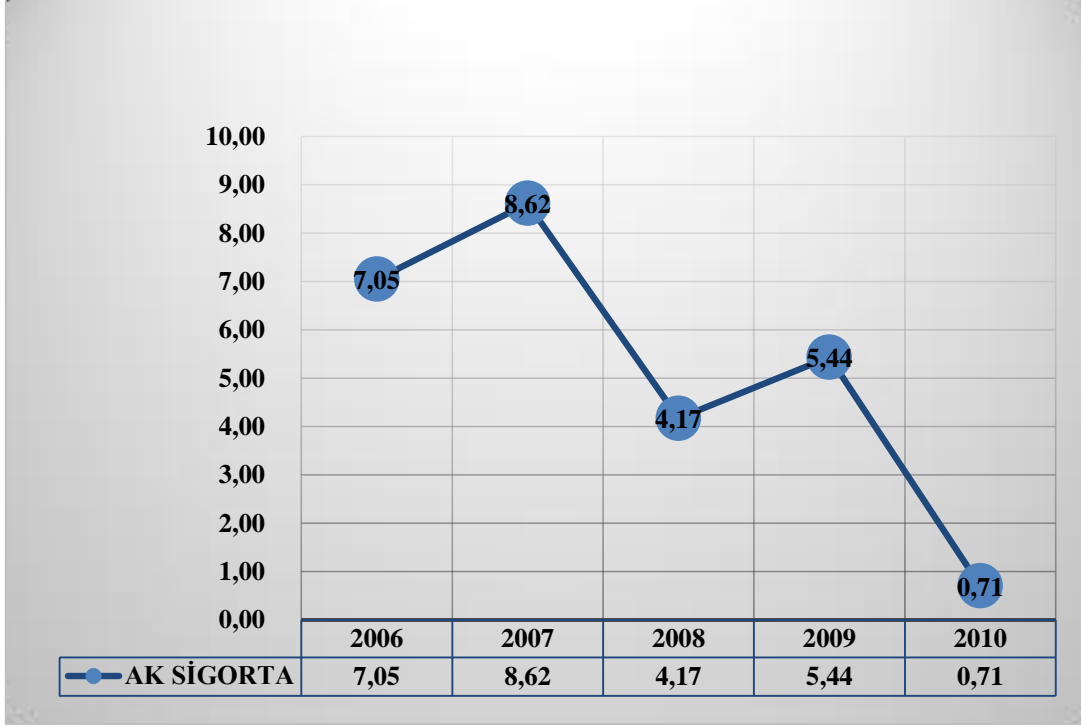
Şekil 3.24. Ray Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2000-2001 Krizi

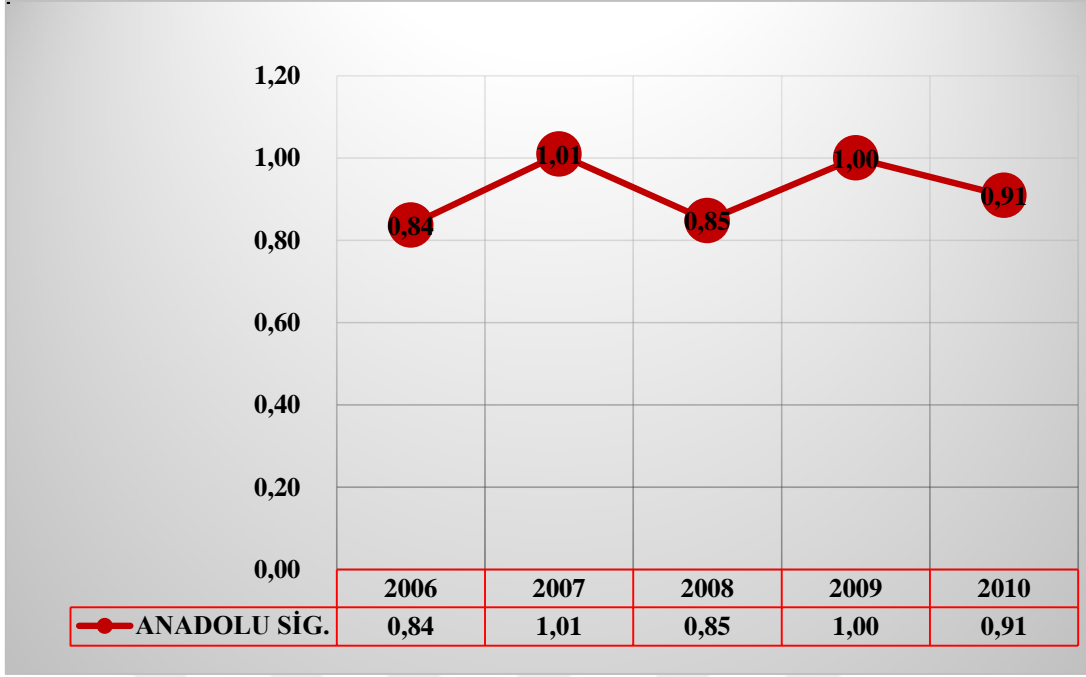
Şekil 3.25. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Or.

Özkaynaklar'ın Teknik Karşılıklara oranına 2000-2001 krizi bağlamında baktığımızda krizin direk bir etkisinden söz edilememektedir. Şirketlerin 5 yıllık süreçleri dalgalı olmakla birlikte, Aksigorta Özkaynaklar/ Teknik Karşılıklar Oranı bakımından diğer şirketlere nazaran daha makul bir durumda ve sermaye yapısı daha güven veren bir yapıda olduğu da söylenebilir.

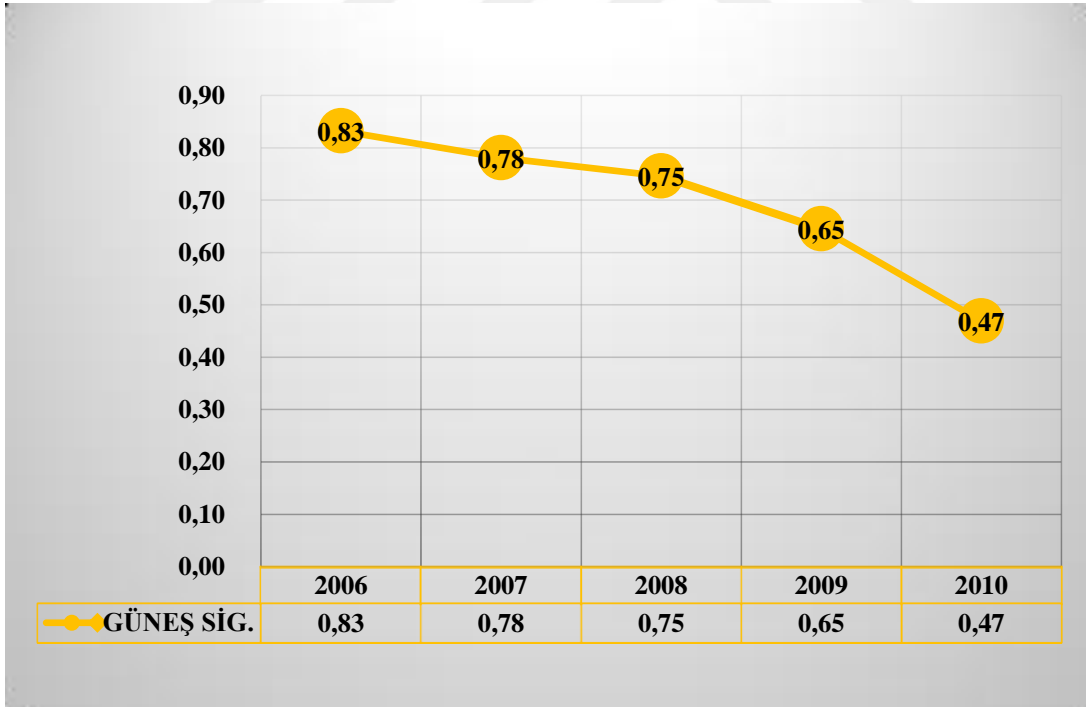
3.4.3.2.2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

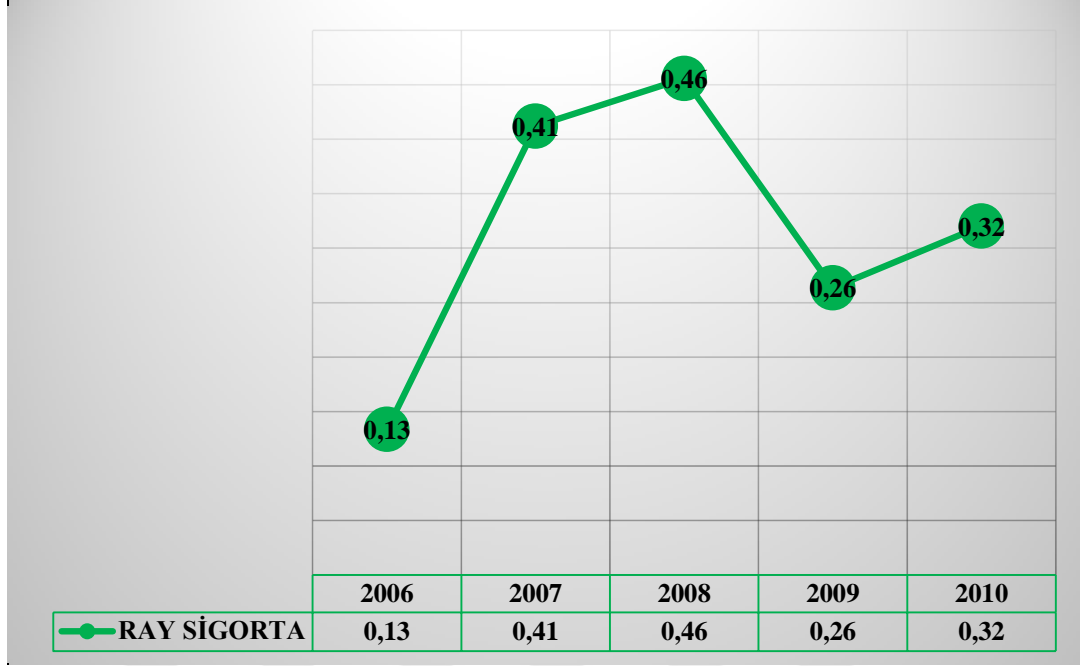
Şekil 3.26. Ak Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi

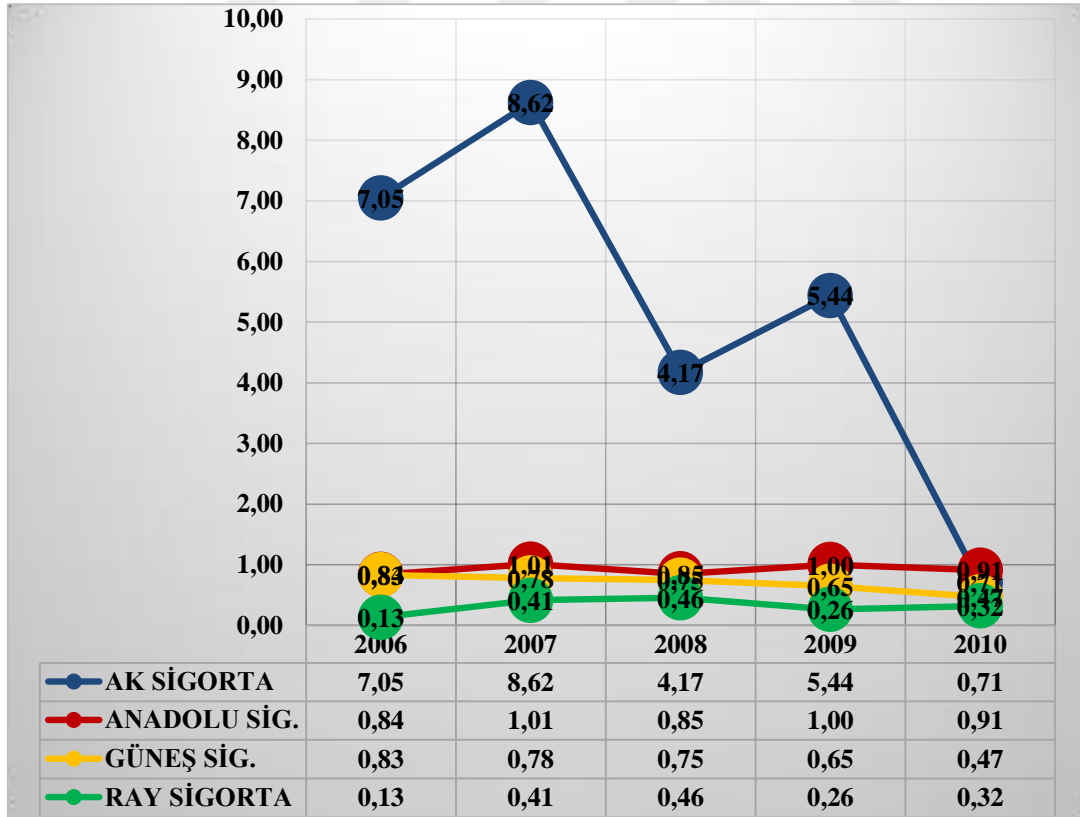
Şekil 3.27. Anadolu Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.28. Ray Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.29. Ray Sigorta Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.30. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar Oranı

2008 Mortgage Küresel Krizinin Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar oranına baktığımızda sigorta şirketlerinin 2009- 2010 yıllarında etkilendikleri görülmektedir. Özellikle Aksigorta şirketinin (7,05 -8,62) değerlerinden (0,71) değerlerine indiğini görmekteyiz. Buradaki düşüşün altında yatan neden 2008 ve özellikle 2010 yıllarında öz kaynaklarda oluşan ani erimeler olarak göze çarpmaktadır. Şirketin öz kaynakların da ki azalış kriz sonrası süreçte finansal sıkıntılara yol açması muhtemeldir. Diğer şirketlere baktığımızda Anadolu sigortanın 2006 sürecinden itibaren düşüş ivmesinde olduğu, Güneş ve Ray Sigortanın da 2008 krizinden sonra düşme eğilimi yaşadığı görülmektedir.

3.5. Aktif ve Likiditeye İlişkin Oranlar

İşletmenin cari durumunun belirlenmesinde; dönen varlıkların ne derece güvence teşkil ettiğinin varlıkların kalitesi ve likiditesi açısından incelenmesi gerekmektedir. İşletmeye borç verenlerin veya yatırım yapanların güvencede olup olmadığı analiz edilirken sermaye miktarının yanında varlıkların kalitesi ve likidite derecelerine de bakmak gerekmektedir.

Varlık kalitesi varlığın satışa çıkarıldığı zaman gerçek değerinde göstereceği sağlamlık veyahut değerini kaybetmeme olgusu olarak tanımlanabilir. Devlet tahvili en yüksek kaliteye sahip değerli kâğıtlardandır. Vadesi geldiğinde satış değeri üzerinden ödenir ve değerini kaybetmez. Likidite ifadesi ise varlıkların paraya çevrilme süresi çabukluğu ve kolaylığını ifade eder. En likit varlık en hızlı paraya çevrilebilen varlıklardır (Tenker ve Akdoğan 2001: 610).

Sigorta şirketlerinin likiditeye ve aktiflere ilişkin analizimizde aşağıdaki oranlar analize tabi olacaktır.

- Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı,
- Likidite (Asit Test) Oranı,
- Cari Oranı ile Prim
- Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı

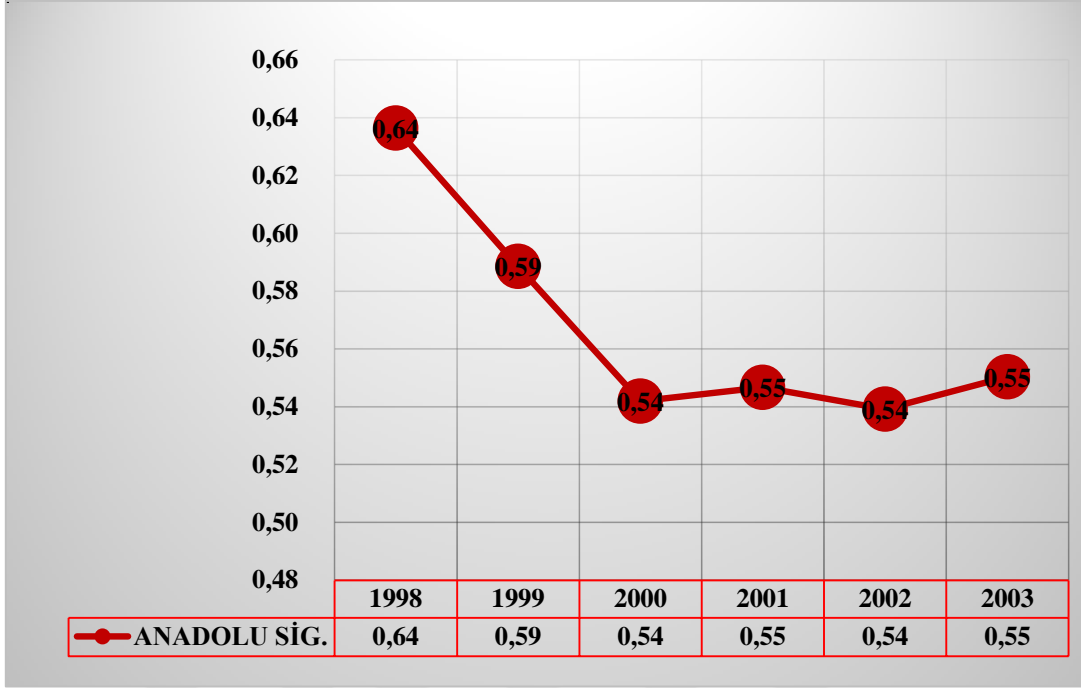
3.5.1 Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı

Bu oran şirketlerin likit aktiflerinin, toplam aktifler içerisindeki payını göstermesi amacıyla hesaplanmaktadır. Ayrıca bu oran şirket aktiflerinin likit seviyesi hakkında da 3.kişilere bilgiler vermektedir. Bu oran göz önüne alınırken şirketin faaliyet alanında nakit üretme kapasitesini de göz önünde bulundurulması gerekir. Karşılaştırma yaparken farklı faaliyet alanlarındaki şirketleri yalnız bu orana göz önüne alarak karşılaştırmak etkin sonuç vermeyecektir. Oranın yüksek olması istenir ki yüksek likidite şirketlerin manevra yeteneğini artırırken kırılganlığını da azaltmaktadır (www.Bilgaz.net).

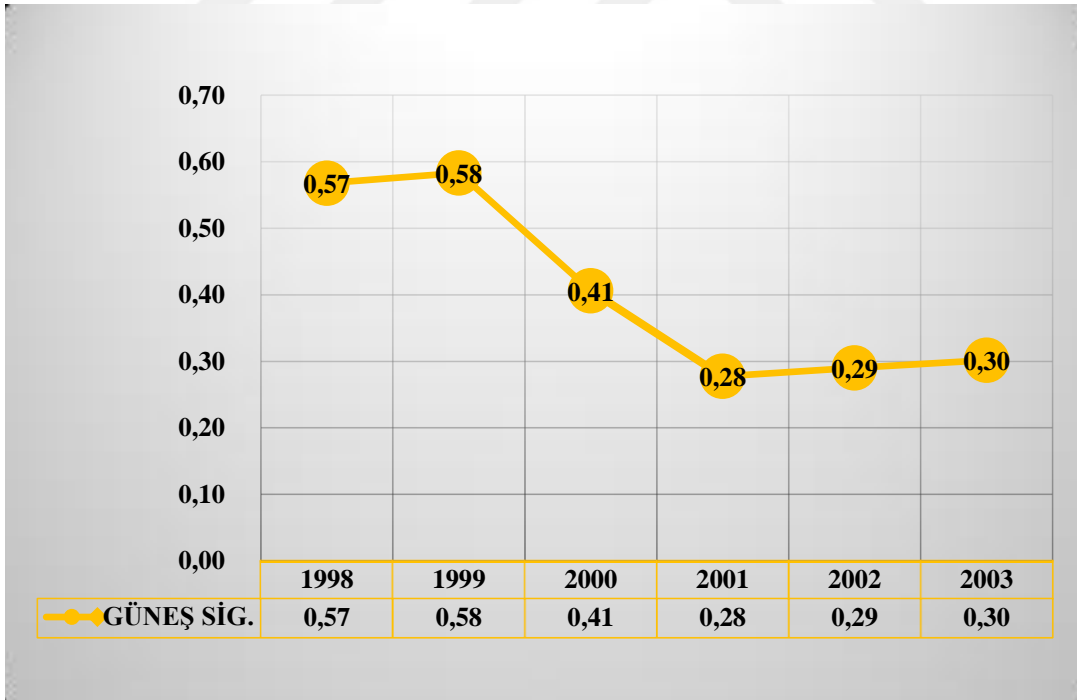
3.5.1.1 2000-2001 Krizleri Açısından Değerlendirilmesi

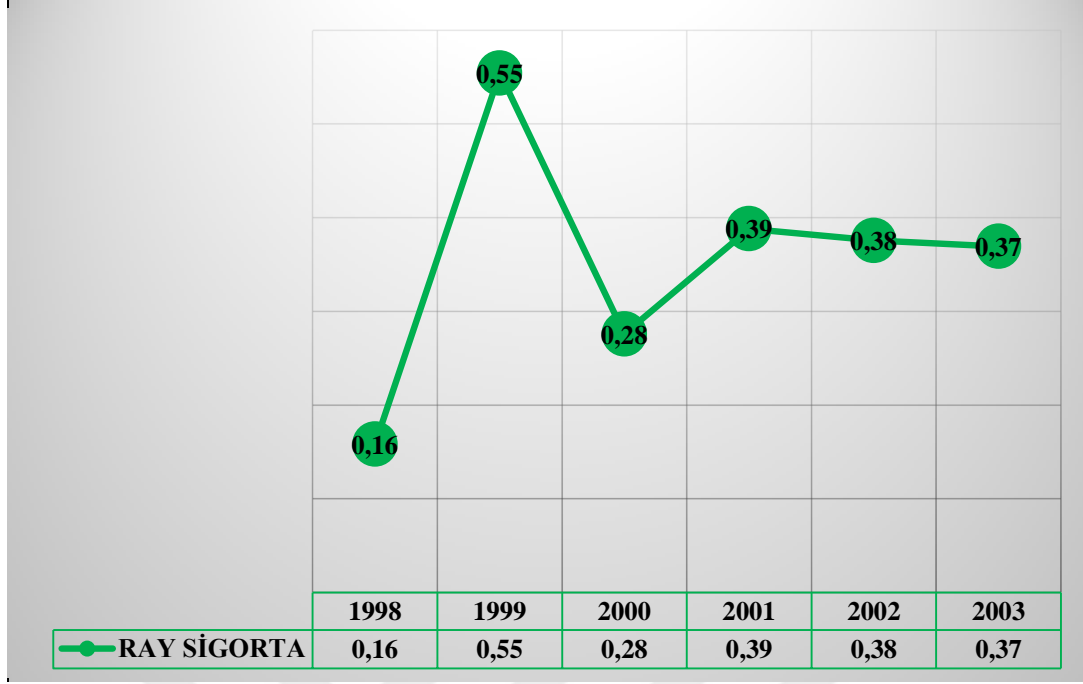
Şekil 3.31. Ak Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

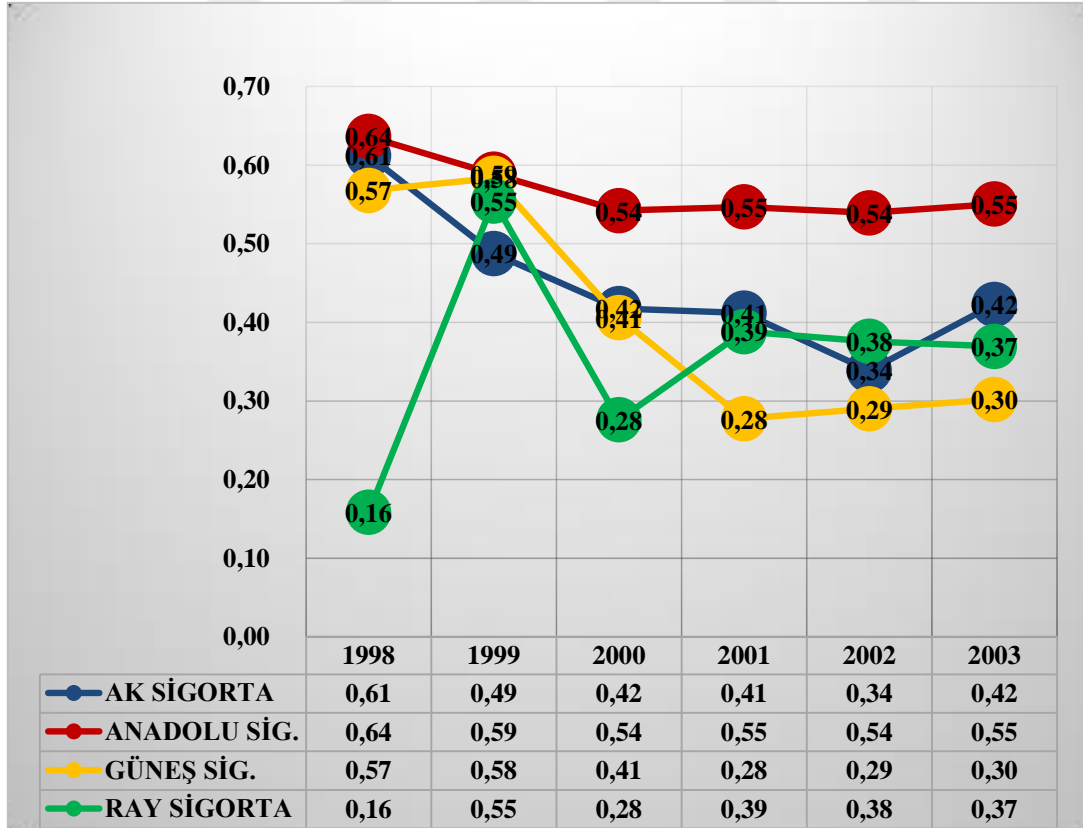
Şekil 3.32. Anadolu Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.33. Güneş Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

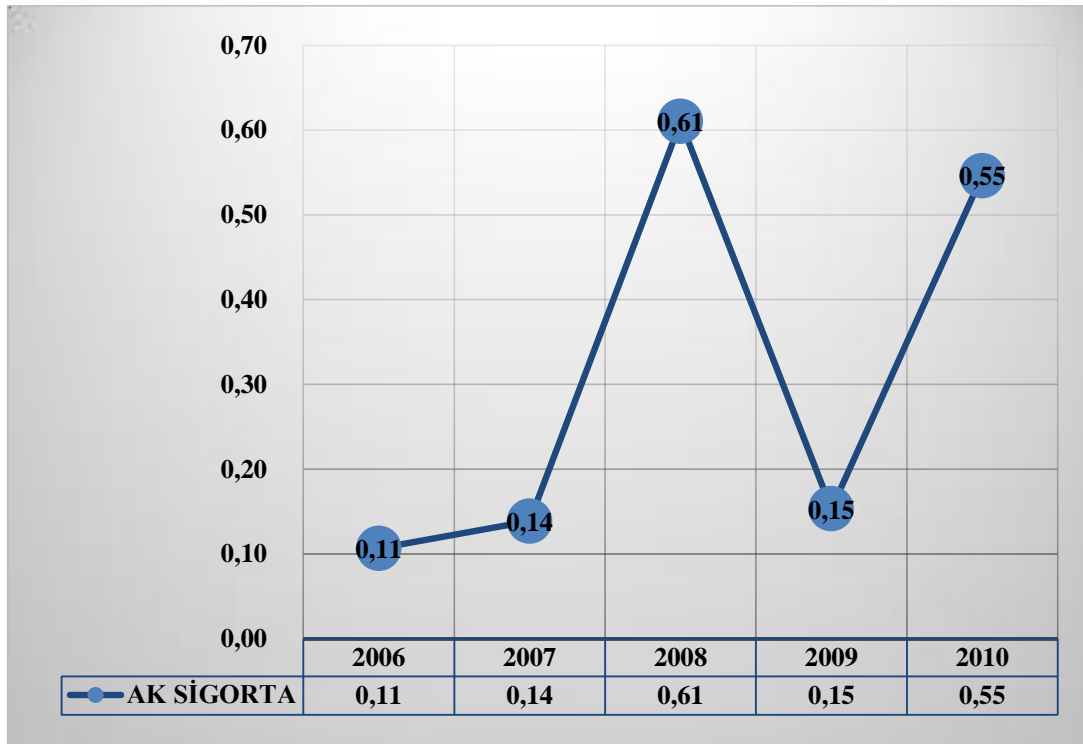
Şekil 3.34. Ray Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

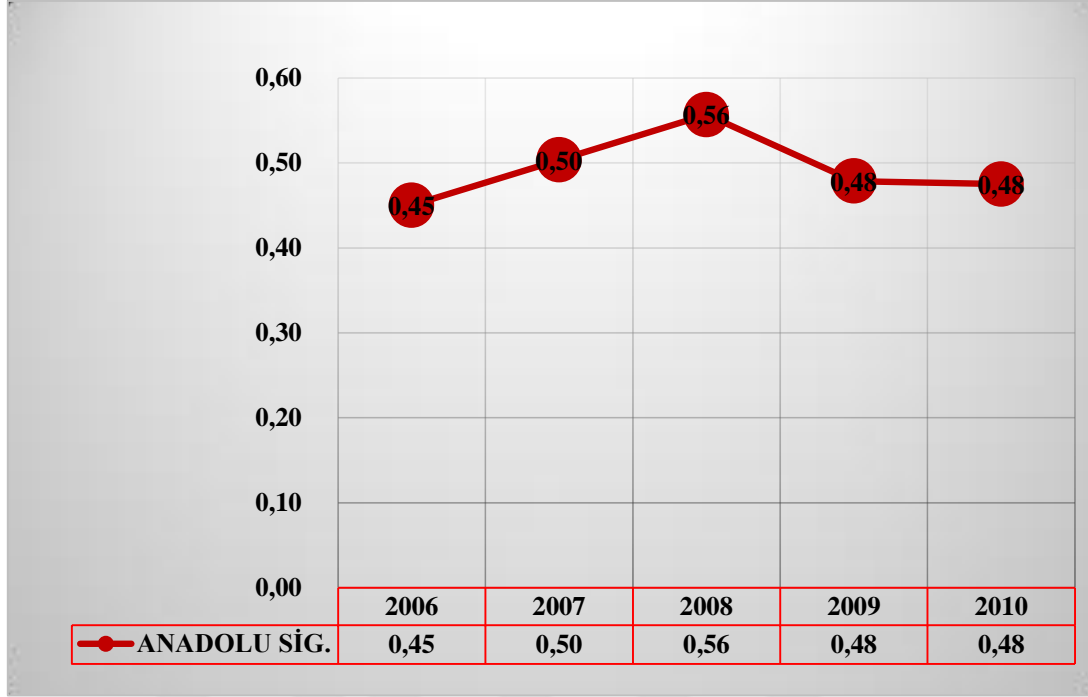
Şekil 3.35. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı

Sigorta Şirketlerinin 2000-2001 krizinde Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranına baktığımızda Anadolu sigorta, ak sigorta ve Güneş sigortada kriz yılı ve sonrasında düşme gözlenmektedir. Ray sigorta 2000 yılında 1999 yılına oranla ani bir düşüş ve 2001-2002 sürecinde azda olsa toparlanma geçirdiği görülmektedir. Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranına yatırım bazlı bakacak olursak diğer 3 şirkete göre Anadolu Sigortanın likit ve aktif kalitesi bakımından daha iyi olduğu görülmektedir.

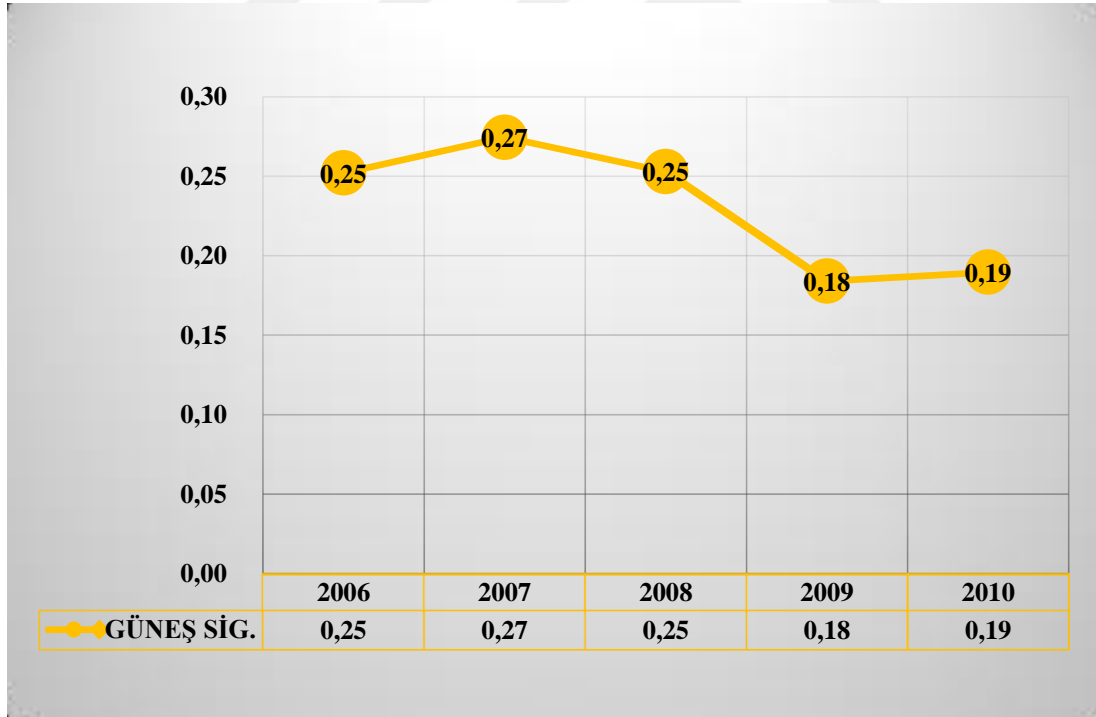
3.5.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

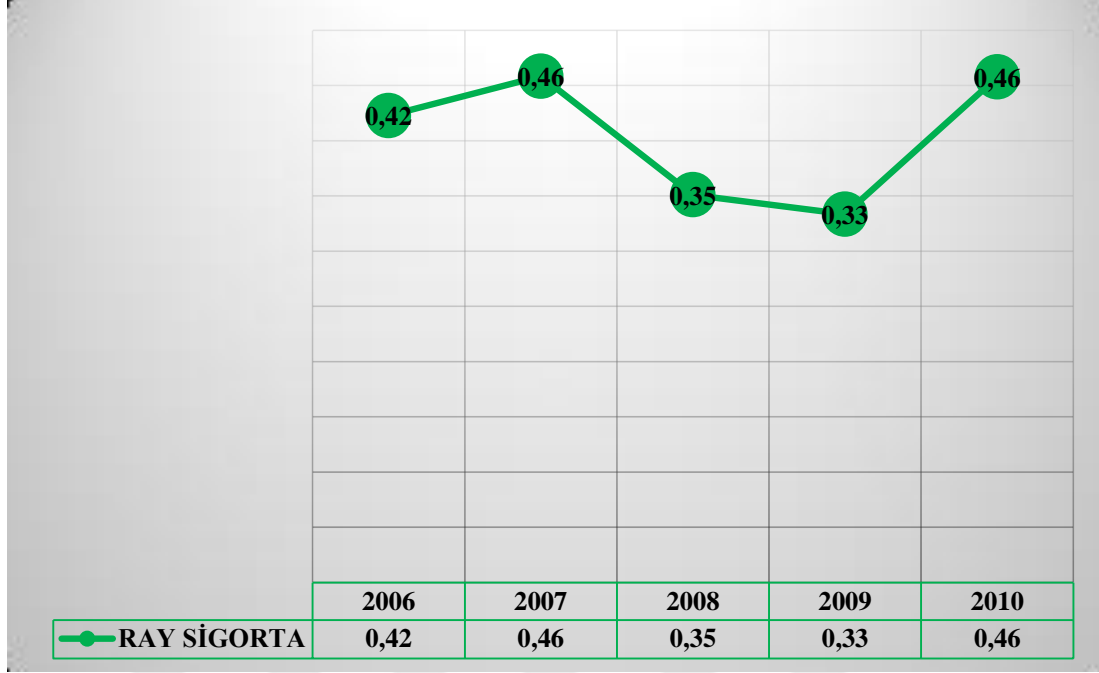
Şekil 3.36. Ak Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

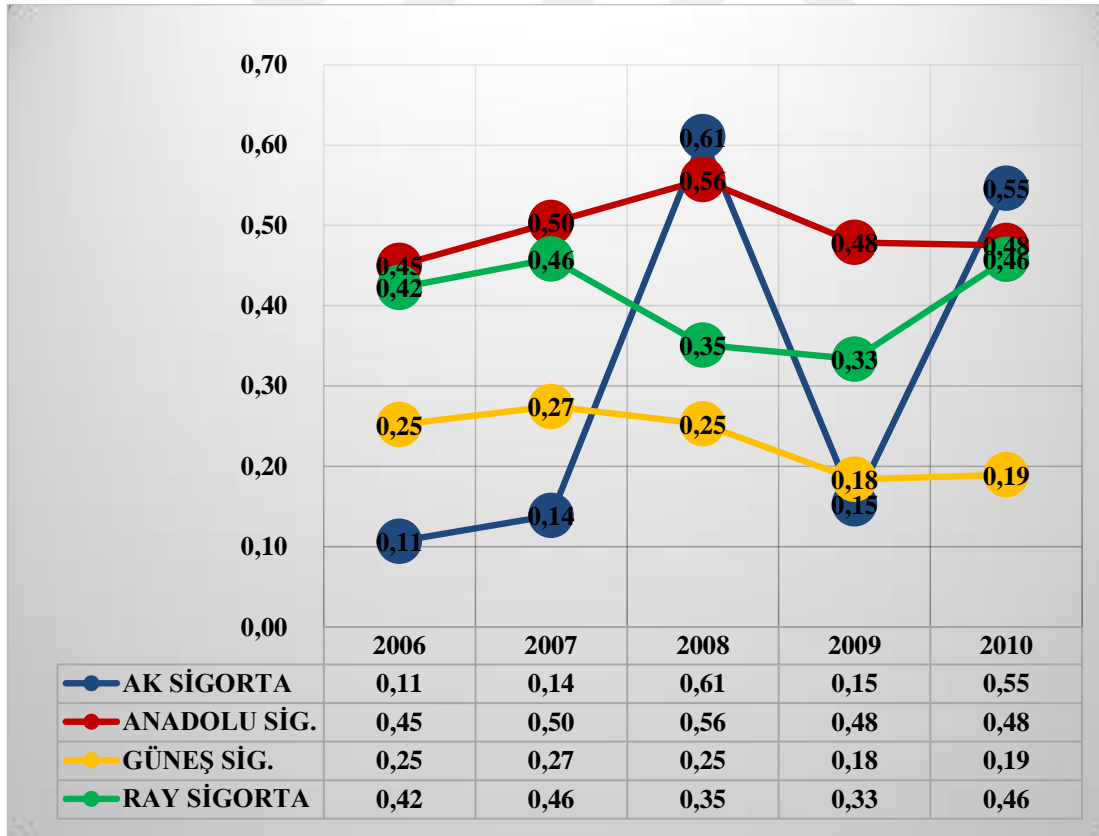
Şekil 3.37. Anadolu Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.38. Güneş Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.39. Ray Sigorta Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.40. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranı

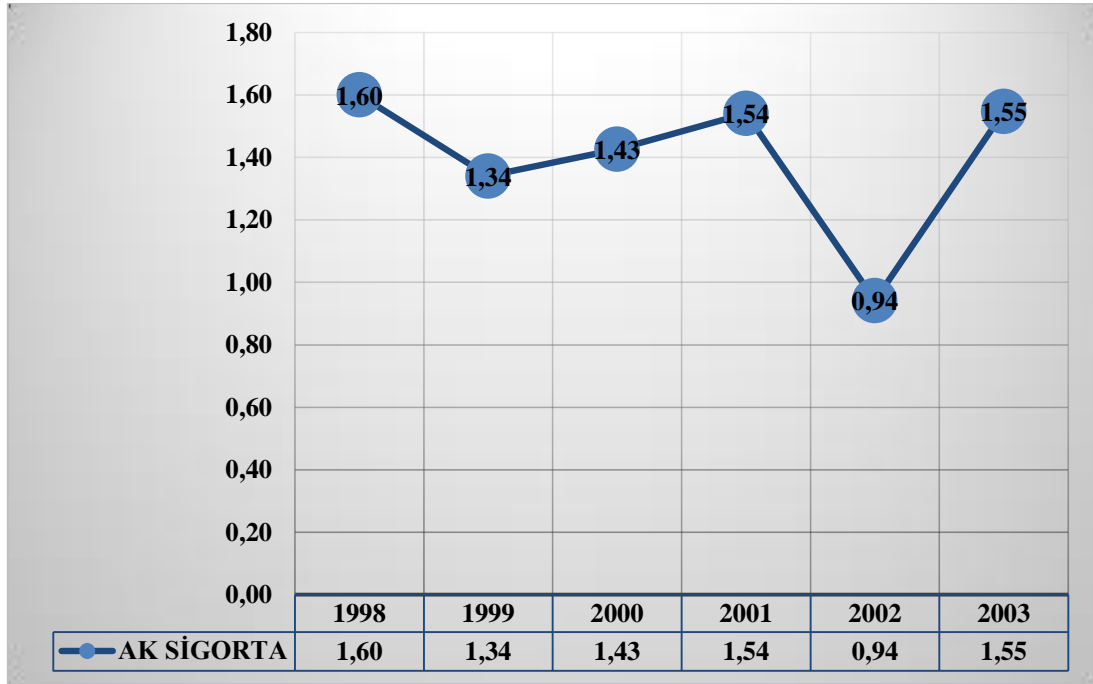
2008 küresel krizinde Likit Aktifler / Aktif Toplamı oranına baktığımızda Ak Sigorta şirketinin 2008 yılında ani yükselişi ve ertesi yıl düşüşünü görmekteyiz. Buradaki ani sıçrayışın sebebi 2008 yılında gerçekleştirilen finansal varlık satışıdır. 2007 yılında varlık satışları 87.000.000 TL, 2009 yılı varlık satışı 164.000.000 TL civarlarında iken 2008 yılı Finansal varlık satışı 1.102.000.000 TL yaklaşık değerle satılmış buda tabloya ani nakit sıçrayışı olarak yansımıştır. Ray Sigorta ve Güneş Sigorta şirketlerinde kriz yılı ve sonrasında kısmi düşüş, Anadolu sigorta şirketinde de kısmi bir yükseliş görülmektedir. 2008 küresel krizinin Likit Aktifler / Aktif Toplamı Oranına direk bir etkisinin olduğu söylenememektedir.

3.5.2 Likidite Oranı

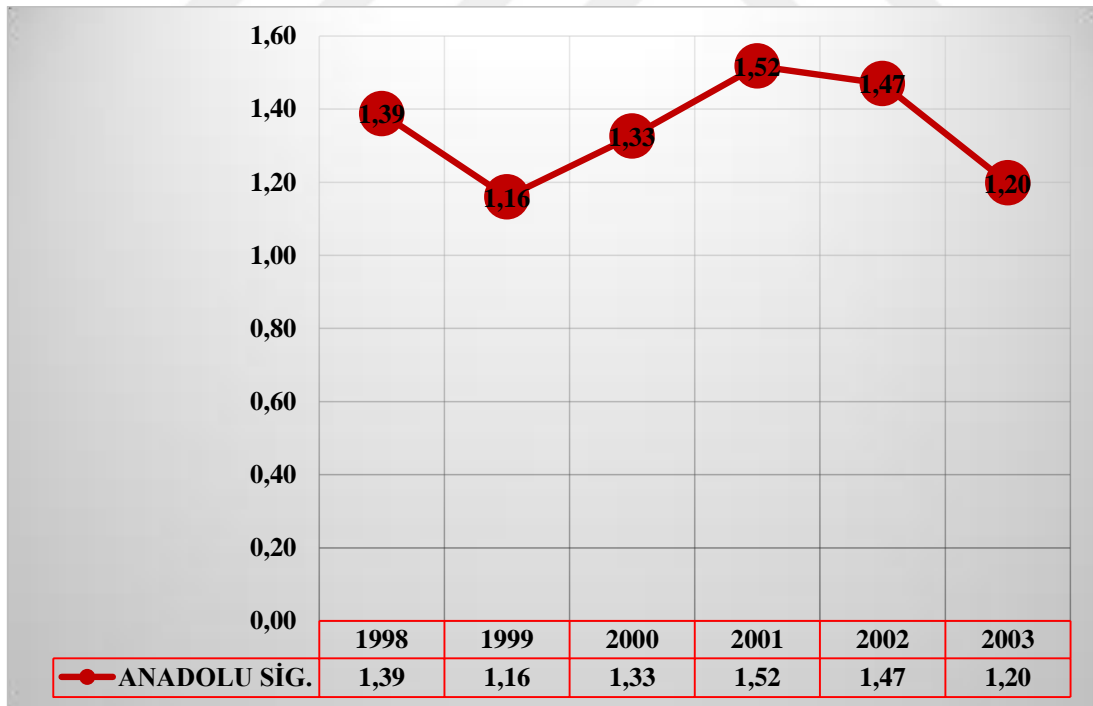
Likidite oranı diğer adı ile asit test oranı, cari oranı tanımlayan onu daha anlaşılabilir ve yorumlanabilir hale getiren bir oranlama türüdür. Genellikle bu oranın 1:1 yâda %100 olması yeterli olarak görülmektedir. Oranın 1:1 olması işletmenin kısa süreli borçlarının tamamını, para mevcudu ve hızla nakde çevirebilir kıymetlerle karşılayabileceğini ifade eder. Bu duruma borç ödeme kapasitesi de denilmektedir (Akgüç 2013: 471-472)

Likidite oranı $[Para\ Mevcudu + Serbest\ Menkul\ Değerler + Kısa\ Vadeli\ Alacakalar] / [Kısa\ Vadeli\ Borçlar]$ olaek hesaplanmaktadır. Fakat sigorta şirketlerinin finansal tabloları ve tabloların okunuşu diğer şirketlerden farklılık arz ettiği için EK-3 de sunulan hesaplamalar kullanılmaktadır.

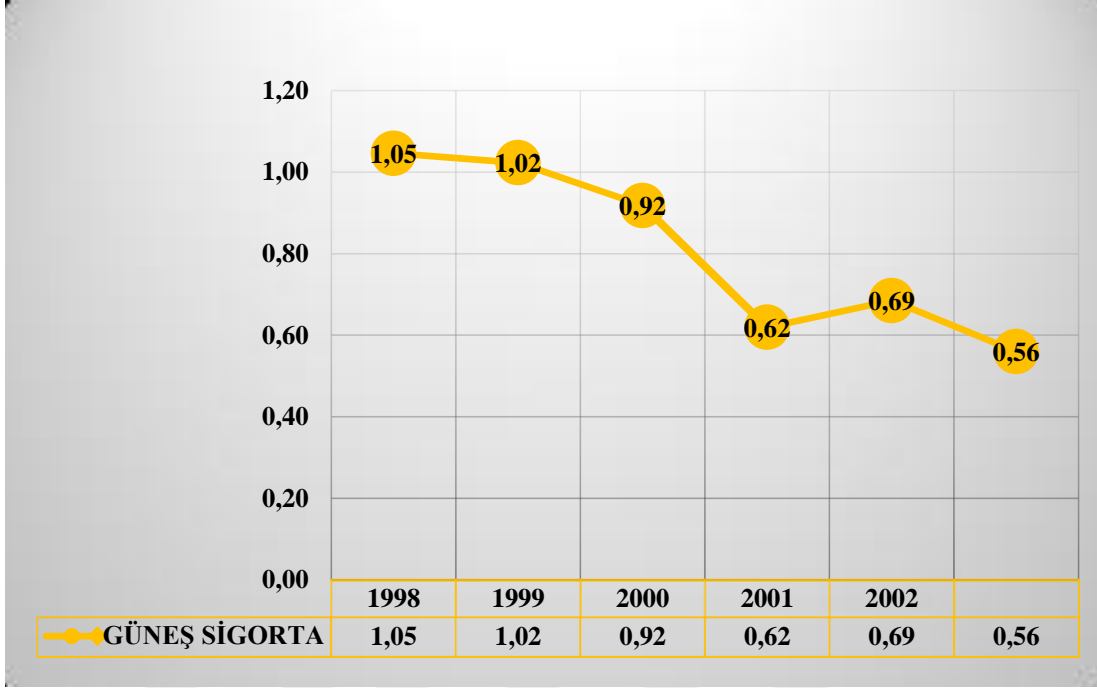
3.5.2.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

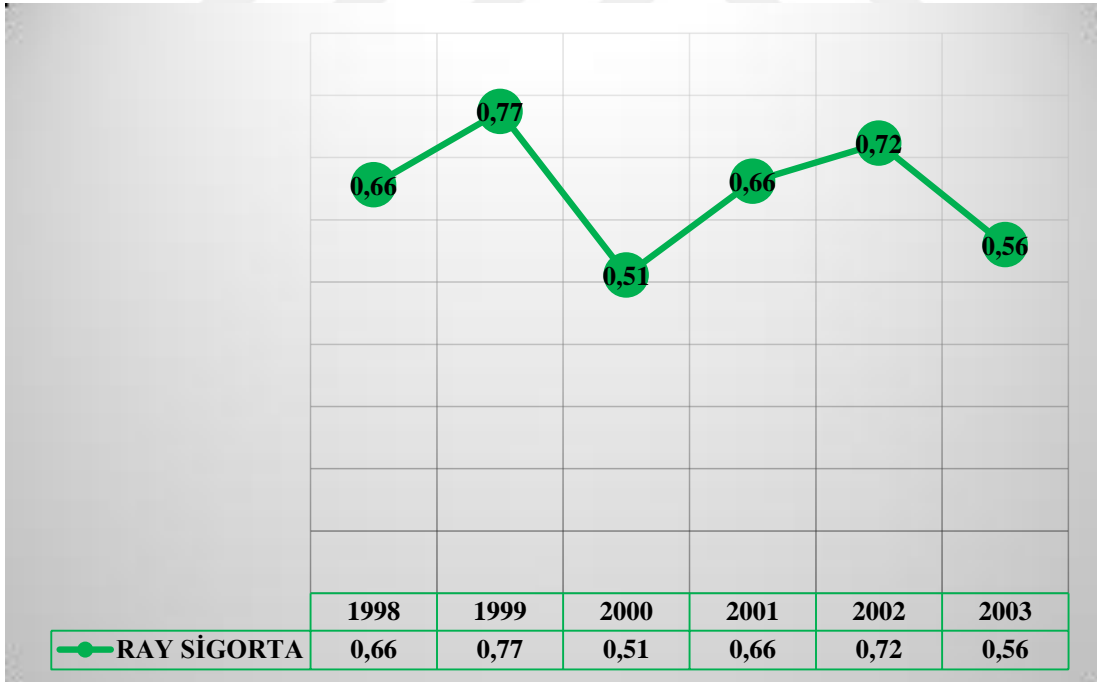
Şekil 3.41. Ak Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi

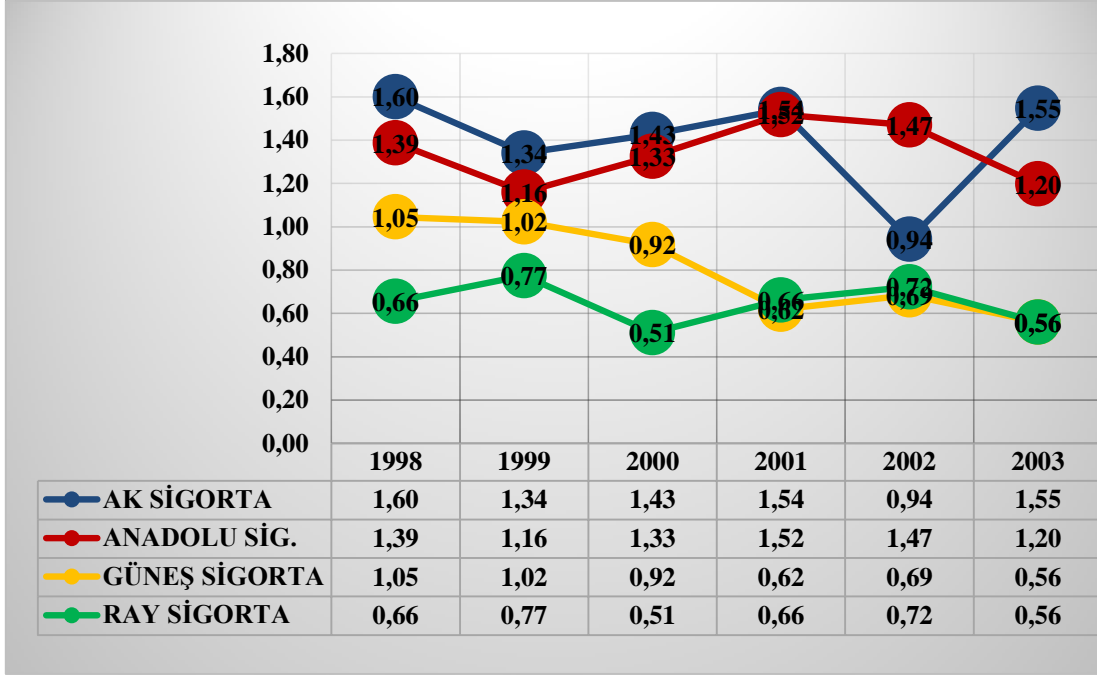
Şekil 3.42. Anadolu Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.43. Güneş Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi

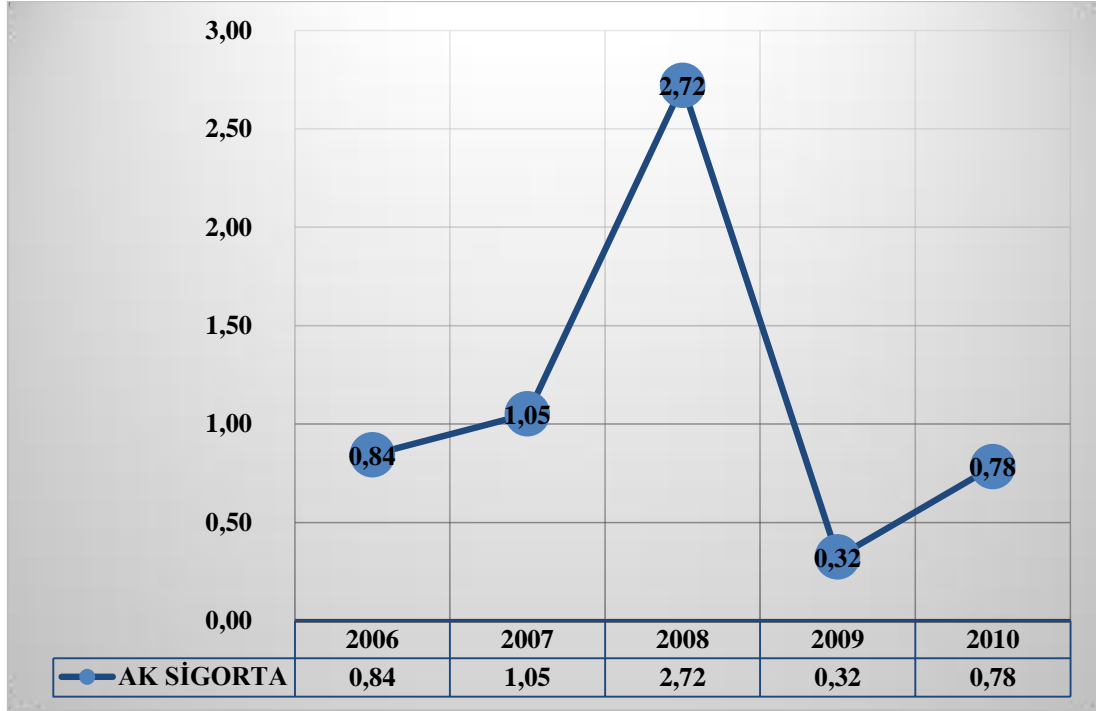
Şekil 3.44. Ray Sigorta Likidite Oranı 2000-2001 Krizi

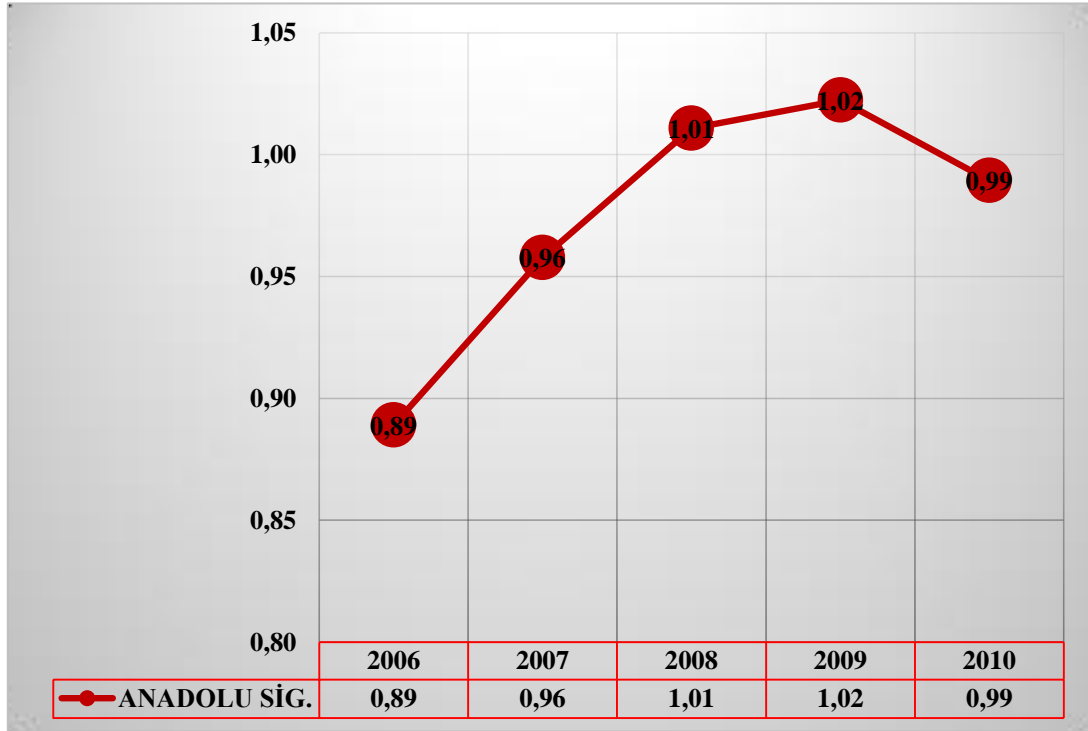
Şekil 3.45. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Likidite Oranı

2000-2001 krizinde İMKB de işlem gören 4 sigorta şirketinin likidite oranlarına baktığımızda Ray Sigorta şirketinin 1 değerinin altında seyrettiğini, Güneş Sigortanın kriz yıllarında 1 oranının altına düştüğünü görmekteyiz. Anadolu Sigorta ve Ak Sigorta ortalama 1 değerinin üzerinde olmakla birlikte 2009 yılında Ak Sigorta'da düşüş gözlemlense de likiditeyi sarsacak bir düşüş olmadığı ve krizinin likiditeler üzerinde gözle görülür bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

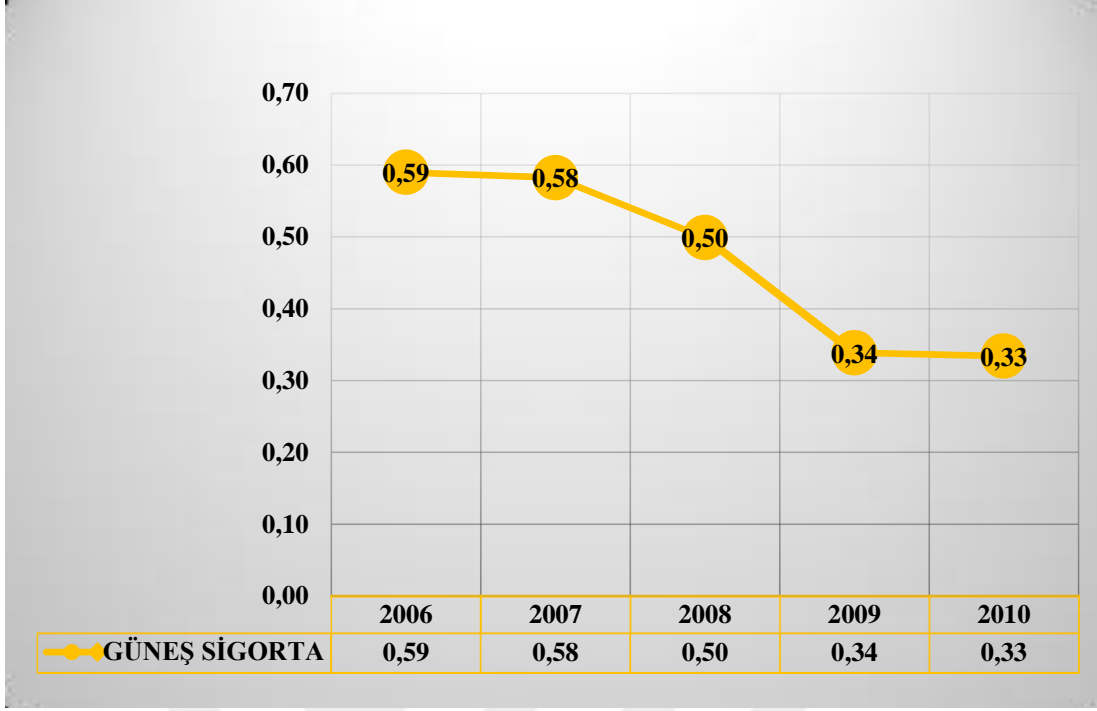
3.5.2.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

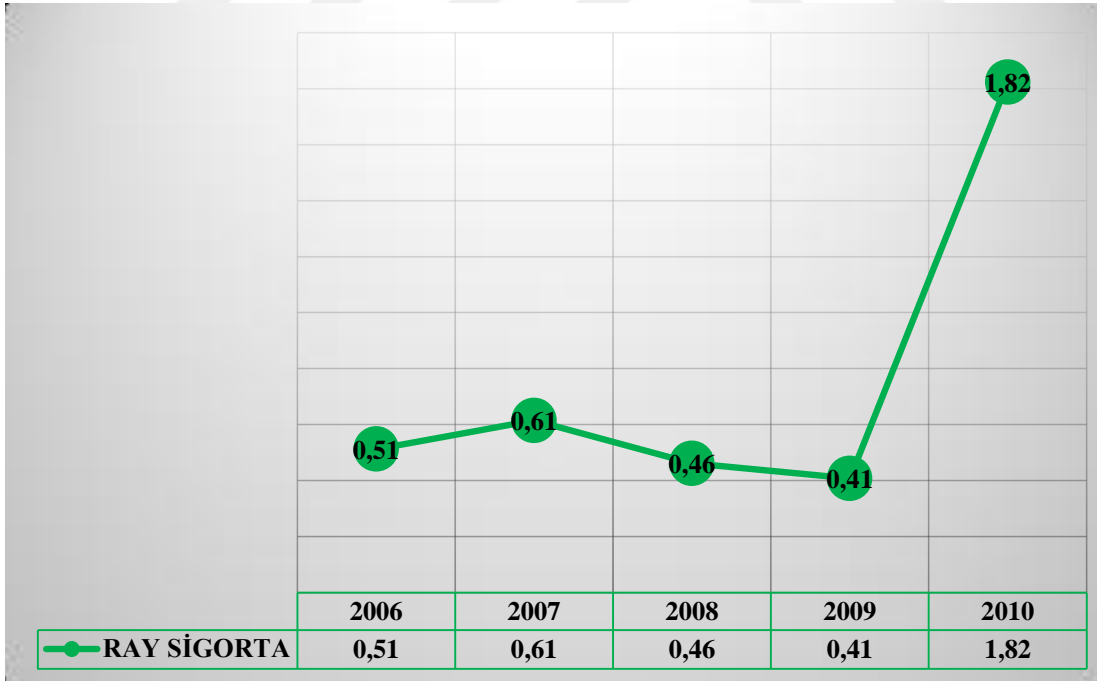
Şekil 3.46. Ak Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi

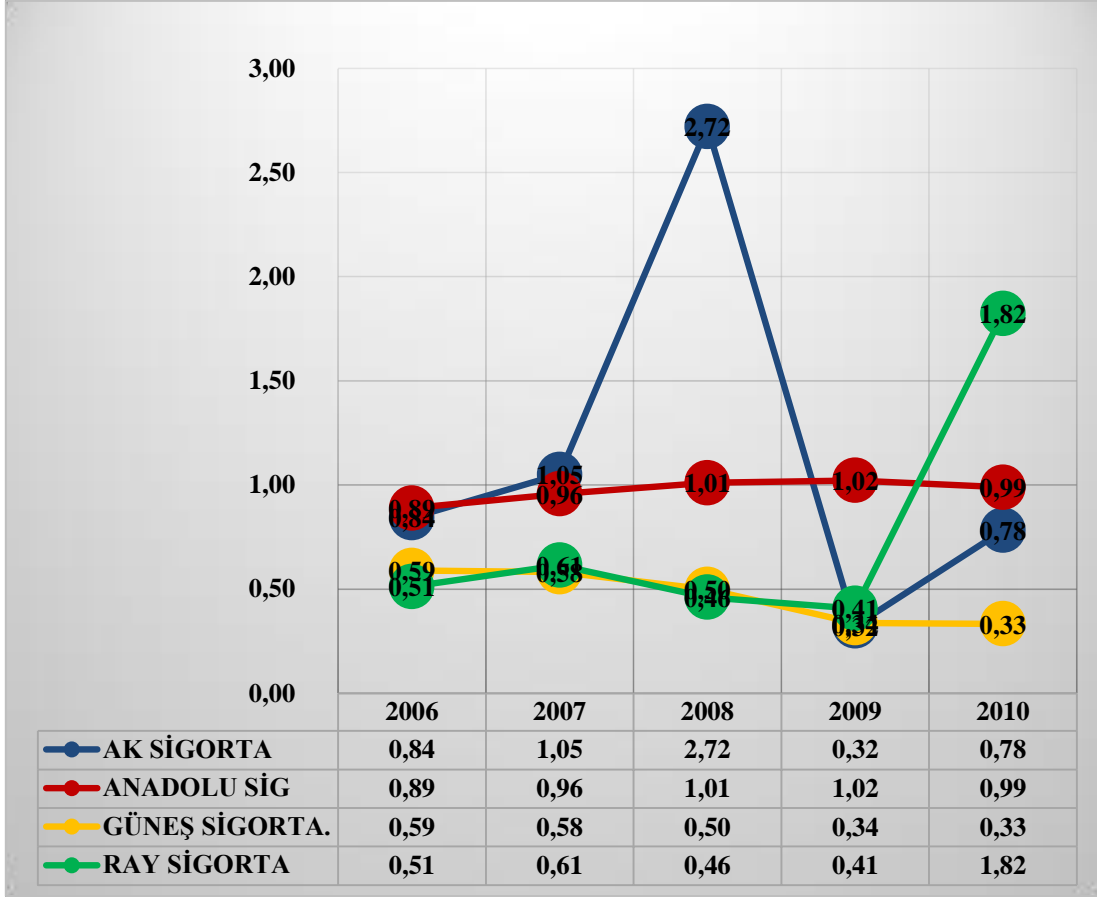
Şekil 3.47. Anadolu Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.48. Güneş Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.49. Ray Sigorta Likidite Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.50. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Likidite Oranı

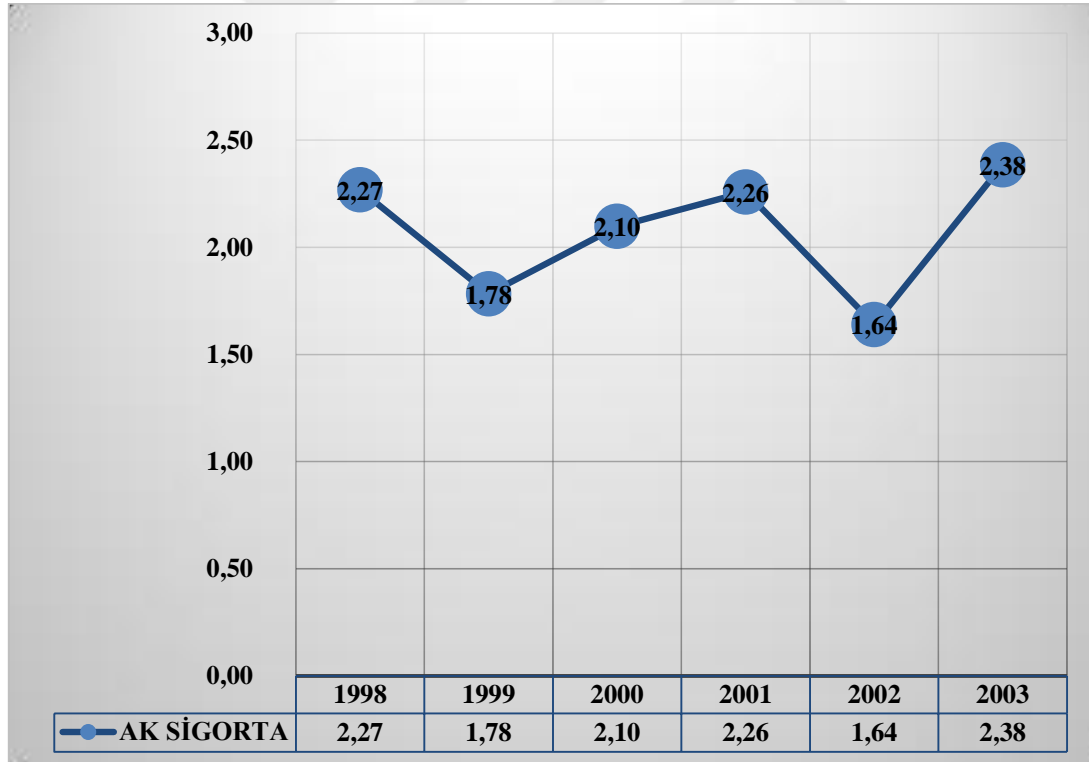
2008 Küresel Mortgage krizinde sigorta şirketlerinin likidite oranlarına baktığımızda 2000-2001 krizine göre oransal bazda düşmeler göze çarpmaktadır. Şirketler ortalama 0,50 -1,00 değerleri arasında gözlenmektedir. 2008 yılında ak sigorta şirketinde göze çarpan değer yükselişinin nedeni daha öncede açıkladığımız *Finansal Varlıklar İle Riskli Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar* 'da meydana gelen yüksek satış oranının getirdiği likidite fazlalığıdır. 2009 yılında kısa vadeli yükümlülüklerde ortaya çıkan artışın da etkisiyle likidite oranı Ak Sigorta şirketinde 0,32 seviyelerine ve çok riskli bir çizgiye inmiştir. 2010 yılında 1,82'lere yükselerek toparlanma sürecine girmiştir. Anadolu Sigorta likidite ve borç ödeme kapasitesi bakımından en dengeli şirket olarak görülmektedir. Krizin direk bir etkisinin olmadığı ve 5 yıllık sürecin ani kırılmaları getirmediği görülmüştür.

3.5.3 Cari Oran

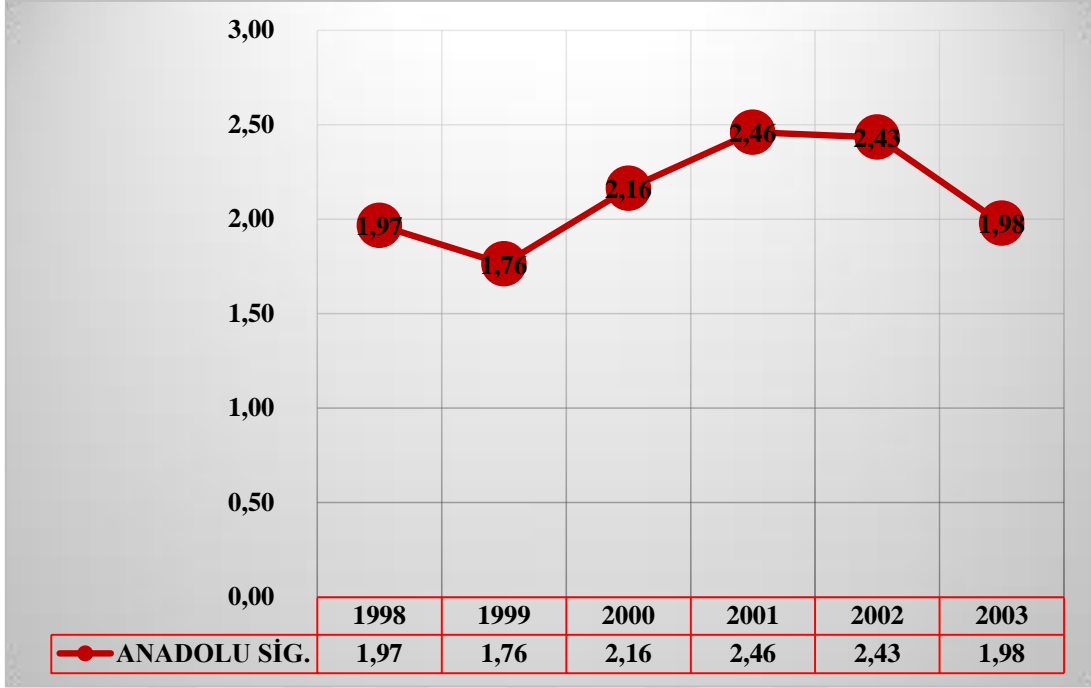
Cari oran dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi suretiyle bulunmaktadır. Kısa vadeli yabancı kaynaklar ile dönen varlıklar arasındaki sayısal ilişkiyi göstermektedir. Bu oran çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını ortaya koymaktadır. Cari orana çalışma sermayesi oranı da denilmesinin sebebi işletmenin genel likidite durumunu göstermesidir.

Mali tablo analistlerince cari oranın payını oluşturan dönen varlıkların paydada bulunan kısa vadeli yabancı kaynaklardan büyük olması istenmektedir. Oranın 1,00'den büyük olması emniyet marjı olarak kabul edilmekte olup, genel kabul gören yaklaşım ise oranın 2,00 olması yönündedir. Buradaki amaç şirkette doğabilecek olası değer kayıpları ve şirketin varlıklarının paraya çevrilirken yaşanacak maddi zararlara karşı emniyet marjının geniş tutulmasıdır.

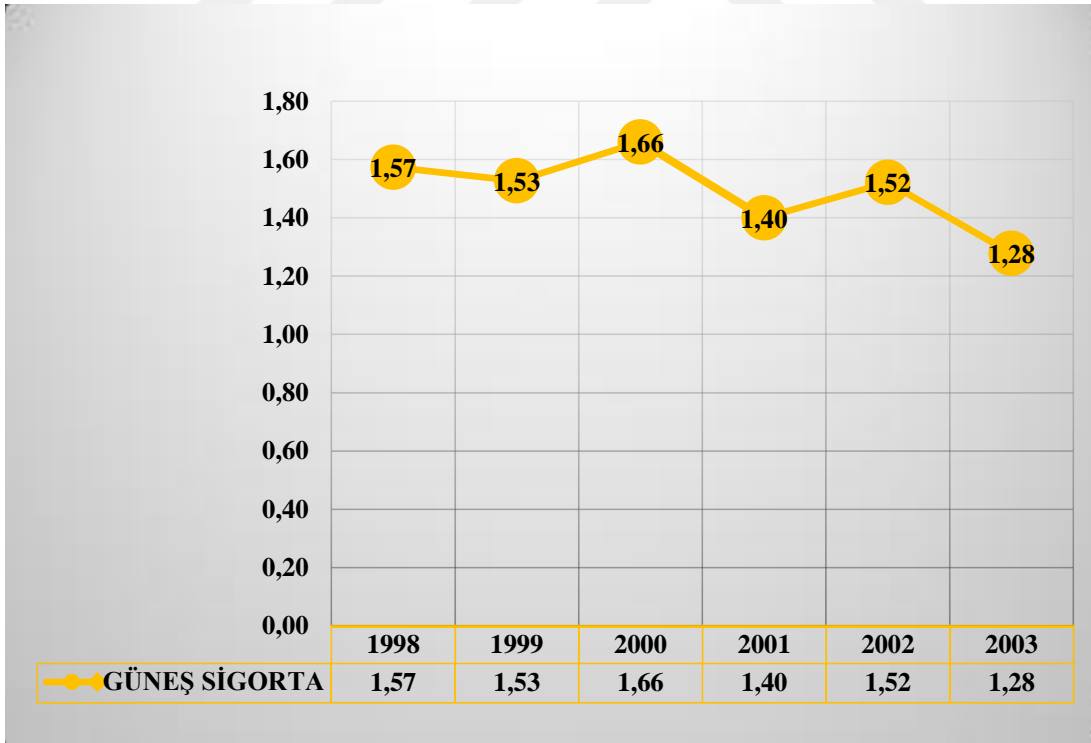
3.5.3.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

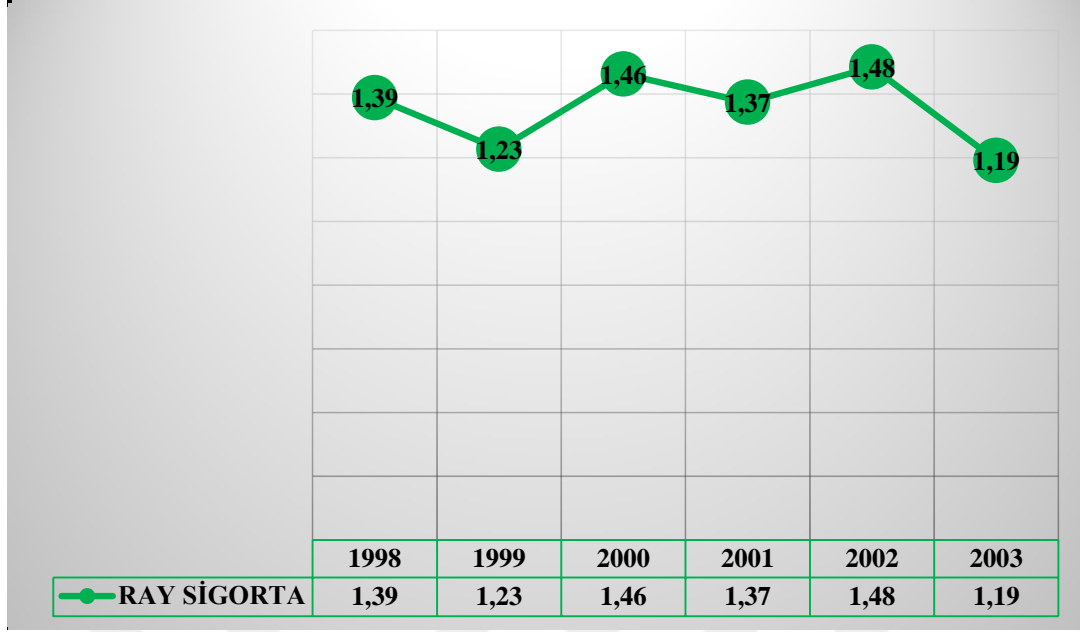
Şekil 3.51. Ak Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi

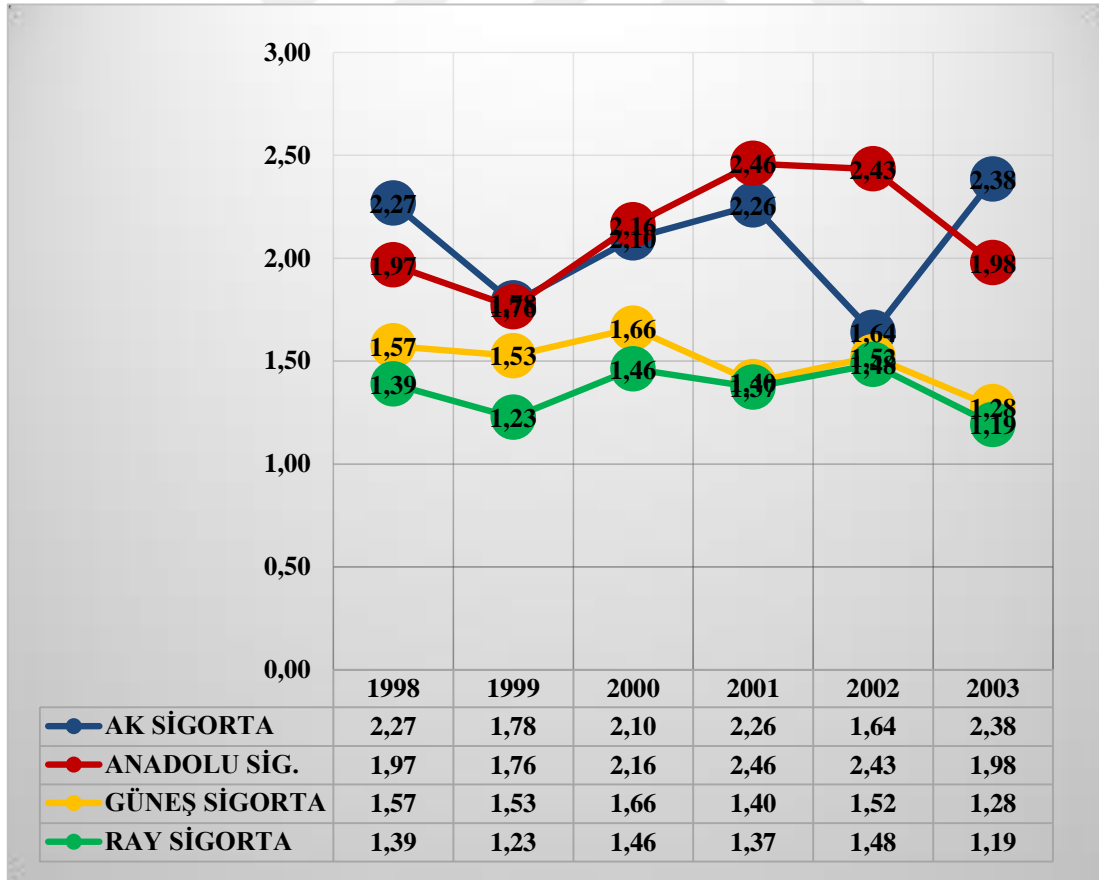
Şekil 3.52. Anadolu Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.53. Güneş Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi

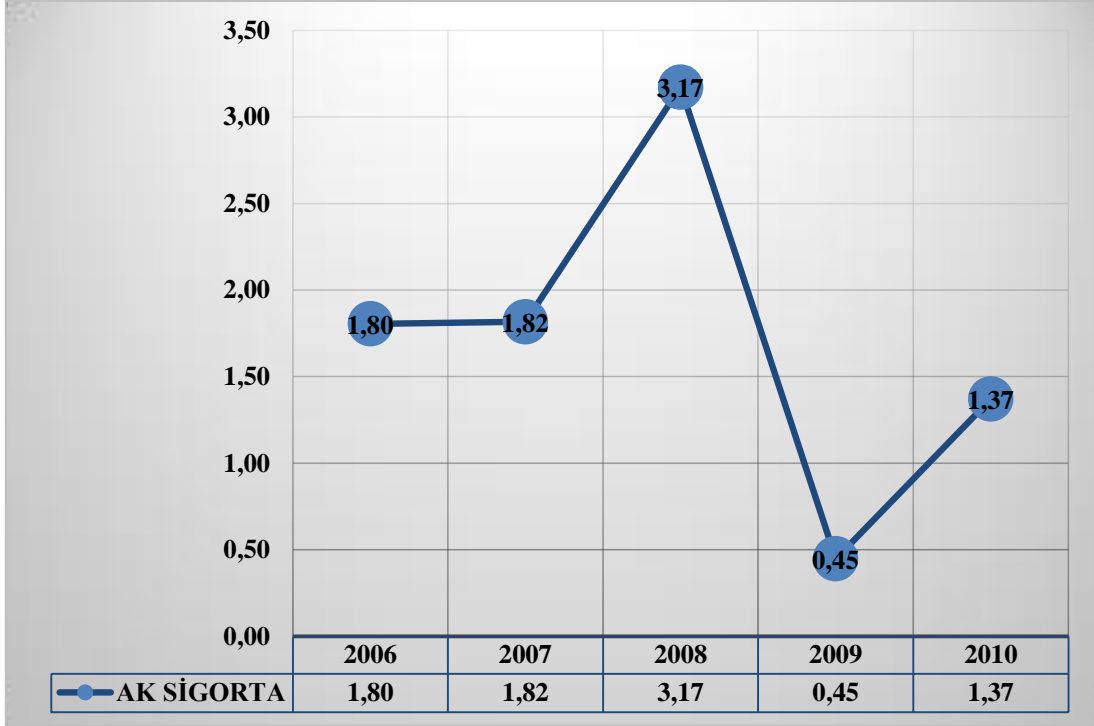
Şekil 3.54. Ray Sigorta Cari Oranı 2000-2001 Krizi

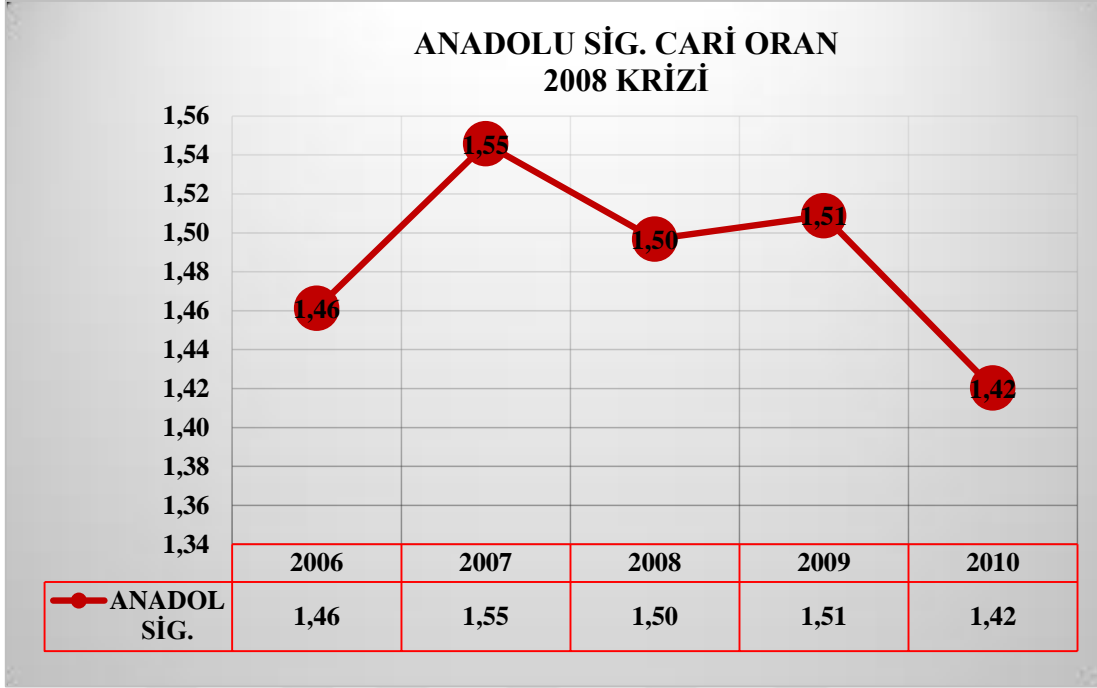
Şekil 3.55. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Cari Oranı

2000-2001 krizi boyunca cari oranlarda direk bir etkiden söz edilememektedir. Anadolu Sigorta ve Ak Sigorta şirketleri genel ortalama 2,00 oranına yakın seyrederken Güneş ve Ray Sigorta 1,00 oranın üstü fakat 2,00 oranının altında, güvenlik marjında seyretilmektedir.

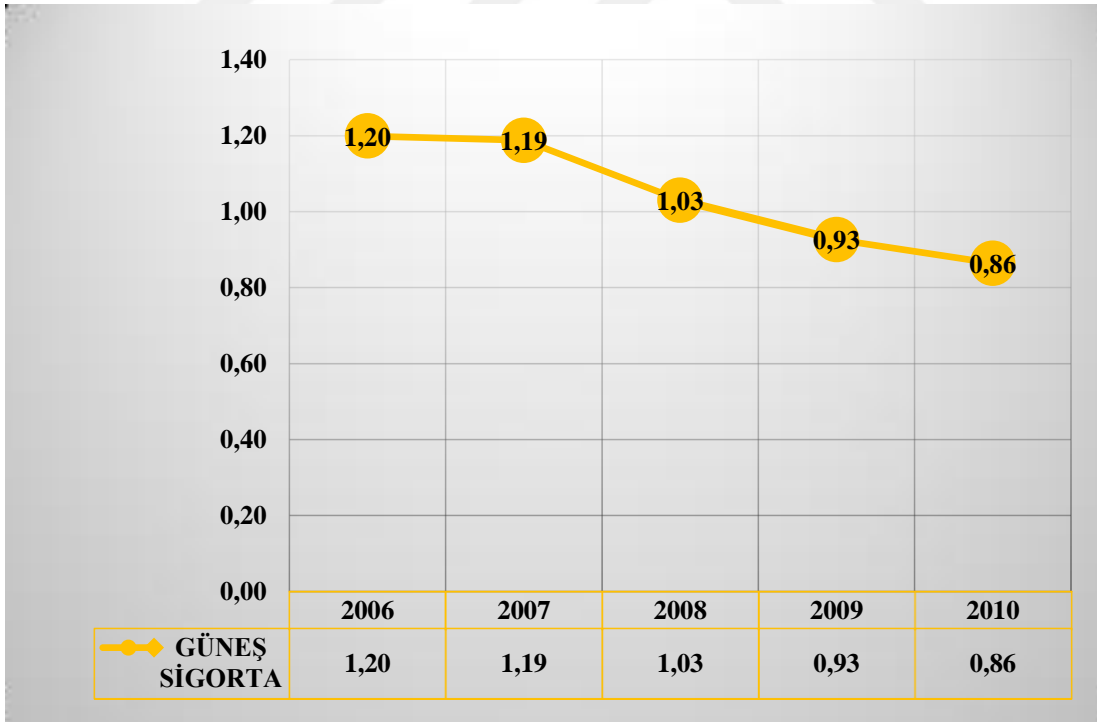
3.5.3.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

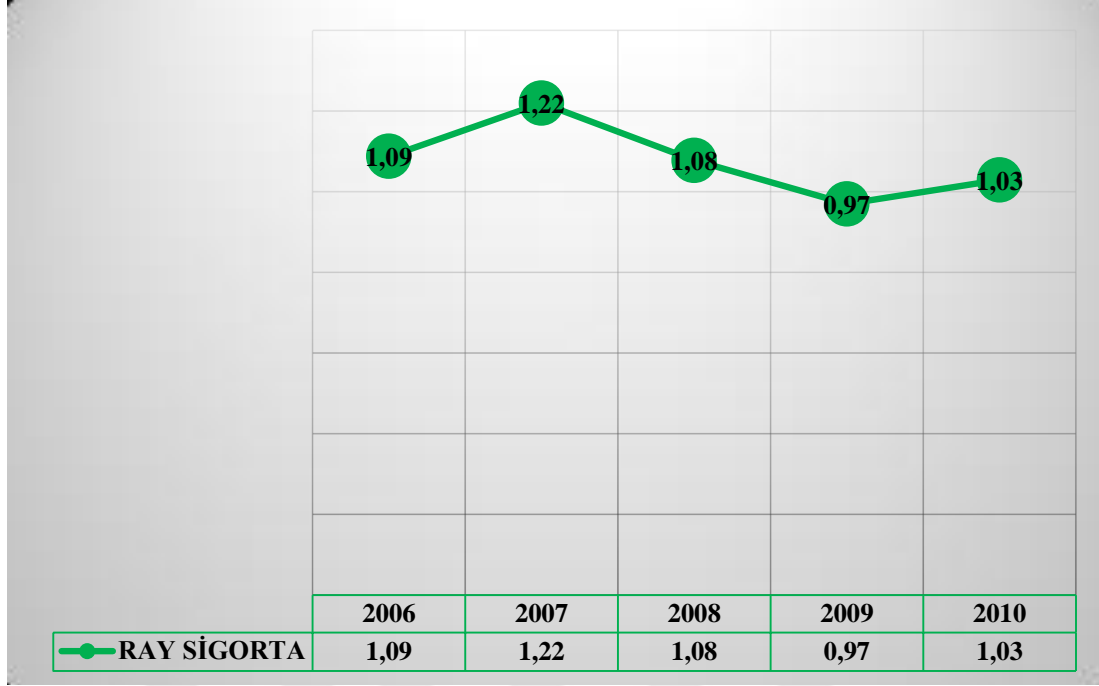
Şekil 3.56. Ak Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi

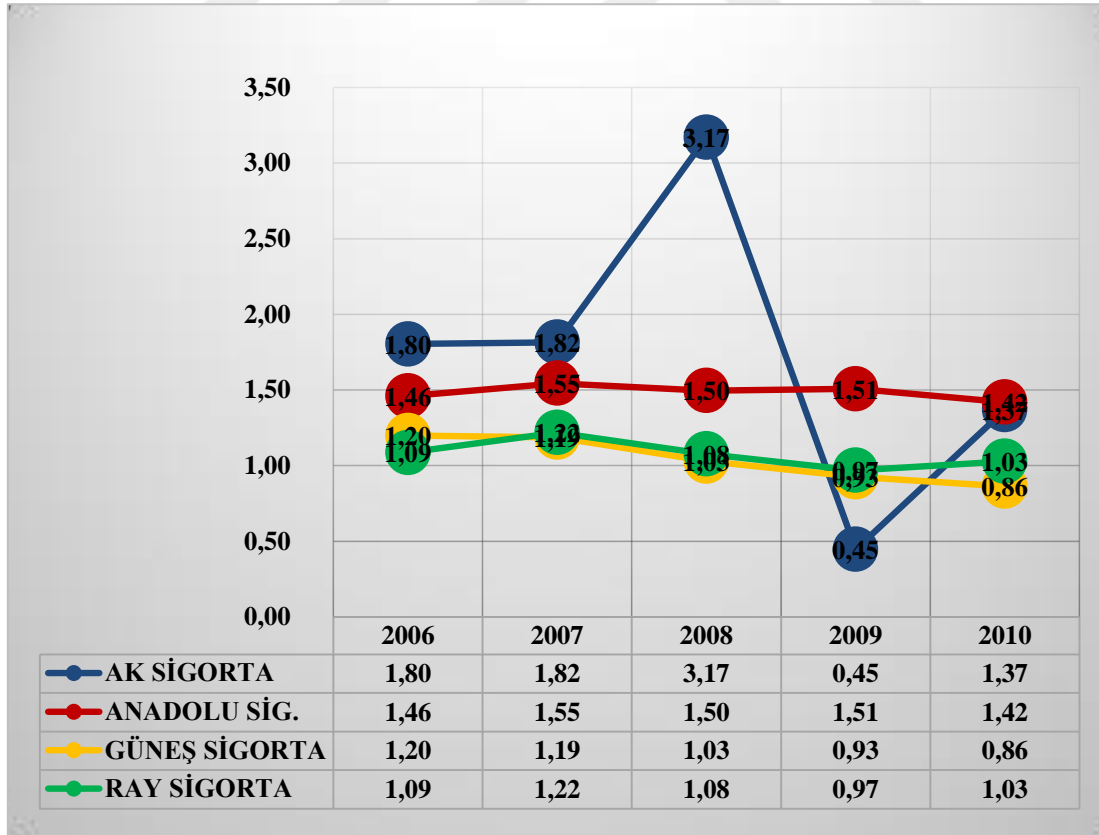
Şekil 3.57. Anadolu Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.58. Güneş Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.59. Ray Sigorta Cari Oranı 2008 Krizi

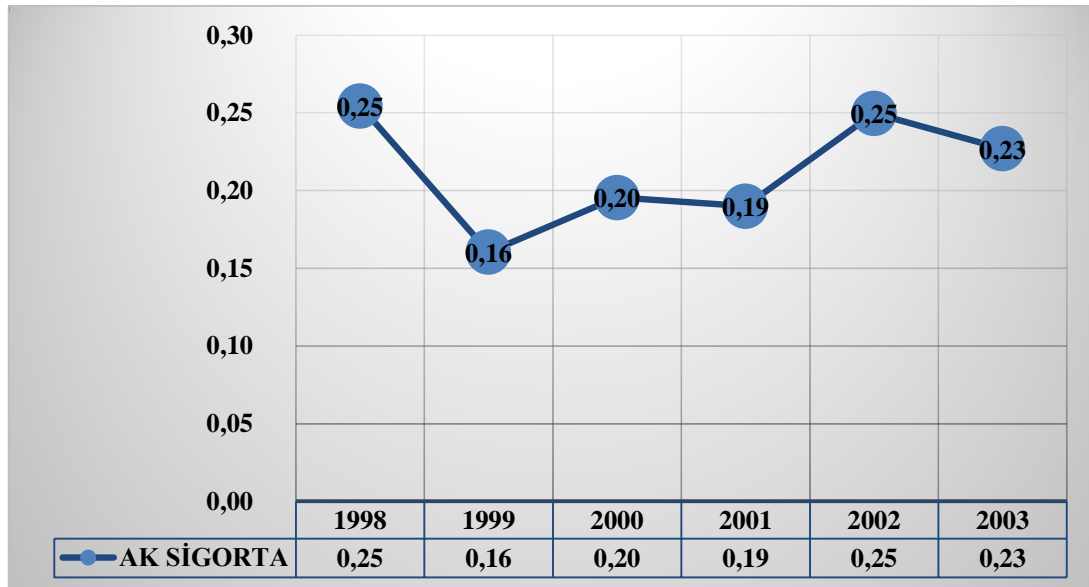
Şekil 3.60. 2008 Mortgage Krizi Cari Oran

2008 Mortgage krizinde İMKB’de işlem gören sigorta şirketlerinin cari oranları incelendiğinde Anadolu Sigorta Güneş Sigorta ve Ray Sigortanın 1,00-2,00 oranı arasında seyrettiği gözlemlenmiştir. Ak Sigorta şirketinin 2008 yılında yapmış olduğu finansal satış “*Finansal Varlıklar İle Riskli Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar*” kaleminde sıçramaya yol açmıştır. Bu sıçrayış likidite ve cari oranda yükselişe yol açmıştır. 2009 yılında kısa vadeli yükümlülüklerde ortaya çıkan artışın da etkisiyle cari oran Ak Sigorta şirketinde 0,45 seviyelerinde riskli bir çizgiye inmiştir.

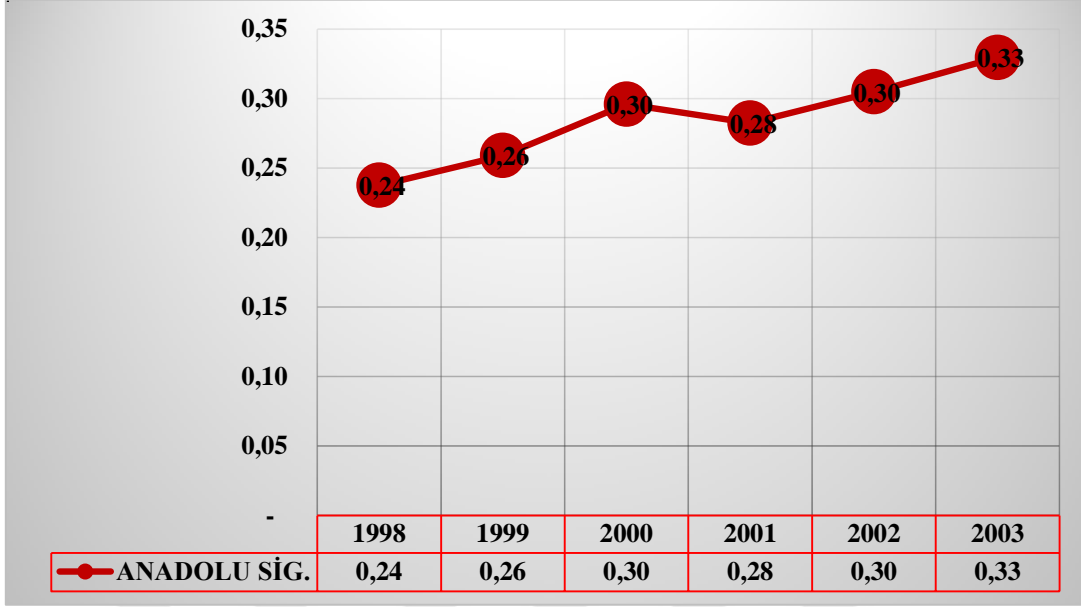
3.5.4 Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı

Prim ve Reasürans Alacakları /Aktif Toplamı oranı sektörel faaliyet alanından oluşan sigortacılık primleri ve reasürans alacakların aktifler toplamına oranlanması yöntemiyle bulunmaktadır. Alacaklar hesabı aktif hesaplar arasında likiditesi en düşük olan hesaplardandır. Mali yapının yorumlanmasında bu hesap grubunun aktif toplamında kapladığı hacim önem taşımaktadır. Ve oranın küçük olması istenilen bir durumdur ki düşük hacimli Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı oranı likit bir varlık grubunun olduğuna işaret eder (Yılmaz 2010: 66). Oranın sektör ortalamasından küçük olması uygun görülmektedir (Başpınar 2005: 14).

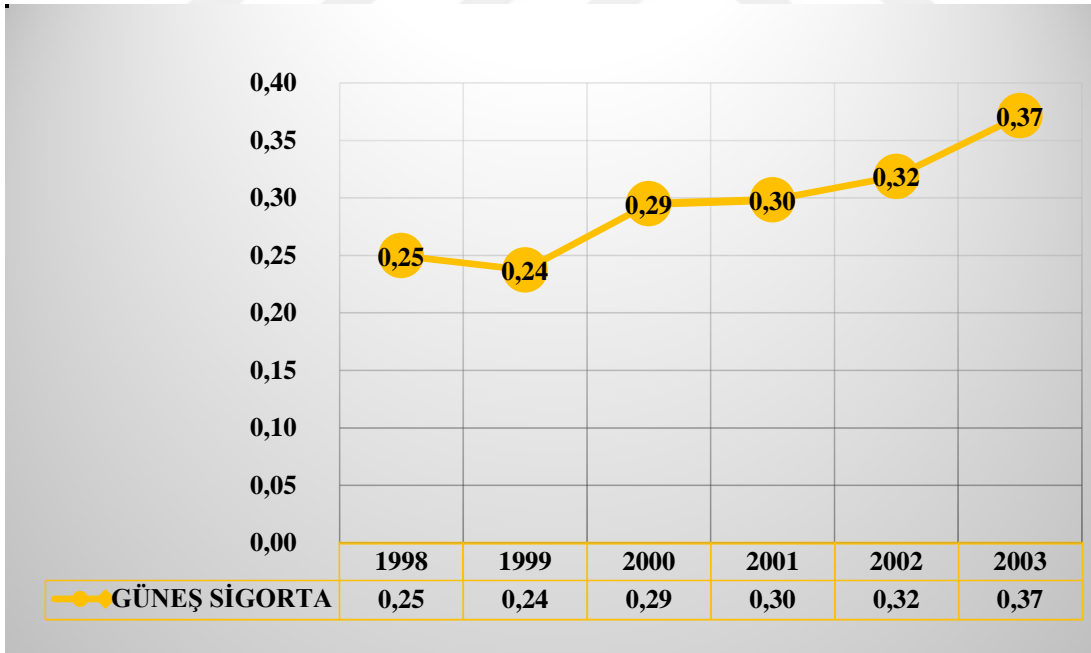
3.5.4.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

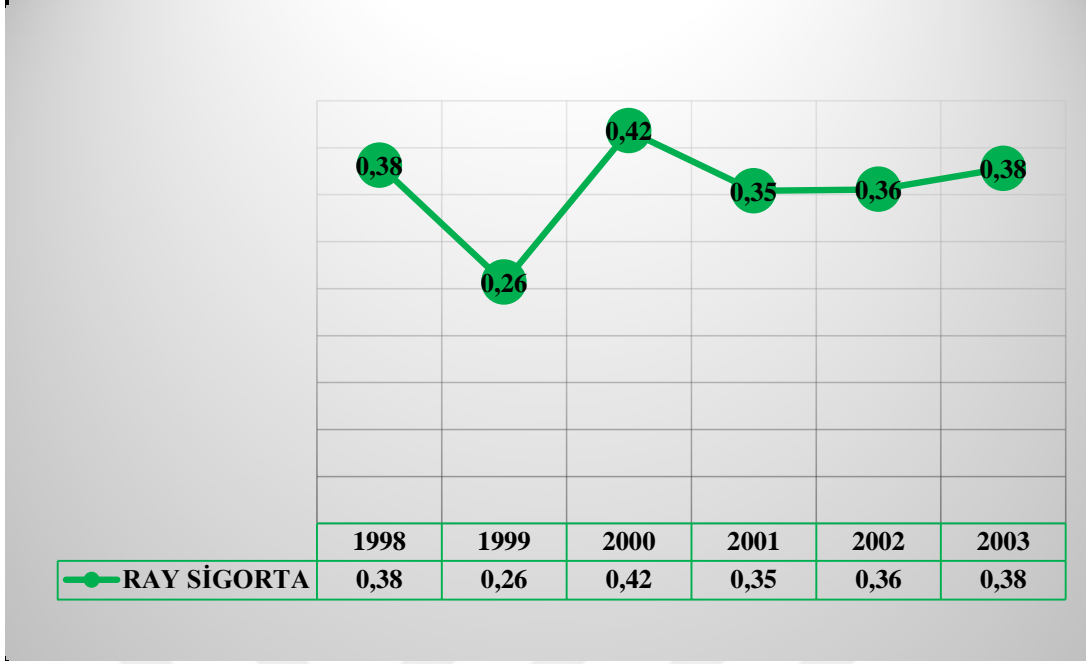
Şekil 3.61. Ak Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

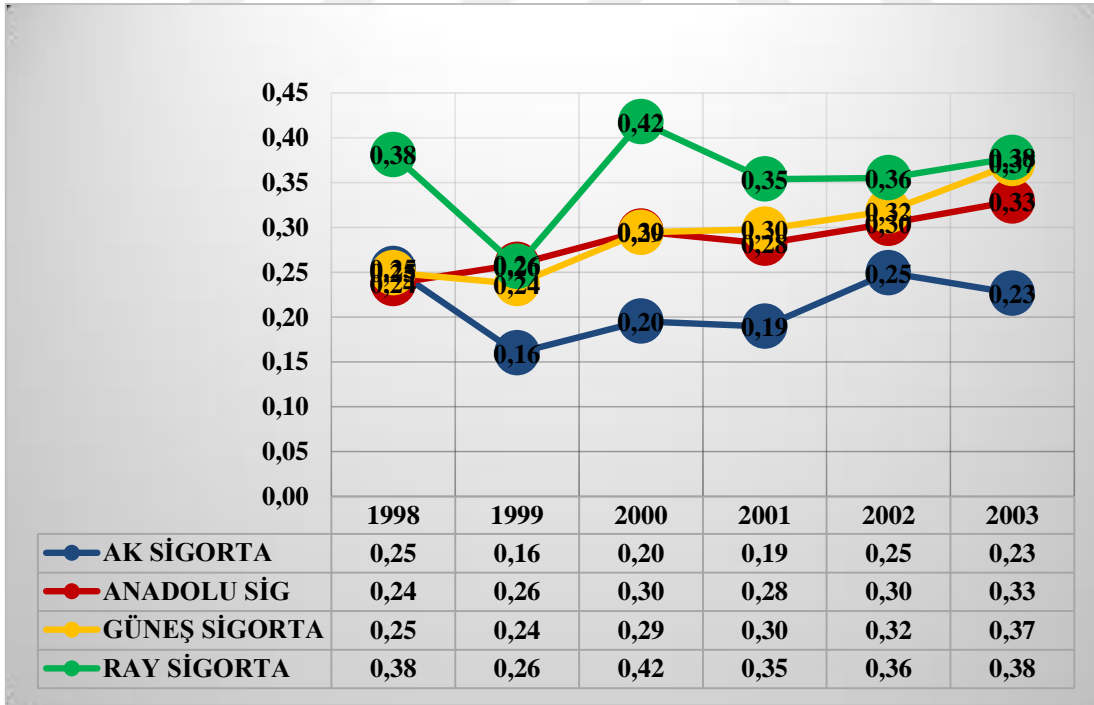
Şekil 3.62. Anadolu Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.63. Güneş Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

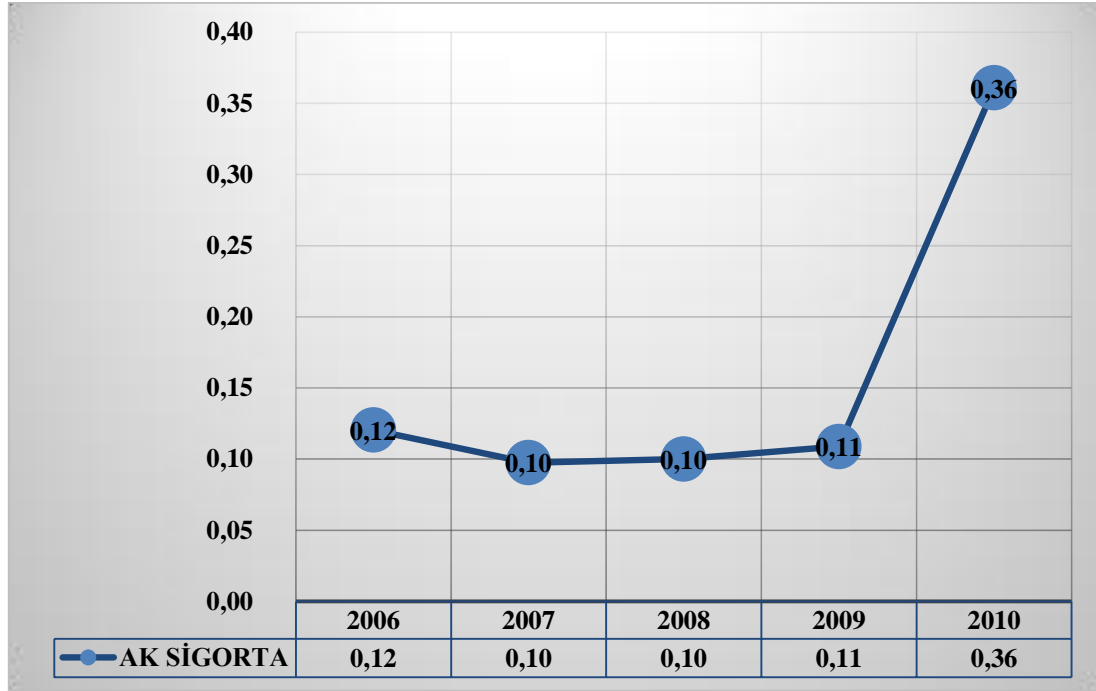
Şekil 3.64. Ray Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2000-2001 Krizi

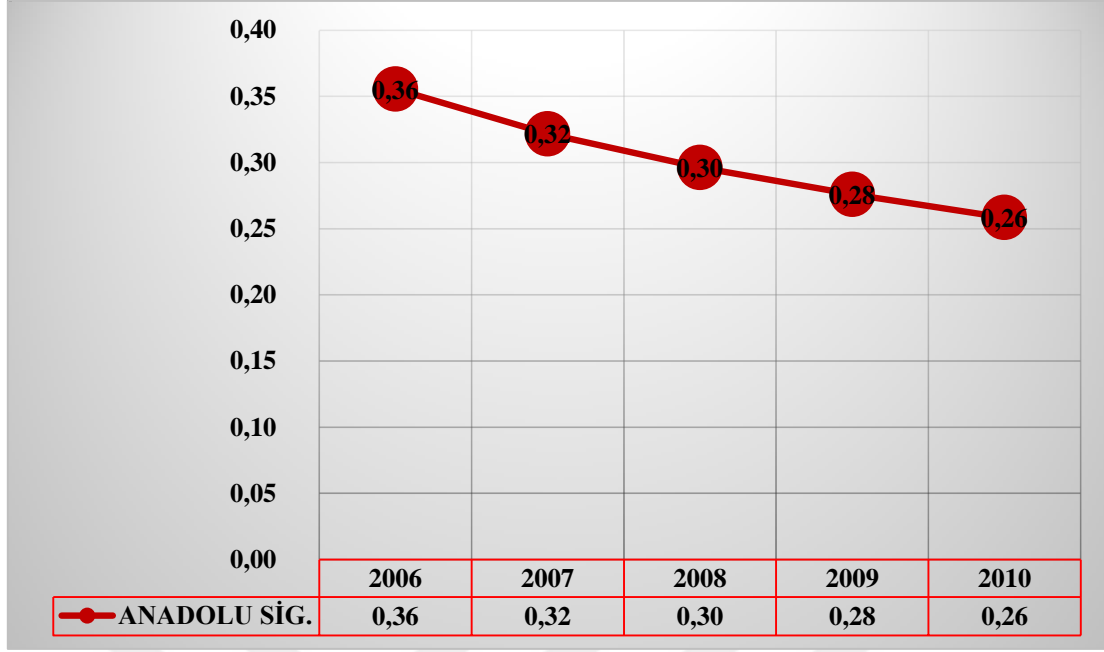
Şekil 3.65. 2000-2001 krizi Sigorta Şirketleri Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı

2000-2001 krizi Sigorta Şirketleri Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranına baktığımızda sektör ortalamasının 0,28 olduğu ve diğer sigorta şirketlerinin buna yakın bir değerde olduğu görülmektedir. Ak sigorta aktifler içindeki alacakları bakımından en iyi durumdadır.

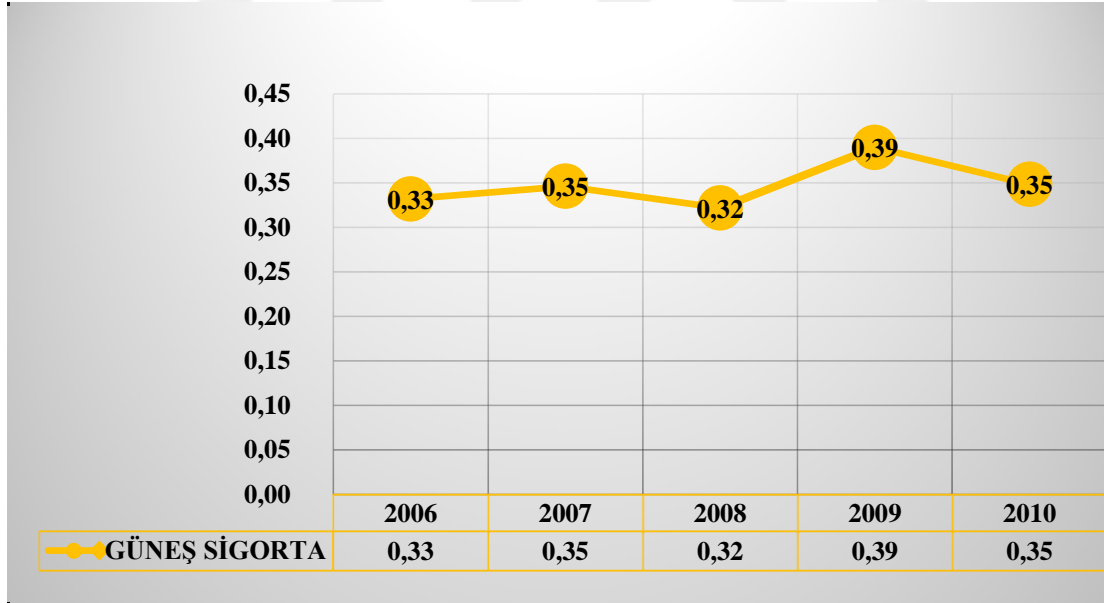
3.5.4.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

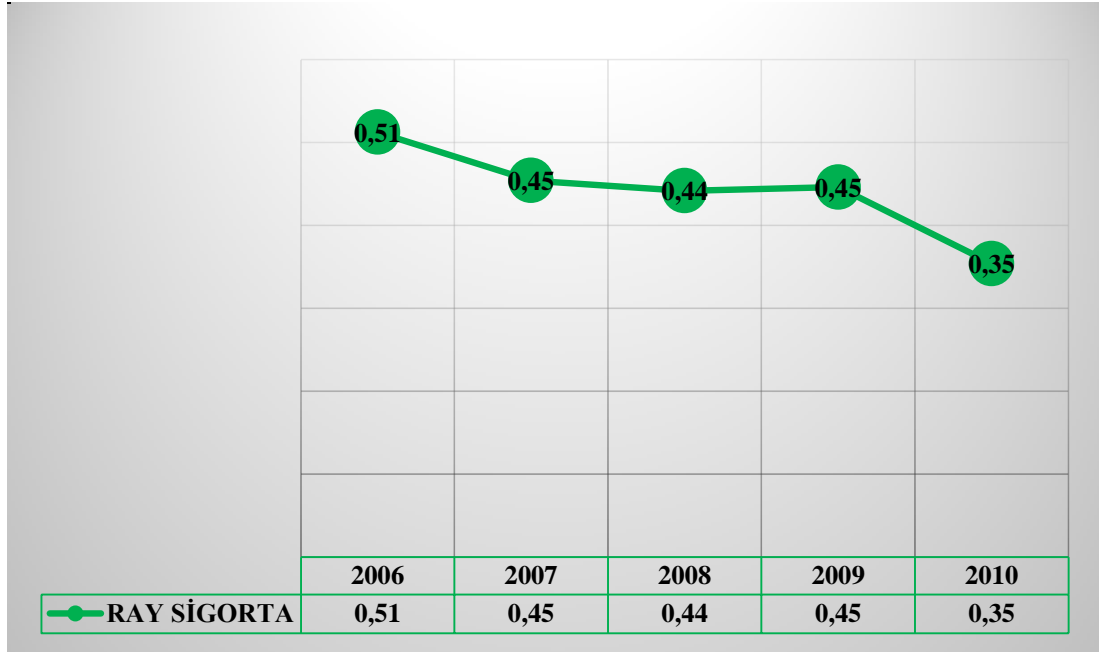
Şekil 3.66. Ak Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

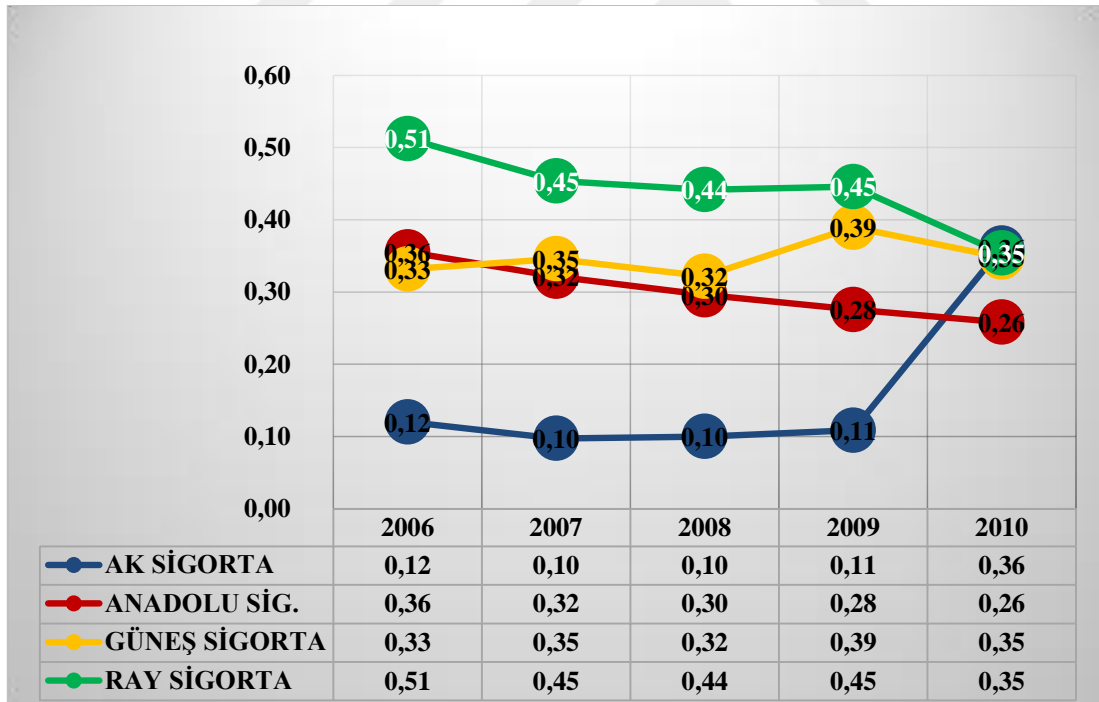
Şekil 3.67. Anadolu Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.68. Güneş Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.69. Ray Sigorta Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.70. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranı

2008 Krizi Sigorta Şirketleri Prim Ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Oranına bakıldığında 0,31 olan sektör ortalamasının altında olan şirketler

görülmektedir. Ak sigorta 2010 yılında aktif toplamında meydana gelen azalmadan dolayı oransal bazda riskli gibi görünse de alacak tutarlarında artış görülmektedir. Dolayısı ile sektör ortalamasının üzerinde görünse bile risk teşkil etmektedir. Anadolu Sigorta ve güneş sigorta sektör ortalamasına yakın seyrederken ray sigorta 2000-2001 krizinde olduğu gibi diğer şirketlere nazaran daha yüksek görüntü çizmektedir.

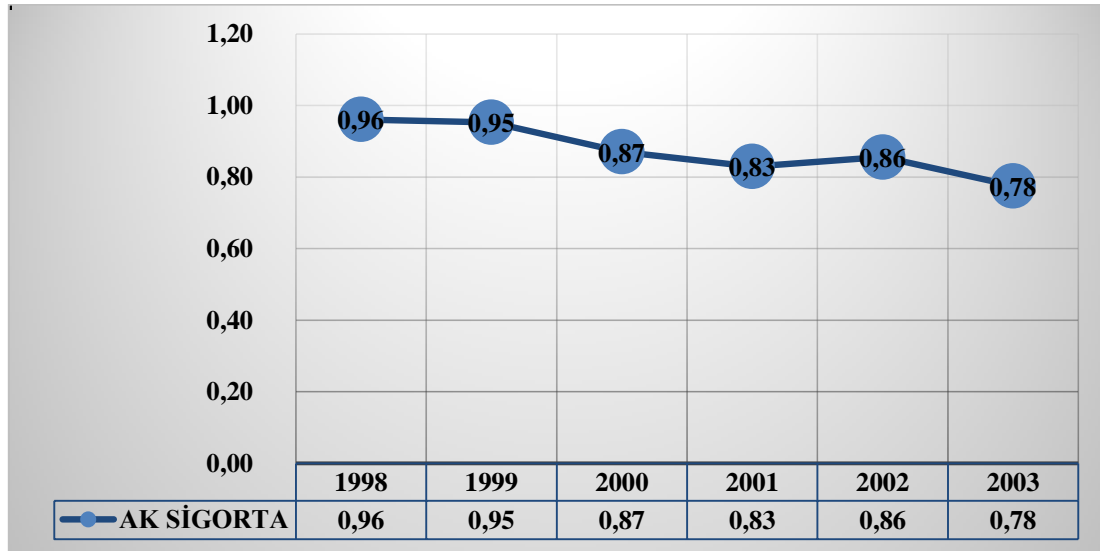
3.6 Faaliyet Rasyoları

Faaliyet (Etkinlik) rasyoları işletmelerin varlıklarının ne derece etkin kullandıklarını ve varlık hareketlerinin derecesini gösterir. Bu oranlara çalışma oranı, etkinlik oranı ve verimlik oranı da denilmektedir. Hesaplamalarda bilanço ve gelir tablosu kalemlerinden yararlanılan faaliyet oranında özellikle dönen varlıkların hareketliliğinin ölçülmesinde etkin rol oynamaktadır (Çetiner 2007: 150)

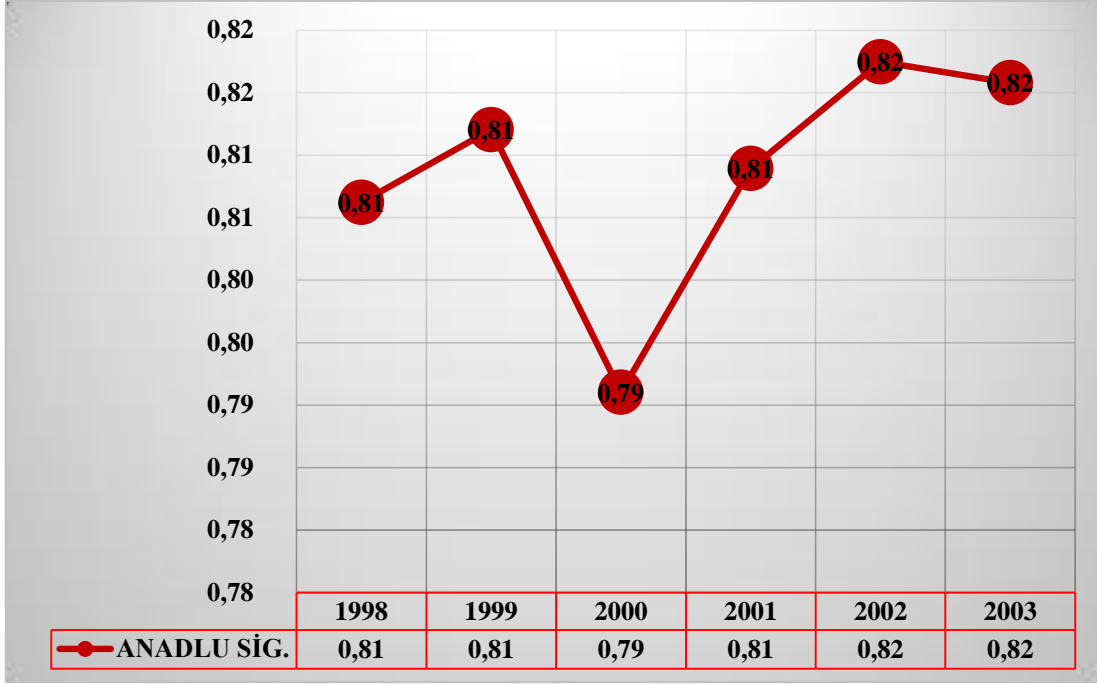
3.6.1 Tazminat Tediye Oranları

Sigorta şirketlerinin ana gider kalemini sigortacılık tazminatları oluşturmaktadır. Ödenen Hasarlar / [Ödenen Hasarlar+ Muallak Hasar Karşılıkları] formülüyle hesaplanmaktadır. Sektör ortalamasından büyük olması istenmektedir.

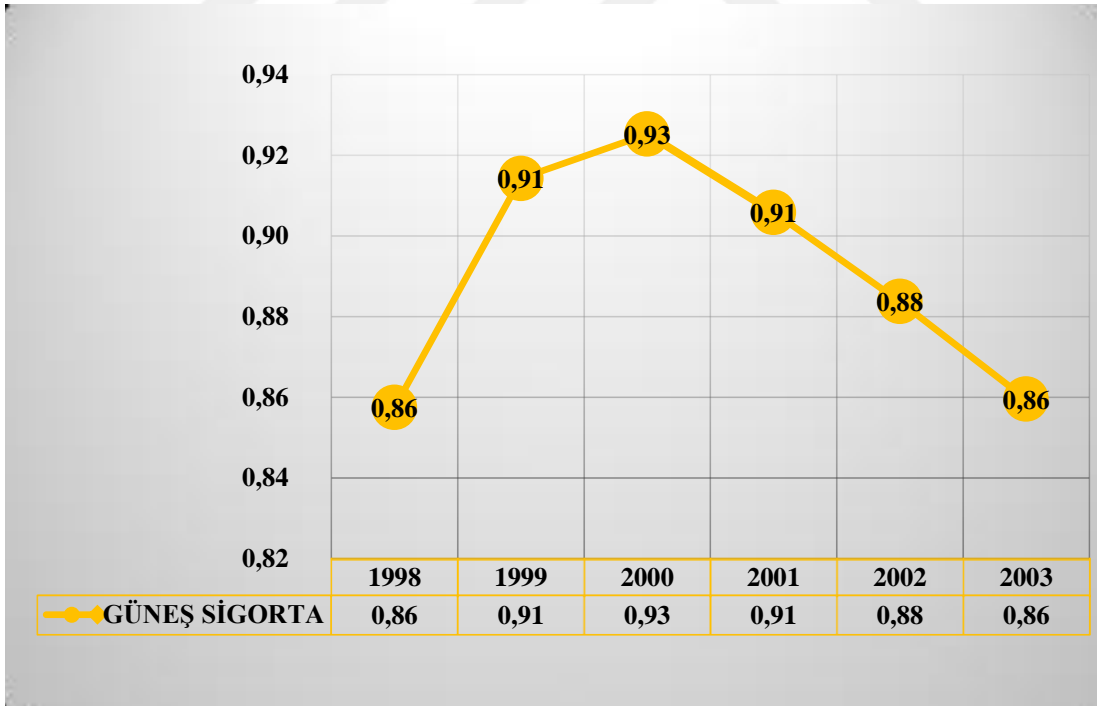
3.6.1.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

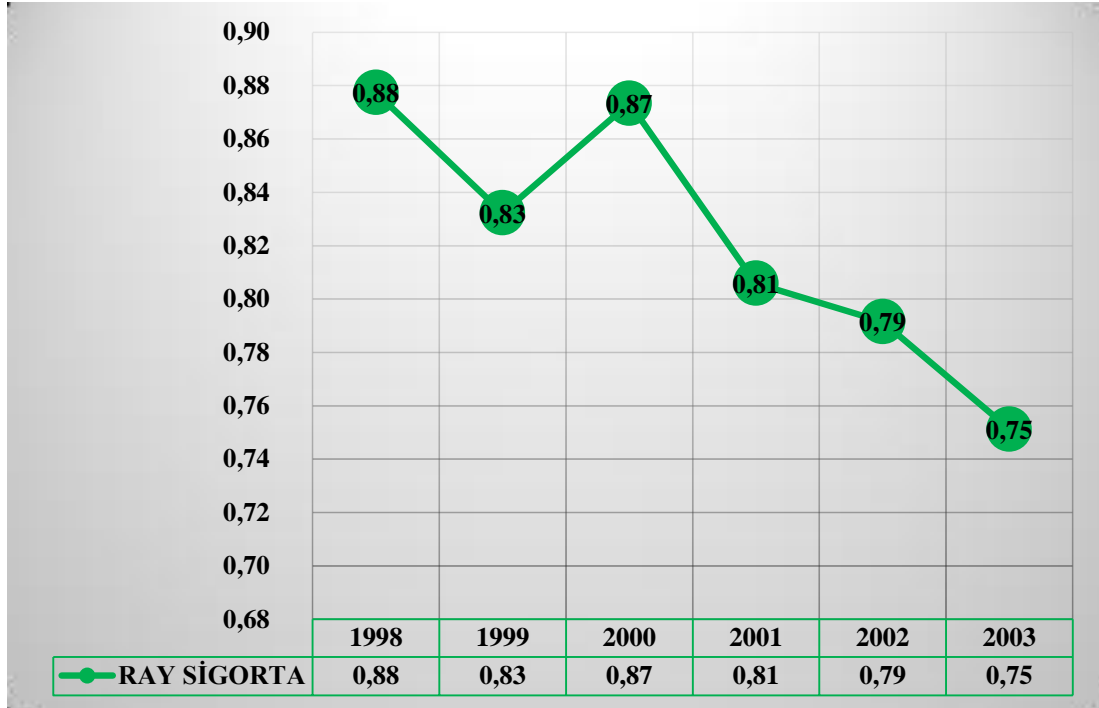
Şekil 3.71. Ak Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi

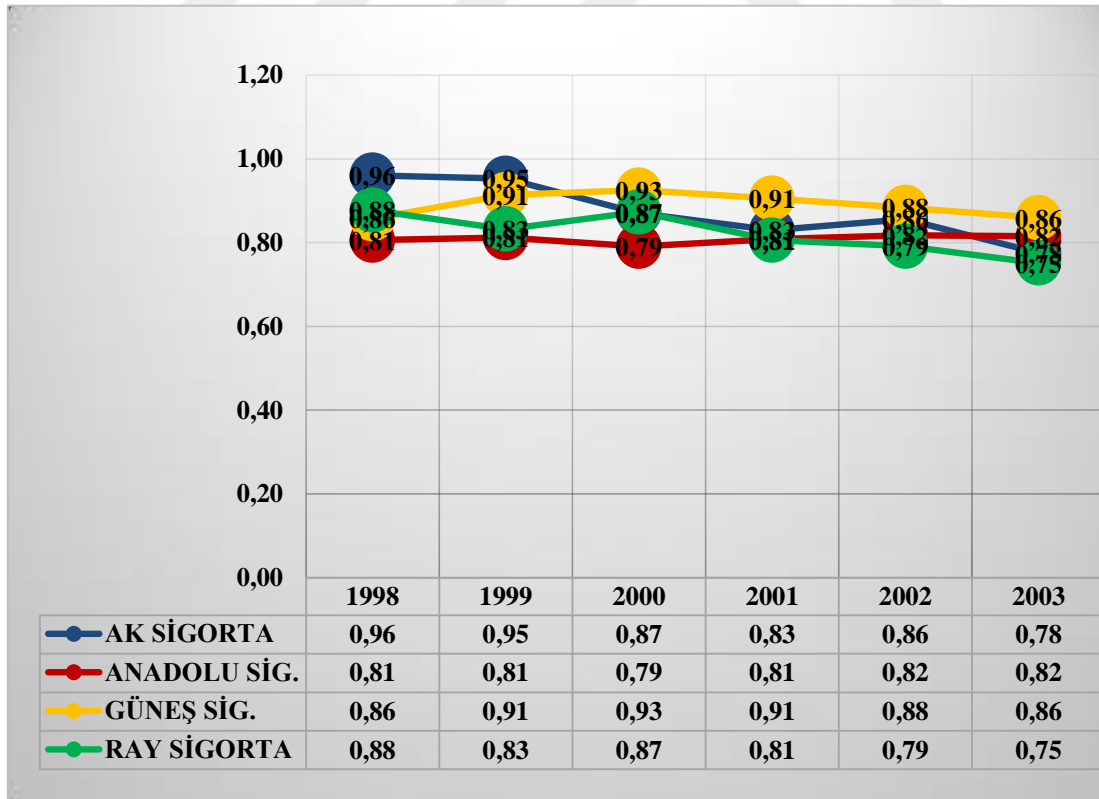
Şekil 3.72. Anadolu Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.73. Güneş Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi

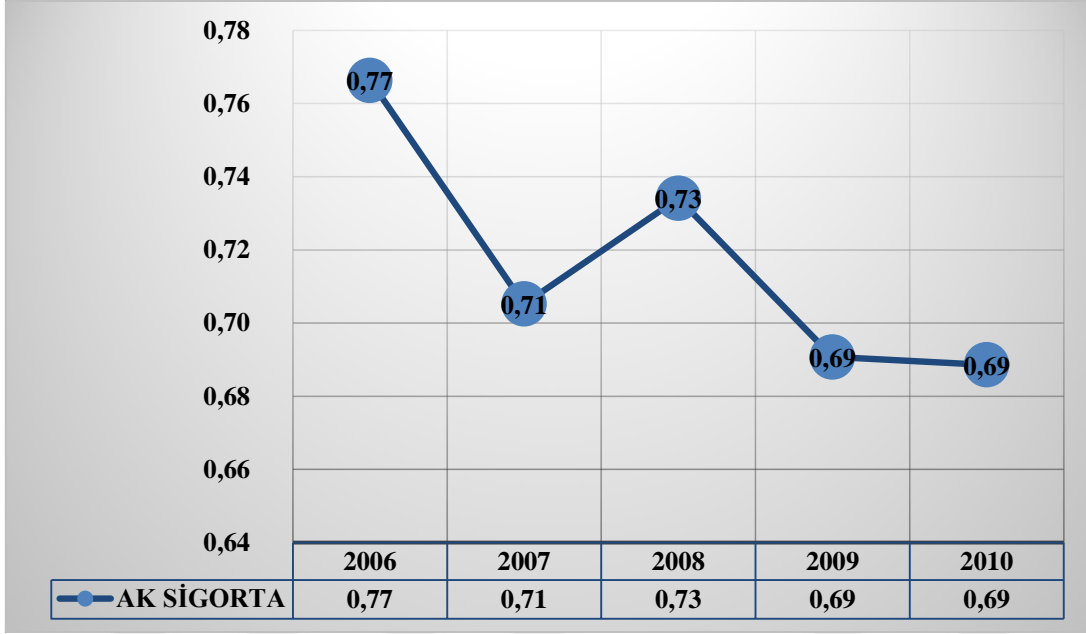
Şekil 3.74. Ray Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2000-2001 Krizi

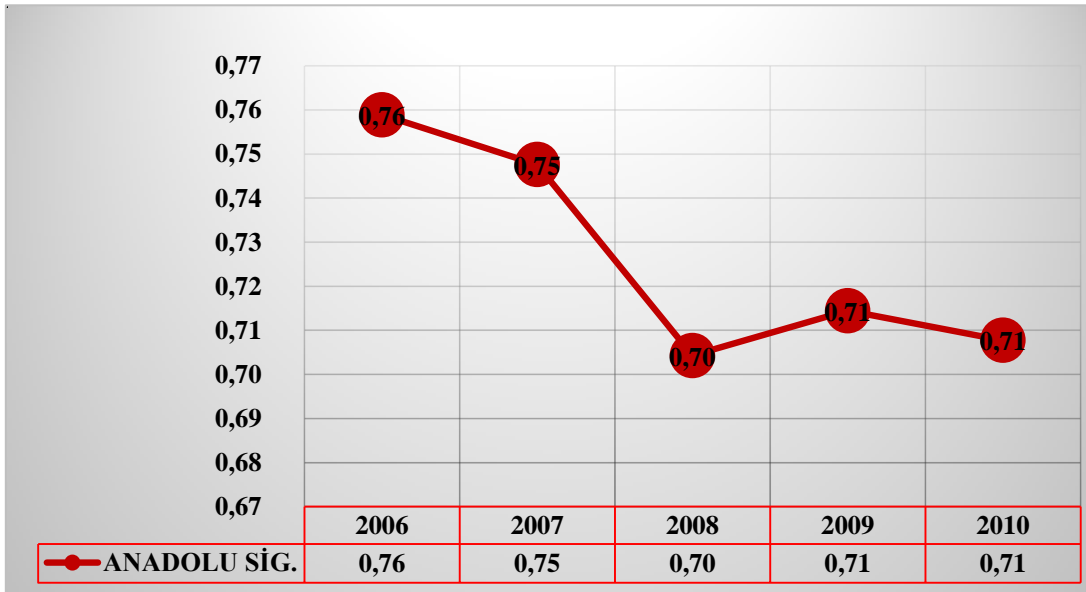
Şekil 3.75. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Tazminat Tediye Oranı

2000-2001 krizinde tazminat tediye oranına baktığımızda sektör ortalamasının 0,84 olduğu görülmektedir. Şirketlere ait grafik 0,84 oranına yakın o çizgide olduğu görülmektedir. Kriz dönemlerinde tazminatların ödenmesi konusunda sigorta şirketlerinde yarattığı olumsuz bir etkiden söz edilememektedir.

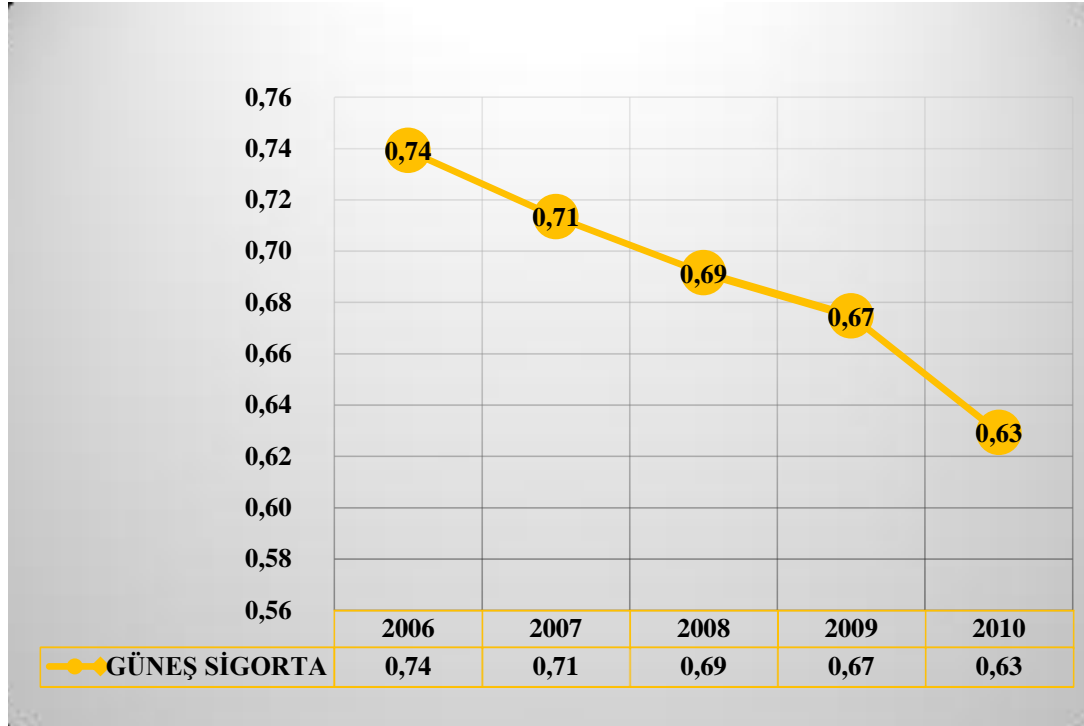
3.6.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

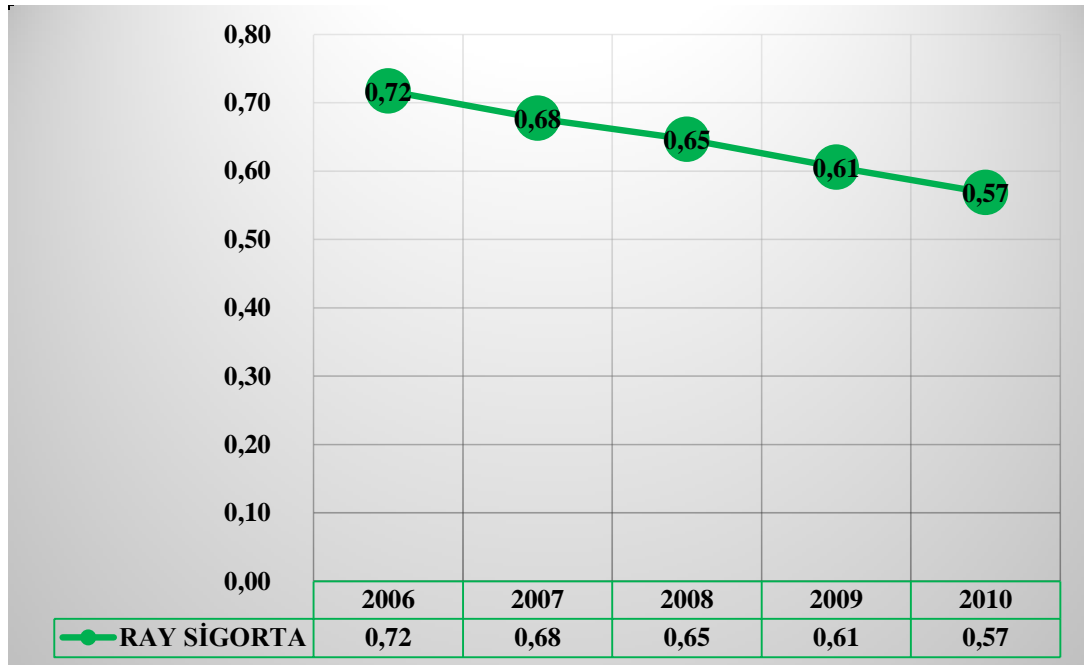
Şekil 3.76. Ak Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi

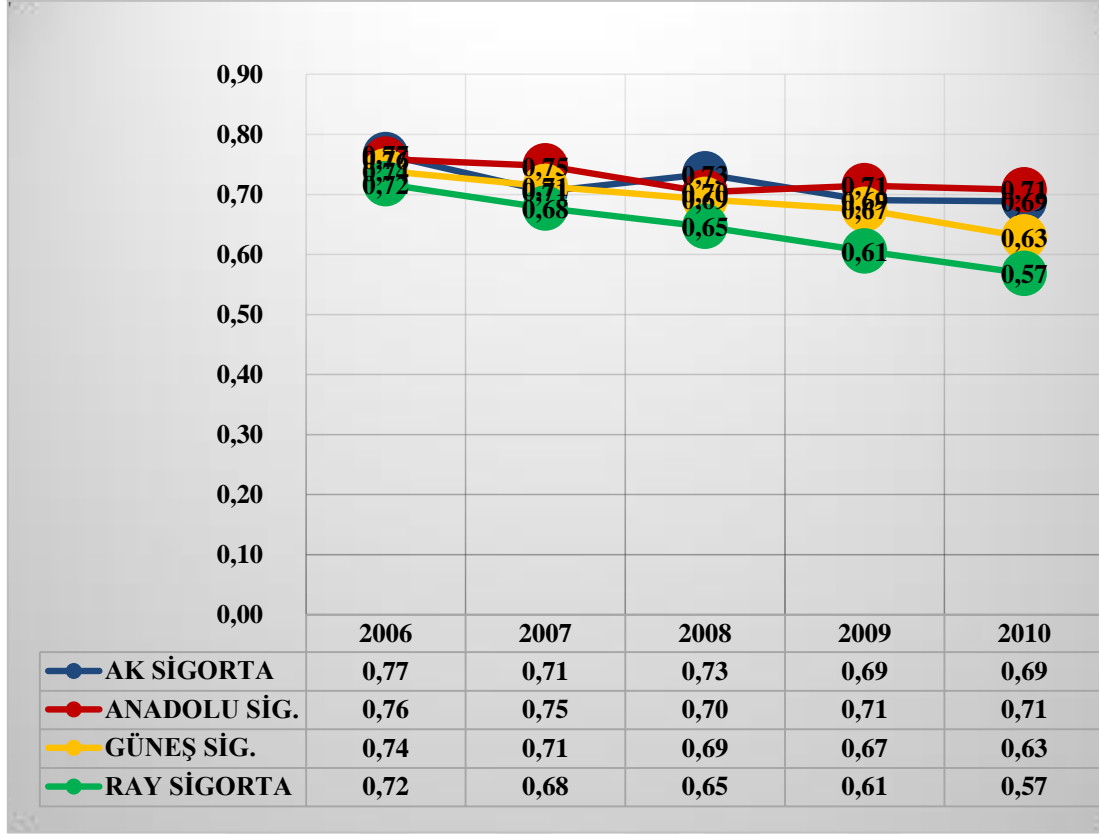
Şekil 3.77. Anadolu Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.78. Güneş Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.74. Ray Sigorta Tazminat Tediye Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.80. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Tazminat Tediye Oranı

2008 Mortgage krizinde tazminat tediye oranının sektör ortalaması 0,69 olduğu şirketlerin bu orana çok yakın seyrettiği görülmektedir. 2006-2010 sürecinde genel bir aşağı yönde seyrediş olsa da kriz etkisinden bahsedilecek boyutta değildir.

3.7. Karlılık oranları

Firma faaliyet alanında yaptığı işlerin sonucunda tatminkar bir sonuç elde edebilmiş mi? Firmanın elde ettiği kar firma sahiplerini, firma ortaklarını ve varsa yatırım yapanları memnun edebilmiş midir. ? Bu tarz soruların cevabını tek başına mali tablolar verememektedir. Bahsi geçen tablolar, ancak işletmenin incelenmesi ile ne tutarda kar elde edildiği anlaşılabilir.

Yukarıda anlatılmak istenen bir firmanın elde ettiği karın, ölçülü ve yeterli olup olmadığını belirlemek için aşağıdaki etmenlerinde hesaba katılması, değerlendirmeye alınması gerekmektedir.

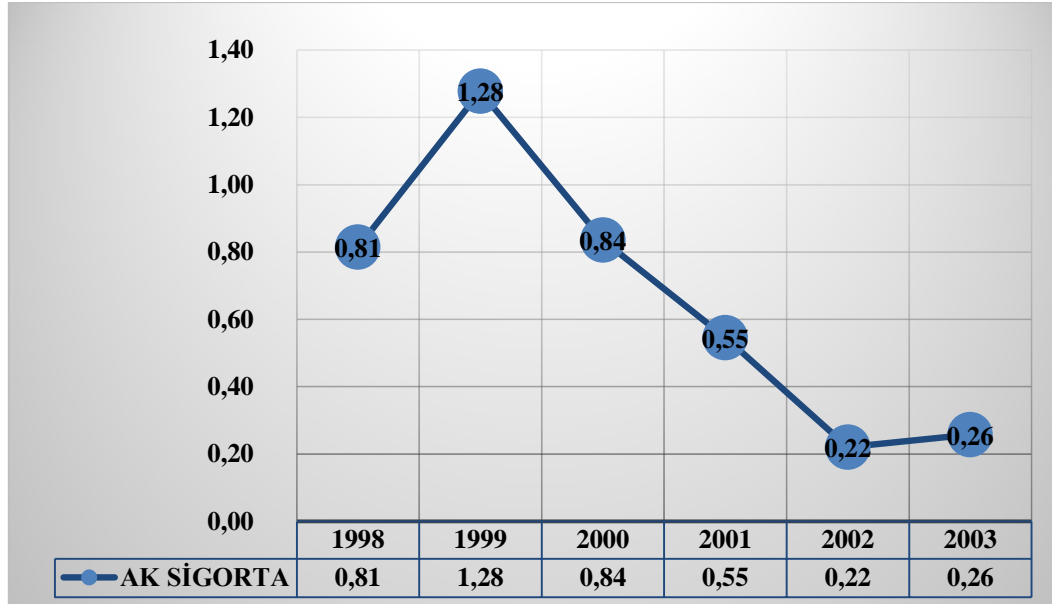
- Sermayenin alternatif alanlarda kullanılması sonucunda ortaya çıkabilecek gelir,
- Genel ekonomik koşullar ülkedeki finansal yapı,
- Aynı sektörde benzer firmaların kar oranları,
- İşletmenin kar planlaması ve gerçekleşme durumu,
- Geçmiş yıllar karının yıllar itibari ile gelişim süreci gibi etmenler de göz önüne alınarak doğru bir karlılık analizi yapılabilmektedir (Akgüç 2013: 510)

3.7.1 Hasar Prim Oranı

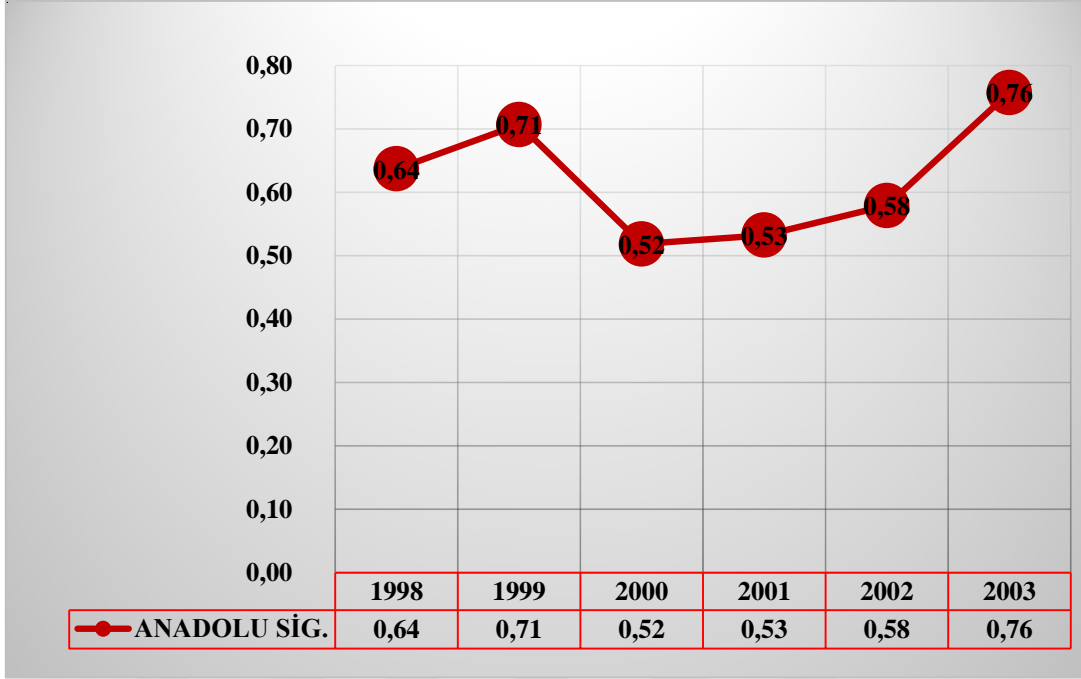
Sigortacılık faaliyetinin ana gelir kalemi olan sigorta primlerini ve prim ödeyen sigortalılara oluşacak hasar karşılığında ödenecek hasar tazminatının birbirine karşı oranından oluşmaktadır.

[Ödenen Hasarlar + Muallak Hasarlar Karşılığında Değişim] / [Yazılan Primler – Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim] şeklinde hesaplanmaktadır. Ortaya çıkan oranın sektör ortalamasından küçük olması istenen bir durum olmakla birlikte şirketin karlılığını da ortaya koyması açısından önemlidir (Yılmaz 2010: 70).

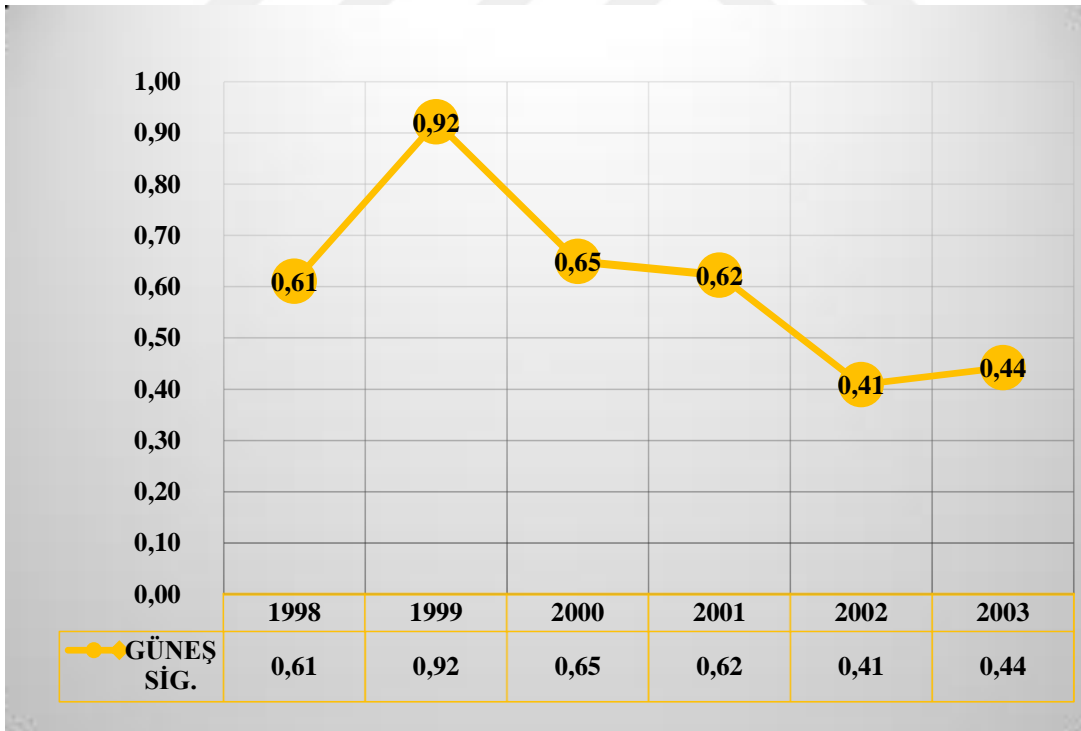
3.7.1.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

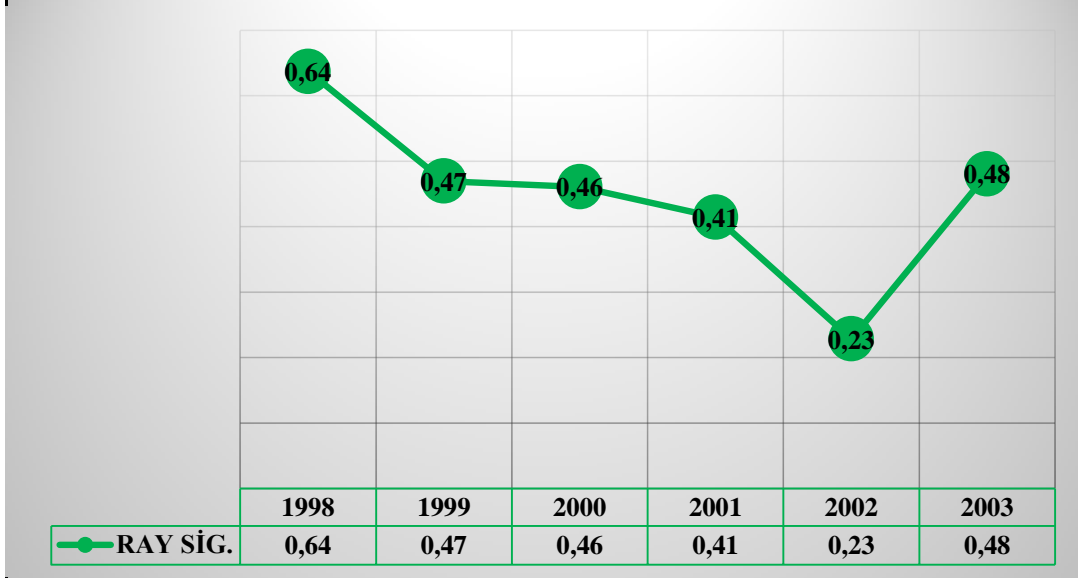
Şekil 3.81. Ak Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi

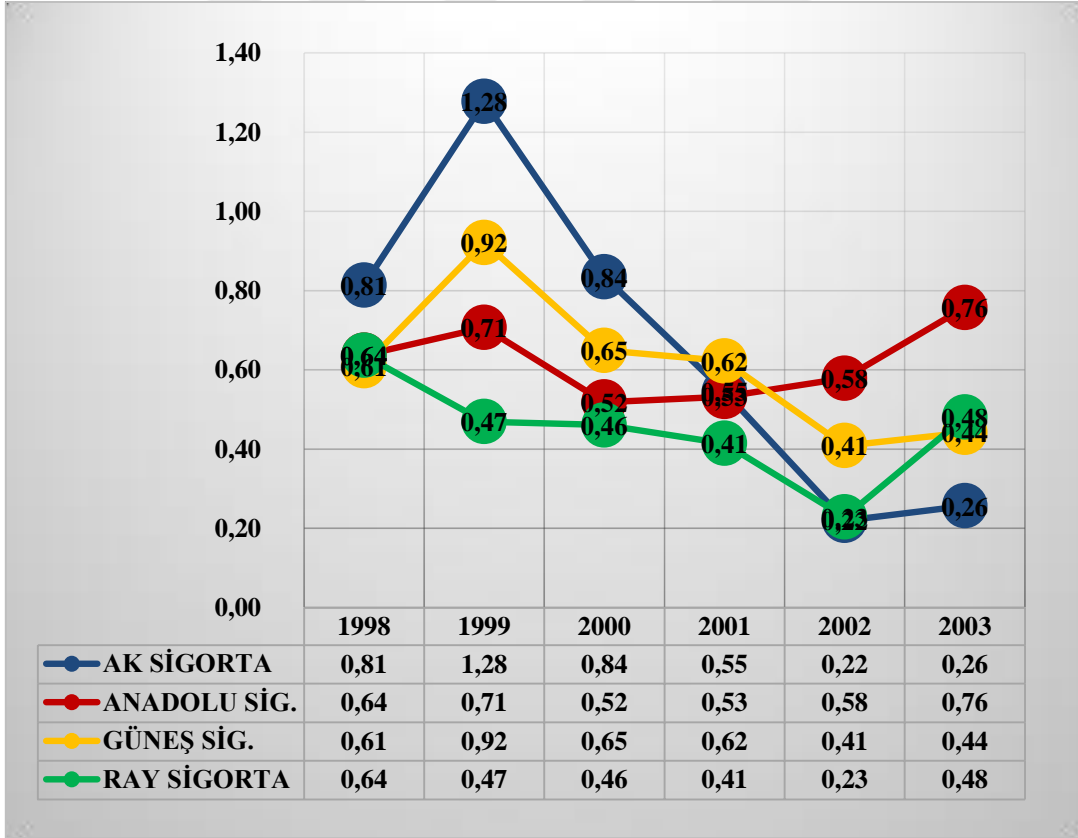
Şekil 3.82. Anadolu Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.83. Güneş Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi

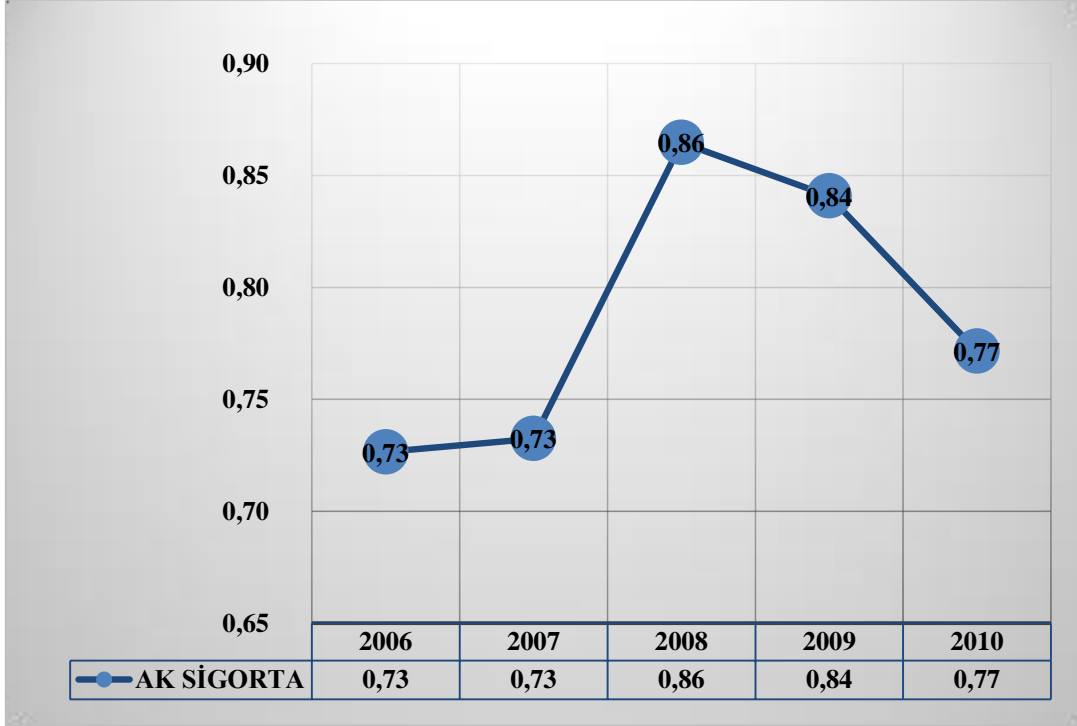
Şekil 3.84. Ray Sigorta Hasar Prim Oranı 2000-2001 Krizi

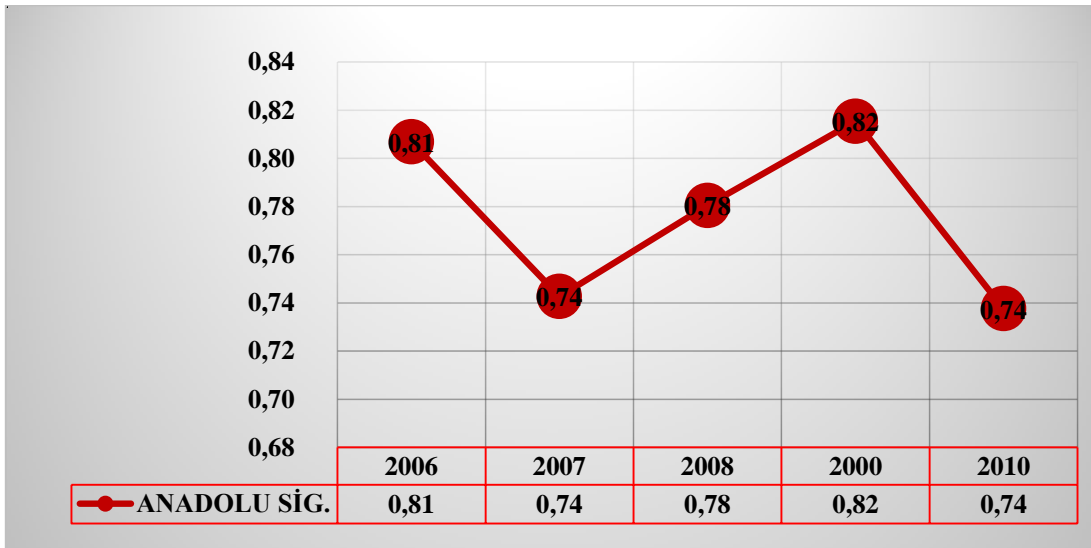
Şekil 3.85. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Hasar Prim Oranı

Tazminat tediye oranı 2000-2001 krizin sürecinde 0,58 sektör ortalamasına ulaşmıştır. Firmalara baktığımızda dalgalı bir seyir izlemekle birlikte krizin direk etkisinden söz edilememektedir.

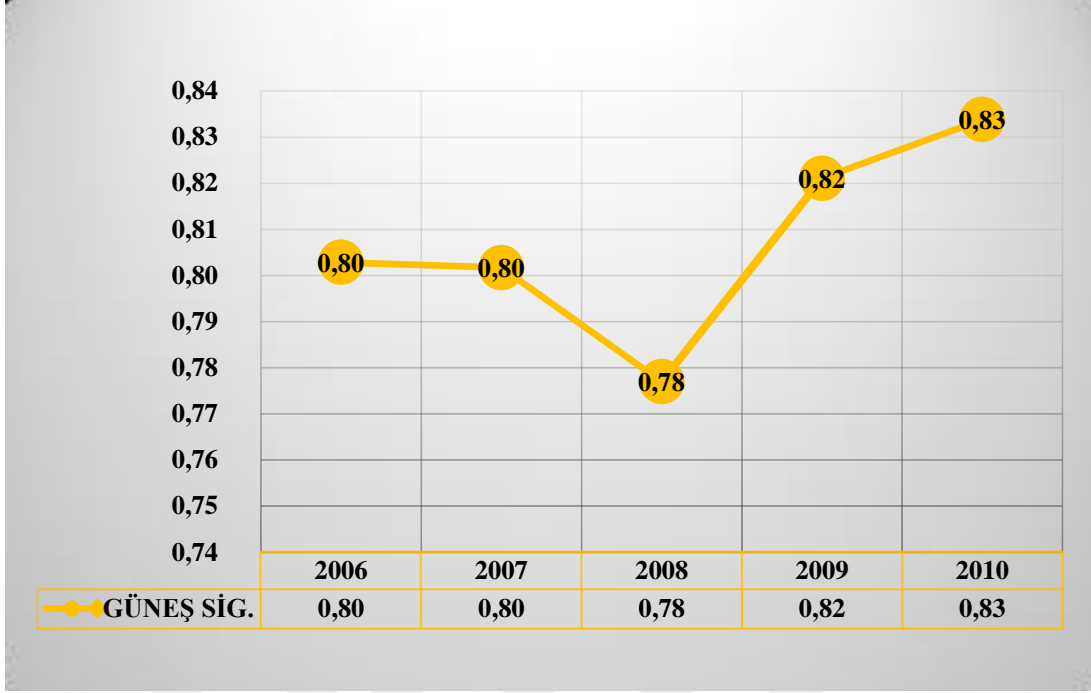
3.7.1.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

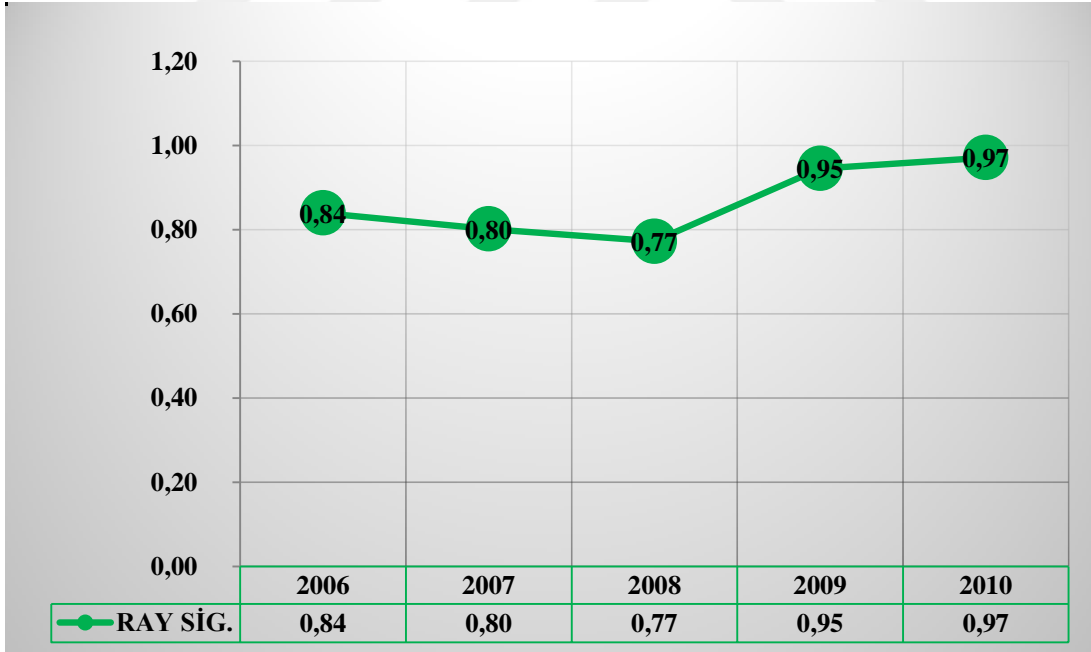
Şekil 3.86. Ak Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi

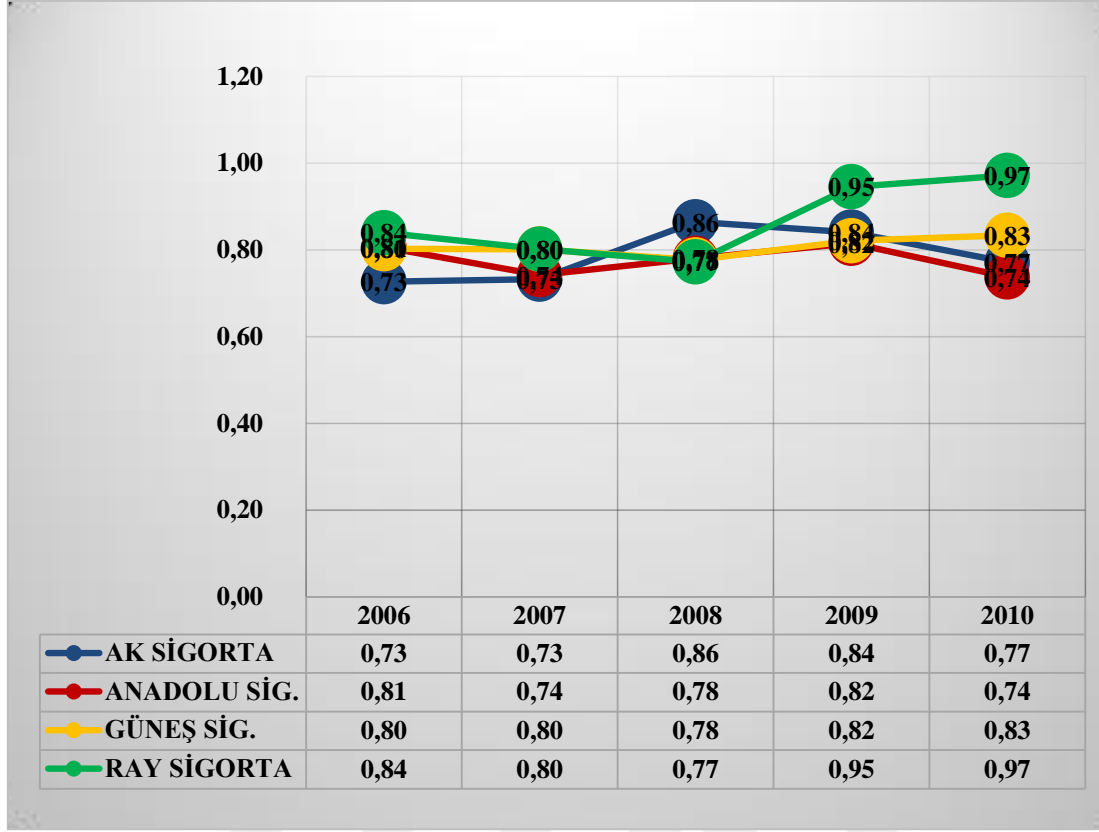
Şekil 3.87. Anadolu Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.88. Güneş Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.89. Ray Sigorta Hasar Prim Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.90. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Hasar Prim Oranı

2008 Mortgage krizinde 0,80 sektör ortalamasında ulaşan tazminat tetiye oranı incelendiğinde Ray Sigorta şirketinin 2008 krizi sonra yukarı doğru kıvrıldığını fakat bu negatif kıvrılışın krizin etkisinden bahsedecek kadar büyük olmadığı görülmüştür. Diğer şirketlerde yıllar itibariyle sektör ortalamasına yakın seyretmektedir.

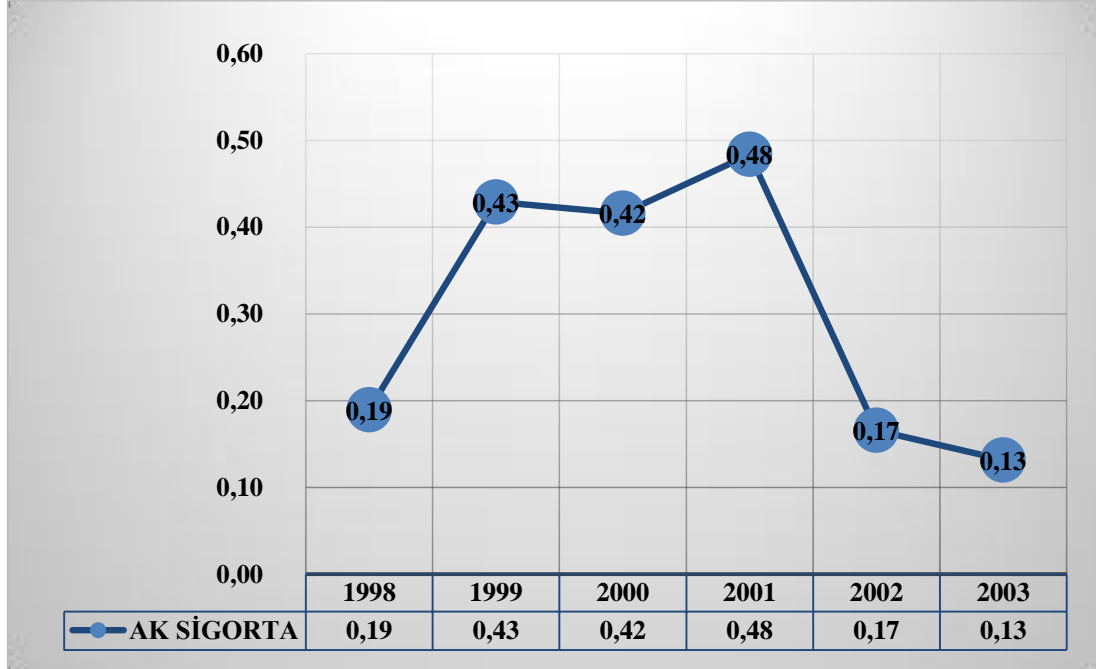
3.7.2 VÖK/ Alınan Primler

Vergi öncesi kar, şirketlerin karından devlete ödedikleri vergi düşülmeden önceki tutardır. Net kar vergiler düşüldükten sonra bulunmaktadır. Şirket yönetimlerinin vergiler üzerinde hiçbir kontrol hakkı bulunmamaktadır. Bu sebeple şirketin ne ölçüde karlı olduğunu en doğru şekilde gösteren kar vergi öncesi kardır (Tenker ve Akdoğan 2001: 638-639).

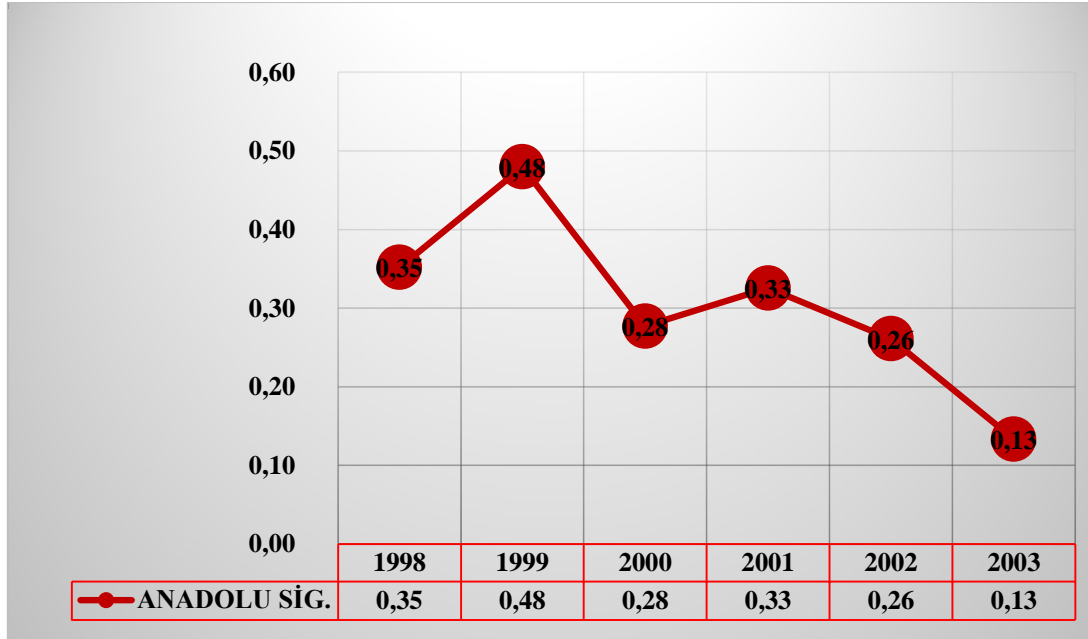
Vergi öncesi karın en belirleyici kar olduğu kanaati ile sigorta şirketlerinin esas iş kazancı olan prim gelirlerinin kara etkisini bu oran yöntemiyle analiz

edilmektedir. Vergi öncesi kar / alınan primler oranı Ek-3 de belirtildiği gibi hesaplanmaktadır.

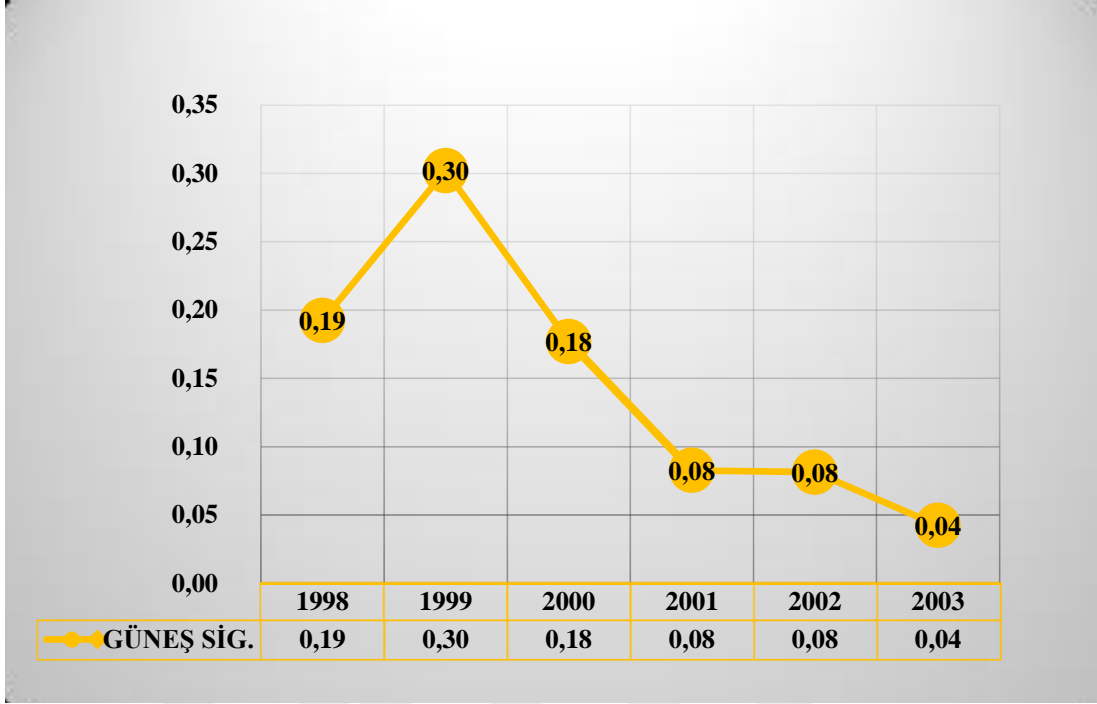
3.7.2.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

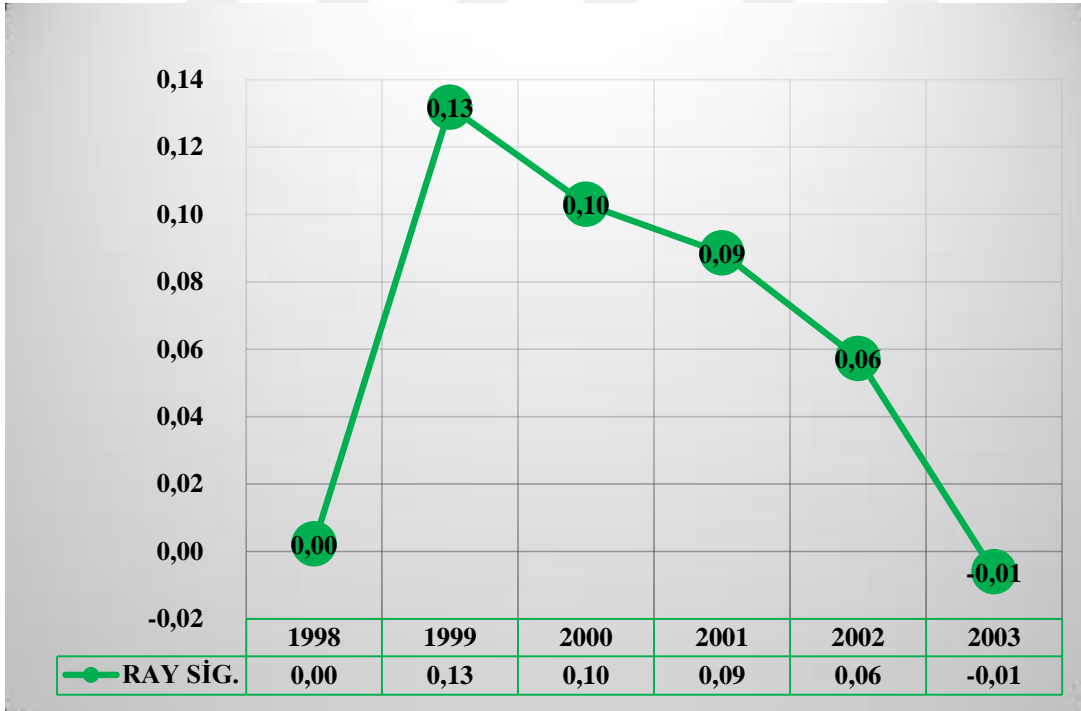
Şekil 3.91. Ak Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi

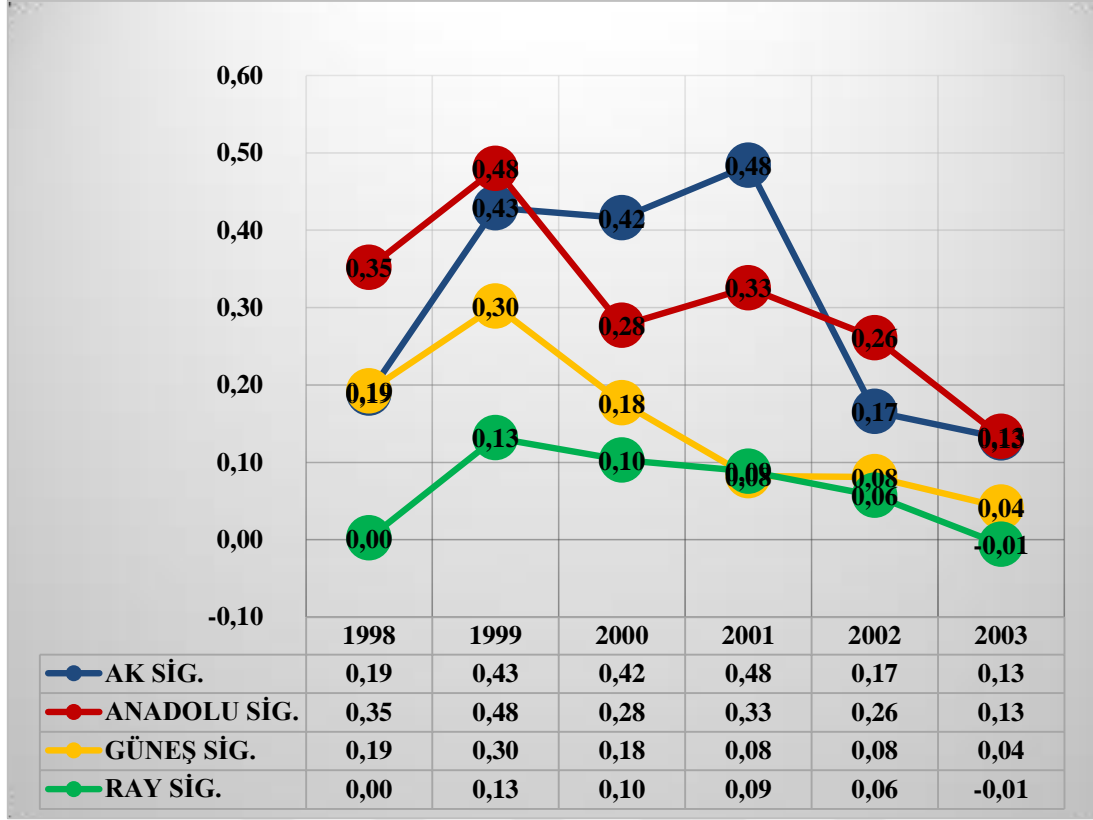
Şekil 3.92. Anadolu Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.93. Güneş Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.94. Ray Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2000-2001 Krizi

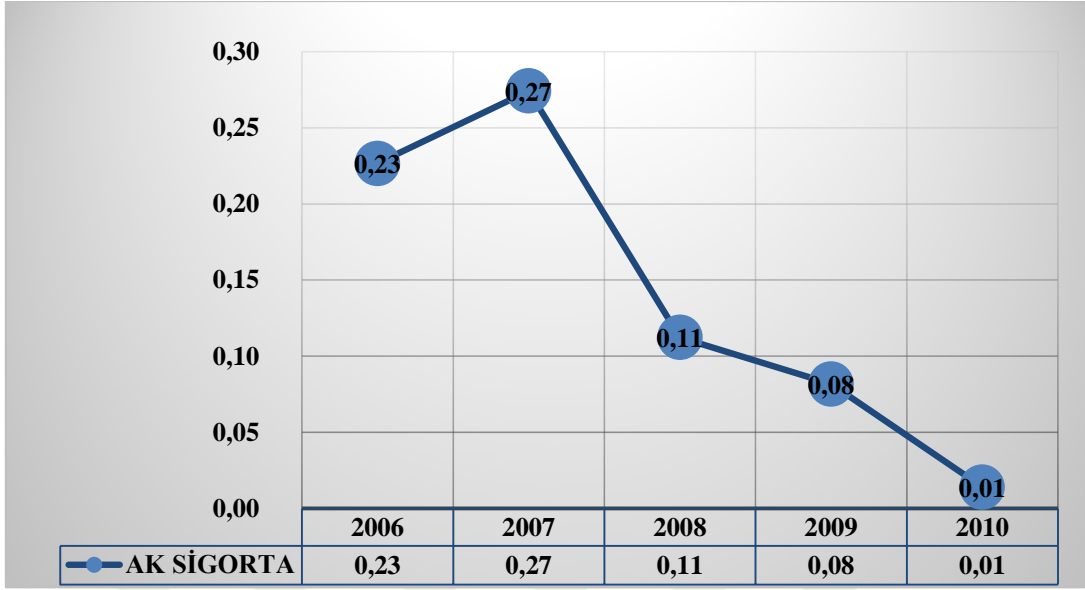

Şekil 3.95. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Vergi Öncesi Kar Oranı

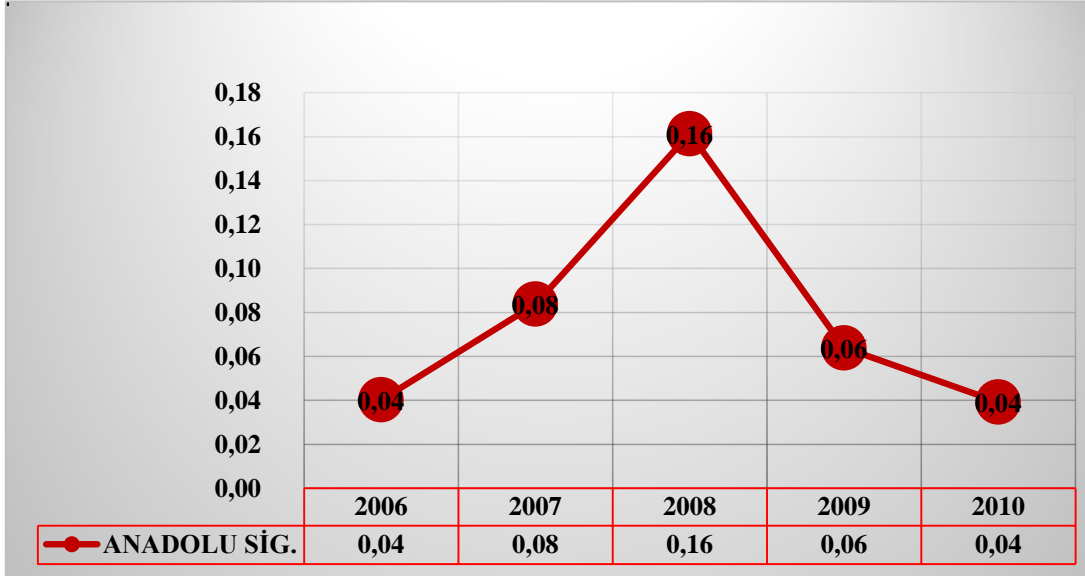
2000-2001 krizi vergi öncesi kar oranına bakıldığında tüm sigorta şirketlerinde kriz yılları ve sonrasında alınan prim tutarlarında artma olduğu görülmüştür. Örneğin Ak Sigorta şirketinde 2000 yılında (102.306.189 TL), 2001 yılında (148.435.614 TL) iken 2002 yılında (266.563.093) vb. örnekten de anlaşılacağı üzere sigorta şirketlerinde kriz sonrası oransal bazda düşmenin sebebi alınan primler değil vergi öncesi karda meydana gelen düşüşlerdir.

Sektör ortalamasının (0,20) olduğu vergi öncesi kar oranında Ray Sigorta 1998 yılında (0,00) ve 2003 yılında zararlar kapatarak karlılık konusunda riskli bir yapıda olduğunu göstermiştir. Anadolu Sigorta ve Ak Sigorta sektör ortalamasında yakın Güneş Sigorta da Ray Sigorta gibi karlılık konusunda risk taşıyan sigorta şirketi olarak dikkat çekmektedir.

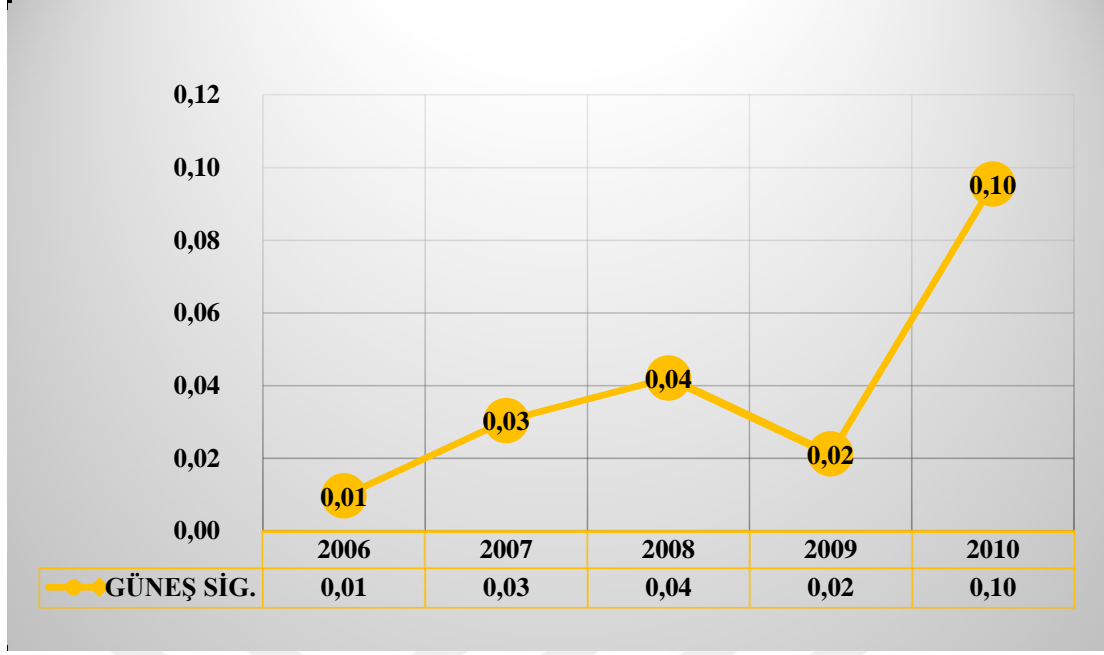
3.7.2.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

Şekil 3.96. Ak Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi

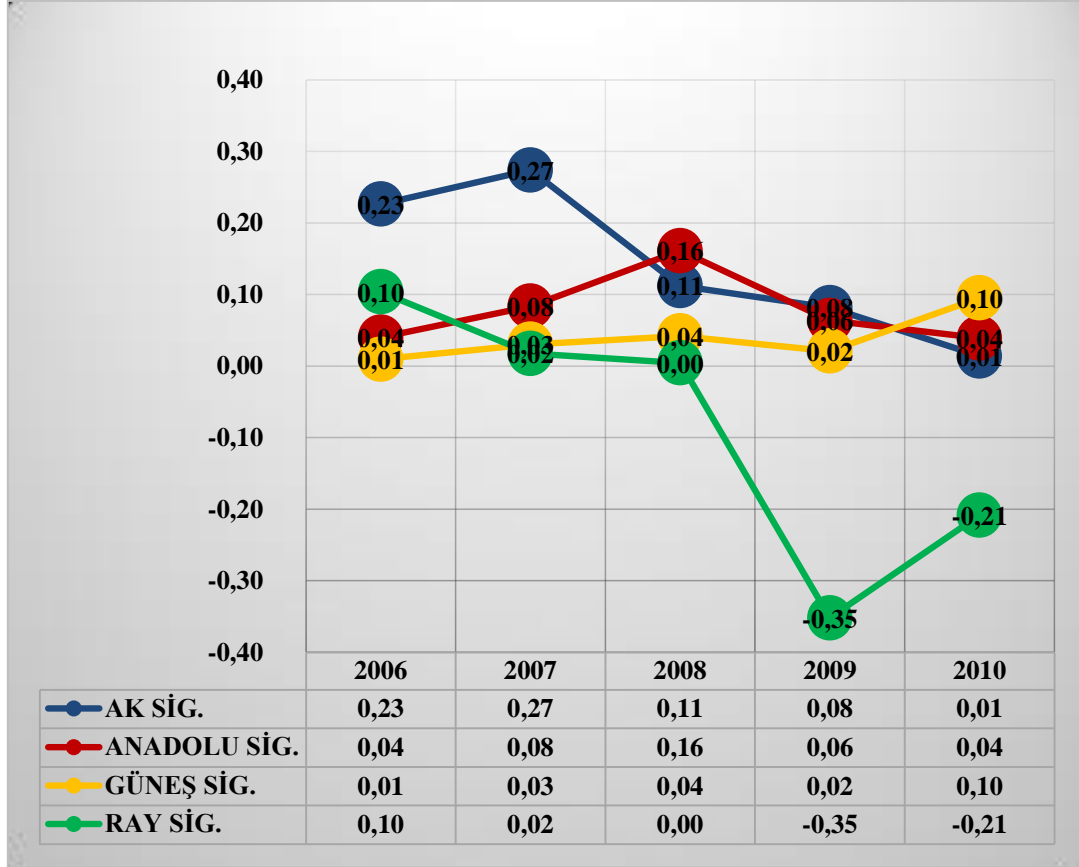
Şekil 3.97. Anadolu Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.98. Güneş Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.99. Anadolu Sigorta Vergi Öncesi Kar Oranı 2008 Krizi

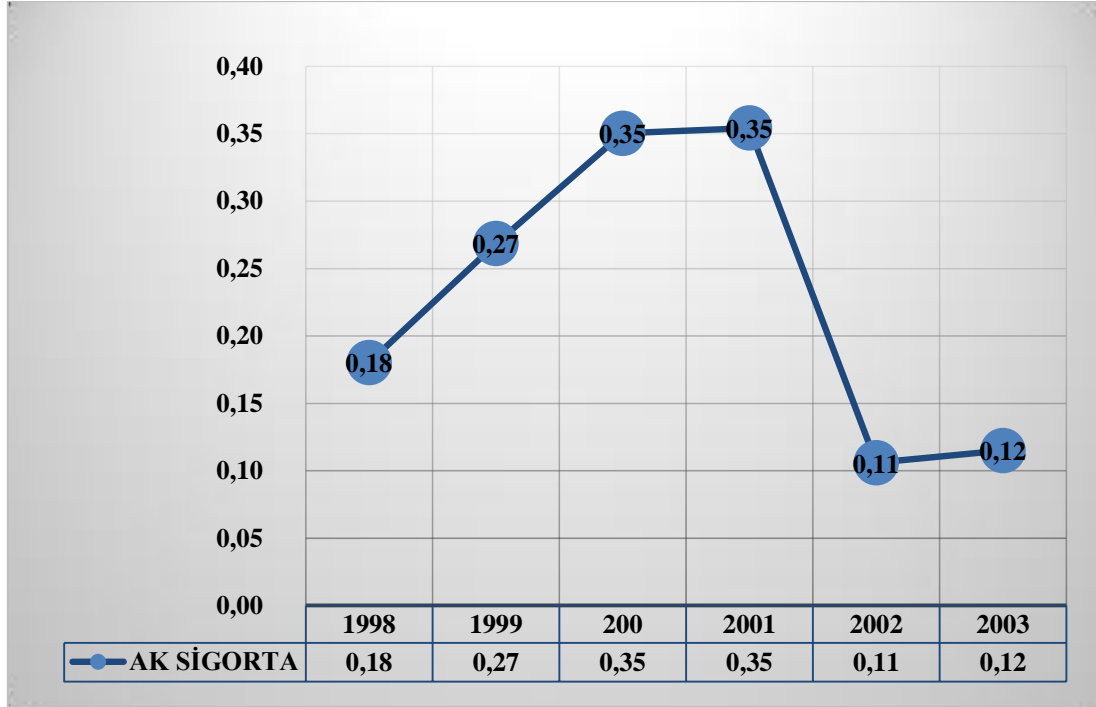
Şekil 3.100. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Vergi Öncesi Kar Oranı

2008 Mortgage krizinde Vök/Alınan Primler oranı incelendiğinde ray sigortanın 2008 ve sonraki süreçte zarar ettiği görülmekte oluşan zararın sektör ortalamasını (0,4)'lere düşürdüğü anlaşılmaktadır. Ray sigortanın 2008 ve sonrası döneminin hesaba katılmadığı sektör ortalaması ise (0,8) olarak hesaplanmıştır. Şirketlerin dalgalı ve özellikle Mortgage krizi sonrası dönemde ortalamanın altında kaldığı ve karlılık konusunda başarısız oldukları izlenmektedir.

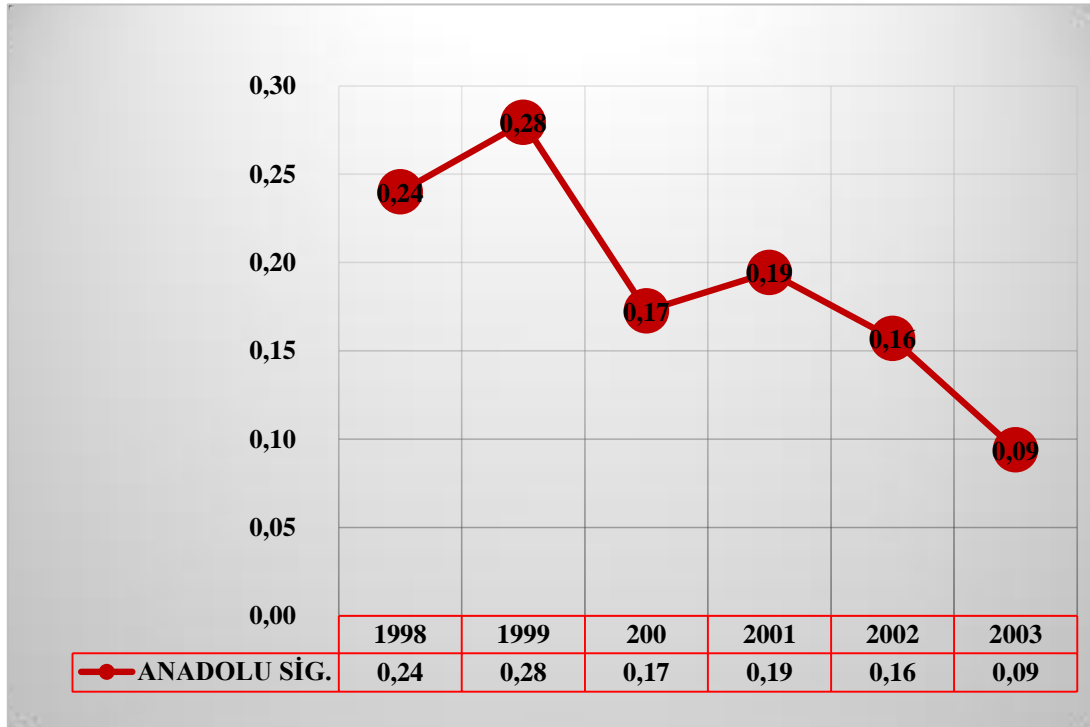
3.7.3 Mali Kar / Alınan Primler

Firmaların bilançolarında oluşan mali karın, alınan primlere bölünmesi suretiyle ölçülmektedir. Bu oran işletmelerde oluşan yatırım kalemlerinin karlılık durumunu göstermektedir. Oranın yüksek çıkması istenen bir durum olmakla birlikte diğer şirketlere göre yüksek olması onlarla kıyasla daha verimli bir yatırım portföyüne ulaşıldığı izlenimini ve bilgisini verir.

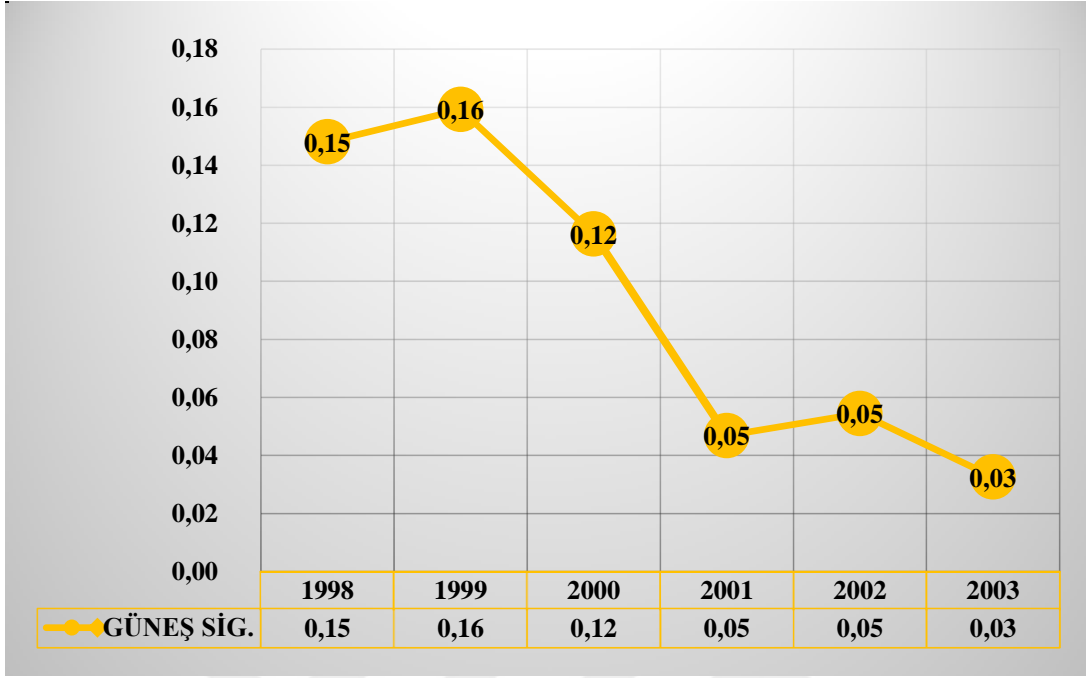
3.7.3.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

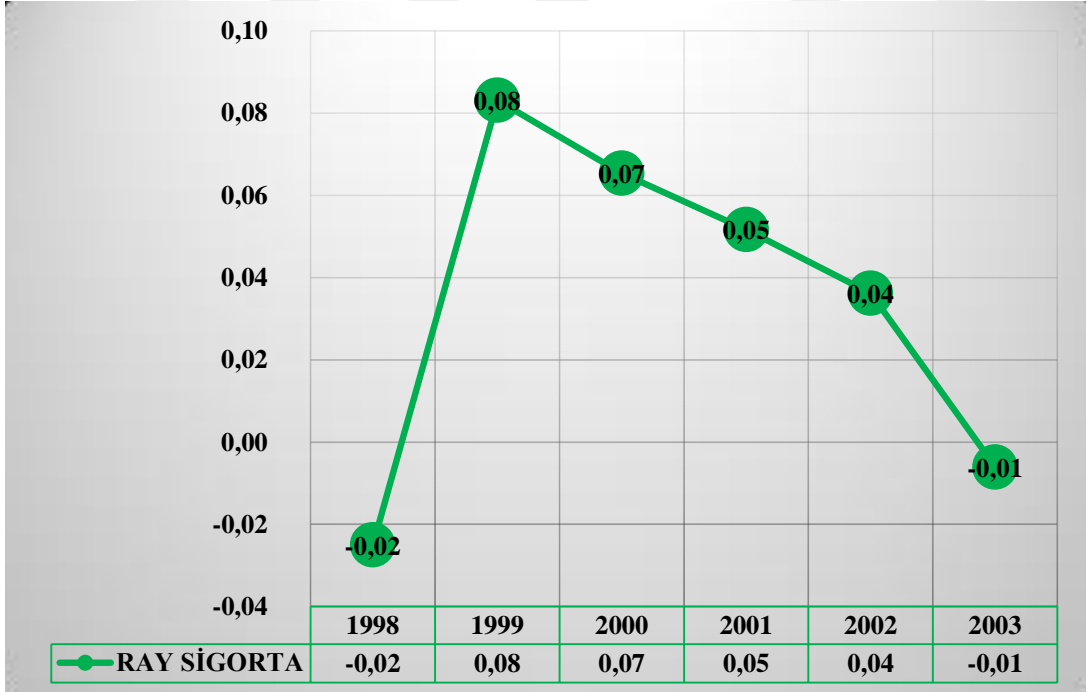
Şekil 3.101. Ak Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

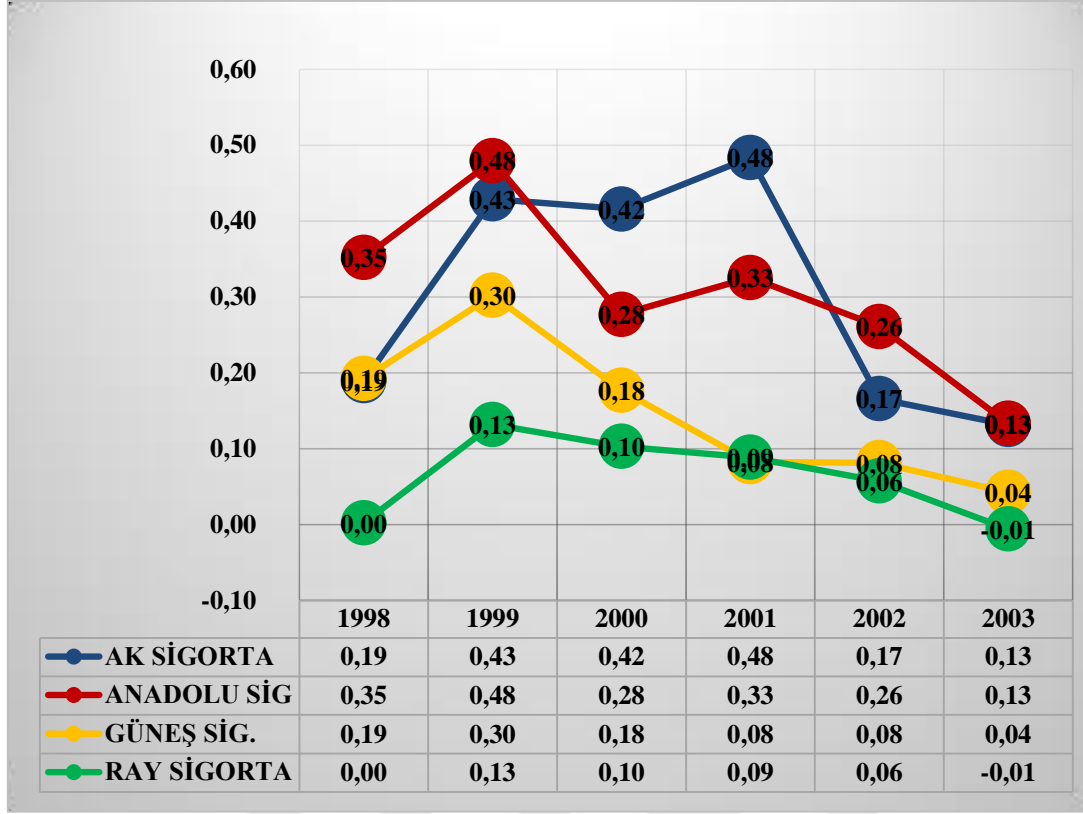
Şekil 3.102. Anadolu Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.103. Güneş Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

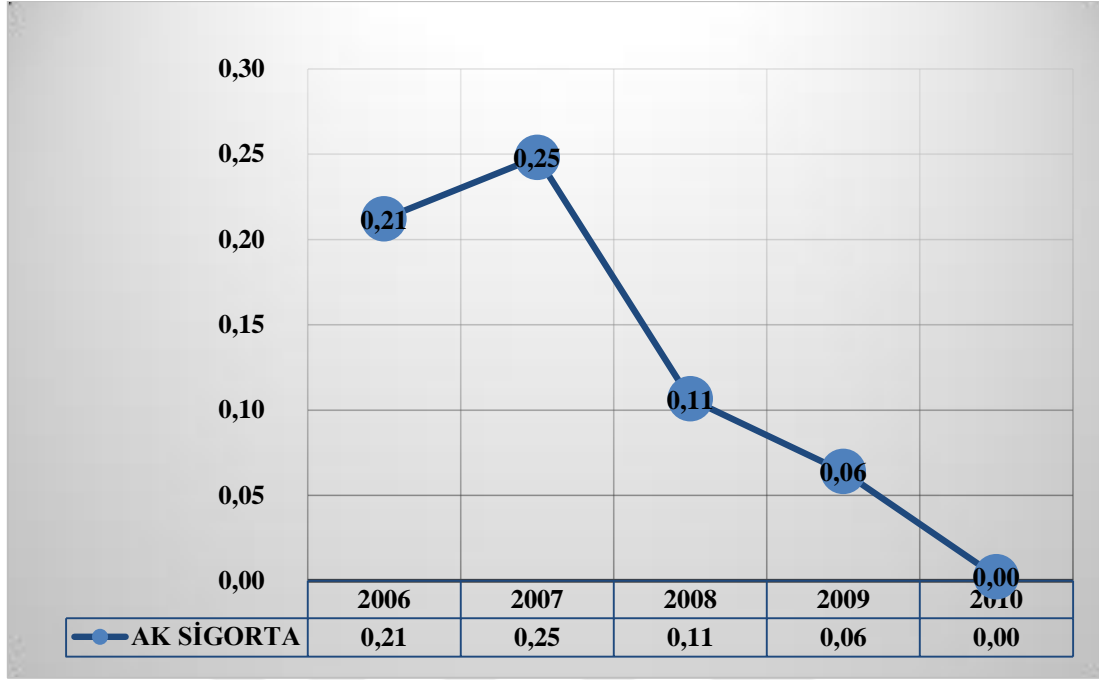
Şekil 3.104. Ray Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

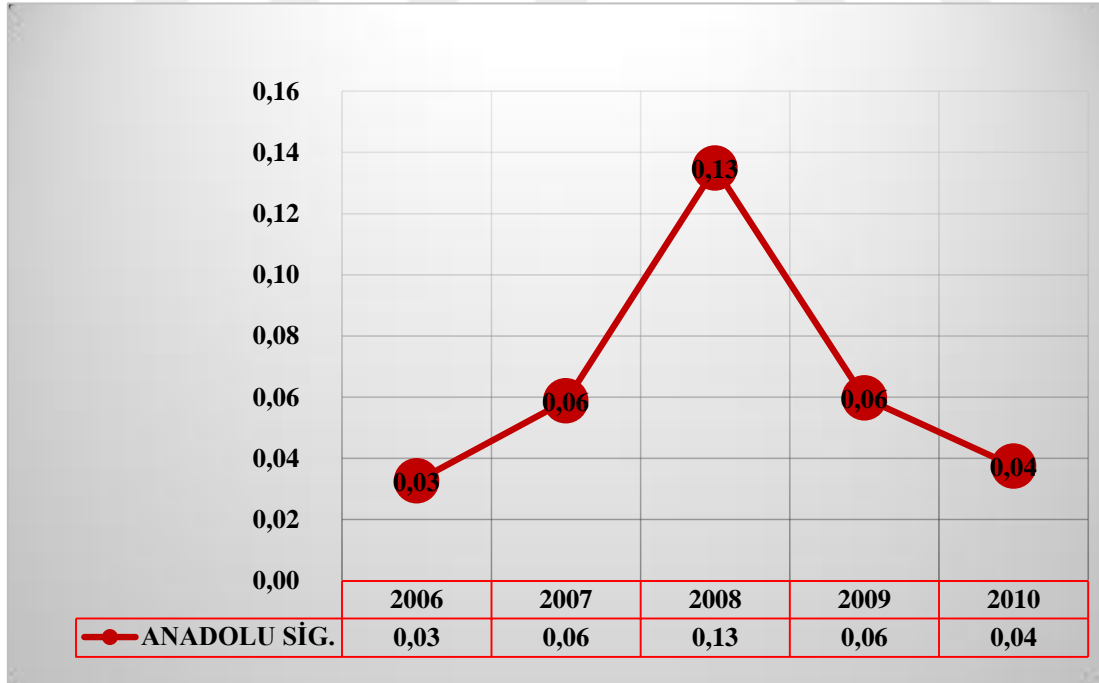
Şekil 3.105. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Mali Kar/ Alınan Primler Oranı

Sektör ortalamasının (0,20) olduğu mali kar / alınan primler oranında Ray Sigorta Vök/Alınan Primler oranında olduğu gibi sektör ortalamasının çok altında ve zararlar kapatılan yılların olduğu görülmektedir. Bir önceki analizde de belirttiğimiz gibi alınan prim tutarlarında yıllar itibari ile büyüme olduğu, sigortacılık faaliyetlerinde pozitif bir ilerlemenin kaydedildiği görülmektedir fakat karlılık noktasında 2000 - 2001 krizinden sonra düşüşler yaşanmıştır. Karlılıkta ortaya çıkan düşüşler şirketlerin uzun vadede yatırımcılara güvensizlik duygusu olarak geri döneceğinin bilinmesinde fayda vardır. Ak sigorta dalgalı yapısı ile güneş sigorta ise sektör ortalamasının altında seyretmesiyle mali kar oranında zayıf olduğu, Anadolu sigortanın ise 2010 yılı hariç sektör ortalamasını geçtiği ve diğer şirketlere göre daha dengeli bir seyir çizdiği görülmektedir.

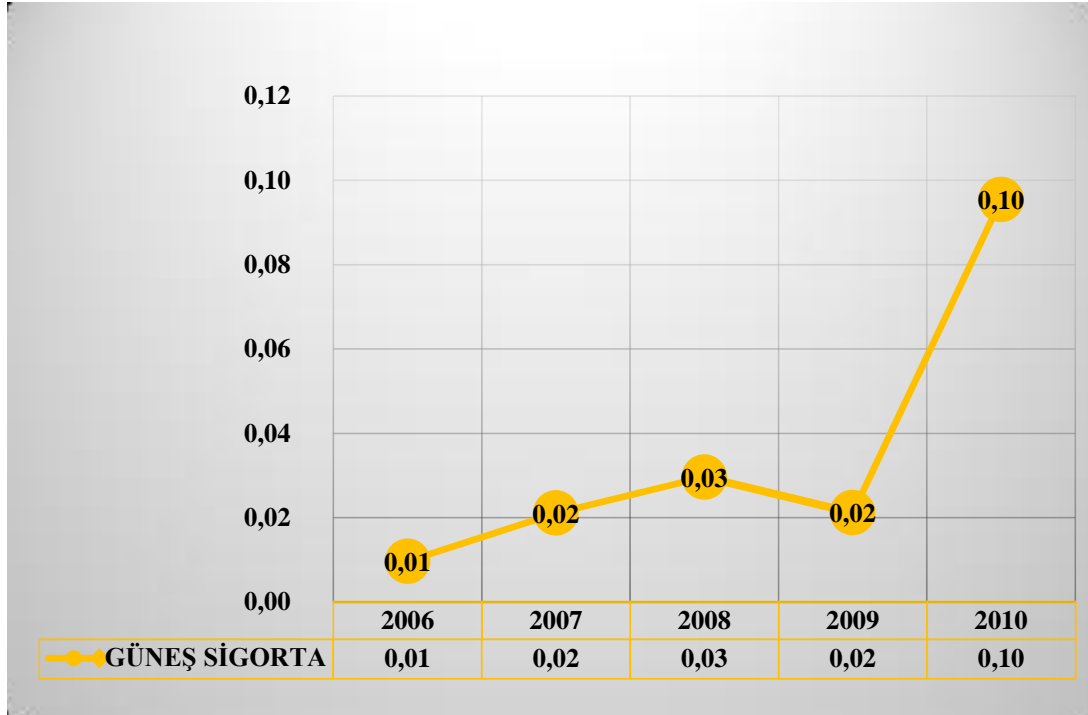
3.7.3.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

Şekil 3.106. Ak Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi

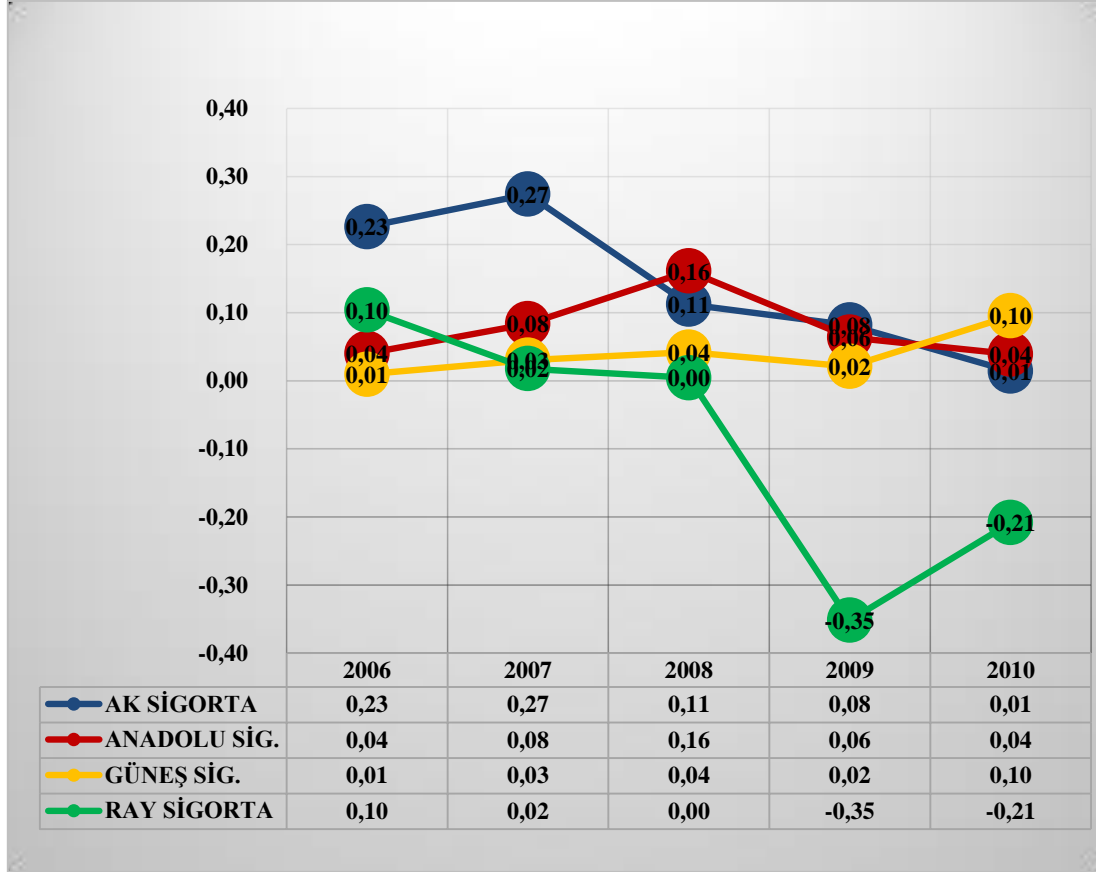
Şekil 3.107. Anadolu Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.108. Güneş Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.109. Ray Sigorta Mali Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi

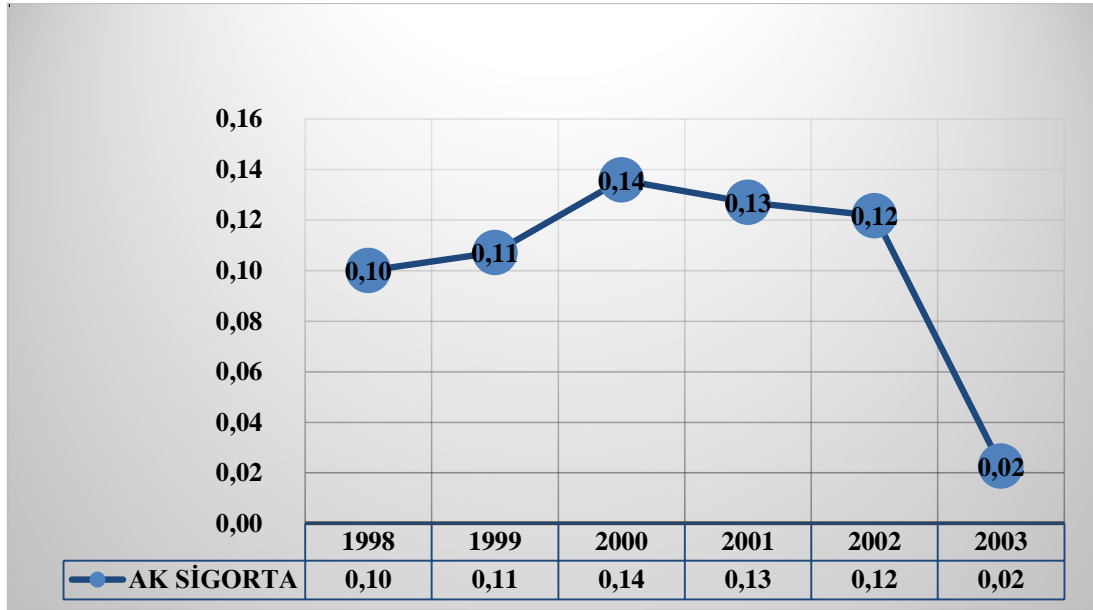
Şekil 3.110. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Mali Kar/ Alınan Primler Oranı

2008 Mortgage Krizin’de sektör ortalamasının (4,2) olduğu hesaplanmıştır. Ray Sigorta tüm yıllarda sektör ortalamasının altında hatta zarar eden görüntüsü ile güven vermemektedir. Ray sigortanın zarar ettiği 2009-2010 yılları çıkartıldığında oluşan ortalama (0,7)’dir. Bu ortalamaya baktığımızda Ak Sigorta’nın 2008 krizi sonrası ortalama altı kaldığı, Anadolu Sigortanın ve Güneş Sigortanın ise birkaç yıl hariç ortalama bandından aşağıda olduğu görülmektedir. Bu koşullar altında 4 şirketinde karlılığında sorunlar olduğu sigorta primlerinde oluşan artışın karlılıkta yakalanamadığını söyleyebiliriz.

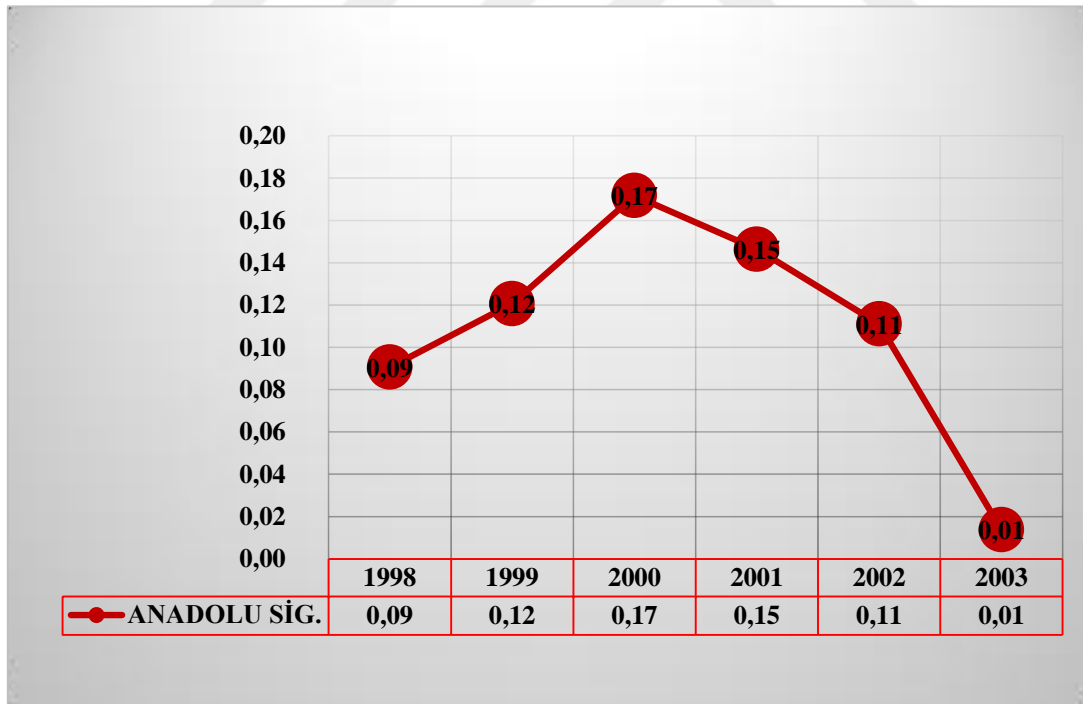
3.7.4 Teknik Kar / Alınan Primler

Sigorta şirketleri finansal analizinde kullanılan bir diğer karlılık oranı ise Teknik Kar / Alınan Primler oranıdır. Bahsi geçen oran şirketin faaliyet alanından doğan karlılığını vermektedir. Oranın yüksek çıkması ve sektör ortalamasından yüksek olması istenmektedir.

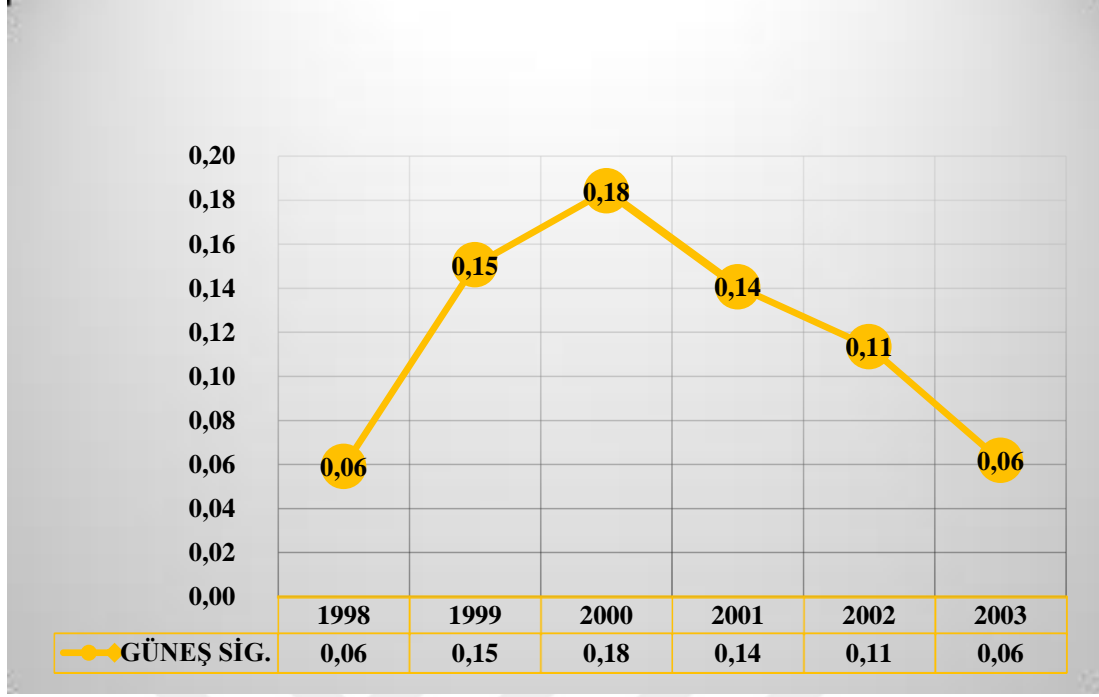
3.7.4.1 2000-2001 Krizi Açısından Değerlendirilmesi

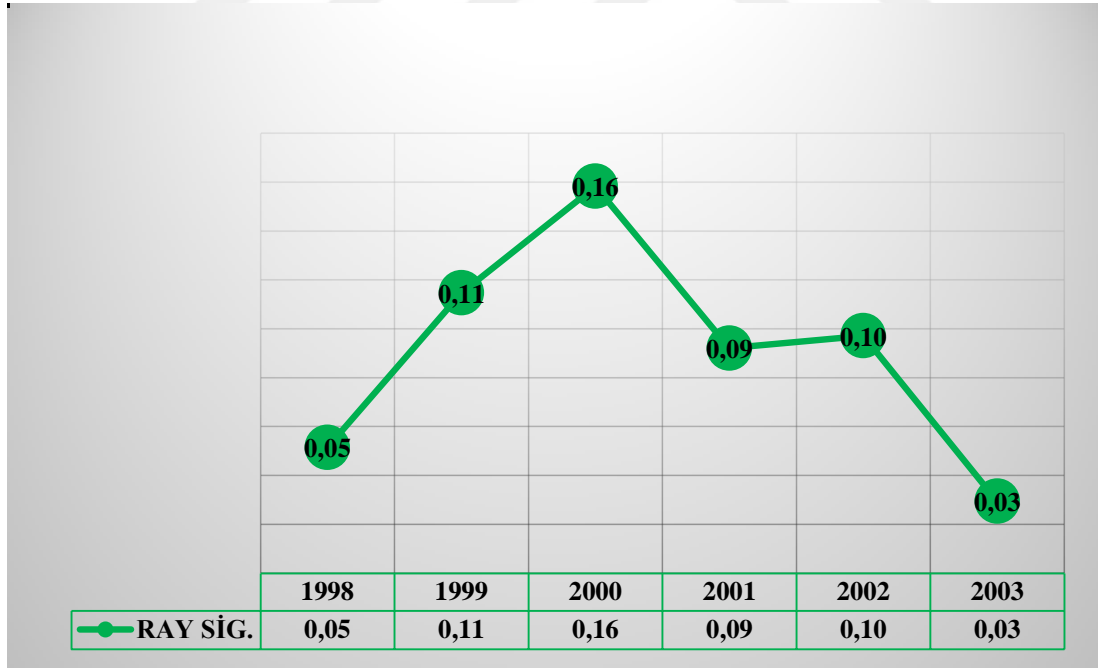
Şekil 3.111. Ak Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

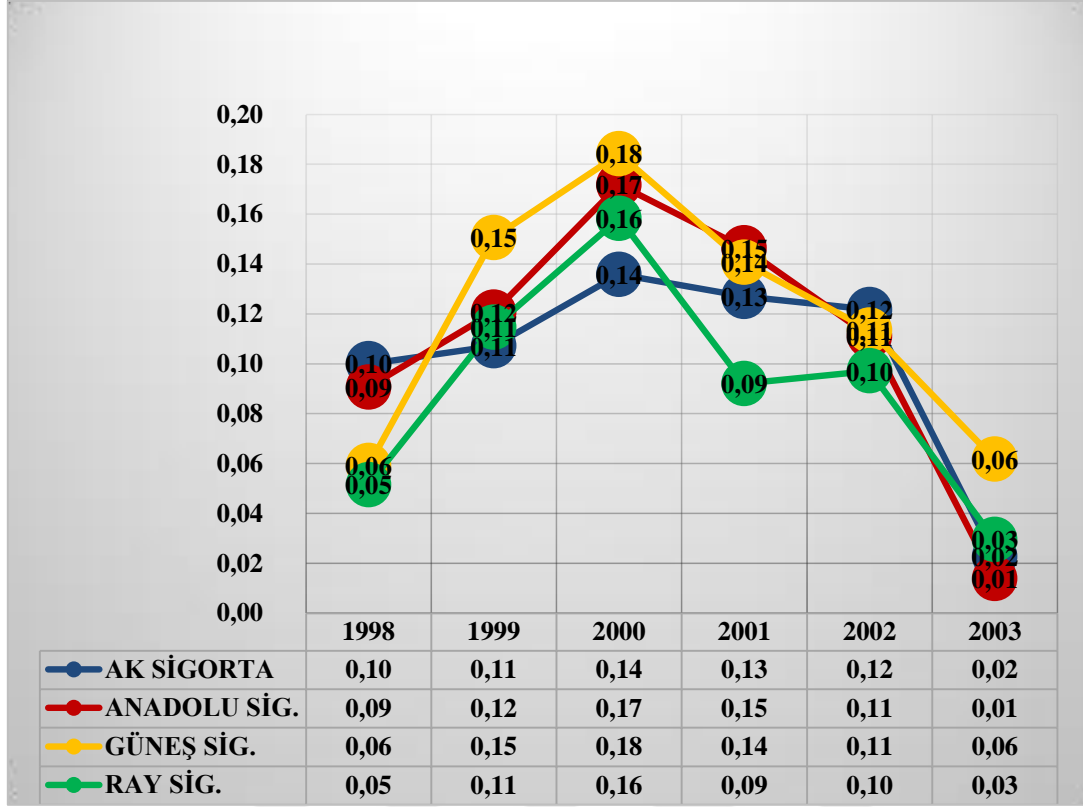
Şekil 3.112. Anadolu Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

Şekil 3.113. Güneş Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

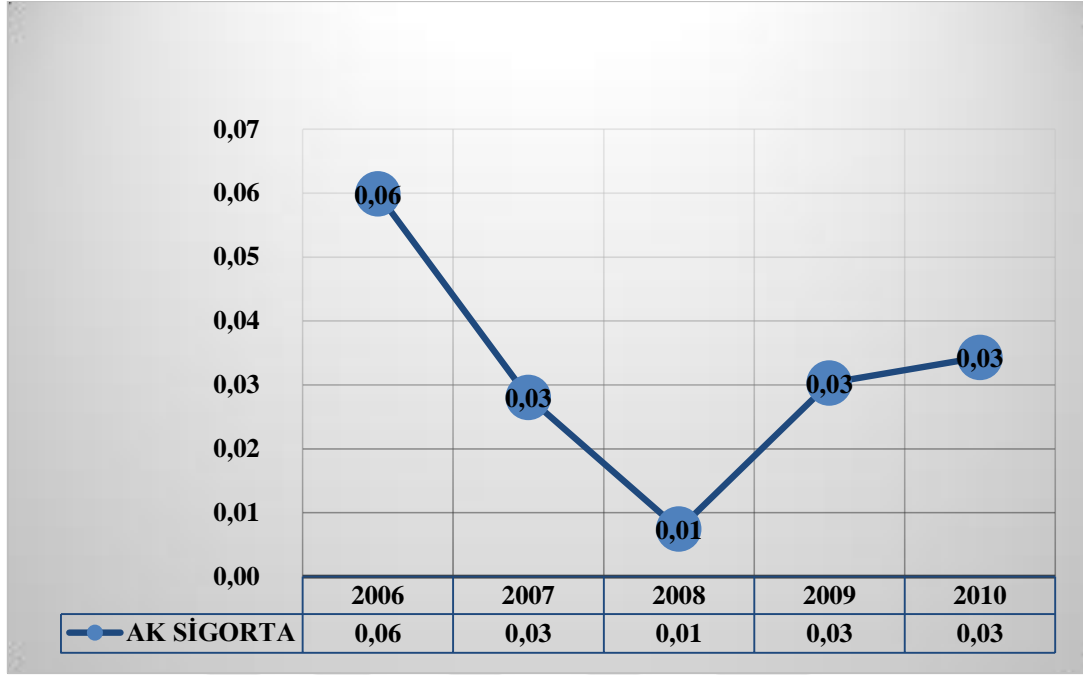
Şekil 3.114. Ray Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2000-2001 Krizi

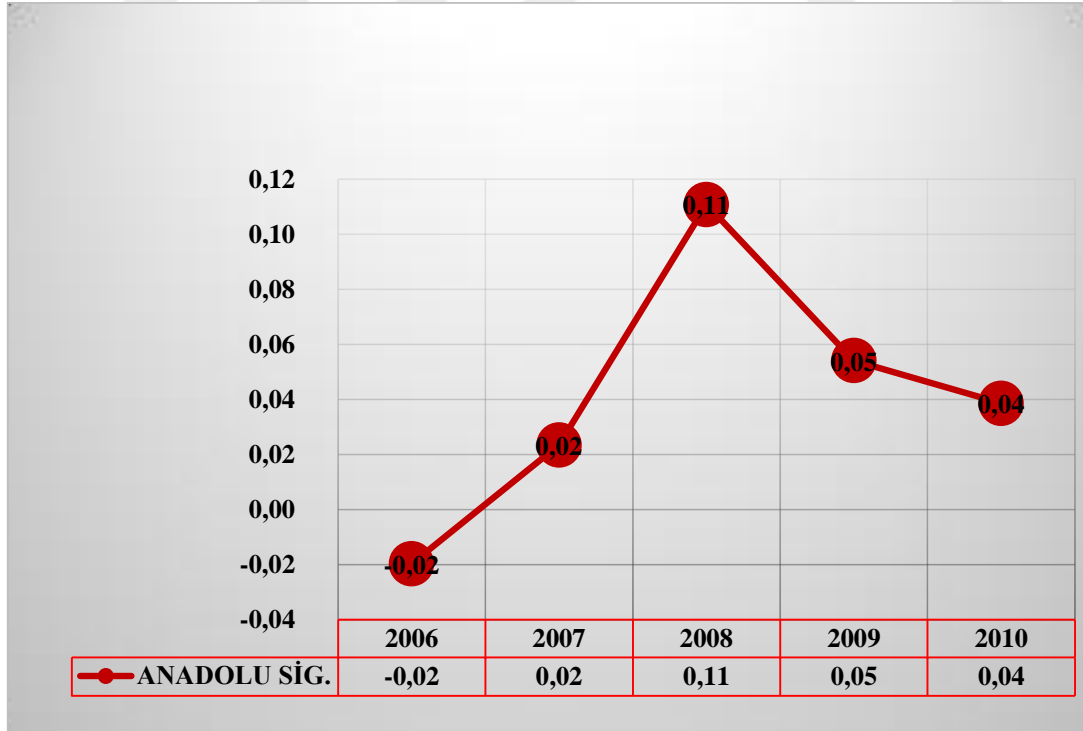
Şekil 3.115. 2000-2001 Krizi Sigorta Şirketleri Teknik Kar / Alınan Primler Oranı

2000-2001 krizi öncesi ve sonrası dönemde teknik kar/ alınan primler oranı analizinde sektör ortalamasının (0,10) olduğu hesaplanmaktadır. Ray sigorta şirketi tüm karlılık oranlarında olduğu gibi bu oranda da sektör ortalamasının altında kalmıştır. Karlılık anlamında ciddi finansal problemleri barındıran bir şirket olarak göze çarpmaktadır. Ak Sigorta, Anadolu Sigorta ve Güneş Sigorta da sektör ortalamasının altında olduğu yıllar olmakla birlikte genel itibari ile 1998-2000 süreci yükseliş, 2000-2003 süreci ise düşüş eğilimli olması bakımından benzer karakter göstermektedir.

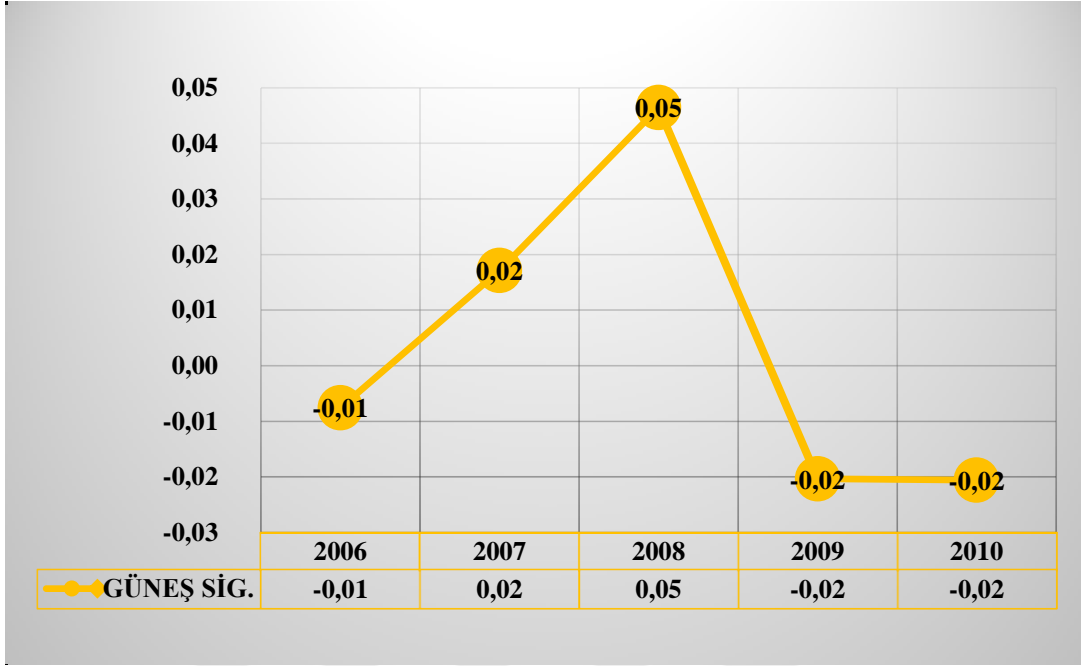
3.7.4.2 2008 Mortgage Krizi Açısından Değerlendirilmesi

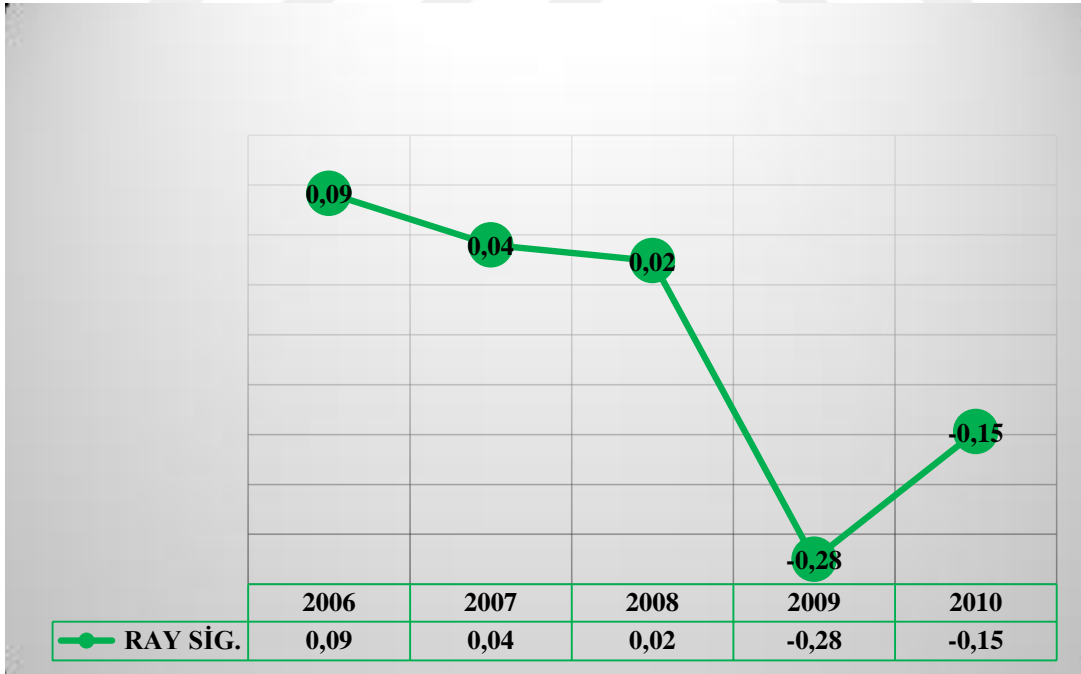
Şekil 3.116. Ak Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi

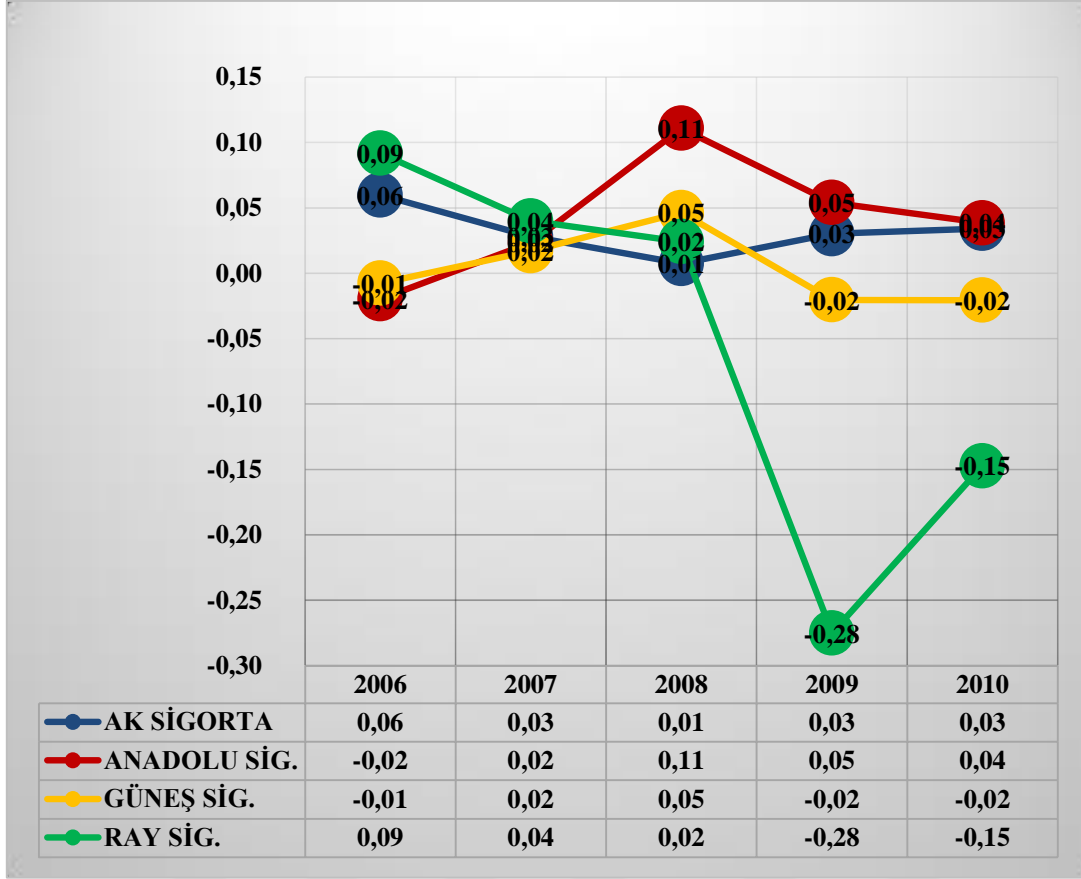
Şekil 3.117. Anadolu Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.118. Güneş Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Kriz

Şekil 3.119. Ray Sigorta Teknik Kar/ Alınan Primler Oranı 2008 Krizi

Şekil 3.120. 2008 Krizi Sigorta Şirketleri Teknik Kar / Alınan Primler Oranı

2008 Mortgage Krizi öncesi ve sonrası dönem Teknik Kar / Alınan Primler Oranına baktığımızda sektör ortalamasının (-0,5)'lerde olduğu görülmektedir. Ray sigortanın zarar açıkladığı 2009-2010 yılları çıkartıldığında oluşan ortalama ise (0,3) civarlarındadır. Bu oran baz alındığında bile sektör ortalamasının altında ve üstünde kalınan yılların varlığı gözden kaçmamaktadır. Teknik karlılık oranı konusunda da sigorta şirketleri 2000-2001 krizinde olduğu gibi güven vermemekte ve yatırımcı için riskli bir portföy tercihi durumundadır.

Karlılık oranlarını sigorta şirketleri açısından değerlendirecek olursak; dört sigorta şirketinde de esas faaliyet alanları olan sigortacılık prim kazançlarında artış olduğu (İstisnai birkaç yıl haricinde) görülmüştür. Alınan primlerde yıllar itibariyle oluşan yükselişin karlılığa yansımaması ve artan prim kazancına rağmen gider kalemlerinin düşürülememesi karlılığı negatif yönde etkilemiştir. Krizler bağlamında baktığımızda gerek 2000-2001 kriz süreci gerekse de 2008 Mortgage Krizi'nin

sigorta şirketlerine direk bir etkisinden söz edilememektedir. Oluşan negatif karlılık kriz harici gider kalemlerinde yükseliş sebebiyle oluşmaktadır.

3.8 Dikey Analiz Yöntemi

Dikey analizde bilanço ve gelir tablosunda yer alan kalemlerin toplam içindeki yüzdelik dilimleri gösterilir. Bu yöntemde mali tablolar içinde ortaya çıkan değişimler daha açık ve anlaşılabilir bir şekilde gerek şirket sahiplerine gerekse üçüncü kişilere sunulabilmektedir (Çetiner 2007: 14).

Dikey analizde tek dönem ait tablolardan kendi içinde oranlanması statik bir analiz türü olduğu göstermektedir. Fakat statik olan bu analiz yönetimi, dinamik yani birden fazla döneme ilişkin finansal tabloların karşılaştırılması suretiyle de sunabiliriz (Tenker ve Akdoğan 2001: 555).

Sigorta şirketlerine ait dikey analiz tabloları Ek-1' de sunulmuştur.

3.9 Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi) Yöntemi

Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi) Yöntemi; Bir işletmenin geçmiş dönemlerine ilişkin bilançolarında kalemlerdeki değişikliklerin saptanması ve incelenmesidir. Bilanço bir işletmenin belli bir tarihteki iktisadi varlıklarını ve borçlarını göstermektedir. Karşılaştırmalı bilançolar ise işletmenin farklı tarihlerdeki iktisadi varlıklarını, kaynaklarını sermayesini ve bunlarda oluşan artış veya azalışların izlendiği bir finansal tablo türüdür.

Bir işletmenin bilanço kalemlerinde şu nedenlerle değişiklikler olabilir;

- İşletmenin mali kar ve zararlar kapatması,
- İşletmeye yeni iktisadi varlıklar kazandırılması ve eldeki mali varlıkların satılması şeklinde varlık yapısında oluşan değişim,
- Borçların kapatılması ve mevcut borçların artması, borçların bilanço kalemleri arasında şekil yer değiştirmesi,
- Sermaye tutarında oluşan artış veya azalış vb.

İMKB'de işlem gören dört sigorta şirketine ait Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi) 2000-2001 Krizi ve 2008 Mortgage krizi yıllarını kapsayacak şekilde Ek-2 de tablolar halinde sunulmuştur.

EK-1 Dikey Analiz Yöntemine İlişkin Tablolar

EK-2 Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi) Yöntemine İlişkin Tablolar

EK-3 Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerinin Değerlendirilmesinde
Kullanılan Finansal Analiz Oranları

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ülkemizde görülen 2000-2001 ve ABD’de görülen ve ülkemizde de hissedilen 2008 Mortgage krizinin BİST’de 1998-2010 sürecinde kesintisiz işlem gören 4 sigorta şirketi üzerinde Sermaye Yeterliğine İlişkin Rasyolar, Aktif Kalitesi ve Likiditeye İlişkin Rasyolar, Faaliyet Rasyoları ve Karlılık Rasyoları bakımından incelediğimizde ortaya çıkan sonuç;

Sermaye Yeterliğine İlişkin Rasyolar;

2000-2001 Krizinde Alınan Primler Öz Kaynak Oranı, Özkaynak/Aktif Toplamı Oranı, Öz Kaynaklar Teknik Karşılıklar Oranı incelendiğinde krizin sigorta şirketleri üzerinde ciddi bir etkisine rastlanmamıştır. İncelenen şirketler içinde sermaye yapısı en güçlü şirketin Ak Sigorta en zayıf şirketin ise Ray sigorta Şirketi olduğu göze çarpmaktadır.

2008 Mortgage krizinin de Alınan Primler Öz Kaynak Oranı, Özkaynak/Aktif Toplamı Oranı incelendiğinde, krizin etkisi görülmemekte olup aynı krizin Öz Kaynaklar Teknik Karşılıklar Oranına etkili olduğu görülmüştür. Burada firmalarda oluşan dalgalanmalar Ak Sigortada, Anadolu Sigorta, Güneş Sigorta da düşüş yaşanırken diğer şirketlere göre daha düşük oranlıda olsa 2008 yılında Ray Sigortada artış gözlenmiştir. 2008 yılında ortaya çıkan düşüşlerin şirketlerin öz kaynaklarında ortaya çıkan azalmalardan kaynaklandığı mali tablolarda görülmektedir.

Aktif ve Likiditeye İlişkin Rasyolar;

2000-2001 Krizinde Likit Aktifler/Aktif Toplamı Oranına baktığımızda kriz yıllarında sigorta şirketlerinde düşüş seyri gözlenmiş sonraki yıllarda ise düşüş oranına yakın seyretmiştir. Likidite Oranına baktığımızda şirketlerin borç ödeme kapasitelerinin Ak Sigorta ve Güneş Sigorta şirketinde kriz sonrası dönemde 1 oranının altına indiği, Ray Sigorta’da kısmı düşüş ve Anadolu Sigorta’da ise kriz yıllarında likidite oranında artış olmuş, kriz sonrası 2002 yılında 1 oranını altına indiği görülse de kısa süreli bir düşüş olarak göze çarpmaktadır. Cari Oran’a baktığımızda dalgalı bir seyir izleyen şirketlerin varlığı görülmektedir. Bu durumda krizin direk etkisinden söz edilememektedir. Prim ve Reasürans Alacakları/ Aktif

Toplamı Oranının düşük olması istenirken, 2000-2001 krizinde küçük çaplı bir olumsuz yükseliş gözlenmektedir. Bu yükseliş 0,05-0,10 puan bandında ve makul kabul edilebilecek bir dalgalanmadır. 2000-2001 Krizinin aktif ve likidite oranlarına direk etkisinden söz edilememektedir.

2008 Mortgage krizinde Likit Aktifler/Aktif Toplamı Oranı, Likidite Oranı, Cari Oran ve Prim ve Reasürans Alacakları/ Aktif Toplamı Oranında ciddi bir düşüşün yaşanmamış olması ve bazı şirketlerde pozitif seyirlerin bile görülmesi 2008 Mortgage krizinin Likidite oranlarını etkilemediğini göstermektedir.

Faaliyet Rasyoları;

2000-2001 krizinde sigorta şirketlerin ana gider kalemi olan Tazminat Tediye Oranına baktığımızda 5 yıllık süreçte çok küçük pozitif veya negatif dalgalanmalar görülmüştür. Oranın krizi hissetmediği görülmüştür.

2008 Mortgage Krizi de 2001 krizinden farksız olmakla birlikte krizin etkisinden söz edecek bir değişim olmamıştır.

Karlılık Oranları;

2000-2001 Krizi Karlılık oranlarından biri olan Hasar Prim Oranında Ak Sigorta ve Güneş Sigorta negatif etkilenirken Anadolu Sigorta ve Ray Sigortada kriz etkisi görülmemektedir. Vök Oranında 2000-2001 krizine bakıldığında alınan primlerde kriz yılları dâhil artış olduğu görülmekle birlikte, vergi öncesi karlılıklarda ki azalış kriz yılları sonrasında (2002-2003) düşüşe neden olmuştur. Mali Kar /Alınan Primle Oranında dalgalı bir seyir izlenmiş ve kriz yıllarında ciddi bir düşüş görülmemektedir. Yüksek çıkması makul görülen Teknik Kar/ Alınan Primler oranında kriz yıllarında yükselen karlılık, kriz sonrası yıllarda tüm sigorta şirketlerinde aynı çizgiyle düşmüştür.

2008 Mortgage Krizi Hasar Prim Oranında Vök Oranında Mali Kar/Alınan Primler Oranında ve Teknik Kar/Alınan Primler Oranında krizin etkisinden bahsedilecek bir dalgalanma olmamıştır.

Sigorta Şirketleri için önemli kabul görmüş oranların incelenmesi neticesinde gerek 2000-2001 Krizi, gerekse 2008 Mortgage Krizinde direk bir kriz hali, krizin

getirdiği çöküntü durumu ve bahsi geçen Şirketleri maddi açıdan zor durumda bırakacak büyüklükte bir etkiden bahsetmek mümkün değildir. Dalgalanmaların olduğu, düşüşün olduğu oranların da kısa sürede toparlanma trendine girdiği ve krizin kalıcı hasara yol amadığı görülmüştür.

KAYNAKLAR

- AKARSU Ümit, 1989 Sonrası Yaşanan Ekonomik Krizlerde Kayıt Dışı Ekonomi: Türkiye Değerlendirmesi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale 2015.
- AKBAY Oktay Salih, “Sigortacılığın Tarihçesi”, (Ed. Feridun KAYA), SİGORTACILIK, Beta Yayınları, İstanbul, s.(43-53).
- AKMAN Vedat (1998) “Modern Dünyadaki en Büyük Ekonomik Kriz”. İstanbul: Rota Yayınları
- AKTAN Can Coşkun ve ŞEN Hüseyin (2001) Ekonomik Kriz: Nedenler ve Çözüm Önerileri. Yeni Türkiye Dergisi-Ekonomik Kriz Özel Sayısı 42: 1225-1230
- AKSİGORTA- Sigortacılığın Temel Bilgileri (1997)
- AKPINAR Özgür ve KULİL Orhan “Mühendislik Sigortaları”, (Erdem KIRKBEŞOĞLU), Risk Yönetimi Ve Sigortacılık, Ankara: Gazi Kitabevi (2014) S. (397-457)
- ALTINTAŞ Halil (2004). Bankacılık Krizleri, Nedenleri Ve Ekonomik Maliyetleri. Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi Sayı :22
- AYDOĞUŞ İsmail ve ÖZTÜRKLER Harun (2006). Türkiye’de cari işlemler Açığı Sorununun Analizi. Ankara: Gazi Kitabevi
- BALATAN Zeynep ve COŞKUN Sevil Yaprak.(2009) Küresel Mali Krizin Bankacılık Sektörüne Etkileri Ve Türk Bankacılık Sektörünün Veri Zarflama Analizi İle Bilançoya Dayalı Malı Etkinlik Analizi. Ege Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme Bölümü- 12. İktisat Öğrencileri Kongresi. Sayfa 8/18- İzmir. (Erişim tarihi 16.05.2016)
- BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI SİGORTA DENETLEME KURULU (2014). Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor.
- BÖLÜKBAŞI Ayşe ve PAMUKÇU Baturalp (2009) Sigortanın Temel Prensipleri. İstanbul: Türkmen Kitabevi

- BUSTELO Pablo (2000). Novelties of Financial Crisis in the 1990's and the Search for New İndicators. Madrid-İspanya
- ÇARIKÇI H. İlker ve TİTİZ İsmet (2001) Krizlerin İşletmeler Üzerindeki Etkileri Ve Küçük İşletme Yöneticilerinin Kriz Dönemine Yönelik Stratejik Düşünce Ve Analizleri. Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi 2: 203-218.
- ÇİPİL Mahir (2008) Risk Yönetimi Ve Sigorta. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım
- ÇİPİL Mahir (2011) Sigorta. İstanbul: Optimist yayın ve Dağıtım
- DELİCE Güven (2003) Finansal Krizler: Teorik Ve Tarihsel Bir Perspektif. Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi. 20: 57-81.
- DEMİR Mehmet ve ALPAN Nesrin (2012). Finansal Tabloların Hazırlanması Ve Analizi ders Notları. Sivas
- DURGUN Ayşe “Ekonomik Krizlerin Turizm Sektörüne Etkileri 2008 Küresel Krizinin Antalya Konaklama İşletmelerine Etkilerinin Analizi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Doktora Tezi. Isparta 2010
- EDWARDS Sebastian (2001). Does the Current Account Matter? . University of Chicago Press (<http://www.nber.org/chapters/c10633>)
- EGİLMEZ Mahhi
- ERALP Anıl (2008) Hayat Sigortası ve Gelir Esnekliği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- EVİRGEN Duygu (2004) . Arjantin Krizinin Nedenleri - Sonuçları Ve Türkiye Karşılaştırması. Mevzuat Dergisi 2004:yıl 7 sayı :77
- GENÇTÜRK Mehmet (2008). İşletmelerin Finansman Kararlarına Finansal Krizlerin Etkileri. Bursa: Ekin Yayınevi.
- GÖK Sibel (2010) Ekonomik Krizin Çalışanlar Üzerinde Etkisi. İstanbul: Beta Basım Yayım
- GÜMÜŞ Sefer ve UZUN Muhammet Suat (2012). Türk Sigorta Sektörünün Analizi ve Banka Kaynaklı Sigorta Pazarlaması. İstanbul: Hiperlink Yayınları

- GÜVEL Alper Enver ve GÜVEL Afitap Öndaş (2002). Sigortacılık. Ankara: Seçkin Yayıncılık A.Ş.
- HACIHASANOGLU Burçin (2005). Meksika 1994 ve Arjantin 2001-2002 Krizlerinin Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye İçin Önemi. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) Piyasalar Genel Müdürlüğü Uzmanlık Yeterlilik Tezi Ankara
- HOGGARTH Glenn ve VİCTORİA Saporta (2001) Costs Of Banking System Instability: Some Empirical Evidence. Bank Of England Working Paper, No:144-2001
- KANSU Aydan (2006) Döviz Kuru Sistemleri Ve Döviz Krizleri- Türkiye 1994 Ve 2001 Krizleri. İstanbul: Güncel Yayıncılık
- KARABIYIK Lale Erdem (2001) Türkiye’de Finans Tarihi. Bursa : Vipaş Yayınevi
- KARACAN Sami, “Sigorta İşletmelerinde Dönem Sonu İşlemleri ve Finansal Tablolar”, (Ed. Suphi ASLANOGLU), Banka Sigorta Muhasebesi. Anadolu Üniversitesi Yayınları Eskişehir: 2013- s. 224/245
- KARAMAN Davut (2011). “Sigorta ve Risk Kavramı”, (Ed. Feridun KAYA), Sigortacılık, Beta Yayınları, İstanbul, s.(7-18).
- KAYA Feridun (Ed.) (2011) Sigortacılık. İstanbul: Beta Basım Yayın
- KAYADELEN İbrahim. Ekonomik Krizler ve ABD 2007 Krizi Sonrası Ülkelerin Borsa Performansları Üzerine Bir Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İzmir 2012.
- KAZGAN Gülten (2001) “Küreselleşmiş Dünyada Küreselleşen Türkiye’nin Krizleri” İktisat Aylık Dergisi Sayı: 410-411. İstanbul: İFMC Yayınları
- KIRKBEŞOĞLU Erdem (Ed.) (2014) Risk Yönetimi Ve Sigortacılık, Ankara: Gazi Kitabevi
- LESTANO, JACOBS Jan and KUPER Gerald H. 2003). Indicators of Financial Crises Do Work! An Early-Warning System for Six Asian Countries. Department of Economics, University of Groningen.

MİNSKİN Frederic S. (1999) Lesson From The Asian Crisis.

(<https://www0.gsb.columbia.edu/faculty/fmishkin/PDFpapers/w7102.pdf>)

Erişim Tarihi:12.04.2016

ORHANER Emine (2013). Sigortacılık, Ankara: Siyasal Kitabevi

ÖZTÜRK Mustafa Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımları ve Ekonomik Krizler (2000-2010). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Politikası Bilim Dalı. İstanbul 2010

ÖNİŞ Ziya, "Neoliberal Küreselleşmenin Sınırları: Türkiye Açısından Arjantin Krizi Ve IMF'ye Karşılaştırmalı Bir Bakış" , (A.H KÖSE - F. ŞENSES - E. YELDAN), İktisadi Kalkınma, Kriz Ve İstikrar, İletişim Yayınları İstanbul, s. 2003: 505-532.

ÖNİŞ Ziya ve AYSAN Ahmet Faruk (2000) Neoliberal globalisation, the nationstate and financial crises in the semi-periphery: A comparative analysis, Third World Quarterly 21:1 (119-139) (Link : <http://dx.doi.org/10.1080/01436590013260>) (Erişim Tarihi 12.05.2016)

ÖZBOLAT Murat (2007). Temel Sigortacılık, Ankara: Seçkin Yayıncılık

SEVİM Cüneyt (2012) Öncü Göstergeler Yaklaşımına Göre Finansal Krizler Ve Türkiye Örneği. Bankacılık Düzenleme ve Denetim Kurumu. Ankara

ŞAHİN Gülçin (2014). Sigorta Sektöründe Ücret Yönetiminin İşten Ayrılma Üzerindeki Etkisi ve İstanbul İlinde Bir Araştırma. Beykent Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü. İstanbul.

TOBB, Banka Ve Sigorta Sektörleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu, (1996) Ankara: Tisamat Basım

TURGAN Erdem (2013) 2008 Krizinin Avrupa Birliği Etkisi Ve Krizleri Önlemeye Yönelik Geliştirilen Mekanizmalar. AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2013, Cilt:13, Yıl:13, Sayı:1, 13: 219-255

- UĞUR Suat (2004) Özel Emeklilik Türleri Ve Bireysel Emeklilik. Çimento İşveren Dergisi (4:14-18)
- URALCAN Şebnem (2011).Temel Sigorta Bilgileri Ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi. İstanbul: Hiperlink Yayınları
- YASLIDAĞ Beyhan (2014).Sigortacılık-Sigorta Aracıları ve Sigorta İşlemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık A.Ş.
- YAY Gülsün Gürkan (2001) 1990'lı Yıllardaki Finansal Krizler Ve Türkiye Krizi. Yeni Türkiye Ekonomik Kriz Özel Sayısı II, 42: 1234-1248.
- YAY Turan, YAY Gülsün Gürkan ve YILMAZ Ensar. Küreselleşme Sürecinde Finansal krizler ve Finansal Düzenlemeler. İstanbul Ticaret Odası Yayınları 2001 -47
- YELDAN Erinç (2005). Dış Borçların İdaresi ve Arjantin Dersleri. Bilkent Üniversitesi. Ankara
- YILMAZ Tayfun (2010) Sigorta Sektöründe Rasyo Analizi Yöntemi İle Finansal Yapının Değerlendirilmesi ve İmkb'de İşlem Gören Sigorta Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Isparta
- YOLCU Halil (2009). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Sigorta Sektörü. İstanbul: Avcıol Basım Yayın

Web Adresleri

Asyatürksigorta.com

(<http://www.asyaturksigorta.com/index.php/tr/sigortacilik/duenyadasigortacilik>) 24.03.2016

Acikders.org.tr

(http://www.acikders.org.tr/pluginfile.php/2551/mod_resource/content/3/Sigorta_%C5%9Eirketleri.pdf) (11.03.2016)

Dw.com (<http://www.dw.com/tr/5-soruda-brezilya-krizi/a-19197828>) (30.05.2016)

Ekodialog.com (http://www.ekodialog.com/konular/imf_3.html) (01.06.2016)

Garanti Emeklilik (<https://www.garantiemeklilik.com.tr/bireysel-emeklilik-devlet-katkisi.aspx>). (01.03.2016)

Güneş Sigorta . (<https://www.gunessigorta.com.tr/dunyada-sigortacilik/ai-1800-181-447-460.aspx>) (28.03.2016)

Hazine Müsteşarlığı. (<https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=247&cid=28&nm=43>) (08.12.2015)

İktisadi. Org (<http://www.iktisadi.org/2000-2001-turkiye-ekonomik-krizi-analizi.html>) (04.06.2016)

Mevzuat Dergisi. (<http://www.mevzuatdergisi.com/2004/05a/04.htm>) Erişim Tarihi: 25.05.2016

Ntv.com (<http://arsiv.ntv.com.tr/news/66056.asp>) (30.05.2016)

Sinestezi.wordpress.com (<https://sinestezi.wordpress.com/2009/04/04/turkiye-de-ekonomik-krizler-1994-1998-1999-ve-2001-krizleri/>) (05.06.2016)

Turkiyebrezilya.Com (<http://www.turkiyebrezilya.com/brezilya-para-biriminde-reale-gecisin-yirminci-yilini-kutluyor-3767.html>) (30.05.2016)

Türkiye Expertiz Hizmetleri Lim. Şti .(<http://www.trete.com.tr/sigortagentar.html>) (15.12.2015)

Türkiye Sigorta Birliği. (<http://www.tsb.org.tr/sigortanin-tarihi.aspx?pageID=438>) (03.12.2015)

Türkiye Sigorta Birliği. (<http://www.tsb.org.tr/kumes-hayvanlari-hayat-sigortasi-genel-sartlari-.aspx?pageID=549>) (15.03.2016)

Türkiye Sigorta Birliği.(<http://www.tsb.org.tr/deniz-yolu-yolcu-tasimaciligi-zorunlu-mali-sorumluluk-sigortasi-genel-sartlari.aspx?pageID=473>) (11.03.2016)

Resmi Gazete (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm>) (15.03.2016)

Reitix.com . (http://www.reitix.com/Makaleler/Cumhuriyet-Doneminde-Sigortacilik/ID=3685) (05.12.2015)

Reitix.com . (http://www.reitix.com/Makaleler/Tarim-Sigortasi-Branslari/ID=4480) (11.03.2016)

Okanacar.com. (http://www.okanacar.com/2012/12/turkiye-ekonomisinde-2000-2001-yillar.html (08.06.2016)

Web.tarsim.gov.tr(https://web.tarsim.gov.tr/havuz/subpage?_key_=6D7415BE31795E0576A7CE18FEDB4F2E533396I6EJ898URC8A0Z54Z54ZFQ017062015) (11.03.2016)

YatırımYapıyorum.Gov.Tr (http://www.yatirimyapiyorum.gov.tr/yatirim-ara%C3%A7lari/emeklilik-planlama/bireysel-emeklilik-sistemi%E2%80%99nin-ozellikleri.aspx) (04.03.2015)

EKLER

EK-1 Dikey Analiz Yöntemine İlişkin Tablolar

EK-2 Karşılaştırmalı Tablolar (Yatay) Analizi

**EK-3 Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerinin
Değerlendirilmesinde Kullanılan Finansal Analiz Oranları**

DİKEY ANALİZ AK SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ							DİKEY ANALİZ AK SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ						
AKTİFLER	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	NAKİT DEĞERLER (KASA+BANKA)	1.753.506	36.748.498	40.427.180	56.289.336	47.949.931	38.253.093	3,94%	32,41%	24,67%	21,95%	15,61%	8,66%
	MENKUL DEĞERLER CÜZDANI	25.495.993	18.511.921	27.990.512	49.501.883	53.416.848	148.529.460	57,27%	16,33%	17,08%	19,30%	17,39%	33,62%
	ALACAKLAR	11.369.858	18.238.473	32.220.769	49.295.101	77.983.040	101.220.228	25,54%	16,09%	19,66%	19,22%	25,38%	22,91%
	İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR	31.025	103.308	830.579	1.078.292	7.464.596	7.497.493	0,07%	0,09%	0,51%	0,42%	2,43%	1,70%
	İŞTİRAKLER	857.577	28.529.774	48.421.514	71.252.355	82.444.770	108.084.350	1,93%	25,16%	29,55%	27,79%	26,83%	24,47%
	SABİT DEĞERLER	4.098.510	6.003.837	9.213.754	14.398.624	22.624.864	34.036.872	9,21%	5,30%	5,62%	5,61%	7,36%	7,70%
	DİĞER AKTİFLER	912.819	5.240.331	4.769.715	14.623.002	15.367.996	4.157.128	2,05%	4,62%	2,91%	5,70%	5,00%	0,94%
	AKTİF TOPLAMI	44.519.288	113.376.142	163.874.023	256.438.593	307.252.045	441.778.624	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

PASİFLER	BORÇLAR	6.270.336	21.692.464	12.606.207	20.302.297	24.399.096	20.492.971	14,08%	19,13%	7,69%	7,92%	7,94%	4,64%
	KARŞILIKLAR	13.833.173	25.410.928	50.178.749	82.549.525	98.204.487	142.332.537	31,07%	22,41%	30,62%	32,19%	31,96%	32,22%
	DİĞER PASİFLER	72	72	0	2.027.517	2.312.989	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,79%	0,75%	0,00%
	ÖZKAYNAKLAR	17.746.055	51.804.335	65.257.191	98.978.257	154.088.483	237.722.794	39,86%	45,69%	39,82%	38,60%	50,15%	53,81%
	KAR	6.669.652	14.468.343	35.831.876	52.580.997	28.246.990	41.230.322	14,98%	12,76%	21,87%	20,50%	9,19%	9,33%
	PASİF TOPLAMI	44.519.288	113.376.142	163.874.023	256.438.593	307.252.045	441.778.624	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Şekil 3.121. Ak Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi

DİKEY ANALİZ ANADOLU SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ							DİKEY ANALİZ ANADOLU SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ							
AKTİFLER	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
		NAKİT DEĞERLER (KASA+BANKA)	611.217	16.285.484	7.866.732	2.618.193	6.403.307	32.149.333	1,34%	17,09%	5,20%	1,10%	1,79%	6,52%
		MENKUL DEĞERLER CÜZDANI	28.453.258	39.818.204	74.168.638	127.490.379	186.301.030	239.080.872	62,30%	41,79%	49,00%	53,57%	52,13%	48,51%
		ALACAKLAR	12.151.237	29.187.098	51.777.317	80.782.817	126.491.103	176.580.816	26,60%	30,63%	34,21%	33,94%	35,39%	35,83%
		İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR	0	0	0	0	56.064	244.093	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	0,05%
		İŞTİRAKLER	1.969.407	6.358.775	11.220.687	16.133.895	20.956.432	23.124.237	4,31%	6,67%	7,41%	6,78%	5,86%	4,69%
		SABİT DEĞERLER	1.978.297	3.548.597	5.675.789	10.749.614	17.038.058	21.491.877	4,33%	3,72%	3,75%	4,52%	4,77%	4,36%
		DİĞER AKTİFLER	511.292	86.954	663.866	217.479	148.880	168.574	1,12%	0,09%	0,44%	0,09%	0,04%	0,03%
	AKTİF TOP.	45.674.708	95.285.112	151.373.029	237.992.377	357.394.874	492.839.802	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
PASİFLER	BORÇLAR	9.115.658	25.188.440	21.358.809	29.290.669	44.958.973	53.140.032	19,96%	26,43%	14,11%	12,31%	12,58%	10,78%	
	KARŞILIKLAR	17.859.066	34.619.329	72.734.009	114.352.476	164.628.880	255.254.088	39,10%	36,33%	48,05%	48,05%	46,06%	51,79%	
	DİĞER PASİFLER	2.539.463	1.430.766	96.135	0	0	395.392	5,56%	1,50%	0,06%	0,00%	0,00%	0,08%	
	ÖZKAYNAKLAR	8.780.244	17.099.256	36.189.641	59.074.730	101.182.947	142.169.763	19,22%	17,95%	23,91%	24,82%	28,31%	28,85%	
	KAR	7.380.277	16.947.321	20.994.435	35.274.502	46.624.074	41.880.527	16,16%	17,79%	13,87%	14,82%	13,05%	8,50%	
		PASİF TOP.	45.674.708	95.285.112	151.373.029	237.992.377	357.394.874	492.839.802	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Şekil 3.122. Anadolu Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi

DİKEY ANALİZ GÜNEŞ SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ													
AKTİFLER	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003						
	NAKİT DEGERLER (KASA+BANKA)	1.386.929	2.911.359	24.475.532	27.441.355	31.080.549	54.468.295	4,26%	4,94%	31,96%	25,00%	20,62%	25,44%
	MENKUL DEGERLER CÜZDANI	17.075.506	31.474.603	6.608.840	3.012.018	12.649.025	10.138.726	52,51%	53,37%	8,63%	2,74%	8,39%	4,73%
	ALACAKLAR	9.316.445	16.932.389	25.125.897	38.378.116	53.373.465	82.843.788	28,65%	28,71%	32,81%	34,96%	35,41%	38,69%
	İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR	0	0	0	312.239	1.031.898	670.854	0,00%	0,00%	0,00%	0,28%	0,68%	0,31%
	İŞTİRAKLER	1.930.186	2.530.989	3.856.651	15.414.663	15.876.416	20.417.916	5,94%	4,29%	5,04%	14,04%	10,53%	9,53%
	SABİT DEGERLER	2.810.575	5.122.346	16.494.746	25.142.965	36.730.627	45.599.627	8,64%	8,69%	21,54%	22,91%	24,37%	21,29%
	DİĞER AKTİFLER	409	274	10.128	61.719	0	0	0,00%	0,00%	0,01%	0,06%	0,00%	0,00%
	AKTİF TOP.	32.520.050	58.971.960	76.571.794	109.763.075	150.741.980	214.139.206	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	PASİFLER	BORÇLAR	5.798.414	15.567.676	12.841.918	22.436.154	27.463.378	48.191.042	17,83%	26,40%	16,77%	20,44%	18,22%
KARŞILIKLAR		15.015.454	23.614.292	33.415.135	41.370.701	54.386.243	84.639.347	46,17%	40,04%	43,64%	37,69%	36,08%	39,53%
DİĞER PASİFLER		0	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ÖZKAYNAKLAR		7.419.704	12.613.718	21.217.386	39.739.093	57.694.906	72.033.851	22,82%	21,39%	27,71%	36,20%	38,27%	33,64%
KAR		4.286.478	7.176.274	9.097.355	6.217.127	11.197.453	9.274.966	13,18%	12,17%	11,88%	5,66%	7,43%	4,33%
PASİF TOP.		32.520.050	58.971.960	76.571.794	109.763.075	150.741.980	214.139.206	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Şekil 3.123. Güneş Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi

DİKEY ANALİZ RAY SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ								DİKEY ANALİZ RAY SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ						
	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
								%	%	%	%	%	%	
AKTİFLER	NAKİT DEGERLER (KASA+BANKA)	1.388.045	8.204.379	5.063.956	17.283.531	15.218.140	22.940.790	16,40%	29,14%	16,83%	33,96%	21,60%	22,22%	
	MENKUL DEGERLER CÜZDANI	1.799.000	7.401.719	3.235.490	2.470.062	11.251.881	15.192.459	21,26%	26,29%	10,76%	4,85%	15,97%	14,71%	
	ALACAKLAR	3.555.302	9.130.786	15.444.130	21.253.853	27.886.565	43.026.776	42,01%	32,43%	51,34%	41,77%	39,59%	41,67%	
	İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR	0	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
	İŞTİRAKLER	173.500	299.150	449.150	731.054	1.776.654	3.976.676	2,05%	1,06%	1,49%	1,44%	2,52%	3,85%	
	SABİT DEGERLER	1.547.060	3.116.809	5.890.243	9.149.555	14.312.153	18.115.580	18,28%	11,07%	19,58%	17,98%	20,32%	17,54%	
	DİĞER AKTİFLER	0	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
	<i>AKTİF TOP.</i>	<u>8.462.907</u>	<u>28.152.843</u>	<u>30.082.969</u>	<u>50.888.055</u>	<u>70.445.393</u>	<u>103.252.281</u>	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	PASİFLER	BORÇLAR	1.887.905	14.589.520	7.024.746	13.400.682	11.545.868	17.989.713	22,31%	51,82%	23,35%	26,33%	16,39%	17,42%
KARŞILIKLAR		3.707.431	7.672.427	13.218.101	23.174.173	32.682.676	56.088.794	43,81%	27,25%	43,94%	45,54%	46,39%	54,32%	
DİĞER PASİFLER		0	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
ÖZKAYNAKLAR		2.867.571	3.675.320	7.070.058	10.518.631	22.041.826	29.173.774	33,88%	13,05%	23,50%	20,67%	31,29%	28,25%	
KAR		0	2.215.576	2.770.064	3.794.569	4.175.023	0	0,00%	7,87%	9,21%	7,46%	5,93%	0,00%	
<i>PASİF TOP.</i>		<u>8.462.907</u>	<u>28.152.843</u>	<u>30.082.969</u>	<u>50.888.055</u>	<u>70.445.393</u>	<u>103.252.281</u>	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Şekil 3.124. Ray Sigorta Dikey Analiz 2000-2001 Krizi

AK SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (KAYNAKLAR)

AK SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (KAYNAKLAR)

BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010
A- Finansal Borçlar	0	0	0	0	0
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	52.678.031	77.281.551	64.050.477	69.636.459	60.547.066
C-İlişkili Taraflara Borçlar	168.602	256.492	182.712	641.000	820.184
D- Diğer Borçlar	15.043.644	12.823.779	10.087.446	14.810.198	12.374.341
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	190.776.313	297.270.364	419.285.958	474.925.461	511.429.486
F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	2.955.353	8.826.859	8.759.817	4.583.905	15.624.239
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	0

2006		2007		2008		2009		2010	
Grubun %	Toplam %	Grubun %	Toplam %	Grubun %	Toplam %	Grubun %	Toplam %	Grubun %	Toplam %
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
20,14%	2,51%	19,43%	2,53%	11,97%	2,68%	11,71%	2,12%	9,40%	5,86%
0,06%	0,01%	0,06%	0,01%	0,03%	0,01%	0,11%	0,02%	0,13%	0,08%
5,75%	0,72%	3,22%	0,42%	1,88%	0,42%	2,49%	0,45%	1,92%	1,20%
72,92%	9,08%	74,72%	9,74%	78,34%	17,57%	79,87%	14,48%	79,39%	49,49%
1,13%	0,14%	2,22%	0,29%	1,64%	0,37%	0,77%	0,14%	2,43%	1,51%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	1.375.666	32.866.713	30.046.119	43.370.723	0,00%	0,00%	0,35%	0,05%	6,14%	1,38%	5,05%	0,92%	6,73%	4,20%
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	0	0	174	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	<u>261.621.943</u>	<u>397.834.711</u>	<u>535.233.297</u>	<u>594.643.142</u>	<u>644.166.039</u>	100,00%	12,46%	100,00%	13,04%	100,00%	22,43%	100,00%	18,13%	100,00%	62,34%
A- Finansal Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
C- İlişkili Tarafalara Borçlar	0		0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
D- Diğer Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E- Sigortacılık Teknik Karşılık	60.638.666	8.786.903	11.068.326	12.927.711	15.372.206	92,11%	2,89%	58,72%	0,29%	19,63%	0,46%	78,82%	0,39%	87,64%	1,49%
F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,21%
G- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	5.196.220	6.176.614	1.944.976	1.971.587	2.167.753	7,89%	0,25%	41,28%	0,20%	3,45%	0,08%	12,02%	0,06%	12,36%	0,00%
H- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahak.	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	235	235	43.360.390	1.502.976	235	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	76,92%	1,82%	9,16%	0,05%	0,00%	0,00%

4- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	<u>65.835.121</u>	<u>14.963.752</u>	<u>56.373.692</u>	<u>16.402.274</u>	<u>17.540.194</u>	100,00%	3,14%	100,00%	0,49%	100,00%	2,36%	100,00%	0,50%	100,00%	1,70%
A- Ödenmiş Sermaye	434.338.907	434.338.907	434.338.906	434.338.906	306.000.000	24,51%	20,69%	16,46%	14,23%	24,20%	18,20%	16,27%	13,24%	82,34%	29,61%
B- Sermaye Yedekleri	0	83.408.490	83.408.490	99.959.485	796.537	0,00%	0,00%	3,16%	2,73%	4,65%	3,49%	3,75%	3,05%	0,21%	0,08%
C- Kar Yedekleri	1.258.468.223	2.001.196.994	1.228.574.054	2.099.758.587	63.052.588	71,02%	59,94%	75,85%	65,59%	68,44%	51,48%	78,67%	64,02%	16,97%	6,10%
D- Geçmiş Yıllar Karları	5.092.962	5.092.962	0	0	319.270	0,29%	0,24%	0,19%	0,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,09%	0,03%
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0	-3.283.950	0	0	0,00%	0,00%	0,000%	-0,18%	-0,14%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
F-Dönem Net Karı	74.184.451	114.496.346	51.970.364	34.965.827	1.476.010	4,19%	3,53%	4,34%	3,75%	2,90%	2,18%	1,31%	1,06%	0,40%	0,14%
5- Özsermaye Toplamı	<u>1.772.084.543</u>	<u>2.638.533.699</u>	<u>1.795.007.864</u>	<u>2.669.022.805</u>	<u>371.644.405</u>	100,00%	84,40%	100,00%	86,47%	100,00%	75,21%	100,00%	81,37%	100,00%	35,96%
<u>BORÇLAR TOPLAMI</u>	2.099.541.607	3.051.332.162	2.386.614.853	3.280.068.221	1.033.350.638	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Şekil 3.125. Ak Sigorta Dikey Analiz 2008 Krizi

ANADOLU SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (KAYNAKLAR)						ANADOLU SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (KAYNAKLAR)									
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010	2006		2007		2008		2009		2010	
						Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %
1-DÖNEN VARLIKLAR															
A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	259.613.913	458.843.860	681.610.191	493.439.595	610.044.949	26,78%	7,28%	39,94%	9,84%	47,85%	14,28%	33,84%	8,92%	37,32%	26,74%
B- Finansal Varlıklar ile Riskli Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar	281.598.582	235.518.776	221.022.027	426.821.731	440.020.461	29,05%	3,23%	20,50%	3,86%	15,52%	46,74%	29,27%	6,42%	26,92%	22,07%
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	425.292.848	450.938.886	432.563.671	435.410.551	455.627.235	43,88%	11,88%	39,25%	9,88%	30,37%	9,88%	29,86%	10,92%	27,87%	36,33%
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	143.415	155.682	173.259	937.911	82.070	0,015%	0,010%	0,014%	0,000%	0,012%	0,002%	0,064%	0,001%	0,005%	0,005%
E- Diğer Alacaklar	817.202	1.048.683	1.144.914	1.406.279	1.615.438	0,08%	0,09%	0,09%	0,10%	0,08%	0,23%	0,10%	0,11%	0,10%	0,23%
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	1.370.610	1.584.086	87.401.332	94.422.524	122.534.492	0,14%	0,07%	0,14%	0,07%	6,14%	2,15%	6,48%	1,77%	7,50%	6,52%
G- Diğer Cari Varlıklar	426.528	866.192	449.268	5.623.140	4.643.780	0,04%	0,13%	0,08%	0,11%	0,03%	0,32%	0,39%	69,37%	0,28%	0,58%
I- Cari Varlıklar Toplamı	969.263.098	1.148.956.165	1.424.364.662	1.458.061.731	1.634.568.425	100,00%	22,69%	100,00%	23,86%	100,00%	73,60%	100,00%	97,51%	100,00%	92,48%
2-DURAN VARLIK															
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B- İlişkili Taraflardan Alacaklar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
C- Diğer Alacaklar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
D- Finansal Varlıklar	232.717.113	225.929.225	71.999.994	85.978.401	91.157.184	89,57%	74,89%	89,45%	74,34%	65,45%	24,19%	68,89%		64,73%	2,91%
E- Maddi Varlıklar	17.633.558	20.423.427	21.758.407	19.906.072	20.739.902	6,79%	2,28%	8,09%	1,63%	19,78%	1,94%	15,95%	0,92%	14,73%	3,46%
F- Maddi Olmayan Varlıklar	9.479.167	6.229.167	16.250.000	18.868.922	25.964.897	3,65%	0,14%	2,47%	0,17%	14,77%	0,27%	15,12%	1,33%	18,44%	0,76%
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	0	0	2.624	53.572	2.624	0,00%	0,00%	0,00%	0,0033%	0,00%	0,0023%	0,04%	0,24%	0,00%	0,0006%
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0	0	7.316	2.964.208	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,0014%	2,10%	0,39%
VARLIKLAR TOPLAMI	1.229.092.936	1.401.537.984	1.534.375.687	1.582.876.014	1.775.397.240	100,00%		100,00%		100,00%		100,00%		100,00%	
3-KYB															
A- Finansal Borçlar	326.740	411.727	88.079	0	0	0,05%	0,00%	0,06%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	96.255.318	89.060.704	116.073.704	73.339.698	106.772.718	15,81%	2,51%	12,28%	2,53%	13,00%	2,68%	8,15%	2,12%	10,06%	5,86%
C-İlişkili Taraflara Borçlar	2.621	3.114	14.164	11.915	14.869	0,00%	0,01%	0,00%	0,01%	0,00%	0,01%	0,00%	0,02%	0,00%	0,08%
D- Diğer Borçlar	8.947.941	8.651.987	13.474.347	12.151.406	11.114.696	1,47%	0,72%	1,19%	0,42%	1,51%	0,42%	1,35%	0,45%	1,05%	1,20%
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	498.027.469	614.120.794	716.655.472	772.263.742	896.927.326	81,82%	9,08%	84,71%	9,74%	80,26%	17,57%	85,80%	14,48%	84,51%	49,49%

	F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	3.314.751	10.380.907	11.497.605	10.435.403	11.517.831	0,54%	0,14%	1,43%	0,29%	1,29%	0,37%	1,16%	0,14%	1,09%	1,51%
	G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	1.803.685	2.355.752	34.782.669	31.404.645	34.319.290	0,30%	0,00%	0,32%	0,05%	3,90%	1,38%	3,49%	0,92%	3,23%	4,20%
	I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler			345.977	463.659	628.513	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%	0,00%	0,05%	0,00%	0,06%	0,00%
	3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	608.678.525	724.984.985	892.932.017	900.070.468	1.061.295.243	100,00%	12,46%	100,00%	13,04%	100,00%	22,43%	100,00%	18,13%	100,00%	62,34%
4- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	A- Finansal Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	D- Diğer Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	106.814.101	23.654.812	29.099.764	33.754.914	35.916.815	93,73%	2,89%	72,86%	0,29%	86,99%	0,46%	90,16%	0,39%	86,76%	1,49%
	G- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,21%
	F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	7.142.889	8.810.058	3.154.041	3.685.283	5.481.127	6,27%	0,25%	27,14%	0,20%	9,43%	0,08%	9,84%	0,06%	13,24%	0,00%
	H- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	0	0	1.199.199	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,58%	1,82%	0,00%	0,05%	0,00%	0,00%
	4- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	113.956.990	32.464.870	33.453.004	37.440.197	41.397.942	100,00%	3,14%	100,00%	0,49%	100,00%	2,36%	100,00%	0,50%	100,00%	1,70%
5- ÖZ KAYNAKLAR	A- Ödenmiş Sermaye	200.000.000	275.000.000	350.000.000	425.000.000	500.000.000	39,49%	20,69%	42,70%	14,23%	57,57%	18,20%	74,33%	13,24%	74,33%	29,61%
	B- Sermaye Yedekleri	1.236.171	539.332	0	0	0	0,24%	0,00%	0,08%	2,73%	0,00%	3,49%	0,00%	3,05%	0,00%	0,08%
	C- Kar Yedekleri	280.022.439	314.340.249	129.910.768	160.340.442	123.974.990	55,29%	59,94%	48,80%	65,59%	21,37%	51,48%	18,43%	64,02%	18,43%	6,10%
	D- Geçmiş Yıllar Karları	0	0	18.091.345	4.644.621	6.874.276	0,00%	0,24%	0,00%	0,17%	2,98%	0,00%	1,02%	0,00%	1,02%	0,03%
	E- Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0	-7.677.723	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-1,26%	-0,14%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	F- Dönem Net Karı	25.198.811	54.208.548	117.666.276	55.380.286	41.854.789	4,98%	3,53%	8,42%	3,75%	19,35%	2,18%	6,22%	1,06%	6,22%	0,14%
5- Özsermaye Toplamı	506.457.421	644.088.129	607.990.666	645.365.349	672.704.055	100,00%	84,40%	100,00%	86,47%	100,00%	75,21%	100,00%	81,37%	100,00%	35,96%	

BORÇLAR TOPLAMI	1.229.092.936	1.401.537.984	1.534.375.687	1.582.876.014	1.775.397.240	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
------------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Şekil 3.126. Anadolu Sigorta Dikey Analiz 2008 Krizi

**GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ
(VARLIKLAR)**

	BİLANÇO	2006	2007	2008	2009	2010
	KALEMLERİ					
1- DÖNEN VARLIKLAR	A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	35.267.716	56.614.635	63.013.059	162.423.683	176.689.908
	B- Finansal Varlıklar ile Riski Sigorta Ait Fin. Yat.	92.174.207	112.202.219	138.982.553	776.309	0
	C- Esas Faaliyetlerden Alac.	130.833.754	174.348.085	213.847.301	283.202.507	259.164.973
	D- İlişkili Taraflardan Alacak	46.348	60.648	65.303	0	0
	E- Diğer Alacaklar	773.929	976.396	1.203.456	0	21.277.721
	F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	137.264	162.037	45.768.948	48.188.068	46.259.195
	G- Diğer Cari Var.	596.053	3.343.667	4.915.063	5.621.505	2.988.888
	1- Cari Varlıklar Toplamı	259.829.271	347.707.687	467.795.683	500.212.072	506.380.685
	A- Esas Fal. Al.	0	0	0	0	0
B- İlişkili Tar. Al.	0	0	0	0	0	
C- Diğer Alacaklar	27.186	38.635	45.014	0	0	
D- Finansal Varlık	71.334.684	83.327.965	88.408.526	72.166.266	78.922.250	
E- Maddi Varlıklar	69.645.080	65.797.153	96.892.962	136.548.955	147.001.190	
F- Maddi Olmayan Varlıklar	0	923.071	2.415.797	3.449.581	3.990.511	
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	598	1.026	0	0	0	
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	920.899	920.899	0	0	0	
2. Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	141.928.447	151.008.749	187.762.299	212.164.802	229.913.951	

VARLIKLAR TOPLAMI	401.757.718	498.716.436	655.557.982	712.376.874	736.294.636
--------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

**GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ
(VARLIKLAR)**

	2006		2007		2008		2009		2010	
	Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%
A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	13,57%	7,28%	16,28%	9,84%	13,47%	14,28%	32,47%	8,92%	34,89%	26,74%
B- Finansal Varlıklar ile Riski Sigorta Ait Fin. Yat.	35,47%	3,23%	32,27%	3,86%	29,71%	46,74%	0,16%	6,42%	0,00%	22,07%
C- Esas Faaliyetlerden Alac.	50,35%	11,88%	50,14%	9,88%	45,71%	9,88%	56,62%	10,92%	51,18%	36,33%
D- İlişkili Taraflardan Alacak	0,018%	0,010%	0,017%	0,000%	0,014%	0,002%	0,000%	0,001%	0,000%	0,005%
E- Diğer Alacaklar	0,30%	0,09%	0,28%	0,10%	0,26%	0,23%	0,00%	0,11%	4,20%	0,23%
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	0,05%	0,07%	0,05%	0,07%	9,78%	2,15%	9,63%	1,77%	9,14%	6,52%
G- Diğer Cari Var.	0,23%	0,13%	0,96%	0,11%	1,05%	0,32%	1,12%	69,37%	0,59%	0,58%
1- Cari Varlıklar Toplamı	100,00%	22,69%	100,00%	23,86%	100,00%	73,60%	100,00%	97,51%	100,00%	92,48%
A- Esas Fal. Al.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B- İlişkili Tar. Al.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
C- Diğer Alacaklar	0,02%	0,00%	0,03%	0,00%	0,02%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
D- Finansal Varlık	50,26%	74,89%	55,18%	74,34%	47,09%	24,19%	34,01%		34,33%	2,91%
E- Maddi Varlıklar	49,07%	2,28%	43,57%	1,63%	51,60%	1,94%	64,36%	0,92%	63,94%	3,46%
F- Maddi Olmayan Varlıklar	0,00%	0,14%	0,61%	0,17%	1,29%	0,27%	1,63%	1,33%	1,74%	0,76%
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	0,00%	0,00%	0,00%	0,0033%	0,00%	0,0023%	0,00%	0,24%	0,00%	0,0006%
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0,65%	0,00%	0,61%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,0014%	0,00%	0,39%
2. Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	100,00%	77,31%	100,00%	76,14%	100,00%	26,40%	100,00%	2,49%	100,00%	7,52%

VARLIKLAR TOPLAMI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
--------------------------	---------	---------	---------	---------	---------

GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (KAYNAKLAR)						GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (KAYNAKLAR)										
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010	2006		2007		2008		2009		2010		
	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %	Grup %	Toplam %		
3-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	A- Finansal Borçlar	121.544	23.922	0	0	0	0,06%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	35.406.261	32.862.436	45.511.350	65.360.492	64.781.008	16,03%	2,51%	11,19%	2,53%	11,15%	2,68%	13,56%	2,12%	12,25%	5,86%
	C- İlişkili Tarafalara Borçlar	18.509	10.995	45.948	20.700	52.975	0,01%	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%	0,00%	0,02%	0,01%	0,08%
	D- Diğer Borçlar	499.148	955.602	2.669.253	4.743.261	8.305.333	0,23%	0,72%	0,33%	0,42%	0,65%	0,42%	0,98%	0,45%	1,57%	1,20%
	E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	181.192.477	252.243.668	306.610.901	365.655.195	411.956.352	82,03%	9,08%	85,91%	9,74%	75,13%	17,57%	75,88%	14,48%	77,87%	49,49%
	F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	3.660.688	7.523.472	12.662.671	11.587.106	11.642.880	1,66%	0,14%	2,56%	0,29%	3,10%	0,37%	2,40%	0,14%	2,20%	1,51%
	G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	38.855.247	32.868.025	30.414.982	0,00%	0,00%	0,00%	0,05%	9,52%	1,38%	6,82%	0,92%	5,75%	4,20%
	I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	0	105	1.753.377	1.637.918	1.879.073	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,43%	0,00%	0,34%	0,00%	0,36%	0,00%
	3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	220.898.627	293.620.200	408.108.747	481.872.697	529.032.603	100,00%	12,46%	100,00%	13,04%	100,00%	22,43%	100,00%	18,13%	100,00%	62,34%
	4- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	A- Finansal Borçlar	17.718	0	0	0	0	0,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar		0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
C- İlişkili Tarafalara Borçlar		0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
D- Diğer Borçlar		109.017	144.944	184.031	0	0	0,55%	0,00%	1,79%	0,00%	1,06%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları		12.464.935	0	1.834.561	4.036.984	5.863.901	63,30%	2,89%	0,00%	0,29%	10,58%	0,46%	42,62%	0,39%	52,04%	1,49%
G- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları		985.599	985.599	0	0	0	5,01%	0,00%	12,15%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,21%

	F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	6.113.272	6.981.681	4.677.388	4.974.510	5.404.037	31,05%	0,25%	86,06%	0,20%	26,96%	0,08%	52,52%	0,06%	47,96%	0,00%
	H-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	0	0	10.650.924	459.711	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	61,40%	1,82%	4,85%	0,05%	0,00%	0,00%
	4- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	19.690.541	8.112.224	17.346.904	9.471.205	11.267.938	100,00%	3,14%	100,00%	0,49%	100,00%	2,36%	100,00%	0,50%	100,00%	1,70%
5- ÖZ KAYNAKLAR	A- Ödenmiş Sermaye	141.834.667	150.000.000	150.000.000	150.000.000	150.000.000	88,00%	20,69%	76,15%	14,23%	65,19%	18,20%	67,86%	13,24%	76,53%	29,61%
	B- Sermaye Yedekleri	3.753.000	59.437	23.171.036	25.935.985	29.182.404	2,33%	0,00%	0,03%	2,73%	10,07%	3,49%	11,73%	3,05%	14,89%	0,08%
	C- Kar Yedekleri	13.047.405	39.675.350	60.021.763	32.096.843	42.613.728	8,10%	59,94%	20,14%	65,59%	26,08%	51,48%	14,52%	64,02%	21,74%	6,10%
	D- Geçmiş Yıllar Karları	0	0	0	21.365.304	13.853.429	0,00%	0,24%	0,00%	0,17%	0,00%	0,00%	9,67%	0,00%	7,07%	0,03%
	E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0	-14.171.833	0	0	0,00%	0,00%		0,000%	-6,16%	-0,14%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	F-Dönem Net Karı	2.533.478	7.249.225	11.081.365	-8.365.160	-39.655.466	1,57%	3,53%	3,68%	3,75%	4,82%	2,18%	-3,78%	1,06%	-20,23%	0,14%
	5- Özsermaye Toplamı	161.168.550	196.984.012	230.102.331	221.032.972	195.994.095	100,00%	84,40%	100,00%	86,47%	100,00%	75,21%	100,00%	81,37%	100,00%	35,96%
	BORÇLAR T.	401.757.718	498.716.436	655.557.982	712.376.874	736.294.636	100,00%		100,00%		100,00%		100,00%		100,00%	

SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (VARLIKLAR)					
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010
A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	66.393.785	93.750.404	95.093.923	79.796.947	121.100.993
B- Finansal Varlıklar ile Riskli Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar	0	0	0	0	0
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	73.058.739	90.418.486	117.885.322	105.301.688	92.299.083
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	21.891	66.625	129.566	81.508	41.289
E- Diğer Alacaklar	1.298.570	1.698.621	8.804.558	4.418.917	2.011.719
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	111.046	478.915	18.989.022	20.795.468	18.749.509
G- Diğer Cari Varlıklar	309.534	741.884	1.253.912	945.266	911.204
1- Cari Varlıklar Toplamı	141.193.565	187.154.935	242.156.303	211.339.794	235.113.797
A- Esas Faaliyetlerden Alaca	0	0	0	0	0
B- İlişkili Taraflardan Alacak	0	0	0	0	0
C- Diğer Alacaklar	0	0	0	0	0
D- Finansal Varlıklar	88.235	68.182	130.565	130.565	130.565
E- Maddi Varlıklar	15.628.252	16.346.481	26.818.700	25.949.864	24.779.846
F- Maddi Olmayan Varlıklar	175.629	979.623	1.836.997	1.880.162	1.509.850
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkuk	0	0	0	0	410
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0	0	0	3.053.815
2. Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	15.892.116	17.394.286	28.786.262	27.960.591	29.474.486

VARLIKLAR TOPLAMI	2006	2007	2008	2009	2010
	157.085.681	204.549.221	270.942.565	239.300.385	264.588.283

SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ

RAY SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ (VARLIKLAR)									
2006		2007		2008		2009		2010	
Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%
47,02%	7,28%	50,09%	9,84%	39,27%	14,28%	37,76%	8,92%	51,51%	26,74%
0,00%	3,23%	0,00%	3,86%	0,00%	46,74%	0,00%	6,42%	0,00%	22,07%
51,74%	11,88%	48,31%	9,88%	48,68%	9,88%	49,83%	10,92%	39,26%	36,33%
0,016%	0,010%	0,036%	0,000%	0,054%	0,002%	0,039%	0,001%	0,018%	0,005%
0,92%	0,09%	0,91%	0,10%	3,64%	0,23%	2,09%	0,11%	0,86%	0,23%
0,08%	0,07%	0,26%	0,07%	7,84%	2,15%	9,84%	1,77%	7,97%	6,52%
0,22%	0,13%	0,40%	0,11%	0,52%	0,32%	0,45%	69,37%	0,39%	0,58%
100,00 %	22,69%	100,00 %	23,86%	100,00 %	73,60%	100,00 %	97,51%	100,00 %	92,48%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,56%	74,89%	0,39%	74,34%	0,45%	24,19%	0,47%		0,44%	2,91%
98,34%	2,28%	93,98%	1,63%	93,16%	1,94%	92,81%	0,92%	84,07%	3,46%
1,11%	0,14%	5,63%	0,17%	6,38%	0,27%	6,72%	1,33%	5,12%	0,76%
0,00%	0,00%	0,00%	0,0033%	0,00%	0,0023%	0,00%	0,24%	0,00%	0,0006%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,0014%	10,36%	0,39%
100,00 %	77,31%	100,00 %	76,14%	100,00 %	26,40%	100,00 %	2,49%	100,00 %	7,52%

100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

RAY SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ DİKEY ANALİZ

		(KAYNAKLAR)					(KAYNAKLAR)									
		2006	2007	2008	2009	2010	2006		2007		2008		2009		2010	
BİLANÇO KALEMLERİ							Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%	Grup %	Top%
3-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	A- Finansal Borçlar	143.553	195.552	967.064	474.700	263.076	0,10%	0,00%	0,13%	0,00%	0,47%	0,00%	0,24%	0,00%	0,13%	0,00%
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	12.826.007	27.896.192	47.138.264	24.732.996	31.061.394	9,29%	2,51%	18,30%	2,53%	22,89%	2,68%	12,65%	2,12%	14,82%	5,86%
	C- İlişkili Taraflara Borçlar	672.124	799.215	1.211.180	-11.078	11.132	0,49%	0,01%	0,52%	0,01%	0,59%	0,01%	-0,01%	0,02%	0,01%	0,08%
	D- Diğer Borçlar	1.308.453	1.830.760	3.599.158	1.638.033	3.315.578	0,95%	0,72%	1,20%	0,42%	1,75%	0,42%	0,84%	0,45%	1,58%	1,20%
	E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	121.152.247	119.123.367	135.996.344	149.895.950	158.808.811	87,72%	9,08%	78,13%	9,74%	66,03%	17,57%	76,66%	14,48%	75,77%	49,49%
	F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	2.004.250	2.620.562	4.306.926	3.195.774	2.855.706	1,45%	0,14%	1,72%	0,29%	2,09%	0,37%	1,63%	0,14%	1,36%	1,51%
	G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	234.699	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,11%	0,00%
	H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	12.553.237	15.279.984	12.644.095	0,00%	0,00%	0,00%	0,05%	6,09%	1,38%	7,81%	0,92%	6,03%	4,20%
	I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	0	0	188.620	318.200	407.315	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,09%	0,00%	0,16%	0,00%	0,19%	0,00%
	3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	138.106.634	152.465.648	205.960.793	195.524.559	209.601.806	100,00 %	12,46%	100,00 %	13,04%	100,00 %	22,43%	100,00 %	18,13%	100,00 %	62,34%
4- UZUN VADELİ Y.K	A- Finansal Borçlar	0	0	0	276.672	69.989	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	7,00%	0,00%	2,01%	0,00%
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	D- Diğer Borçlar	0	0	0	0	0	0,07%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,06%	0,00%
	E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	0	0	555.563	1.140.056	1.993.091	0,00%	2,89%	0,00%	0,29%	20,29%	0,46%	28,84%	0,39%	57,35%	1,49%
	G- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	2.783.355	3.003.657	0	0	0	100,00 %	0,00%	100,00 %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,21%
	F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	1.507.195	1.506.777	1.412.059	0,00%	0,25%	0,00%	0,20%	55,05%	0,08%	38,12%	0,06%	40,63%	0,00%
	H- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	0	0	674.927	1.029.343	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	24,65%	1,82%	26,04%	0,05%	0,00%	0,00%
	4- Uzun Vadeli	2.783.355	3.003.657	2.737.685	3.952.848	3.475.139	100,07 %	3,14%	100,00 %	0,49%	100,00 %	2,36%	100,00 %	0,50%	100,06 %	1,70%

Yükümlülükler Toplamı						
5- ÖZ KAYNAKLAR	A- Ödenmiş Sermaye	40.000.000	65.000.000	77.000.000	97.020.000	137.069.856
	B- Sermaye Yedekleri	301.272	1.592.291	1.666.747	1.781.094	2.017.811
	C- Kar Yedekleri	0	9.265.404	17.376.446	17.159.604	16.942.762
	D- Geçmiş Yıllar Karları	0	0	0	0	0
	E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-7.884.616	-24.105.580	-34.443.669	-33.582.263	-75.920.878
	F-Dönem Net Karı	-16.220.964	-2.672.199	644.563	-42.555.457	-28.598.213
	5- Özsermaye Toplamı	<u>16.195.692</u>	<u>49.079.916</u>	<u>62.244.087</u>	<u>39.822.978</u>	<u>51.511.338</u>

246,98 %	20,69%	132,44 %	14,23%	123,71 %	18,20%	243,63 %	13,24%	266,10 %	29,61%
1,86%	0,00%	3,24%	2,73%	2,68%	3,49%	4,47%	3,05%	3,92%	0,08%
0,00%	59,94%	18,88%	65,59%	27,92%	51,48%	43,09%	64,02%	32,89%	6,10%
0,00%	0,24%	0,00%	0,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,03%
-48,68%	0,00%	49,11%	0,000%	55,34%	-0,14%	-84,33%	0,00%	147,39 %	0,00%
-	100,16 %	3,53%	-5,44%	3,75%	1,04%	2,18%	106,86 %	1,06%	-55,52%
100,00 %	84,40%	100,00 %	86,47%	100,00 %	75,21%	100,00 %	81,37%	100,00 %	35,96%

BORCLAR TOPLAMI	157.085.681	204.549.221	270.942.565	239.300.385	264.588.283
------------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

100,00 %

100,00 %

100,00 %

100,00 %

100,00 %

EK-2 Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolar Analizi) Yöntemine İlişkin Tablolar

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ AK SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)							KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ AK SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)										
AKTİFLER	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998		1999		2000		2002		2003	
								Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
	NAKİT DEGERLER (KASA+BANKA)	1.753.506	36.748.498	40.427.180	56.289.336	47.949.931	38.253.093	-54.535.830	-97	-19.540.838	-35	15.862.156	-28	-8.339.405	-15	18.036.243	-47
	MENKUL DEGERLER CÜZDANI	25.495.99 3	18.511.921	27.990.512	49.501.883	53.416.848	148.529.46 0	-24.005.890	-48	-30.989.962	-63	21.511.371	-43	3.914.965	8	99.027.577	67
	ALACAKLAR	11.369.85 8	18.238.473	32.220.769	49.295.101	77.983.040	101.220.22 8	-37.925.243	-77	-31.056.628	-63	17.074.332	-35	28.687.939	58	51.925.127	51
	İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR	31.025	103.308	830.579	1.078.292	7.464.596	7.497.493	-1.047.267	-97	-974.984	-90	-247.713	-23	6.386.304	59 2	6.419.201	86
	İŞTİRAKLER	857.577	28.529.774	48.421.514	71.252.355	82.444.770	108.084.35 0	-70.394.778	-99	-42.722.581	-60	22.830.841	-32	11.192.415	16	36.831.995	34
	SABİT DEGERLER	4.098.510	6.003.837	9.213.754	14.398.624	22.624.864	34.036.872	-10.300.114	-72	-8.394.787	-58	-5.184.870	-36	8.226.240	57	19.638.248	58
	DİĞER AKTİFLER	912.819	5.240.331	4.769.715	14.623.002	15.367.996	4.157.128	-13.710.183	-94	-9.382.671	-64	-9.853.287	-67	744.994	5	10.465.874	252
	AKTİF TOPLAMI	44.519.28 8	113.376.14 2	163.874.02 3	256.438.59 3	307.252.04 5	441.778.62 4	211.919.305	-83	143.062.451	-56	92.564.570	-36	50.813.452	20	185.340.03 1	42
PASİFLER	BORÇLAR	6.270.336	21.692.464	12.606.207	20.302.297	24.399.096	20.492.971	-14.031.961	-69	1.390.167	7	-7.696.090	-38	4.096.799	20	190.674	1
	KARŞILIKLAR	13.833.17 3	25.410.928	50.178.749	82.549.525	98.204.487	142.332.53 7	-68.716.352	-83	-57.138.597	-69	32.370.776	-39	15.654.962	19	59.783.012	42
	DİĞER PASİFLER	72	72	0	2.027.517	2.312.989	0	-2.027.445	100	-2.027.445	100	-2.027.517	100	285.472	14	-2.027.517	100
	ÖZKAYNAKLAR	17.746.05 5	51.804.335	65.257.191	98.978.257	154.088.48 3	237.722.79 4	-81.232.202	-82	-47.173.922	-48	33.721.066	-34	55.110.226	56	138.744.53 7	58
	KAR	6.669.652	14.468.343	35.831.876	52.580.997	28.246.990	41.230.322	-45.911.345	-87	-38.112.654	-72	16.749.121	-32	24.334.007	-46	11.350.675	-28
	PASİF TOPLAMI	44.519.28 8	113.376.14 2	163.874.02 3	256.438.59 3	307.252.04 5	441.778.62 4	211.919.305	-83	143.062.451	-56	92.564.570	-36	50.813.452	20	185.340.03 1	42

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ ANADOLU SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)							
AKTİFLER	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003
		NAKİT DEĞERLER (KASA+BANKA)	611.217	16.285.484	7.866.732	2.618.193	6.403.307
	MENKUL DEĞERLER CÜZDANI	28.453.258	39.818.204	74.168.638	127.490.37 9	186.301.03 0	239.080.87 2
	ALACAKLAR	12.151.237	29.187.098	51.777.317	80.782.817	126.491.10 3	176.580.81 6
	İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR	0	0	0	0	56.064	244.093
	İŞTİRAKLER	1.969.407	6.358.775	11.220.687	16.133.895	20.956.432	23.124.237
	SABİT DEĞERLER	1.978.297	3.548.597	5.675.789	10.749.614	17.038.058	21.491.877
	DİĞER AKTİFLER	511.292	86.954	663.866	217.479	148.880	168.574
	<u>AKTİF TOPLAMI</u>	<u>45.674.708</u>	<u>95.285.112</u>	<u>151.373.02 2</u>	<u>237.992.37 7</u>	<u>357.394.87 4</u>	<u>492.839.80 2</u>
PASİFLER	BORÇLAR	9.115.658	25.188.440	21.358.809	29.290.669	44.958.973	53.140.032
	KARŞILIKLAR	17.859.066	34.619.329	72.734.009	114.352.47 6	164.628.88 0	255.254.08 8
	DİĞER PASİFLER	2.539.463	1.430.766	96.135	0	0	395.392
	ÖZKAYNAKLAR	8.780.244	17.099.256	36.189.641	59.074.730	101.182.94 7	142.169.76 3
	KAR	7.380.277	16.947.321	20.994.435	35.274.502	46.624.074	41.880.527
		<u>PASİF TOPLAMI</u>	<u>45.674.708</u>	<u>95.285.112</u>	<u>151.373.02 2</u>	<u>237.992.37 7</u>	<u>357.394.87 4</u>

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ ANADOLU SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)									
1998		1999		2000		2002		2003	
Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
-2.006.976	-77	13.667.291	522	5.248.539	200	3.785.114	145	29.531.140	92
-99.037.121	-78	-87.672.175	-69	-53.321.741	-42	58.810.651	46	111.590.49 3	47
-68.631.580	-85	-51.595.719	-64	-29.005.500	-36	45.708.286	57	95.797.999	54
0	0	0	0	0	0	56.064	0	244.093	100
-14.164.488	-88	-9.775.120	-61	-4.913.208	-30	4.822.537	30	6.990.342	30
-8.771.317	-82	-7.201.017	-67	-5.073.825	-47	6.288.444	58	10.742.263	50
293.813	135	-130.525	-60	446.387	205	-68.599	-32	-48.905	-29
- 192.317.66 9	-81	- 142.707.26 5	-60	-86.619.348	-36	119.402.49 7	50	254.847.42 5	52
-20.175.011	-69	-4.102.229	-14	-7.931.860	-27	15.668.304	53	23.849.363	45
-96.493.410	-84	-79.733.147	-70	-41.618.467	-36	50.276.404	44	140.901.61 2	55
2.539.463	0	1.430.766	0	96.135	0	0	0	395.392	0
-50.294.486	-85	-41.975.474	-71	-22.885.089	-39	42.108.217	71	83.095.033	58
-27.894.225	-79	-18.327.181	-52	-14.280.067	-40	11.349.572	32	6.606.025	16
- 192.317.66 9	-81	- 142.707.26 5	-60	-86.619.348	-36	119.402.49 7	50	254.847.42 5	52

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ GÜNEŞ SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)							
	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003
	AKTİFLER	NAKİT DEGERLER (KASA+BANKA)	1.386.929	2.911.359	24.475.532	27.441.355	31.080.549
MENKUL DEGERLER CÜZDANI		17.075.506	31.474.603	6.608.840	3.012.018	12.649.025	10.138.726
ALACAKLAR		9.316.445	16.932.389	25.125.897	38.378.116	53.373.465	82.843.788
İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR		0	0	0	312.239	1.031.898	670.854
İŞTİRAKLER		1.930.186	2.530.989	3.856.651	15.414.663	15.876.416	20.417.916
SABİT DEGERLER		2.810.575	5.122.346	16.494.746	25.142.965	36.730.627	45.599.627
DİĞER AKTİFLER		409	274	10.128	61.719	0	0
AKTİF TOPLAMI		32.520.050	58.971.960	76.571.794	109.763.075	150.741.980	214.139.206
PASİFLER		BORÇLAR	5.798.414	15.567.676	12.841.918	22.436.154	27.463.378
	KARŞILIKLAR	15.015.454	23.614.292	33.415.135	41.370.701	54.386.243	84.639.347
	DİĞER PASİFLER	0	0	0	0	0	0
	ÖZKAYNAKLAR	7.419.704	12.613.718	21.217.386	39.739.093	57.694.906	72.033.851
	KAR	4.286.478	7.176.274	9.097.355	6.217.127	11.197.453	9.274.966
	PASİF TOPLAMI	32.520.050	58.971.960	76.571.794	109.763.075	150.741.980	214.139.206

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ GÜNEŞ SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)									
1998		1999		2000		2002		2003	
Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
-26.054.426	-95	-24.529.996	-89	-2.965.823	-11	3.639.194	13	27.026.940	50
14.063.488	467	28.462.585	945	3.596.822	119	9.637.007	320	7.126.708	70
-29.061.671	-76	-21.445.727	-56	-13.252.219	-35	14.995.349	39	44.465.672	54
-312.239	-100	-312.239	-100	-312.239	-100	719.659	230	358.615	53
-13.484.477	-87	-12.883.674	-84	-11.558.012	-75	461.753	3	5.003.253	25
-22.332.390	-89	-20.020.619	-80	-8.648.219	-34	11.587.662	46	20.456.662	45
-61.310	-99	-61.445	-100	-51.591	-84	-61.719	-100	-61.719	#SAYI/0!
-77.243.025	-70	-50.791.115	-46	-33.191.281	-30	40.978.905	37	104.376.131	49
-16.637.740	-74	-6.868.478	-31	-9.594.236	-43	5.027.224	22	25.754.888	53
-26.355.247	-64	-17.756.409	-43	-7.955.566	-19	13.015.542	31	43.268.646	51
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-32.319.389	-81	-27.125.375	-68	-18.521.707	-47	17.955.813	45	32.294.758	45
-1.930.649	-31	959.147	15	2.880.228	46	4.980.326	80	3.057.839	33
-77.243.025	-70	-50.791.115	-46	-33.191.281	-30	40.978.905	37	104.376.131	49

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ							KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ										
RAY SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)							RAY SİGORTA 2000- 2001 KRİZİ (BAZ YIL : 2001)										
AKTİFLER	BİLANÇO KALEMLERİ	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998		1999		2000		2002		2003	
								Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
	NAKİT DEĞERLER (KASA+BANKA)	1.388.045	8.204.379	5.063.956	17.283.531	15.218.140	22.940.790	-15.895.486	-92	-9.079.152	-53	-12.219.575	-71	-2.065.391	-12	5.657.259	25
	MENKUL DEĞERLER CÜZDANI	1.799.000	7.401.719	3.235.490	2.470.062	11.251.881	15.192.459	-671.062	-27	4.931.657	200	765.428	31	8.781.819	356	12.722.397	84
	ALACAKLAR	3.555.302	9.130.786	15.444.130	21.253.853	27.886.565	43.026.776	-17.698.551	-83	-12.123.067	-57	-5.809.723	-27	6.632.712	31	21.772.923	51
	İDARİ VE KANUNİ TAKİPTEKİ ALACAKLAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İŞTİRAKLER	173.500	299.150	449.150	731.054	1.776.654	3.976.676	-557.554	-76	-431.904	-59	-281.904	-39	1.045.600	143	3.245.622	82
	SABİT DEĞERLER	1.547.060	3.116.809	5.890.243	9.149.555	14.312.153	18.115.580	-7.602.495	-83	-6.032.746	-66	-3.259.312	-36	5.162.598	56	8.966.025	49
	DİĞER AKTİFLER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	AKTİF TOPLAMI	8.462.907	28.152.843	30.082.969	50.888.055	70.445.393	103.252.281	-42.425.148	-83	-22.735.212	-45	-20.805.086	-41	19.557.338	38	52.364.226	51
PASİFLER	BORÇLAR	1.887.905	14.589.520	7.024.746	13.400.682	11.545.868	17.989.713	-11.512.777	-86	1.188.838	9	-6.375.936	-48	-1.854.814	-14	4.589.031	26
	KARŞILIKLAR	3.707.431	7.672.427	13.218.101	23.174.173	32.682.676	56.088.794	-19.466.742	-84	-15.501.746	-67	-9.956.072	-43	9.508.503	41	32.914.621	59
	DİĞER PASİFLER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ÖZKAYNAKLAR	2.867.571	3.675.320	7.070.058	10.518.631	22.041.826	29.173.774	-7.651.060	-73	-6.843.311	-65	-3.448.573	-33	11.523.195	110	18.655.143	64
	KAR	0	2.215.576	2.770.064	3.794.569	4.175.023	0	-3.794.569	-100	-1.578.993	-42	-1.024.505	-27	380.454	10	-3.794.569	0
	PASİF TOPLAMI	8.462.907	28.152.843	30.082.969	50.888.055	70.445.393	103.252.281	-42.425.148	-83	-22.735.212	-45	-20.805.086	-41	19.557.338	38	52.364.226	51

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ AK SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)						KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ AK SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)								
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010	2006		2007		2009		2010		
	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%		
1-DÖNEN VARLIKLAR	A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	152.869.536	300.320.894	340.737.486	292.634.765	276.266.700	-187.867.950	-55	-40.416.592	-12	-48.102.721	-14	-64.470.786	-19
	B- Finansal Varlıklar ile Riskli Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar	67.823.395	117.761.139	1.115.587.310	210.524.287	228.101.897	-1.047.763.915	-94	-997.826.171	-89	-905.063.023	-81	-887.485.413	-80
	C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	249.502.803	301.620.581	235.693.877	358.187.693	375.383.784	13.808.926	6	65.926.704	28	122.493.816	52	139.689.907	59
	D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	11.877	12.014	41.920	44.016	47.142	-30.043	-72	-29.906	-71	2.096	5	5.222	12
	E- Diğer Alacaklar	1.943.312	2.994.631	5.577.077	3.510.733	2.407.895	-3.633.765	-65	-2.582.446	-46	-2.066.344	-37	-3.169.182	-57
	F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	1.494.930	2.235.005	51.364.455	58.218.390	67.358.466	-49.869.525	-97	-49.129.450	-96	6.853.935	13	15.994.011	31
	G- Diğer Cari Varlıklar	2.773.367	3.239.858	7.577.418	2.275.345.353	6.024.230	-4.804.051	-63	-4.337.560	-57	2.267.767.935	29.928	-1.553.188	-20
	1- Cari Varlıklar Toplamı	476.419.220	728.184.122	1.756.579.543	3.198.465.237	955.590.114	-1.280.160.323	-73	-1.028.395.421	-59	1.441.885.694	82	-800.989.429	-46
	2-DURAN VARLIKLAR	A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B- İlişkili Taraflardan Alac.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
C- Diğer Alacaklar		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
D- Finansal Varlıklar		1.572.154.837	2.268.098.449	577.101.646	30.116.653	30.116.653	995.053.191	172	1.690.996.803	293	-546.984.993	-95	-546.984.993	-95
E- Maddi Varlıklar		47.972.717	49.736.440	46.401.666	43.509.939	35.780.296	1.571.051	3	3.334.774	7	-2.891.727	-6	-10.621.370	-23
F- Maddi Olmayan Varlıklar		2.994.833	5.212.582	6.477.146	7.930.683	7.844.050	-3.482.313	-54	-1.264.564	-20	1.453.537	22	1.366.904	21
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkuk		0	100.569	54.852	45.709	5.780	-54.852	-100	45.717	83	-9.143	-17	-49.072	-89
H-Diğer Cari Olmayan Var.		0	0	0	0	4.013.745	0	0	0	0	0	0	4.013.745	0
2. Cari Olmayan Varlıklar Toplamı		1.623.122.387	2.323.148.040	630.035.310	81.602.984	77.760.524	993.087.077	158	1.693.112.730	269	-548.432.326	-87	-552.274.786	-88
VARLIKLAR TOP.	2.099.541.607	3.051.332.162	2.386.614.853	3.280.068.221	1.033.350.638	-287.073.246	-12	664.717.309	28	893.453.368	37	-1.353.264.215	-57	

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ AK SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)						KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ AK SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)								
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010	2006		2007		2009		2010		
	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%		
3-KISA VADELİ Y.K.	A- Finansal Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	52.678.031	77.281.551	64.050.477	69.636.459	60.547.066	-11.372.446	-18	13.231.074	21	5.585.982	9	-3.503.411	-5
	C-İlişkili Taraflara Borçlar	168.602	256.492	182.712	641.000	820.184	-14.110	-8	73.780	40	458.288	251	637.472	349
	D- Diğer Borçlar	15.043.644	12.823.779	10.087.446	14.810.198	12.374.341	4.956.198	49	2.736.333	27	4.722.752	47	2.286.895	23
	E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	190.776.313	297.270.364	419.285.958	474.925.461	511.429.486	-228.509.645	-54	-122.015.594	-29	55.639.503	13	92.143.528	22
	F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	2.955.353	8.826.859	8.759.817	4.583.905	15.624.239	-5.804.464	-66	67.042	1	-4.175.912	-48	6.864.422	78
	G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	1.375.666	32.866.713	30.046.119	43.370.723	-32.866.713	-100	-31.491.047	-96	-2.820.594	-9	10.504.010	32
	I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	0	0	174	0	0	-174	-100	-174	-100	-174	-100	-174	-100
	3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	261.621.943	397.834.711	535.233.297	594.643.142	644.166.039	-273.611.354	-51	-137.398.586	-26	59.409.845	11	108.932.742	20
4-UZUN VADELİ Y.K.	A- Finansal Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	D- Diğer Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	60.638.666	8.786.903	11.068.326	12.927.711	15.372.206	49.570.340	448	-2.281.423	-21	1.859.385	17	4.303.880	39
	G- Diğer Yükümlülükler Ve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

	Karşılıkları													
	F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	5.196.220	6.176.614	1.944.976	1.971.587	2.167.753	3.251.244	167	4.231.638	218	26.611	1	222.777	11
	H-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkuk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	I- Diğer Uzun Vadeli Yük.	235	235	43.360.390	1.502.976	235	-43.360.155	-100	-43.360.155	-100	-41.857.414	-97	-43.360.155	-100
	4- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	65.835.121	14.963.752	56.373.692	16.402.274	17.540.194	9.461.429	17	-41.409.940	-73	-39.971.418	-71	-38.833.498	-69
5- ÖZ KAYNAKLAR	A- Ödenmiş Sermaye	434.338.907	434.338.907	434.338.906	434.338.906	306.000.000	1	0	1	0	0	0	-128.338.906	-30
	B- Sermaye Yedekleri	0	83.408.490	83.408.490	99.959.485	796.537	-83.408.490	-100	0	0	16.550.995	20	-82.611.953	-99
	C- Kar Yedekleri	1.258.468.223	2.001.196.994	1.228.574.054	2.099.758.587	63.052.588	29.894.169	2	772.622.940	63	871.184.533	71	-1.165.521.466	-95
	D- Geçmiş Yıllar Karları	5.092.962	5.092.962	0	0	319.270	5.092.962	0	5.092.962	0	0	0	319.270	0
	E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0	-3.283.950	0	0	3.283.950	-100	3.283.950	-100	3.283.950	-100	3.283.950	-100
	F-Dönem Net Karı	74.184.451	114.496.346	51.970.364	34.965.827	1.476.010	22.214.087	43	62.525.982	120	-17.004.537	-33	-50.494.354	-97
	5- Özsermaye Toplamı	1.772.084.543	2.638.533.699	1.795.007.864	2.669.022.805	371.644.405	-22.923.321	-1	843.525.835	47	874.014.941	49	-1.423.363.459	-79
BORÇLAR TOPLAMI		2.099.541.607	3.051.332.162	2.386.614.853	3.280.068.221	1.033.350.638	-287.073.246	-12	664.717.309	28	893.453.368	37	-1.353.264.215	-57

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ ANADOLU SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)						KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ ANADOLU SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)							
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010	2006		2007		2009		2010	
	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	
1-DÖNEN VARLIKLAR													
A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	259.613.913	458.843.860	681.610.191	292.634.765	276.266.700	-421.996.278	-62	-222.766.331	-33	-388.975.426	-57	-405.343.491	-59
B- Finansal Varlıklar ile Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar	281.598.582	235.518.776	221.022.027	210.524.287	228.101.897	60.576.555	27	14.496.749	7	-10.497.740	-5	7.079.870	3
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	425.292.848	450.938.886	432.563.671	358.187.693	375.383.784	-7.270.823	-2	18.375.215	4	-74.375.978	-17	-57.179.887	-13
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	143.415	155.682	173.259	44.016	47.142	-29.844	-17	-17.577	-10	-129.243	-75	-126.117	-73
E- Diğer Alacaklar	817.202	1.048.683	1.144.914	3.510.733	2.407.895	-327.712	-29	-96.231	-8	2.365.819	207	1.262.981	110
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	1.370.610	1.584.086	87.401.332	58.218.390	67.358.466	-86.030.722	-98	-85.817.246	-98	-29.182.942	-33	-20.042.866	-23
G- Diğer Cari Varlıklar	426.528	866.192	449.268	2.275.345.353	6.024.230	-22.740	-5	416.924	93	2.274.896.085	506.356	5.574.962	1.241
1- Cari Varlıklar Toplamı	969.263.098	1.148.956.165	1.424.364.662	3.198.465.237	955.590.114	-455.101.564	-32	-275.408.497	-19	1.774.100.575	125	-468.774.548	-33
2-DURAN VARLIKLAR													
A- Esas Faaliyetlerden Alaca	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B- İlişkili Taraflardan Alacak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C- Diğer Alacaklar	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D- Finansal Varlıklar	232.717.113	225.929.225	71.999.994	30.116.653	30.116.653	160.717.119	223	153.929.231	214	-41.883.341	-58	-41.883.341	-58
E- Maddi Varlıklar	17.633.558	20.423.427	21.758.407	43.509.939	35.780.296	-4.124.849	-19	-1.334.980	-6	21.751.532	100	14.021.889	64
F- Maddi Olmayan Varlıklar	9.479.167	6.229.167	16.250.000	7.930.683	7.844.050	-6.770.833	-42	-10.020.833	-62	-8.319.317	-51	-8.405.950	-52
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkuk	0	0	2.624	45.709	5.780	-2.624	-100	-2.624	-100	43.085	1.642	3.156	120
H-Diğer Cari Olmayan Var.	0	0	0	0	4.013.745	0	0	0	0	0	0	4.013.745	0
2. Cari Olmayan Varlık T.	259.829.838	252.581.819	110.011.025	81.602.984	77.760.524	149.818.813	136	142.570.794	130	-28.408.041	-26	-32.250.501	-29
VARLIKLAR TOPLAMI	1.229.092.936	1.401.537.984	1.534.375.687	3.280.068.221	1.033.350.638	-305.282.751	-20	-132.837.703	-9	1.745.692.534	114	-501.025.049	-33

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ ANADOLU SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)						KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ ANADOLU SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)								
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010	2006		2007		2009		2010		
	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%		
3.KV.Y.K	A- Finansal Borçlar	326.740	411.727	88.079	0	0	238.661	0	323.648	0	-88.079	0	-88.079	0
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	96.255.318	89.060.704	116.073.704	69.636.459	60.547.066	-19.818.386	-17	-27.013.000	-23	-46.437.245	-40	-55.526.638	-48
	C-İlişkili Taraflara Borçlar	2.621	3.114	14.164	641.000	820.184	-11.543	-81	-11.050	-78	626.836	4.426	806.020	5.691
	D- Diğer Borçlar	8.947.941	8.651.987	13.474.347	14.810.198	12.374.341	-4.526.406	-34	-4.822.360	-36	1.335.851	10	-1.100.006	-8
	E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	498.027.469	614.120.794	716.655.472	474.925.461	511.429.486	-218.628.003	-31	-102.534.678	-14	-241.730.011	-34	-205.225.986	-29
	F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	3.314.751	10.380.907	11.497.605	4.583.905	15.624.239	-8.182.854	-71	-1.116.698	-10	-6.913.700	-60	4.126.634	36
	G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	1.803.685	2.355.752	34.782.669	30.046.119	43.370.723	-32.978.984	-95	-32.426.917	-93	-4.736.550	-14	8.588.054	25
	I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler			345.977	0	0	-345.977	-100	-345.977	-100	-345.977	-100	-345.977	-100
	3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	<u>608.678.525</u>	<u>724.984.985</u>	<u>892.932.017</u>	<u>594.643.142</u>	<u>644.166.039</u>	-284.253.492	-32	-167.947.032	-19	-298.288.875	-33	-248.765.978	-28
4.U.V.Y.K		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	D- Diğer Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	E- Sigortacılık Teknik Krş.	106.814.101	23.654.812	29.099.764	12.927.711	15.372.206	77.714.337	267	-5.444.952	-19	-16.172.053	-56	-13.727.558	-47

	G-Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	7.142.889	8.810.058	3.154.041	1.971.587	2.167.753	3.988.848	126	5.656.017	179	-1.182.454	-37	-986.288	-31
	H-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	0	0	1.199.199	1.502.976	235	-1.199.199	-100	-1.199.199	-100	303.777	25	-1.198.964	-100
	4- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	<u>113.956.990</u>	<u>32.464.870</u>	<u>33.453.004</u>	<u>16.402.274</u>	<u>17.540.194</u>	<u>80.503.986</u>	<u>241</u>	<u>-988.134</u>	<u>-3</u>	<u>-17.050.730</u>	<u>-51</u>	<u>-15.912.810</u>	<u>-48</u>
5- ÖZ KAYNAKLAR	A- Ödenmiş Sermaye	200.000.000	275.000.000	350.000.000	434.338.906	306.000.000	-150.000.000	-43	-75.000.000	-21	84.338.906	24	-44.000.000	-13
	B- Sermaye Yedekleri	1.236.171	539.332	0	99.959.485	796.537	1.236.171	0	539.332	0	99.959.485	0	796.537	0
	C- Kar Yedekleri	280.022.439	314.340.249	129.910.768	2.099.758.587	63.052.588	150.111.671	116	184.429.481	142	1.969.847.819	1.516	-66.858.180	-51
	D- Geçmiş Yıllar Karları	0	0	18.091.345	0	319.270	-18.091.345	0	-18.091.345	0	-18.091.345	0	-17.772.075	0
	E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0	-7.677.723	0	0	7.677.723	-100	7.677.723	-100	7.677.723	-100	7.677.723	-100
	F-Dönem Net Karı	25.198.811	54.208.548	117.666.276	34.965.827	1.476.010	-92.467.465	-79	-63.457.728	-54	-82.700.449	-70	-116.190.266	-99
	5- Özsermaye Toplamı	<u>506.457.421</u>	<u>644.088.129</u>	<u>607.990.666</u>	<u>1.758.536.216</u>	<u>1.758.536.216</u>	<u>-101.533.245</u>	<u>-17</u>	<u>36.097.463</u>	<u>6</u>	<u>1.150.545.550</u>	<u>189</u>	<u>1.150.545.550</u>	<u>189</u>
	BORCLAR TOPLAMI	1.229.092.936	1.401.537.984	1.534.375.687	2.369.581.632	2.420.242.449	-305.282.751	-20	-132.837.703	-9	835.205.945	54	885.866.762	58

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)					
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010
A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	35.267.716	56.614.635	63.013.059	162.423.683	176.689.908
B- Finansal Varlıklar ile Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar	92.174.207	112.202.219	138.982.553	776.309	0
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	130.833.754	174.348.085	213.847.301	283.202.507	259.164.973
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	46.348	60.648	65.303	0	0
E- Diğer Alacaklar	773.929	976.396	1.203.456	0	21.277.721
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	137.264	162.037	45.768.948	48.188.068	46.259.195
G- Diğer Cari Varlıklar	596.053	3.343.667	4.915.063	5.621.505	2.988.888
1- Cari Varlıklar Toplamı	259.829.271	347.707.687	467.795.683	500.212.072	506.380.685
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0	0	0	0
B- İlişkili Taraflardan Ala.	0	0	0	0	0
C- Diğer Alacaklar	27.186	38.635	45.014	0	0
D- Finansal Varlıklar	71.334.684	83.327.965	88.408.526	72.166.266	78.922.250
E- Maddi Varlıklar	69.645.080	65.797.153	96.892.962	136.548.955	147.001.190
F- Maddi Olmayan Varlıklar	0	923.071	2.415.797	3.449.581	3.990.511
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakk.	598	1.026	0	0	0
H-Diğer Cari Olmayan Var.	920.899	920.899	0	0	0
2. Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	141.928.447	151.008.749	187.762.299	212.164.802	229.913.951
VARLIKLAR TOP.	401.757.718	498.716.436	655.557.982	712.376.874	736.294.636

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)							
2006		2007		2009		2010	
Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
-27.745.343	-44	-6.398.424	-10	99.410.624	158	113.676.849	180
-46.808.346	-34	-26.780.334	-19	-138.206.244	-99	-138.982.553	-100
-83.013.547	-39	-39.499.216	-18	69.355.206	32	45.317.672	21
-18.955	-29	-4.655	-7	-65.303	-100	-65.303	-100
-429.527	-36	-227.060	-19	-1.203.456	-100	20.074.265	1.668
-45.631.684	-100	-45.606.911	-100	2.419.120	5	490.247	1
-4.319.010	-88	-1.571.396	-32	706.442	14	-1.926.175	-39
-207.966.412	-44	-120.087.996	-26	32.416.389	7	38.585.002	8
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
-17.828	0	-6.379	0	-45.014	0	-45.014	0
-17.073.842	-19	-5.080.561	-6	-16.242.260	-18	-9.486.276	-11
-27.247.882	-28	-31.095.809	-32	39.655.993	41	50.108.228	52
-2.415.797	-100	-1.492.726	-62	1.033.784	43	1.574.714	65
598	#SAYI/0!	1.026	#SAYI/0!	0	#SAYI/0!	0	#SAYI/0!
920.899	0	920.899	0	0	0	0	0
-45.833.852	-24	-36.753.550	-20	24.402.503	13	42.151.652	22
-253.800.264	-39	-156.841.546	-24	56.818.892	9	80.736.654	12

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)					
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010
A- Finansal Borçlar	121.544	23.922	0	0	0
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	35.406.261	32.862.436	45.511.350	65.360.492	64.781.008
C-İlişkili Taraflara Borçlar	18.509	10.995	45.948	20.700	52.975
D- Diğer Borçlar	499.148	955.602	2.669.253	4.743.261	8.305.333
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	181.192.477	252.243.668	306.610.901	365.655.195	411.956.352
F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	3.660.688	7.523.472	12.662.671	11.587.106	11.642.880
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	0
H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	38.855.247	32.868.025	30.414.982
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	0	105	1.753.377	1.637.918	1.879.073
3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	220.898.627	293.620.200	408.108.747	481.872.697	529.032.603
A- Finansal Borçlar	17.718	0	0	0	0
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	0	0
C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0	0	0	0
D- Diğer Borçlar	109.017	144.944	184.031	0	0
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	12.464.935	0	1.834.561	4.036.984	5.863.901
G- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	985.599	985.599	0	0	0

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ GÜNEŞ SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)							
2006		2007		2009		2010	
Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
121.544	0	23.922	0	0	0	0	0
-10.105.089	-22	-12.648.914	-28	19.849.142	44	19.269.658	42
-27.439	-60	-34.953	-76	-25.248	-55	7.027	15
-2.170.105	-81	-1.713.651	-64	2.074.008	78	5.636.080	211
-125.418.424	-41	-54.367.233	-18	59.044.294	19	105.345.451	34
-9.001.983	-71	-5.139.199	-41	-1.075.565	-8	-1.019.791	-8
0	0	0	0	0	0	0	0
-38.855.247	-100	-38.855.247	-100	-5.987.222	-15	-8.440.265	-22
-1.753.377	-100	-1.753.272	-100	-115.459	-7	125.696	7
-187.210.120	-46	-114.488.547	-28	73.763.950	18	120.923.856	30
17.718	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
-75.014	0	-39.087	0	-184.031	0	-184.031	0
10.630.374	579	-1.834.561	-100	2.202.423	120	4.029.340	220
985.599	0	985.599	0	0	0	0	0

F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	6.113.272	6.981.681	4.677.388	4.974.510	5.404.037	1.435.884	31	2.304.293	49	297.122	6	726.649	16
H-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	0	0	10.650.924	459.711	0	-10.650.924	-100	-10.650.924	-100	-10.191.213	-96	-10.650.924	-100
4- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	<u>19.690.541</u>	<u>8.112.224</u>	<u>17.346.904</u>	<u>9.471.205</u>	<u>11.267.938</u>	<u>2.343.637</u>	<u>14</u>	<u>-9.234.680</u>	<u>-53</u>	<u>-7.875.699</u>	<u>-45</u>	<u>-6.078.966</u>	<u>-35</u>
A- Ödenmiş Sermaye	141.834.667	150.000.000	150.000.000	150.000.000	150.000.000	-8.165.333	-5	0	0	0	0	0	0
B- Sermaye Yedekleri	3.753.000	59.437	23.171.036	25.935.985	29.182.404	-19.418.036	-84	-23.111.599	-100	2.764.949	12	6.011.368	26
C- Kar Yedekleri	13.047.405	39.675.350	60.021.763	32.096.843	42.613.728	-46.974.358	-78	-20.346.413	-34	-27.924.920	-47	-17.408.035	-29
D- Geçmiş Yıllar Karları	0	0	0	21.365.304	13.853.429	0	0	0	0	21.365.304	0	13.853.429	0
E-Geçmiş Yıllar Zararları(-)	0	0	-14.171.833	0	0	14.171.833	-100	14.171.833	-100	14.171.833	-100	14.171.833	-100
F-Dönem Net Karı	2.533.478	7.249.225	11.081.365	-8.365.160	-39.655.466	-8.547.887	-77	-3.832.140	-35	-19.446.525	-175	-50.736.831	-458
5- Özsermaye Toplamı	<u>161.168.550</u>	<u>196.984.012</u>	<u>230.102.331</u>	<u>588.254.893</u>	<u>588.254.893</u>	<u>-68.933.781</u>	<u>-30</u>	<u>-33.118.319</u>	<u>-14</u>	<u>358.152.562</u>	<u>156</u>	<u>358.152.562</u>	<u>156</u>
BORÇLAR TOPLAMI	<u>401.757.718</u>	<u>498.716.436</u>	<u>655.557.982</u>	<u>1.079.598.795</u>	<u>1.128.555.434</u>	<u>-253.800.264</u>	<u>-39</u>	<u>-156.841.546</u>	<u>-24</u>	<u>424.040.813</u>	<u>65</u>	<u>472.997.452</u>	<u>72</u>

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ RAY SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)					
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010
A - Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	66.393.785	93.750.404	95.093.923	79.796.947	121.100.993
B- Finansal Varlıklar ile Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar	0	0	0	0	0
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	73.058.739	90.418.486	117.885.322	105.301.688	92.299.083
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	21.891	66.625	129.566	81.508	41.289
E- Diğer Alacaklar	1.298.570	1.698.621	8.804.558	4.418.917	2.011.719
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	111.046	478.915	18.989.022	20.795.468	18.749.509
G- Diğer Cari Varlıklar	309.534	741.884	1.253.912	945.266	911.204
1- Cari Varlıklar Toplamı	141.193.565	187.154.935	242.156.303	211.339.794	235.113.797
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0	0	0	0
B- İlişkili Taraflardan Alacaklar	0	0	0	0	0
C- Diğer Alacaklar	0	0	0	0	0
D- Finansal Varlıklar	88.235	68.182	130.565	130.565	130.565
E- Maddi Varlıklar	15.628.252	16.346.481	26.818.700	25.949.864	24.779.846
F- Maddi Olmayan Varlıklar	175.629	979.623	1.836.997	1.880.162	1.509.850
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	0	0	0	0	410
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0	0	0	3.053.815
2. Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	15.892.116	17.394.286	28.786.262	27.960.591	29.474.486
VARLIKLAR TOPLAMI	157.085.681	204.549.221	270.942.565	239.300.385	264.588.283

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ RAY SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)							
2006		2007		2009		2010	
Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
-28.700.138	-30	-1.343.519	-1	-15.296.976	-16	26.007.070	27
0	#SAYI/0!	0	#SAYI/0!	0	#SAYI/0!	0	#SAYI/0!
-44.826.583	-38	-27.466.836	-23	-12.583.634	-11	-25.586.239	-22
-107.675	-83	-62.941	-49	-48.058	-37	-88.277	-68
-7.505.988	-85	-7.105.937	-81	-4.385.641	-50	-6.792.839	-77
-18.877.976	-99	-18.510.107	-97	1.806.446	10	-239.513	-1
-944.378	-75	-512.028	-41	-308.646	-25	-342.708	-27
-100.962.738	-42	-55.001.368	-23	-30.816.509	-13	-7.042.506	-3
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
-42.330	-32	-62.383	-48	0	0	0	0
-11.190.448	-42	-10.472.219	-39	-868.836	-3	-2.038.854	-8
-1.661.368	-90	-857.374	-47	43.165	2	-327.147	-18
0	#SAYI/0!	0	#SAYI/0!	0	#SAYI/0!	410	#SAYI/0!
0	0	0	0	0	0	3.053.815	0
-12.894.146	-45	-11.391.976	-40	-825.671	-3	688.224	2
-113.856.884	-42	-66.393.344	-25	-31.642.180	-12	-6.354.282	-2

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ					
RAY SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)					
BİLANÇO KALEMLERİ	2006	2007	2008	2009	2010
A- Finansal Borçlar	143.553	195.552	967.064	474.700	263.076
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	12.826.007	27.896.192	47.138.264	24.732.996	31.061.394
C- İlişkili Taraflara Borçlar	672.124	799.215	1.211.180	-11.078	11.132
D- Diğer Borçlar	1.308.453	1.830.760	3.599.158	1.638.033	3.315.578
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	121.152.247	119.123.367	135.996.344	149.895.950	158.808.811
F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları	2.004.250	2.620.562	4.306.926	3.195.774	2.855.706
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	0	234.699
H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	12.553.237	15.279.984	12.644.095
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	0	0	188.620	318.200	407.315
3 - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	138.106.634	152.465.648	205.960.793	195.524.559	209.601.806
A- Finansal Borçlar	0	0	0	276.672	69.989
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	0	0
C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0	0	0	0
D- Diğer Borçlar	0	0	0	0	0
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	0	0	555.563	1.140.056	1.993.091
G- Diğer Yükümlülükler Ve Karş	2.783.355	3.003.657	0	0	0
F- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	1.507.195	1.506.777	1.412.059
H- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0	0	0
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	0	0	674.927	1.029.343	0
4- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	2.783.355	3.003.657	2.737.685	3.952.848	3.475.139
A- Ödenmiş Sermaye	40.000.000	65.000.000	77.000.000	97.020.000	137.069.856
B- Sermaye Yedekleri	301.272	1.592.291	1.666.747	1.781.094	2.017.811
C- Kar Yedekleri	0	9.265.404	17.376.446	17.159.604	16.942.762
D- Geçmiş Yıllar Karları	0	0	0	0	0
E- Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-7.884.616	-24.105.580	-34.443.669	-33.582.263	-75.920.878
F- Dönem Net Karı	-16.220.964	-2.672.199	644.563	-42.555.457	-28.598.213
5- Özsermaye Toplamı	16.195.692	49.079.916	62.244.087	127.519.695	127.519.695
BORÇLAR TOPLAMI	157.085.681	204.549.221	270.942.565	326.997.102	340.596.640

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR (YATAY) ANALİZİ							
RAY SİGORTA 2008 MORTGAGE KRİZİ (BAZ YIL : 2008)							
2006		2007		2009		2010	
Fark	%	Fark	%	Fark	%	Fark	%
-823.511	0	-771.512	0	-492.364	0	-703.988	0
-34.312.257	-73	-19.242.072	-41	-22.405.268	-48	-16.076.870	-34
-539.056	-45	-411.965	-34	-1.222.258	-101	-1.200.048	-99
-2.290.705	-64	-1.768.398	-49	-1.961.125	-54	-283.580	-8
-14.844.097	-11	-16.872.977	-12	13.899.606	10	22.812.467	17
-2.302.676	-53	-1.686.364	-39	-1.111.152	-26	-1.451.220	-34
0	0	0	0	0	0	234.699	0
-12.553.237	-100	-12.553.237	-100	2.726.747	22	90.858	1
-188.620	-100	-188.620	-100	129.580	69	218.695	116
-67.854.159	-33	-53.495.145	-26	-10.436.234	-5	3.641.013	2
0	0	0	0	276.672	0	69.989	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0
-555.563	-100	-555.563	-100	584.493	105	1.437.528	259
2.783.355	0	3.003.657	0	0	0	0	0
-1.507.195	-100	-1.507.195	-100	-418	0	-95.136	-6
0	0	0	0	0	0	0	0
-674.927	-100	-674.927	-100	354.416	53	-674.927	-100
45.670	2	265.972	10	1.215.163	44	737.454	27
-37.000.000	-48	-12.000.000	-16	20.020.000	26	60.069.856	78
-1.365.475	-82	-74.456	-4	114.347	7	351.064	21
-17.376.446	-100	-8.111.042	-47	-216.842	-1	-433.684	-2
0	0	0	0	0	0	0	0
26.559.053	-77	10.338.089	-30	861.406	-3	-41.477.209	120
-16.865.527	-2.617	-3.316.762	-515	-43.200.020	-6.702	-29.242.776	-4.537
-46.048.395	-74	-13.164.171	-21	65.275.608	105	65.275.608	105
-113.856.884	-42	-66.393.344	-25	56.054.537	21	69.654.075	26

EK-3

SİGORTA VE REASÜRANS ŞİRKETLERİNİN MALİ BÜNYELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE KULLANILAN FİNANSAL ANALİZ ORANLARI

“A- SERMAYE YETERLİLİĞİNE İLİŞKİN ORANLAR

- 1. Alınan Primler (Brüt) / Özkaynaklar (4 kattan büyük olmamalıdır.)*
- 2. Özkaynaklar / Aktif toplamı (Sektör ortalamasından büyük olmalıdır.)*
- 3. Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar (net) (Sektör ortalamasından büyük olmalıdır.)*

B- AKTİF KALİTESİ VE LİKİDİTEYE İLİŞKİN ORANLAR

- 1. Likit Aktifler (Kasa + Banka + Menkul Değerler Cüzdanı) / Aktif Toplamı (Sektör ortalamasından büyük olmalıdır.)*

2. Likidite Oranı = [Nakit Değerler + Menkul Değerler Cüzdanı] / [Teknik Karşılıklar – Hayat Matematik Karşılıkları – Deprem Hasar Karşılıkları + Sigorta ve Reasürans Şirketi Cari Hesabı + Reasürörlerin Depoları + Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler + Zorunlu Deprem Sigortasından Alacaklı Acenteler + Katılımcılar + Emeklilik Gözetim Sistemine Borçlar + Bonus ve İndirimler Karşılığı + Katılımcılar Geçici Hesabı + Alış Emirleri Hesabı + Bireysel Emeklilik Aracılarına Borçlar + Saklayıcı Şirkete Borçlar + Portföy Yönetim Şirketine Borçlar + Katılımcılara Borçlar +Diğer] (Hayat Dışı Şirketler için 1, Hayat Şirketleri için 9,75'den düşük olmamalıdır)

3. Cari Oran = [Nakit Değerler + Menkul Değerler Cüzdanı + Alacaklar] / [Teknik Karşılıklar – Hayat Matematik Karşılıkları – Deprem Hasar Karşılıkları + Sigorta ve Reasürans Şirketi Cari Hesabı + Reasürörlerin Depoları + Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler + Zorunlu Deprem Sigortasından Alacaklı Acenteler + Katılımcılar + Emeklilik Gözetim Sistemine Borçlar + Bonus ve İndirimler Karşılığı + Katılımcılar Geçici Hesabı + Alış Emirleri Hesabı + Bireysel Emeklilik Aracılarına Borçlar + Saklayıcı Şirkete Borçlar + Portföy Yönetim Şirketine Borçlar + Katılımcılara Borçlar +Diğer Alacaklar = Prim Alacakları + Sigorta ve Reasürans Şirketleri Cari Hesabı + Sedan ve Retrosedanlar Nezdindeki Depolar +

Dask Cari Hesabı + Bireysel Emeklilik Sistemi Alacakları + Diğer Borçlu Hesaplar Bireysel Emeklilik Sistemi Alacakları = Katılımcılardan Alacaklar + Giriş Aidatı Hesabı + Diğer + Satış Emirleri Hesabı + Fonlardan Fon İşletim Kesintilerinden Alacaklar + Saklayıcı Şirketten Alacaklar + Emeklilik Yatırım Fonu Sermaye Avansı Tahsisi + Diğer Alacaklar (Hayat Dışı Şirketler için 1,7, Hayat Şirketleri için 11'den düşük olmamalıdır)

4. Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı Prim ve Reasürans Alacakları = [Prim Alacakları (net) + Sigorta ve Reasürans Şirketleri Cari Hesabı + Sedan ve Retrosedanlar Nezdinde Depolar] (Sektör ortalamasından küçük olmalıdır.)

C- FAALİYET ORANLARI

1. Konservasyon Oranı= Alınan Primler (net) / Alınan Primler (Brüt)

2. Tazminat Tediye Oranı= Ödenen Hasarlar / [Ödenen Hasarlar+ Muallak Hasar Karşılıkları] (Sektör ortalamasından büyük olmalıdır.)

D- KARLILIK ORANLARI

1. Hasar Prim Oranı = [Ödenen Hasarlar+Muallak H.Krş.-Devreden Muallak H.Krş] / [Cari Yıl Alınan Primler+Devreden Cari Riz. Krş.- Cari Riz. Krş] (Sektör ortalamasından küçük olmalıdır.)

2. VÖK / Alınan Primler (Sektör ortalamasından büyük olmalıdır.)

3. Mali Kar (Brüt) / Alınan Primler (Sektör ortalamasından büyük olmalıdır.)

4. Teknik Kar / Alınan Primler (Sektör ortalamasından büyük olmalıdır.) (Başpınar 2005: 14-16)”

Öz Geçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Caner ÖNİZ
Uyruğu : TC
Doğum Tarihi ve Yeri : 23/06/1987 - SİVAS
e-posta : caneroniz@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Ön Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2006-2009
Lisans	Anadolu Üniversitesi	2009-2011

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2009-2011	Yalova Üniversitesi	Bilgisayar İşletmeni
2011-2017	Cumhuriyet Üniversitesi	Bilgisayar İşletmeni

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı	KPDS	ÜDS	TOEFL	EILTS
	()	()	()	()